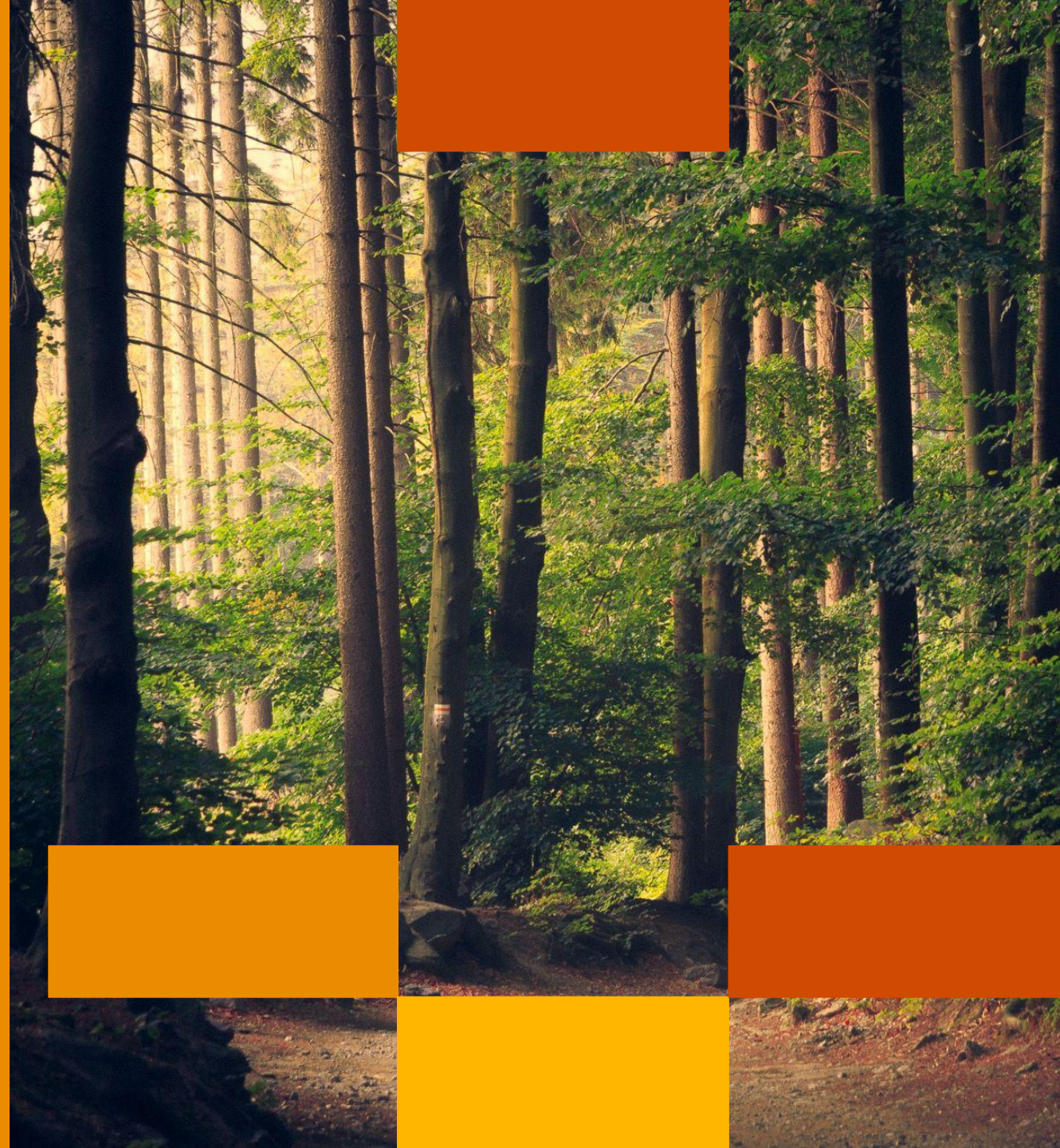

Prosjekt økonomi i balanse

Midt-Telemark kommune

April 2025

Sammendrag og oppsummering (1:3)

Rapporten du nå leser er bestilt av Midt-Telemark kommune og er et kunnskapsgrunnlag med konkrete anbefalinger og tiltak for å få kommunens økonomi i balanse.

Kommunens økonomiske situasjon er svært krevende. Det har den vært over en lengre periode og helt siden sammenslåingen. Av den grunn vil det være nødvendig en variasjon av tiltak med kortsiktig og langsiktig karakter. Det er viktig å ta ned kostnadsnivået raskt, men enkelte av grepene er mer strategiske og vil ta lengre tid. Men det er disse mer langsiktige tiltakene som egentlig er den rette medisinen for kommunen. Det er disse tiltakene som vil gi økt handlefrihet frem i tid

Kommunen vil bli meldt inn i ROBEK når regnskapet for 2024 er politisk behandlet. I tillegg har Statsforvalteren opphevet kommunestyrevedtaket for årsbudsjettet 2025.

Statsforvalteren opphevar kommunestyrets vedtak som gjeld årsbudsjettet for 2025. Vedtaket bryt med kommunelovas krav om at utgiftene som er lagt til grunn skal vere realistiske.

Ein monaleg del av dei store reduksjonane frå tidlegare års løyvingar og bruk på sektorar som oppvekst og helse og meistring er gitt som rammekutt. Det er ikkje skissert tiltak som viser at sektorane har moglegheit til innfri rammekutta.

Det er alvorleg, ikkje minst fordi kommunens økonomi allereie er i betydeleg ubalanse og fordi erfaringane frå dei siste åra gir liten grunn til å tru at rammekutta vil bli realiserte.

Kilde: Brev fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, datert 17.02.25. Lovlighetskontroll av Midt-Telemark kommunestyre sitt vedtak 130/24 - årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2026-2028.

Kommunestyret har fått frist til 30. juni å gjøre nytt vedtak. Målet med rapporten er å komme med anbefalinger som kan hjelpe kommunen til å få gjort de nødvendige grepene også i dette arbeidet.

Samlet sett summerer våre foreslåtte tiltak seg til rundt 56 mill. kroner. Dette er tiltak som kommer i tillegg til de tiltakene kommunen allerede er i gang med, med unntak av to tiltak innenfor helse og meistring på tilsammen 6,2 mill. Kroner som har blitt jobbet ut parallelt. Den samlede effekten vil være noe mindre for 2025, men allerede i 2026 vil en betydelig del av tiltakene få effekt. Alle tiltakene med samlet effekt er oppsummert i kapittel 1.5.

Den første delen av rapporten er en overordnet økonomisk analyse der alle kommuneområdene er gjennomgått. Tallene som benyttes er i stor grad KOSTRA-tall for 2024. Disse KOSTRA-tallene er ikke endelig. Likevel gir de mye oppdatert informasjon som gir grunnlag for gode og detaljerte analyser. Det er i tillegg hentet inn mye informasjon og statistikk fra kommunen selv og andre sentrale kilder.

Inkludert i den overordnede analysen ligger også en vurdering av årsverk og ledere i kommunen (kapittel 1.3). I våre sammenligninger synes kommunen å ligge noe høyt, både på antall årsverk og på antall ledere. Tiltakene som vi foreslår, sammen med de pågående tiltakene til kommunen, vil medføre reduserte årsverk. En naturlig effekt er da at man også må redusere antall ledere.

I kapittel 2 fremkommer alle tiltakene som følge av den økonomiske analysen. Disse er delt opp etter kommunalsjefområdene. Spesielt for kommunalsjefområdet helse og meistring er det viktig å være klar over tiltakene som ligger i egne kapitler. Dette gjelder områder som bofelleskap (kapittel 4), tjenestetildeling (kapittel 5) og legetjenesten (kapittel 6). I tillegg har vi også tiltak innenfor Senter for kvalifisering og integrering (SKI) og NAV Midt-Telemark (kapittel 3). Mer om disse på de neste sidene.

Sammendrag og oppsummering (2:3)

I tillegg til overordnet økonomisk analyse har mandatet vært en nærmere gjennomgang av utvalgte områder hvor kommunen allerede har identifisert et potensial for forbedringer og mulige besparelser.

På utvalgte områder har vi derfor jobbet tettere med representanter fra de ulike kommunalområdene og tillitsvalgte. Her har vi brukt tid på kartlegging og analyse av selve driften eller på tema hvor kommunen har ønsket et dypdykk. De har fått hvert sitt kapittel. Nedenfor gir vi en kort oppsummering av hvert område:

- NAV og SKI - gjennomgang av arbeidsprosesser
- Organisering av tjenester i bofellesskap
- Case for tjenestetildeling
- Legetjenesten

NAV og SKI - gjennomgang av arbeidsprosesser

Midt-Telemark kommune ønsket bistand til å gå gjennom de arbeidsprosesser SKI og NAV har mot felles brukere, samt de arbeidsprosesser NAV har i form av utbetaling av økonomisk sosialhjelp / stønad til livsopphold.

Vi har kartlagt arbeidsprosesser gjennom intervjuer og arbeidsmøter, med deltakere fra både SKI og NAV. Vi har også sett på noen nøkkeltall for tjenestene.

Midt-Telemark har et høyt og økende nivå på ytelse til livsopphold (økonomisk sosialhjelp). Her anbefales det at kommunens forventninger og veiledning dreies mer mot arbeid og mindre mot utdanning, slik blir det økt fokus på å få flyktninger ut i jobb. Det bør også her være et potensial i økt bruk av "Muligheten". I tillegg bør man vurdere å redusere tjenestenivået på enkelte aktiviteter.

Bofellesskap

Midt-Telemark ønsket en gjennomgang av bofellesskapene i kommunen for å vurdere drift, struktur, organisering og tildeling.

Vi har gjennomført intervjuer og arbeidsmøter med ansatte og ledere fra Tjenestekontoret og to avdelinger fra Bo og mestring. Vi har også vurdert og analysert utvalgte og relevante nøkkeltall for bolig tjenesten.

Helsesektoren nasjonalt har utfordringer knyttet til "overdiagnostisering" av tjenester og mangel på helsepersonell. Midt-Telemark har fire avdelinger med bofellesskap for personer med spesielle boligbehov. Analysen viser at det kan være potensial i å se nærmere på nivået for tjenestetildeling, optimalisering av ressurser på tvers av bofellesskapene, samt etablere en bolig tildelingsstrategi som vil være med å sikre lik tildeling over tid.

Case for tjenestetildeling

Midt-Telemark kommune ønsket en gjennomgang av sin tildelingspraksis for tjenesteområdene avlastning, omsorgstønad og tjenester innen rus og psykiatri. I den forbindelse er det utarbeidet anonymiserte case av allerede behandlede søknader og tildelinger i Midt-Telemark kommune som er sendt til to andre kommuner for vurdering.

For alle de utvalgte casene synes det som at Midt-Telemark kommune har en noe lavere terskel for tildeling. Casene treffer ulike tjenesteområder. Kommunen har hatt en positiv utvikling (reduerte kostnader) knyttet til rus og psykiatri de siste årene. Utviklingen innenfor de øvrige områdene er derimot mer negativ knyttet til kostnader og det er derfor anbefalt at man tar inn flere elementer i tildelingsprosessen som er direkte knyttet til enhetlig praksis og økonomiske vurderinger.

Sammendrag og oppsummering (3:3)

Legetjenesten

Midt-Telemark kommune har bedt om bistand til å gå gjennom organisering av legetjenesten for å se på potensial for effektivisering og innsparinger.

Vi har gjennomgått drift, organisering og utvalgte arbeidsprosesser gjennom intervjuer og arbeidsmøter. Vi har også sett på noen nøkkeltall for sektoren, både offentlige tall og statistikk fra kommunen selv. Vi har også gjennomført en enkel spørreundersøkelse blant alle legene, blant annet knyttet til arbeidsoppgaver og fordeling av hva man bruker tid på.

Midt-Telemark har relativt høy legedekning, uten at dette kan begrunnes med svakere eller mer utsatt folkehelse enn sammenlignbare kommuner. Legene i Midt-Telemark har kortere pasientlister enn sammenlignbare kommuner.

Det største potensialet ligger her på å øke inntjeningen for de kommunalt ansatte fastlegene. Det bør også vurderes hvordan man kan redusere administrasjonsdagen for disse. I tillegg bør man vurdere muligheten for samlokalisering av dagens to legekontor for å bedre ressursutnyttelsen.

Ansvarsbegrensning

Denne rapporten er utarbeidet for Midt-Telemark kommunes interne bruk i forbindelse med prosjektet “økonomi i balanse”. Dette dokumentet er en samlet leveranse i henhold til signert kontrakt per 12. august 2024. Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i intervjuer med Midt-Telemark kommunes ansatte og i dokumentasjon som Midt-Telemark kommune har gjort tilgjengelig for oss. PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi innestår ikke for at den er fullstendig, korrekt og presis.

PwC har ikke utført noen form for revisjon eller kontrollhandlinger av Midt-Telemark kommunes virksomhet. Rapporten inneholder materiale som er konfidensiell for Midt-Telemark kommune og PwC. Midt-Telemark kommune har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med avtalen mellom Midt-Telemark kommune og PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidet av Midt-Telemark kommune eller andre som følge av at vår rapport eller utkast til rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene eller avtalen. Ved deling av hele eller deler av rapporten skal Midt-Telemark kommune sikre at enhver ansvarsfraskrivelse PwC har inkludert eller senere ønsker å inkludere i rapporten, blir gjengitt i sin helhet i alle eksemplarer som deles. Midt-Telemark kommune får rettighetene til resultatet av oppdraget når betaling har skjedd, mens PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til alt bakgrunnsmateriale, herunder, men ikke begrenset til, ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid. Midt-Telemark kommune kan ikke videreutvikle resultatet under PwC logo. Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.

Innholdsfortegnelse

- 1. Innledning**
 - 1.1. Gjennomføring og tilnærming
 - 1.2. Kommunens økonomiske situasjon
 - 1.3. Årsverk og ledere i Midt-Telemark kommune
 - 1.4. Oppsummering av pågående tiltak
 - 1.5. Oppsummering av foreslåtte nye tiltak

- 2. Gjennomgang av kommuneområdene med tiltak**
 - 2.1. Oppgaver direkte under kommunedirektøren
 - 2.2. Oppgaver under assisterende kommunedirektør
 - 2.3. Oppgaver under Oppvekst
 - 2.4. Oppgaver under Helse og mestring
 - 2.5. Oppgaver under Teknisk

- 3. Gjennomgang av NAV/SKI**

- 4. Organisering av tjenester i bofellesskap**

- 5. Case for tjenestetildeling**

- 6. Gjennomgang av legetjenesten**

1

Innledning

Kapitlet inkluderer blant annet beskrivelse av **gjennomføring** og **tilnærming**, **dagens situasjon** og **oppsummering** av tiltakene som fremkommer i denne rapporten.

1.1

Gjennomføring og tilnærming

Vår overordnede prosjektmetodikk sikrer struktur, fremdrift og medvirkning

Oppstart og mobilisering

Vi innledet prosjektet med et oppstartsmøte der vi etablerte felles forståelse for prosjektets leveranser, mandat, avgrensning, metodikk, medvirkning og rapportering, samt definerte fremdriftsplan. Prosjektet har vært delt inn i flere arbeidsstrømmer for å jobbe spesifikt med utvalgte temaer som legetjenesten, bofelleskap, samarbeid NAV/SKI og utvalgte case for tjenestetildeling.

Utvikling av kunnskapsgrunnlag og analyse av mulighetsrom

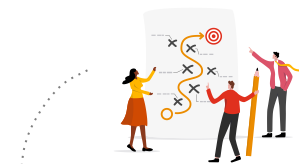
For hver av arbeidsstrømmene har det vært fokus på å utvikle et oppdatert kunnskapsgrunnlag om kommunens økonomi, organisering og tjenester som utgangspunkt for å jobbe videre med muligheter for innsparingstiltak.

Utforme og velge endringstiltak

Mulighetene for effektivisering og innsparing ble utarbeidet til tiltak, som igjen ble analysert for potensiell økonomisk gevinst. De gjennomgikk også konsekvensvurdering for å avdekke konsekvenser, avhengigheter og realiserbarhet. Tiltakene for utvalgte temaer fremkommer i de respektive kapitlene. I tillegg kommer noen tiltak under den overordna økonomiske analysen.

Ferdigstilling av rapport

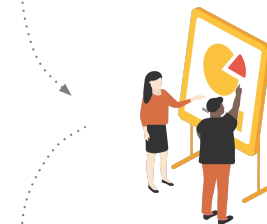
I siste del av prosjektet ferdigstilte vi innsamlet data og analyser i rapportform. Resultatene for hver arbeidsstrøm ble presentert i et eget kapittel, for å sikre oversiktlige resultater og økt lesbarhet.

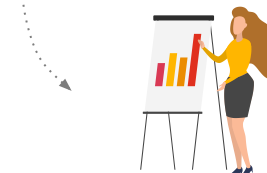
Oppstart og mobilisering

Utvikling av kunnskapsgrunnlag og analyse av utvalgte arbeidsstrømmer

Utforme endringstiltak for kommuneområdene og innenfor de utvalgte arbeidsstrømmene

Anbefalinger og utarbeidelse av felles rapport

Kort om metodikk i prosjektet

Kvalitative analyser

I prosjektet har vi hatt tett og jevnlig dialog og oppfølging med kommunen. De ulike arbeidstrømmene, del 2 til 6, har gjennomgått de konkrete analysene for de respektive arbeidsstrømmene. Siden innretning og formål med arbeidsstrømmene varierer, er også bruk og analyse av kvalitative analyser forskjellig. Enkelte av disse områdene har lite kvantitative målinger, og da må man kompensere med mer kvalitative analyser. Gjennomgående har vi benyttet både arbeidsmøter (workshops), individuelle og gruppeintervjuer, spørreundersøkelser eller direkte email-henvendelser med informasjonsutveksling. Det har vært tett involvering av kommunens ansatte og ledere.

Kvantitative analyser

På overordnede økonomiske analyser har oppdaterte KOSTRA-tall for 2024 vært sentrale, i tillegg til kommunens egne regnskaper og analyser av dette. I likhet med de kvalitative analysene har de ulike arbeidstrømmene ulik innretning og formål. Dette preger også hva som finnes av relevante kvantitative data. Der det er offentlig statistikk, har vi benyttet dette. Men for alle delstrømmene har vi også komplementert offentlig tilgjengelige data med kommunens egne data. De mest brukte offentlige datakildene er SSB og Statistikkbanken samt KOSTRA, FHI, GSI statistikk.

Sammenligningskommuner

	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand
Antall innbyggere per 31.12.24	11 135	6 558	13 333	10 446	27 005

Gjennomgående er kommunen sammenlignet med gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 (kommuner med 10.000 til 19.999 innbyggere), gjennomsnittet for landet uten Oslo, Nome kommune, Notodden kommune og Kragerø kommune. Disse kommunene er alle i KOSTRA-gruppe 7 og ligger geografisk nær Midt-Telemark. I tillegg er det i den overordnede analysen også gjort sammenligninger med Holmestrand kommune. Holmestrand tilhører KOSTRA-gruppe 9 og er en kommune med ca 27 000 innbyggere. Holmestrand har, i likhet med Midt-Telemark, gjennomgått kommunesammenslåing. Vi benytter Holmestrand som læringskommune (Bench learning). Holmestrand har et gjennomgående lavere kostnadsnivå med et korrigert inntektsnivå per innbygger rundt kr 8.000,- lavere enn Midt-Telemark. Dette betyr at kommunen bruker rundt 87 mill. kroner mindre enn Midt-Telemark årlig. Dette tallet er netto driftsutgifter, slik at inntektsforskjellen eiendomsskatt representerer, kommer i tillegg.

1.2

Kommunens økonomiske situasjon

Utvikling i finansielle nøkkeltall

Resultatgrad

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter kan sees på som et kortsiktig mål for kommunaløkonomisk bærekraft. En høyere resultatgrad betyr at kommunen bygger økonomisk handlingsrom og kan ta hånd om uforutsette hendelser.

Fondsgrad

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter kan sees på som på som et økonomisk mål i en noe lengre periode, eksempelvis innenfor handlingsplanperioden. En høyere fondsgrad betyr at kommunen har reserver som kan brukes til å håndtere uforutsette utfordringer og kan gi kommunen mulighet til å gjennomføre nødvendige omstillinger.

Gjeldsgrad

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter kan sees på som et langsiktig mål for kommunaløkonomisk bærekraft. En høy gjeldsgrad vil medføre høye driftsutgifter i form av renter og avdrag. Mye gjeld vil gå ut over kommunens handlingsrom og evne til å gjennomføre nødvendige omstillinger.

	Resultatgrad			Fondsgrad			Gjeldsgrad		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Midt-Telemark	-0,7 %	-2,4 %	-2,7 %	0,3 %	0,1 %	0,1 %	78,9 %	74,0 %	67,6 %
Nome	5,7 %	-2,4 %	-4,2 %	11,5 %	7,8 %	2,7 %	77,0 %	79,6 %	80,2 %
Notodden	-0,3 %	0,1 %	-0,5 %	9,0 %	8,0 %	6,8 %	93,8 %	87,2 %	85,7 %
Kragerø	-3,0 %	-5,8 %	-5,5 %	1,9 %	0,6 %	0,2 %	104,7 %	103,0 %	194,2 %
Holmestrand	3,3 %	1,6 %	-0,3 %	18,5 %	17,3 %	15,3 %	107,1 %	106,3 %	101,7 %
KOSTRA-gruppe 7	2,1 %	0,4 %	-1,0 %	12,8 %	11,9 %	9,3 %	101,8 %	101,1 %	100,4 %
Landet uten Oslo	2,6 %	1,0 %	-0,3 %	14,6 %	13,5 %	11,6 %	92,9 %	92,6 %	92,6 %

Kilde: Framsikt. Konserntall fra SSB. Tallene for 2024 er foreløpige.

I tabellen over har vi sammenstilt de mest sentrale finansielle nøkkeltallene. Midt-Telemark har hatt en svært negativ utvikling de tre siste årene. Dette gjelder spesielt resultatgrad og fondsgraden. Midt-Telemark er derimot den kommunen som her har lavest gjeldsgrad, noe som jo er positivt. Teknisk beregningsutvalg anbefaler en resultatgrad på minst 1,5 %, som altså er et resultat på 4,2 % over det kommunen oppnådde i 2024. I tillegg er Midt-Telemark en av to kommuner i oversikten som også har et akkumulert merforbruk fra tidligere år som må dekkes inn.

Midt-Telemark brukte betydelig mer ressurser enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen i 2024

Kommunen brukte i overkant av 85.300 kroner per innbygger i 2024. Disse tallene er korrigert for utgiftsbehovet til kommunene (dvs forskjellen i forventet ressursbruk mellom kommunene). De faktiske netto driftsutgiftene per innbygger i Midt-Telemark er nesten 88.000 kroner, men dette er nedjustert som følge av at kommunen er dyrere å drifte enn landsgjennomsnittet. Tallene i denne tabellen korrigeres for utgiftsbehovet for at de skal være sammenlignbare på tvers av kommuner.

Nome og Kragerø brukte mer ressurser enn Midt-Telemark kommune i 2024, mens Notodden, Holmestrand og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7 og landet uten Oslo brukte mindre ressurser.

	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
■ Grunnskole	19 200	19 516	19 423	18 865	18 506	18 246	18 309
■ Pleie og omsorg	26 227	24 872	24 922	28 012	26 015	24 923	25 773
■ Barnevern	3 824	5 125	3 242	2 798	2 154	2 812	2 780
■ Barnehage	10 493	12 915	11 463	11 170	11 436	11 088	11 006
■ Kommunehelse	6 167	5 256	4 806	6 795	5 118	4 677	4 676
■ Sosiale tjenester	5 897	6 096	3 935	6 123	3 157	4 268	4 464
■ Kultur og idrett	2 378	2 795	3 295	2 364	1 918	2 656	3 106
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	687	1 306	1 089	1 371	989	983	1 162
■ Adm, styring og fellesutgifter	5 429	6 031	5 457	7 047	5 431	5 781	5 928
▲ ■ Andre områder	5 007	4 200	4 420	5 127	2 976	3 511	3 383
Brann og ulykkesvern	994	969	1 420	1 555	906	1 078	1 138
Kommunale boliger	544	195	147	419	-7	247	386
Samferdsel	2 088	2 453	2 866	2 452	1 181	1 576	1 450
Næringsforv. og konsesjonskraft	522	-732	-993	-416	48	-180	-454
Landbruk	124	156	151	238	148	121	140
Kirke	735	1 159	829	879	700	669	723
Totalt	85 309	88 112	82 053	89 671	77 700	78 944	80 588

Kilde: Framsikt analyse. Kommunenes foreløpige regnskapstall for 2024, hentet fra SSB. Justert for utgiftsbehov.

Forskjellen i netto driftsutgifter fører til store forskjeller i samlet ressursbruk mot de rimeligste kommunene

Denne tabellen viser de ulike tjenesteområdene sortert etter KOSTRAs inndeling. Tall i pluss viser at sammenligningskommunen bruker så mange mill. kroner mindre enn Midt-Telemark på dette området. For eksempel bruker Holmestrand 31,3 mill. kroner mindre på sosiale tjenester i 2024. Om Midt-Telemark hadde driftet med de samme netto driftsutgiftene for alle områdene som Holmestrand kommune, ville kommunen brukt rundt 87 mill. kroner mindre i 2024. Hadde Midt-Telemark driftet likt som gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 ville man brukt omtrent 74 mill. kroner mindre.

Det er store forskjeller i ressursbruken innenfor blant annet kommunehelse, samferdsel, sosiale tjenester, barnevern, kommunale boliger og pleie og omsorg - se oransje piler. Det er her Midt-Telemark avviker mest fra de kommunene som ligger lavest.

	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
■ Grunnskole	-3,6	-2,5	3,8	7,8	10,7	10,0
■ Pleie og omsorg	➔ 16,4	15,8	-21,6	2,6	15,8	5,5
■ Barnevern	➔ -14,7	6,6	11,6	18,8	11,4	11,8
■ Barnehage	-24,7	-9,9	-6,9	-9,6	-6,1	-5,2
■ Kommunehelse	➔ 10,6	15,9	-7,3	12,2	17,4	17,4
■ Sosiale tjenester	➔ -2,3	22,4	-2,6	31,3	18,6	16,4
■ Kultur og idrett	-4,6	-10,2	0,2	5,1	-3,1	-8,1
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	-6,9	-4,5	-7,6	-3,4	-3,3	-5,3
■ Adm, styring og fellesutgifter	-6,8	-0,3	-18,1	0,0	-3,9	-5,6
▲ ■ Andre områder	8,3	5,9	-3,9	22,1	16,7	17,7
■ Brann og ulykkesvern	0,3	-4,7	-6,2	1,0	-0,9	-1,6
■ Kommunale boliger	➔ 3,9	4,4	1,4	6,1	3,3	1,8
■ Samferdsel	➔ -4,1	-8,7	-4,1	10,1	5,7	7,1
■ Næringsforv. og konsesjonskraft	14,0	16,9	10,4	5,3	7,8	10,9
■ Landbruk	-1,1	-0,9	-3,8	-0,8	0,1	-0,5
■ Kirke	-4,7	-1,0	-1,6	0,4	0,7	0,1
Totalt	-28,1	39,2	-52,6	86,9	74,3	54,5

Kilde: Framsikt analyse. Kommunenes foreløpige regnskapstall for 2024, hentet fra SSB. Justert for utgiftsbehov.

Oppdatert økonomi- og ståstedsanalyse 2024 (utarbeidet av Telemarksforsking april 2025)

Det er i april 2025 utarbeidet en KOSTRA analyse utenfor dette prosjektet som vi har gjort en avsjekk mot ift våre analyser. Denne analysen underbygger hovedhypoteser og peker på de samme områdene som dette prosjektet (PØB) berører.

Oppsummering

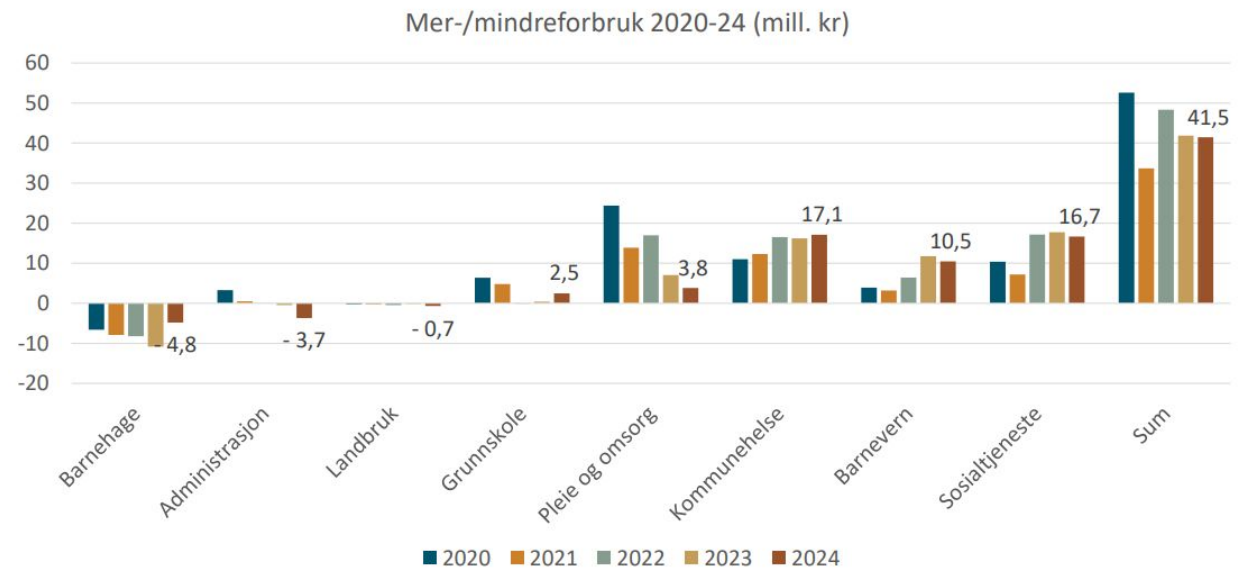
Også i denne analysen påpekes kommunehelse, sosialtjeneste og barnevern som områder med merforbruk. Selve tallene knyttet til hvert område varierer litt fra analysen vår ovenfor, men utfordringene og behov for endring er de samme. I denne analysen fra Telemarksforsking er merforbruket korrigert for normert- og inntektsjustert nivå. Uavhengig av hvilke tall man bruker, er det altså de samme områdene som pekes på at ligger for høyt, eller høyere, enn en sammenligning med andre kommuner indikerer. I analysen brukes noen andre kommuner for sammenligning, uten at det endrer konklusjonene.

Utvikling

De siste års utvikling viser at mer- og mindreforbruket samlet sett er stabilt. Området pleie og omsorg viser betydelig forbedring og nærmer seg balanse, mens kommunehelse har etablert seg på et høyt merforbruknivå, sammen med sosialtjenesten og etterhvert barnevern.

I grafen til høyre gjenspeiles dette. Denne inkluderer de største områdene. Det er også innenfor disse områdene kommunen i dag har satt igang egne tiltak og vi har presentert forslag til ytterligere innsparingstiltak.

Utvikling 2020-2024

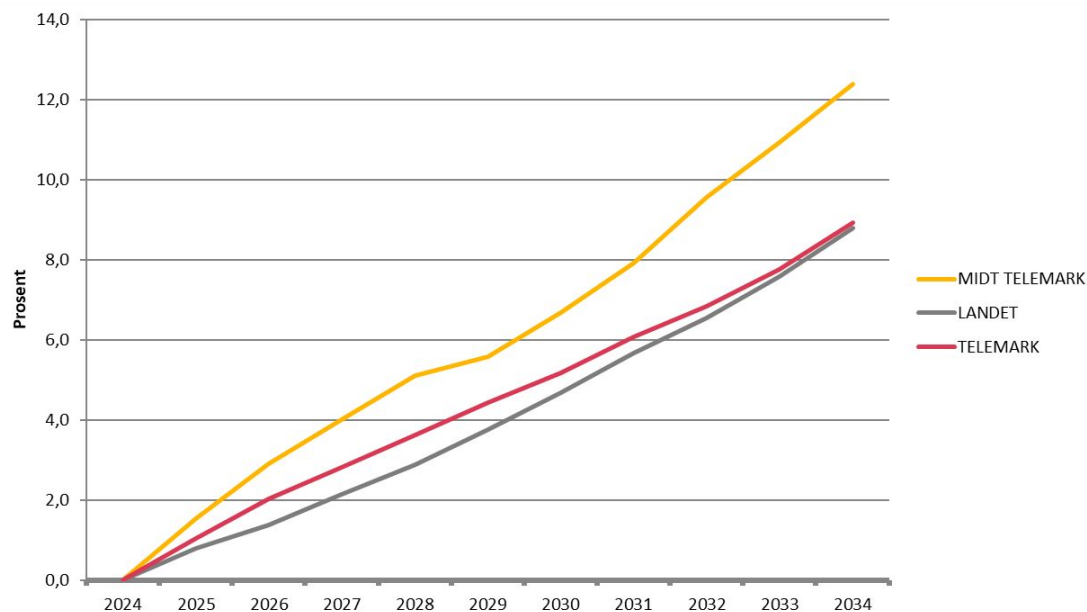

KOSTRA- og effektivitetsanalyse 2020-24. Mill. kr. Kilde: SSB/KDD/beregninger ved TF

Kommunen står overfor en stor vekst i utgiftsbehovet de neste ti årene og det er kun innenfor grunnskole at behovet forventes å bli redusert

Basert på SSBs hovedalternativ for befolkningsfremskrivninger (MMMM) forventes det at kommunen vil ha en vekst i utgiftsbehovet på ca. 12 prosent de neste ti årene. Kommunens vekst ligger over gjennomsnittet for landet og for Telemark, som begge ligger på ca. ni prosent.

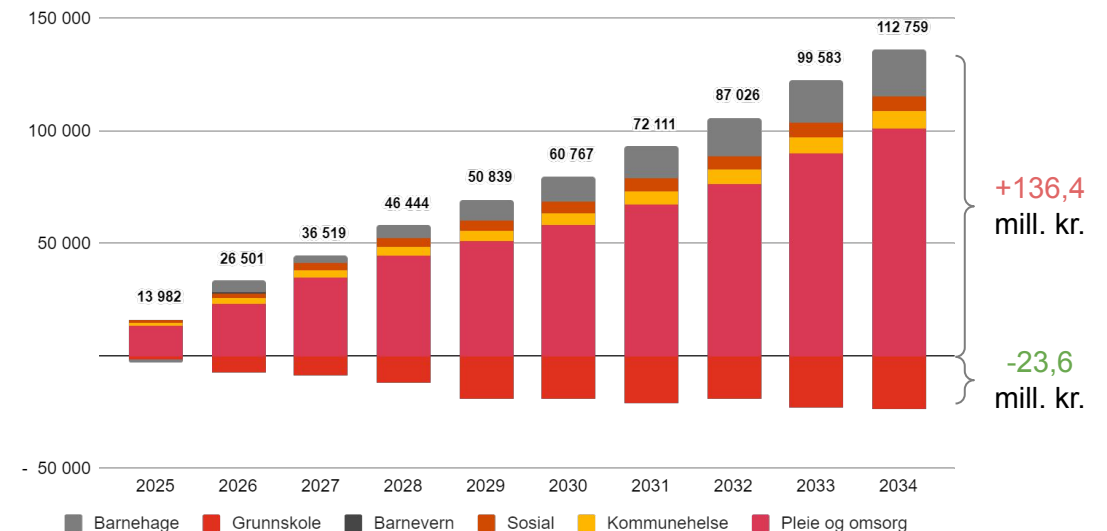
Graf: Utgiftsbehov demografi, alle aldersgrupper samlet (målt ved inngangen til det enkelte år)

Kilde: KS' demografimodell.

De demografiske endringene gir en forventet vekst i utgiftsbehovet på mer enn 100 mill. kroner i 2034, sammenlignet med behovet i 2024. Behovet for pleie- og omsorgstjenester forventes å øke med ca. 100 mill. kroner, mens behovet for grunnskole forventes å reduseres med mer enn 20 mill. kroner. Figuren er en illustrasjon på det betydelige omstillingsbehovet kommunens tjenesteproduksjon må gjennom de neste årene.

Graf: Akkumulert endring i kommunens utgiftsbehov fordelt på tjenesteområder (i tusen kroner)

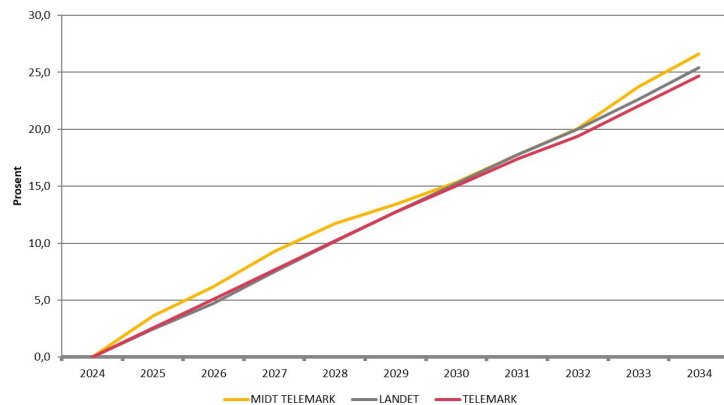
Kilde: KS' demografimodell. Beregninger av PwC.

Den store veksten i antallet eldre er den største kostnadsdriveren fremover, men befolkningsfremskrivninger viser at Midt-Telemark også forventes å ha en stor vekst innenfor barnehage

Stor vekst i utgiftsbehovet til pleie og omsorg

I likhet med resten av landet og kommunene i Telemark er den forventede **veksten** i utgiftsbehovet til pleie og omsorg stor i Midt-Telemark. De neste ti årene forventes veksten å være på i overkant av 25 prosent. Dette er noe høyere enn landet og gjennomsnittet i Telemark.

Graf: Utgiftsbehov pleie og omsorg (målt ved inngangen til det enkelte år)

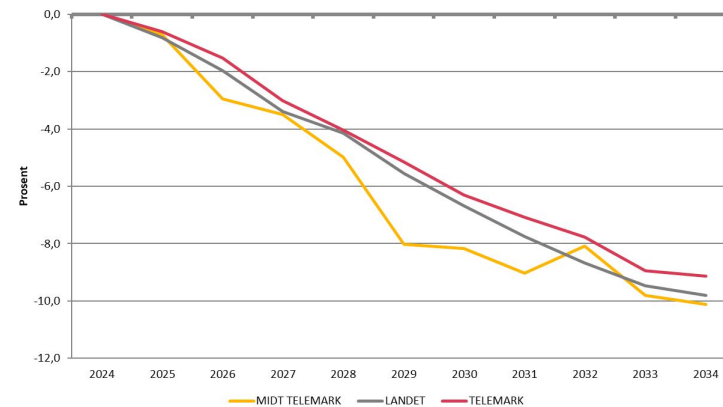

Kilde: KS' demografimodell.

Stor reduksjon i utgiftsbehovet til grunnskole

I likhet med resten av landet og kommunene i Telemark er den forventede **reduksjonen** i utgiftsbehovet til grunnskole stor i Midt-Telemark. De neste ti årene forventes reduksjonen å være på ti prosent. Denne reduksjonen er noe høyere enn landet og gjennomsnittet i Telemark.

Graf: Utgiftsbehov grunnskole (målt ved inngangen til det enkelte år)

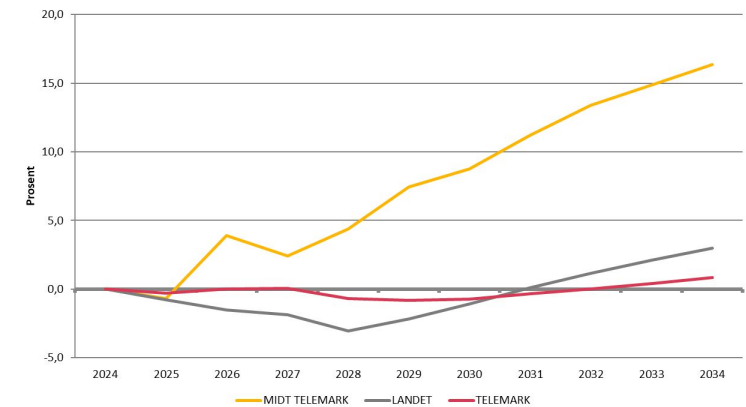

Kilde: KS' demografimodell.

Stor vekst i utgiftsbehovet til barnehage

Forventet utvikling i utgiftsbehovet til barnehage skiller seg betydelig fra gjennomsnittet i landet og Telemark. Med utgangspunkt i befolkningsstallene fra SSB forventes det at utgiftsbehovet til barnehage vil øke med i overkant av 15 prosent i kommunen, mens det for landet og Telemark forventes en marginal vekst.

Graf: Utgiftsbehov barnehage (målt ved inngangen til det enkelte år)

Kilde: KS' demografimodell.

1.3

Årsverk og ledere i Midt-Telemark kommune

Kommunen har et gjennomsnittlig lederspenn på 14,9 ansatte per leder basert på egne tall

På denne siden presenterer vi gjennomsnittlig ledertetthet (årsverk per leder) og lederspenn (ansatte per leder) for de ulike sektorene i kommunen. Vi har kommunens definerte ledernivåer (kommunedirektørens ledergruppe, enhets- og avdelingsleder).

Gjennomsnittlig lederspenn i Midt-Telemark er på 14,9 ansatte per leder. Helse og mestrings har det høyeste lederspennet, med et snitt på 19,4 ansatte per leder. Se oversikt neste side.

Kommunedirektør

Årsverk: 891,4
 Ansatte: 1 062
 Ledertetthet (snitt): 12,3
 Lederspenn (snitt): 14,9

Ledertetthet =
 (Antall årsverk - antall årsverk ledere) / antall ledere

Lederspenn =
 (Antall ansatte - antall ledere) / antall ledere

Assisterende kommunedirektør

Årsverk: 52,7
 Ansatte: 66
 Ledertetthet (snitt): 6,5
 Lederspenn (snitt): 8,4

- Personalforvaltning
- Kommunikasjon og service
- Økonomiforvaltning
- Kultur og fritid (3 avd)

Kommunalsjef oppvekst

Årsverk: 319,4
 Ansatte: 361
 Ledertetthet (snitt): 15,0
 Lederspenn (snitt): 17,1

- 3 barnehager
- 4 skoler
- Nome og Midt-Telemark barnevern (3 avd)*
- Nome og Midt-Telemark PPT*
- Senter for kvalifisering og integrering
- Barnehagemyndighet
- Fagstab

Kommunalsjef helse og mestrings

Årsverk: 406,1
 Ansatte: 511
 Ledertetthet (snitt): 15,2
 Lederspenn (snitt): 19,4

- Hjemmetjeneste og institusjon (5 avd)
- Bo og mestrings (7 avd)
- Forebyggende helse og legesenter (5 avd)
- Tjenestekontor, turnusutvalg og kvalitetsutvalg (1 avd)

Kommunalsjef teknisk

Årsverk: 76,8
 Ansatte: 87
 Ledertetthet (snitt): 8,6
 Lederspenn (snitt): 9,9

- Plan, bygg, oppmåling og miljø
- Eiendom (2 avd)
- VAR og veg (1 avd)
- Nome og Midt-Telemark landbrukskontor

Telemark innkjøpsamarbeid

Årsverk: 3,8
 Ansatte: 4
 Ledertetthet (snitt): 2,8
 Lederspenn (snitt): 3,0

Nome og Midt-Telemark IKT

Årsverk: 11,1
 Ansatte: 12
 Ledertetthet (snitt): 10,1
 Lederspenn (snitt): 11,0

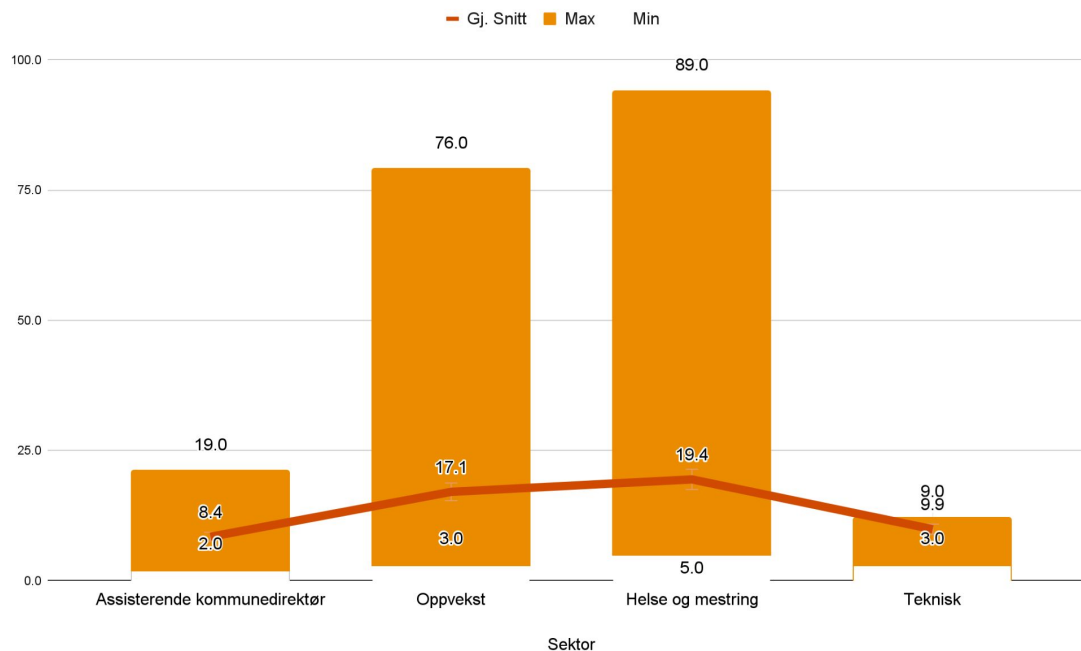
NAV Midt-Telemark og Nome

Årsverk: 21,55
 Ansatte: 21
 Ledertetthet (snitt): 4,4
 Lederspenn (snitt): 4,3

*Kommunen har interkommunalt samarbeid på PPT og barnevern, der lederansvaret ligger i Midt-Telemark kommune.

Det er stor variasjon mellom de ulike kommuneområdene på lederspenn

Lederspenn per kommunalområde (min, maks og gjennomsnitt)

Lederspennet påvirker hvordan ledere i kommunale virksomheter utøver sin lederrolle

Det finnes ulike benchmarks når det kommer til lederspenn, men flere kilder støtter klassisk organisasjonsteori og viser til at en leder kan ha kontroll og oversikt over seks til åtte ansatte, mens tolv ansatte er den kritiske grensen for hva en leder kan kontrollere. For ledere med ansatte som håndterer komplekse oppgaver vil det kreve mer involvering, og begrense hvor mange ansatte en leder kan håndtere. Bærer de ansattes oppgaver preg av rutine, er det derimot rom for at lederen kan håndtere flere ansatte.*

Betydningen av lederspenn i norsk kommunesektor er til dels lite utforsket, men en rapport fra NORCE** konkluderer med at lederspennet er én av mange faktorer som påvirker hvordan ledere i kommunale virksomheter utøver sin lederrolle. Rapporten viser også at administrativ og oppgaveorientert ledelse ofte øker i takt med lederspennet, noe som igjen går på bekostning av endrings- og relasjonsorienterte oppgaver.

Kilder til forskning:

* Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2019). Hvordan organisasjoner fungerer. Fagbokforlaget.

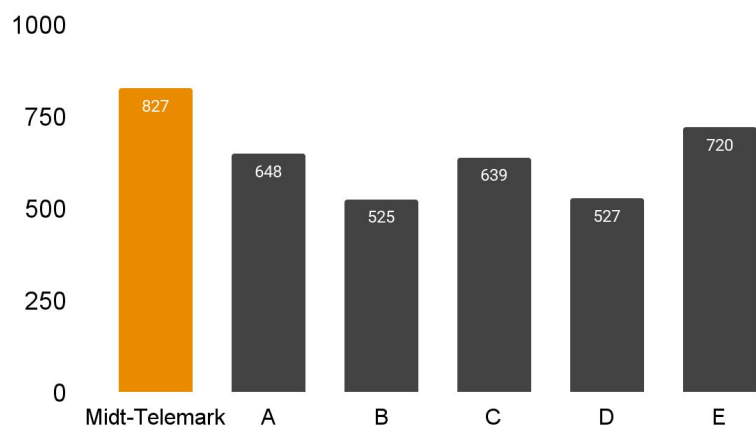
** NORCE. (2019). *Leierspenn og organisering, sammenhengar med sjukefråvær og turnover*. (RAPPORT 33 – 2019 NORCE Samfunn). <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/arbeidsgiverpolitikk/ledelse/Rapport-NORCE-Samfunn-nr-33-Leierspenn-og-organisering-og-sjukefraver.pdf>

Midt-Telemark har flere årsverk og ledere sammenlignet med andre kommuner, justert for innbyggertall

I figurene under har vi sett på antall årsverk og antall ledere i Midt-Telemark, sammenlignet med et utvalg andre kommuner. Dataene baserer seg på tall PwC har innhentet i prosjekter de siste tre årene. De øvrige kommunene er anonymisert. Det er stor usikkerhet knyttet til en slik sammenligning, da det er svært ulikt hvordan ulike kommuner velger å registrere dette. Tallene under må derfor kun brukes til å peke retning. Dersom man ønsker å gjøre nærmere grep, må man analysere nærmere.

For at tallene skal være sammenlignbare er tallene for sammenligningskommunene justert for forskjellen i innbyggertall mellom den enkelte kommune og Midt-Telemark. Det vil si at tallene for Midt-Telemark er faktiske tall på antall årsverk og ledere, mens tallene for sammenligningskommunene er justert.

Antall årsverk (justert for ulikheter i innbyggertall)

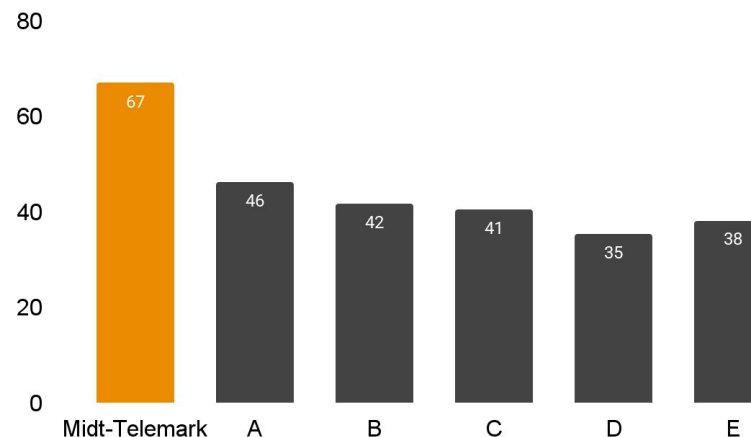

Kilde: Tall årsverk og antall ansatte fra Midt-Telemark, vinteren 2025. PwCs tall fra andre kommuner (anonymisert), innhentet i prosjekter de siste tre årene.

Alle sammenligningskommunene har flere innbyggere enn Midt-Telemark. Det betyr at tallene for årsverk og ledere i sammenligningskommunene er lavere enn de faktiske tallene deres. Grafen til venstre viser at det er relativt store forskjeller i antall årsverk, selv etter at det er justert for innbyggertall. Midt-Telemark ligger høyest. Alle sammenligningskommunene har et høyere innbyggertall enn Midt-Telemark. Selv om det er justert for størrelse, kan stordriftsfordeler forklare noe av forskjellene. Det er ikke tatt hensyn til eventuelle ulikheter i omfanget av oppgaver som løses av andre aktører enn kommunen selv, og som dermed kan påvirke antall årsverk i kommunal drift. Det kan også være at ledere måles ulikt innenfor de ulike kommunene.

I grafen til høyre fremkommer det at Midt-Telemark er kommunen med flest ledere (når vi justerer for størrelse) blant de seks kommunene.

Antall ledere (justert for ulikheter i innbyggertall)

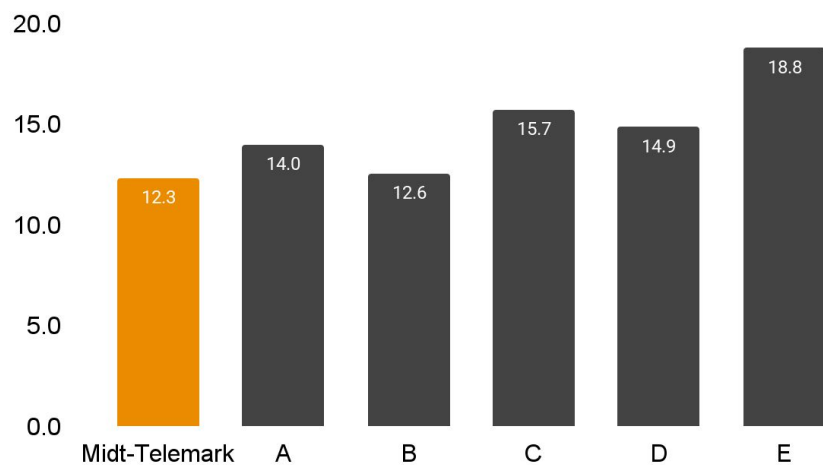

Kilde: Tall årsverk og antall ansatte fra Midt-Telemark, vinteren 2025. PwCs tall fra andre kommuner (anonymisert), innhentet i prosjekter de siste tre årene.

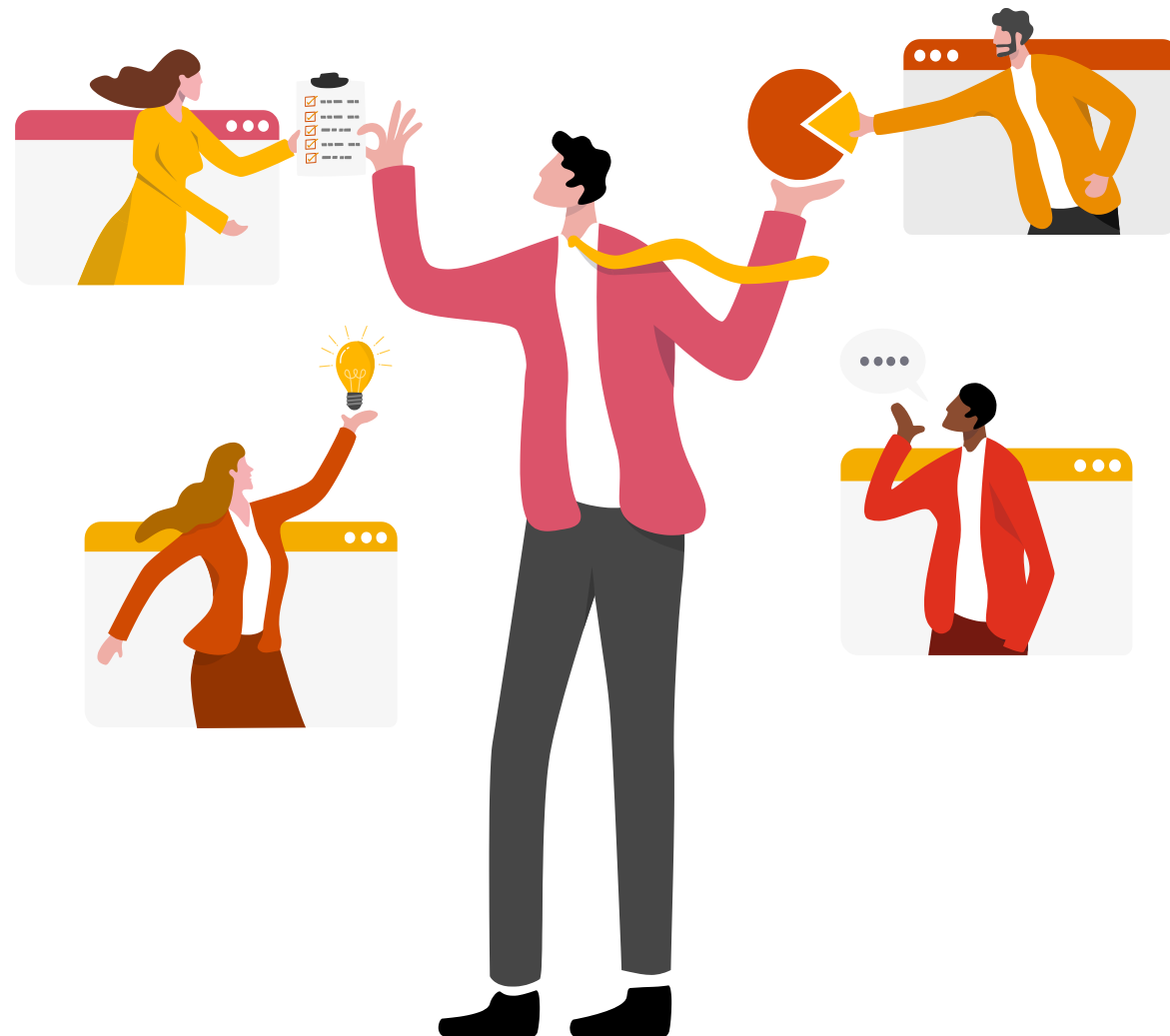
Midt-Telemark har relativt få årsverk per leder sammenlignet med et utvalg andre kommuner

Basert på tallene på antall ledere og årsverk i kommunene er det beregnet hvor mange årsverk hver kommune har per leder. Midt-Telemark har en gjennomsnittlig ledertetthet (årsverk per leder) på 12,3. Til sammenligning har de andre kommunene mellom 12,6 og 18,8 årsverk per leder. Midt-Telemark ligger nest lavest blant kommunene. Merk at vi i denne analysen ikke har justert for innbyggertall. Det er fordi årsverk per leder er sammenlignbart uavhengig av kommunestørrelse. Minner imidlertid om at det kan variere hvordan ledere registreres og at tallene derfor ikke er direkte sammenlignbare.

Antall årsverk per leder (ledertetthet)

Kilde: Tall årsverk og antall ansatte fra Midt-Telemark, vinteren 2025. PwCs tall fra andre kommuner (anonymisert), innhentet i prosjekter de siste tre årene.

1.4

Oppsummering av
pågående tiltak

Vedtatt og pågående tiltak i kommunen

Kommunens tiltak i økonomiplanperioden

Kommunen har 83 tiltak med tilhørende økonomiske effekter i økonomiplanperioden. I tillegg kommer verbalvedtak og bestillinger fra kommunestyret, som ikke har fastsatt økonomisk innsparing.

Summen av tiltakene for 2025 viser et budsjettert innsparingskrav på nesten 110 mill. kroner. Her presenteres status på dette arbeidet per utgangen av mars 2025.

Som det fremgår av tabellen nedenfor viser prognosen per mars 2025 at man vil oppnå omtrent 43 mill. kroner i innsparinger knyttet til tiltakene. Dette er et negativt avvik på nesten 67 mill. kroner, sammenlignet med det budsjetterte innsparingskravet for 2025.

Videre viser tabellen at det store avviket ligger til stab (områdene direkte under kommunedirektøren og assisterende kommunedirektør). Dette kommer i hovedsak av at uspesifisert rammekutt på 61 mill. kroner er lagt her. Dette er en stor utfordring for kommunen, også fordi man per mars ikke har klart å konkretisere omstillingstiltak til disse kuttene. Det vil bli krevende å lykkes med tilstrekkelig omstilling, ettersom man har kort tid på å realisere disse tiltakene. I kapittel 1.5 presenteres en oppsummering av tiltakene i denne rapporten, som til dels kan bidra til å redusere dette gapet, men dette er ikke tilstrekkelig for å nå innsparingskravet inneværende år.

Deler av tiltakene som blir presentert i denne rapporten har blitt jobbet med parallelt og går til å dekke innsparingskravet innenfor Helse og mestring. Til sammen 6,2 mill. kroner av innsparingskravet innenfor kommuneområdet dekkes i tabellen nedenfor gjennom tiltak fra denne rapporten (Legetjenesten og Bo og mestring).

Budsjettert innsparingskrav i mill. kroner

Område/år	2025	Prognose	Avvik	2026	2027	2028
Stab*	86,6	21,1	-65,5	39,9	43,1	41,1
Oppvekst	6,7	6,2	-0,5	10,3	11,1	11,1
Helse og mestring	15,3	15,3	0	38,3	34,7	34,7
Teknisk	0,8	0,3	-0,5	5,2	5,2	5,2
Sum	109,4	42,9	-66,5	93,9	94,1	92,1

Kilde: Rapportering per mars 2025, delt av Midt-Telemark kommune. *Her ligger 61 mill. kroner i uspesifisert rammekutt for 2025 som ikke er fordelt på tjenesteområdene.

1.5

Oppsummering av
foreslåtte nye tiltak

Potensialet for innsparing

Innsparingspotensialet og hvor handlingsrommet ligger avhenger av kommunen. Figuren til høyre er en illustrasjon for hvor potensialet for å etablere et fremtidig handlingsrom ligger. Figuren er bygget rundt dimensjonene kort og lang sikt og potensial for endringer i handlingsrommet. Deretter er figuren delt inn i tre hovedkategorier av tiltakstyper og endringer. Størrelsene på boksen indikerer hva man vurderer som størrelsen på det økonomisk potensiale og fremtidig handlingsrom.

Vår erfaring er at man som regel trenger noe mer tid for å utløse et betydelig potensial. Det er i svært få tilfeller at man enkelt kan hente ut betydelige gevinster, uten at dette har en eller annen betydelig konsekvens.

Nærmere om tidsperspektivet

Man skiller ofte på tiltak som kan gjøres på kort sikt og tiltak som man bør bruke lengre tid på. I enkelte tilfeller finner man tiltak som lar seg realisere raskt. Omstillingskostnader og pukkeeffekten på disse tiltakene er lave og man har som oftes kontroll på den strategiske effekten. I andre tilfeller er det tiltak med lengre tidsperspektiv, økt grad av kompleksitet og har behov for utredning og mer beslutningstøtte. I disse tilfeller må man avklare risiko og sårbarhet og at det påvirker strategisk retning, mange ansatte eller/og innbyggere. Ofte har disse type tiltak behov for grundige gjennomganger for hvordan den kommunale økonomien påvirkes av tiltaket. Typiske tiltak vi ser trenger lengre tid er strukturelle tiltak og helhetlige gjennomganger. Betydelig strukturelle grep som man tar uten utredning og tilstrekkelig kunnskap har en betydelig risiko for å mislykkes eller gi uønskede konsekvenser.

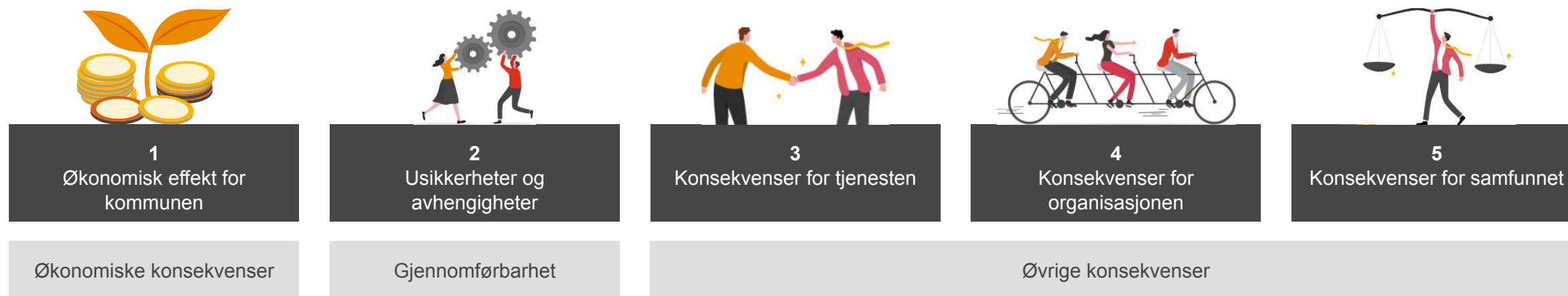

Identifisere tiltak og gjennomføre en helhetsvurdering av forslaget

Vi har tatt utgangspunkt i figuren på forrige side når vi har undersøkt potensialet for endringer. Gjennom samtaler, kartlegginger og analyser, identifiserer vi tiltak innenfor de ulike dimensjonene. Når tiltakene er identifisert blir de vurdert med hensyn på økonomiske konsekvenser, gjennomførbarhet og øvrige konsekvenser (for tjenesten, organisasjonen og samfunnet).

De økonomiske konsekvensene består av beregninger av økonomiske effekter for kommunen, både reduserte kostnader, økte inntekter og eventuelle investeringer eller pukkelkostnader.

De øvrige konsekvensene består av kvalitative vurderinger av både positive og negative konsekvenser for samfunnet, organisasjonen og tjenesten.

Presentasjon av tiltak og vurderinger av tiltakene

Tiltakene i denne rapporten er presentert i kapittel 2-6. Hvert tiltak er gitt et navn og nummer, og har følgende beskrivelser:

- Beskrivelse av dagens situasjon (nåsituasjonen)
- Beskrivelse av den foreslåtte endringen
- Vurdering og tallfestet økonomisk effekt
- Vurdering av gjennomførbarhet
- Vurdering av ikke-økonomiske konsekvenser
- Samlet vurdering av tiltaket

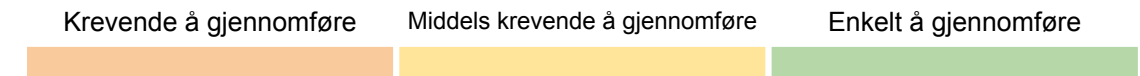
For hver vurdering er det gitt en fargekode, etter en felles metode for arbeidet. Kodene er gjengitt til høyre.

På neste side er en oppsummering av de samlede effektene og volumet på tiltak som er foreslått i denne rapporten. Effektene er oppsummert både etter kommuneområde og etter samlet vurdering, som vist til høyre.

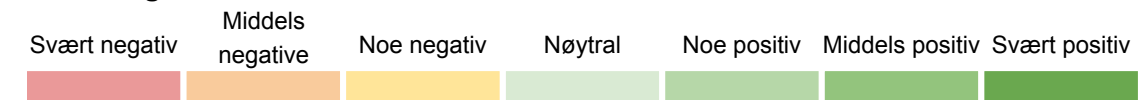
Vurdering av økonomisk effekt

Vurdering av gjennomførbarhet

Vurdering av ikke-økonomiske konsekvenser

Samlet vurdering av tiltaket

Oppsummering av foreslåtte tiltak med volum og effekter

Volum og samlet effekt av tiltakene

Det er identifisert 29 tiltak, presentert i kapitlene 2 til 6 i denne rapporten. Tiltakene fordeler seg på kommunens tjenesteområder og har en samlet estimert effekt på 56 mill. kroner i 2028 (når samtlige tiltak har full helårseffekt). Ingen av tiltakene er direkte gjensidige utelukkende.

Kommuneområde	Estimert innsparing i mill. kroner			
	2025	2026	2027	2028
Felles	-	3,0	3,8	3,8
Assisterende kommunedirektør	1,1	2,8	4,3	4,8
Oppvekst	1,5	7,5	13,5	15,5
NAV/SKI*	0,4	5,3	7,0	8,0
Helse og mestring	5,3	13,6	15,7	16,9
Teknisk	0,5	3,6	6,5	7,0
Samlet effekt	8,8	35,6	50,8	56,0

*NAV og Senter for kvalifisering og integrering ligger under henholdsvis assisterende kommunedirektør og kommuneområdet oppvekst. Ettersom innsparingene treffer begge områder, er de skilt ut med egen linje i tabellen.

Økonomisk effekt av tiltakene, fordelt etter tiltakenes samlede vurdering (i mill. kroner)

Tiltakstype	2025	2026	2027	2028
	De mest positive tiltakene (fire tiltak)	2,5	11,5	17,0
Inkludert de noe mindre grønne tiltakene (15 tiltak)	6,3	24,6	36,8	39,8
Inkludert de minste grønne tiltakene (24 tiltak)	8,1	33,2	48,3	53,6
Inkludert de noe mer negative tiltakene (27 tiltak)	8,5	34,3	49,4	54,7
Inkludert de mest negative tiltakene (alle 29 tiltak)	8,8	35,6	50,8	56,0

2

Gjennomgang av kommuneområdene med tiltak

Kapitlet inkluderer blant annet presentasjon av kommuneområdene med kartlegging og analyse, forslag til tiltak og vurdering av tiltakene.

Introduksjon til kapittel 2

Om kapittelet

I dette kapittelet gjennomgås hvert kommuneområde, inkludert oppgaver som ligger direkte under kommunedirektøren. Aktivitet innenfor tjenestene er kartlagt med bakgrunn i regnskap for 2023 og 2024, og kommunens ressursbruk er sammenlignet med de andre kommunene. Regnskapet vi har benyttet for 2024 er ikke ferdig revidert og det kan komme endringer i det endelige regnskapet. Kapittelet består av følgende deler:

- Oppgaver direkte under kommunedirektøren
- Oppgaver under assisterende kommunedirektør
- Oppgaver under Oppvekst
- Oppgaver under Helse og mestring
- Oppgaver under Teknisk

Presentasjon av kommuneområdene

Hvert kommuneområde er presentert med organisasjonskart og ressursbruk knyttet til enheter og avdelinger for årene 2023 og 2024. Videre er områdenes ressursbruk sammenlignet med andre kommuner, basert på foreløpige KOSTRA-tall for 2024. Den overordnede KOSTRA-analysen for hvert område er supplert med analyser av volum, ressursbruk, aktivitet og kvalitet, der det er relevant. Til slutt i hvert kapittel presenteres forslag til tiltak for området.

OBS! I arbeidet med denne rapporten er det gjennomført egne prosjekter innenfor utvalgte deler av kommunen (arbeidsstrømmer). Disse er presentert med egne kapitler i rapporten (kapittel 3-6). Disse presenterer analyser, funn og forslag til tiltak innenfor de utvalgte områdene. Det vises derfor til disse kapitlene der dette er relevant. Eksempelvis under delkapittel 2.1 (Oppgaver direkte under kommunedirektøren), der NAV er et sentralt tema som er omtalt i kapittel 3 i denne rapporten.

2.1

Oppgaver direkte under kommunedirektøren

Ressurser brukt på oppgaver som ligger direkte under kommunedirektør

Tabellen til høyre viser enheter og avdelinger under kommunedirektøren (kommuneområdene omtales for seg i de neste delkapitlene). Samlet hadde kommunen ca. 63,3 mill. kroner i kostnader til disse områdene i 2024, mens tilsvarende tall var ca. 57,0 mill. kroner i 2023. Dette utgjør en vekst på omtrent 6,3 mill. kroner (11 prosent).

Den største enheten innenfor området er NAV Midt-Telemark og Nome, med totalt 54,1 mill. kroner i kostnader i 2024. Veksten fra 2023 til 2024 var på mer enn seks mill. kroner innenfor enheten og det er særlig økonomisk sosialhjelp som skiller seg ut. Dette området står for majoriteten av kostnader innenfor NAV og har hatt stor vekst i perioden.

OBS! NAV omtales i eget kapittel sammen med Senter for kvalifisering og inkludering (kapittel 3 i denne rapporten). Her fremgår analyser, funn og forslag til tiltak som berører denne tjenesten. Det er derfor ikke gjort videre analyser, utover det som fremkommer på de neste sidene, som berører disse tjenestene i denne delen av rapporten.

Tabell: Netto driftsutgifter i enheter og avdelinger, 2024 og 2023

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Telemark innkjøpssamarbeid		692	682	1 %
NAV Midt-Telemark og Nome		54 056	47 649	13 %
	NAV Midt-Telemark kvalifiseringsstønad	2 108	1 609	31 %
	NAV Midt-Telemark og Nome	10 003	10 796	-7 %
	NAV Midt-Telemark og Nome prosjekter	-156	78	-300 %
	NAV Midt-Telemark øk.sos.hjelp	42 101	35 166	20 %
Nome og Midt-Telemark IKT		8 524	8 652	-1 %
Sum		63 272	56 983	11 %

Forklaring: Netto driftsutgifter til enheter og avdelinger ført på samtlige funksjoner unntatt 170-173 og 800-899.

*Tall for 2023 er ikke justert med kommunal deflator (4,4 prosent).

Sammenligning av tjenestene som ligger direkte under kommunedirektøren med andre kommuner

Tabellen nedenfor viser de funksjonene (tjenestene) som kommuneområdet har betydelig aktivitet knyttet til (høyest netto driftsutgifter blant kommuneområdene). Funksjonene er sammenlignet med de andre kommunene i netto driftsutgifter per innbygger (korrigert for utgiftsbehov) og differansen mellom Midt-Telemark og lavest i sammenligningen er vist i mill. kroner i kolonnen lengst til høyre. Dette kan omtales som et teoretisk innsparingspotensial. Funksjoner med netto driftsutgifter på mindre enn kr. 100 000 ekskl. interne finanstransaksjoner er utelatt fra sammenligningen.

Tabell: Netto driftsutgifter per innbygger ført på utvalgte KOSTRA-funksjoner og differanse mot laveste, 2024

Funksjon	Beskrivelse	Andel av netto driftsutgifter*	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	KOSTRA-gruppe 7	Landet u/ Oslo	Differanse mot laveste i mill. kroner
100	Politisk styring	98 % (100 %)	232	496	498	569	232	425	436	0
110	Kontroll og revisjon	100 %	124	180	118	141	65	110	111	0,7
180	Diverse fellesutgifter	100 %	-30	6	55	58	302	53	124	0
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	48 % (51 %)	1 736	2 278	1 536	1 458	1 071	1 342	1 416	7,6
276	Kvalifiseringsordningen	100 %	184	129	150	142	265	270	332	0,6
281	Ytelse til livsopphold	100 %	3 686	3 327	1 846	3 234	1 424	2 192	2 123	25,8

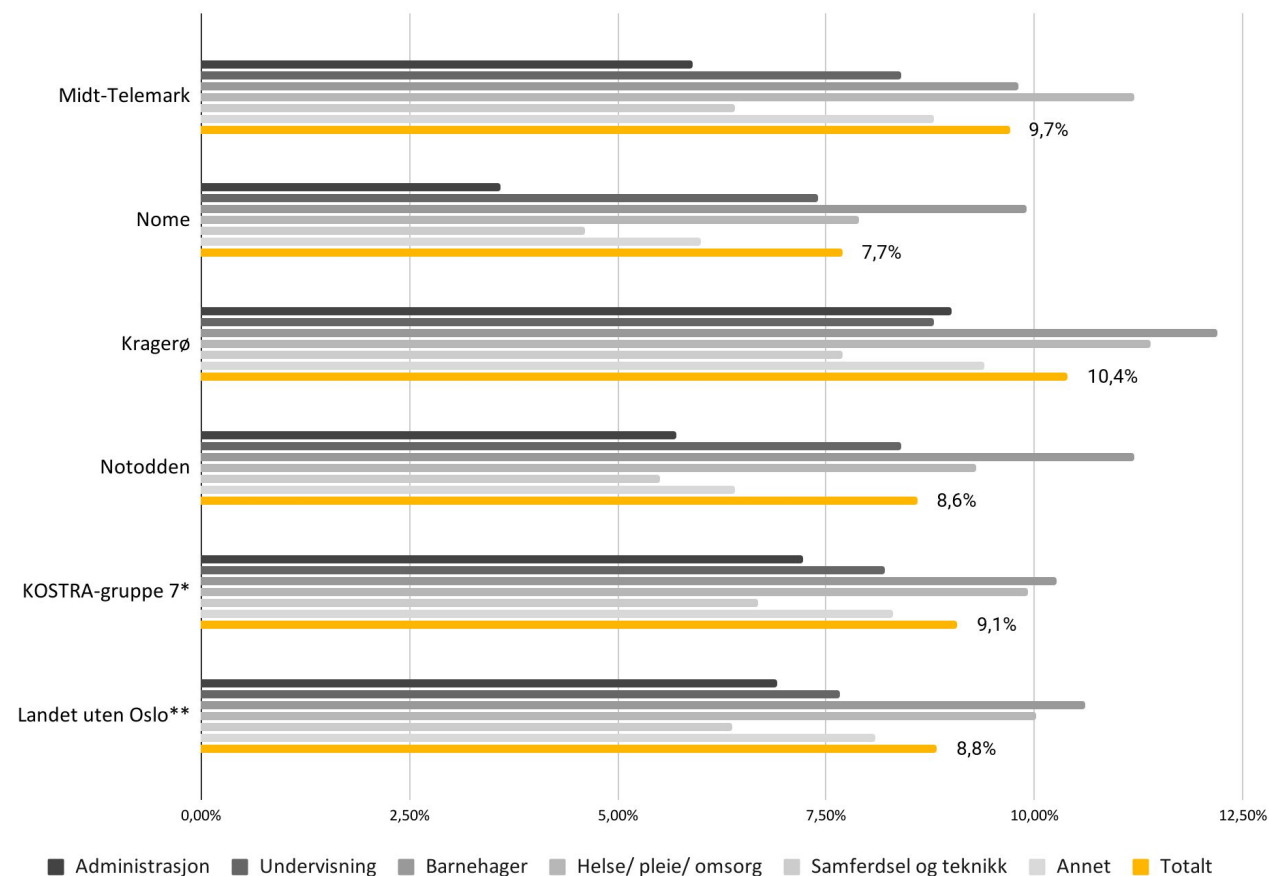
Kilde: Framsikt analyse. Regnskapstall for 2024. Tallene er korrigert for forskjellene i kommunenes utgiftsbehov.

*Tall i parentes inkluderer interne finanstransaksjoner.

Midt-Telemark har særlig store sykefraværskostnader knyttet til Helse/pleie og omsorg

Figuren til venstre viser totalkostnadene for 2023 knyttet til sykefraværet i kommunal sektor innenfor de ulike tjenesteområdene per 1 000 innbygger, som samlet var over **66 mill. kroner**. Figuren til høyre viser hvor høy sykefraværsprosenten er innenfor de samme områdene, hvor Midt-Telemark hadde et totalt 9,7 % sykefravær på tvers av sektorer. I Midt-Telemark sitt tilfelle er det **helse, pleie og omsorg** som skiller seg ut, med en total kostnad på rett under 38 mill. kroner, med et sykefravær på 11,2 %. Av denne summen er arbeidsgivers kostnad litt over **17 mill. kroner**, og resterende tilhører staten. I denne sektoren er det kun Kragerø som har en høyere sykefraværsprosent. Selv om undervisning ikke har den høyeste sykefraværsprosenten, skiller den seg også ut, da det her var sykefravær som hadde total kostnader på rett under 15 mill. kroner, der rett over **7 mill. kroner** var arbeidsgivers kostnad.

Graf: Sykefraværsprosent innenfor de ulike tjenesteområdene

Kilde: KS' sykefraværsmoell. *PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7. **PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo

Overordnet ØA #1

Reduksjon av antallet ledere i kommunen

Beskrivelse av dagens situasjon

Kommunen er i en betydelig omstilling og driften må rasjonaliseres og effektiviseres betydelig. Arbeidet med dette er i gang, men det er viktig at også hvordan kommunen er organisert, inndelingen av de ulike virksomhetene og muligheter man har ved turn-over og pensjonering bidrar til å redusere antall ledere. Kommunen har i dag 67 ledere på de ulike ledernivåene.

Gjennomgangen over (kap 1.3) viser at kommunen ligger noe høyt på antall ledere, selv om tallene og kommunene man sammenligner med kommer fra litt større kommuner som nok har noe stordriftsfordeler. Likevel er det viktig at man, spesielt på mellomledernivået, gjennomgår og kalibrerer både omfang og innhold på tvers av områdene. Lederspennet varierer og det er naturlig. Det er svært ulike virksomheter med ulik kompleksitet, ulike fagspenn og ulike driftsmessige utfordringer. En nystarta virksomhet trenger et annet ledelsestrykk enn for eksempel en virksomhet som skal redusere kostnader, reduserer antall enheter eller går mot avvikling. Et generisk mål på lederspenn må derfor brukes med varsomhet.

Beskrivelse av foreslått endringer

Målet med tiltaket er at man innen starten av 2026 har redusert antall ledere med minst to.

Arbeidet med dette bør ha både en operativ og strategisk tilnærming. Kommunens organisatoriske innretning og oppbygging bør evalueres opp mot noen kriterier. Hvis man ev. skal gjøre endringer som er permanente, bør dette henge sammen med oppgaver, utfordringer og omfanget av tjenestene. I det mer operative perspektivet, bør man, når en leder slutter eller skifter jobb, vurdere hvilke grep man kan gjøre utover ren erstatningsrekruttering. Det er svært få av kommunens lederstillinger som er lovhjemlet, spesielt på omfang. Vår erfaring er at kommunenes frihet til å forsøke alternative løsninger ikke alltid er godt nok undersøkt eller utnyttet.

Lederne i kommunen har naturlig nok ulikt lønnsnivå. Vi har her forutsatt en lederlønn inkludert sosiale kostnader på 900 000 kroner. Mange av kommunens mellomledere har en betydelig operasjonell arbeidssituasjon. Ved ledighet i andre deler av organisasjonen kan man også tilby mellomledere alternative oppgaver.

Økonomisk effekt

Innen utgangen av året er dagens ledernivå redusert med 2 stykker, uten at man har økt bemanningen eller utvidet antall ansatte for andre virksomheter.

Middels-lav økonomisk effekt

2025

Kr. 0

2026

Kr. 2 000 000

2027

Kr. 2 000 000

2028

Kr. 2 000 000

Gjennomførbarhet

Det er en viss turnover i kommunen, noe som kan gi muligheter til å innfri endringen raskt. Samtidig krever slike prosesser ryddighet og at man har en god involvering og forankring mot alle berørte parter.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Noe negative konsekvenser

Tjenesten

- Reduksjon i strategisk og operasjonell lederkapasitet i kommunen
- Redusert antall ledere kan medføre økt lederpress for de som er igjen

Organisasjonen

- Færre ledere, men det vil også bli en reduksjon i antall ansatte å lede
- Omstillingsprosjekter krever ledelse og det er utfordrende å få ut gevinster hvis den samlede lederkompetansen også reduseres betydelig

Samfunnet

- Kommunens ressursbruk til ledelse reduseres og man kan også redusere behovet for å kutte ytterligere i tjenesteproduksjonen
- Det oppleves at hele kommunen vurderes og at man tilpasser også kommunens organisering og ledelse tilsvarende som man reduserer tjenestenivået

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

Overordnet ØA #2

Systematisk reduksjon av kommunens sykefravær

Beskrivelse av dagens situasjon

Midt-Telemark kommune har et høyt sykefravær sammenlignet med sammenligningskommunene, der kun Kragerø har høyere sykefraværspersent. Totalt har Midt-Telemark et sykefravær på 9,7 %, hvor Helse/pleie/omsorg står for 11,2 %. Til sammenligning har Nome en total sykefraværspersent på 7,7 %, som er lavest av sammenligningskommunene.

Kommunen er i gang med et konkret arbeid her som pågår. Dette må sees i lys av tiltaksforslaget vårt her, som baserer seg på historiske data. Blant annet ser kommunen en reduksjon i overtid, som ofte er måten merkostnadene kommer til uttrykk hos kommunen.

Beskrivelse av foreslått endringer

For å redusere sykefraværet i Midt-Telemark, anbefales det å fokusere på en helhetlig tilnærming som inkluderer både forebyggende tiltak og støtte for ansatte. Implementer fleksible arbeidsordninger der det er muligheter for det for å redusere stress og forbedre balansen mellom arbeid og fritid. Invester i helsefremmende tiltak som treningstilbud og ergonomiske arbeidsplasser. Videre, styrk lederkompetansen innen helseledelse for å sikre tidlig oppfølging og støtte til ansatte som viser tegn på stress eller helseproblemer. Ved å skape et enda mer inkluderende og støttende arbeidsmiljø kan Midt-Telemark oppnå lavere sykefravær og økt trivsel blant de ansatte.

Økonomisk effekt

Basert på 850 årsverk og med en kostnad per dag på 3 500 kr. Dette er 700 kr lavere enn SINTEFs beregnede daglige sykefraværskostnader justert for lønnsvekst. Her forutsatt en reduksjon fra 9,7 % til 9,2 %. Benyttet KS beregningsmodell.

Middels-lav økonomisk effekt

2025
Kr. 02026
Kr. 1 000 0002027
Kr. 1 800 0002028
Kr. 1 800 000**Gjennomførbarhet**

Å redusere sykefraværspersenten med to prosent over fire år er ambisiøst. Statistikk viser at andre kommuner klarer det, men å redusere sykefraværet kan være utfordrende. Dette kan skyldes ressursbegrensninger for å få til gode tiltak, motstand mot endring og nye rutiner, kompleksiteten i årsakene til fravær, samt krav til effektiv ledelse og at dette krever langsiktig og proaktiv oppfølging.

Krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Svært positive konsekvenser

Tjenesten

- Lettere å planlegge drift og unngår unødige eller krevende forstyrrelser
- Reduserer unødig tidsbruk på anskaffe vikarer, lære opp nye ansatte og få fall i effektiviteten
- Brukere av kommunale tjenester vil oppleve mer stabilitet vedr. ansatte

Organisasjonen

- Bedre for de ansatte som ellers ville vært sykemeldt og mindre slitasje for de som er på jobb
- Tiltakene vil kunne legge til rette for økt trivsel og redusert sårbarhet for at kompetente og attraktive medarbeidere slutter

Samfunnet

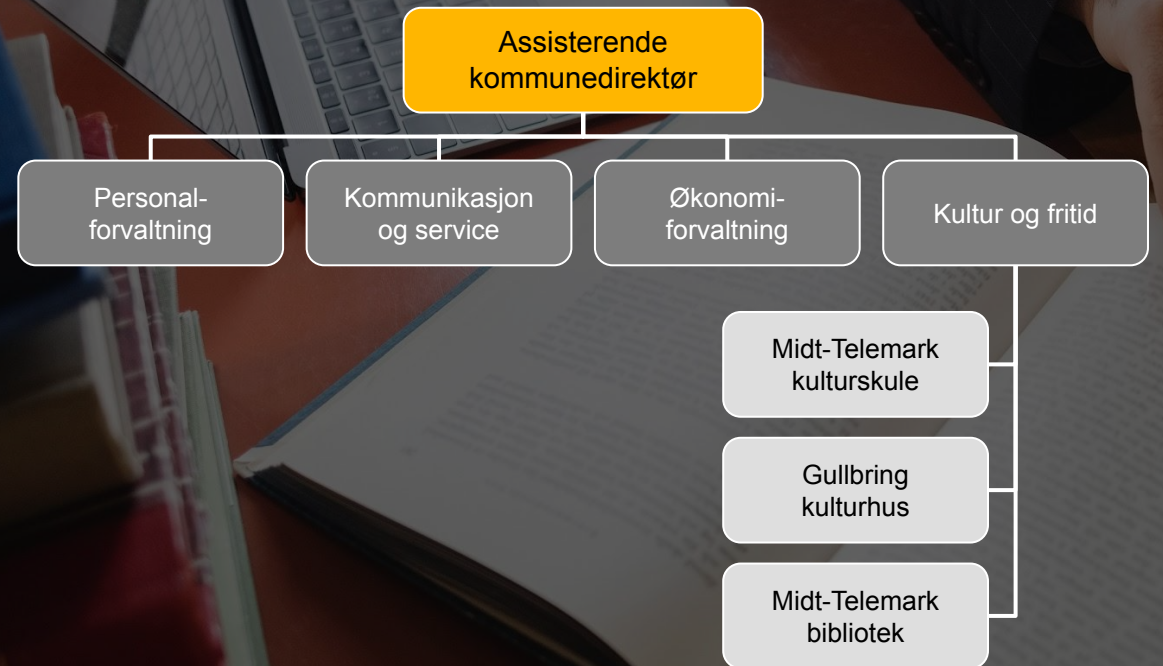
- Redusert utenforskap og færre utenfor arbeidslivet
- Forbedret omdømme

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

2.2

Oppgaver under assisterende kommunedirektør

Ressurser brukt på oppgaver som ligger under assisterende kommunedirektør

Assisterende kommunedirektør har ansvar for de sentrale stabs- og støttefunksjonene i kommunen samt kultur og fritid. Området har også en post knyttet til fellesutgifter for kommunen, som ikke er fordelt på de ulike andre ansvarsområdene. Disse er fordelt rent KOSTRA-messig, men ikke på ansvar.

Tabellen til høyre viser enheter og avdelinger under assisterende kommunedirektør. Samlet hadde kommunen ca. 136 mill. kroner i kostnader til disse områdene i 2024, mens tilsvarende tall var ca. 105 mill. kroner i 2023. Dette utgjør en vekst på omtrent 31 mill. kroner (29 prosent). Holdes "fellesutgifter for Midt-Telemark*" utenfor var det en nedgang i netto driftsutgiftene på omtrent tre mill. kroner fra 2023 til 2024.

Med unntak av økonomiforvaltning (hovedsaklig grunnet veksten i fellesutgifter) og en liten vekst i netto driftutgifter innenfor personalforvaltning, hadde samtlige enheter en nedgang i netto driftsutgifter fra 2023 til 2024. Den største reduksjonen var innenfor kultur og fritid, som gikk fra ca. 28,1 mill. kroner til ca. 25,3 mill. kroner.

Kommunikasjon og service hadde størst prosentvis reduksjon, fra ca. 5,6 mill. kroner til ca. 4,7 mill. kroner.

Tabell: Netto driftsutgifter i enheter og avdelinger, 2024 og 2023. Tall i hele tusen kr.

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Fagstab assisterende kommunedirektør		8 065	8 303	-3 %
	Fagstab	3 289	4 062	-19 %
	Kommunedirektør	2 937	3 385	-13 %
	Øvrige	1 839	857	115 %
Personalforvaltning		8 798	8 641	2 %
	Tillitsvalgte og vernetjeneste	3 135	3 187	-2 %
	Personalforvaltning	5 663	5 454	4 %
Kommunikasjon og service		4 735	5 557	-15 %
	Dokumentsenter	2 443	3 050	-20 %
	Kommunikasjon og service	2 292	2 507	-9 %
Økonomiforvaltning		89 189	54 568	63 %
	Økonomiforvaltning	3 230	3 556	-9 %
	Fellesutgifter M-T kommune***	77 778	43 375	79 %
	Trossamfunn	8 181	7 637	7 %
Kultur og fritid		25 321	28 184	-10 %
	Midt-Telemark kulturkontor	5 766	6 060	-5 %
	Midt-Telemark kulturskole	5 502	6 104	-10 %
	Midt-Telemark bibliotek	3 485	3 392	3 %
	Bø kino	1 460	1 533	-5 %
	Gullbring**	7 160	8 903	-20 %
	Aktivitetskontakter	1 948	2 192	-11 %
Sum inkl fellesutgifter		136 108	105 254	29 %

Forklaring: Netto driftsutgifter til enheter og avdelinger ført på samtlige funksjoner unntatt 170-173 og 800-899.

*Tall for 2023 er ikke justert med kommunal deflator (4,4 prosent).

**Inkluderer Gullbring kulturhus, bad, idrettshall og kafé for 2024, og inkluderer i tillegg arrangement i 2023.

*** Ikke fordelte fellesutgifter som pensjon, arbeidsgiveravgift på pensjon, lisenser og forsikring

Sammenligning av tjenestene som ligger direkte under assisterende kommunedirektør med andre kommuner

Tabellen nedenfor viser de funksjonene (tjenestene) som kommuneområdet har betydelig aktivitet knyttet til (høyest netto driftsutgifter blant kommuneområdene). Funksjonene er sammenlignet med de andre kommunene i netto driftsutgifter per innbygger (korrigert for utgiftsbehov) og differansen mellom Midt-Telemark og lavest i sammenligningen er vist i mill. kroner i kolonnen lengst til høyre. Dette kan omtales som et teoretisk innsparingspotensial. Funksjoner med netto driftsutgifter på mindre enn kr. 100 000 ekskl. interne finanstransaksjoner er utelatt fra sammenligningen.

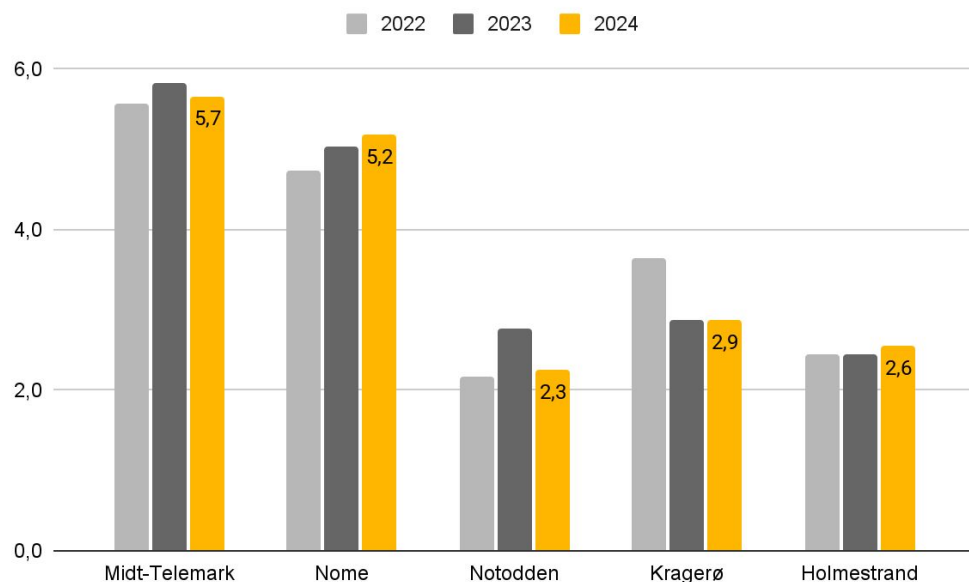
Funksjon	Beskrivelse	Andel av netto driftsutgifter*	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	KOSTRA-gruppe 7	Landet u/ Oslo	Differanse mot laveste i mill. kroner
120	Administrasjon	67 % (73 %)	4 175	3 826	4 277	5 439	4 011	4 254	4 269	3,9
231	Aktivitetstilbud barn og unge	100 %	17	184	111	191	145	217	249	0
320	Kommunal næringsvirksomhet	109 %	172	277	-48	-684	-21	-65	-73	9,5
338	Forebygging av branner og andre ulykker	82 % (84 %)	37	-75	35	82	139	71	102	1,2
370	Bibliotek	94 % (95 %)	349	420	429	489	503	317	341	0,4
373	Kino	94 % (100 %)	159	41	123	153	0	43	22	1,8
375	Muséer	100 %	90	113	151	75	89	66	94	0,3
380	Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	83 %	34	76	349	77	147	303	277	0
381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	67 % 99 %)	79	297	889	544	331	677	833	0
383	Kulturskoler	100 %	577	538	299	361	246	403	379	3,7
385	Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	97 % (98 %)	578	600	523	112	126	328	411	5,2
386	Kommunale kulturbygg	60 % (63 %)	493	524	415	289	286	272	379	2,5
390	Den norske kirke	100 %	593	656	820	623	653	551	619	0,5
393	Gravplasser og krematorier	100 %	141	504	8	257	48	102	109	1,5

Kilde: Framsikt analyse. Regnskapstall for 2024. *Tall i parentes inkluderer interne finanstransaksjoner.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under assisterende kommunedirektør

Midt-Telemark bruker betydelig mer ressurser på kulturskole enn de andre kommunene, med unntak av Nome som ligger litt lavere enn Midt-Telemark. Sammenlignet med Holmestrand brukte kommunen ca. 3,7 mill. kroner mer til dette i 2024. Som grafen nedenfor viser, hadde Midt-Telemark flest årsverk per 10.000 innbyggere innenfor kulturskole både i 2022, 2023 og i 2024. Lavest her ligger Notodden og Holmestrand, med under halvparten av nivået til Midt-Telemark.

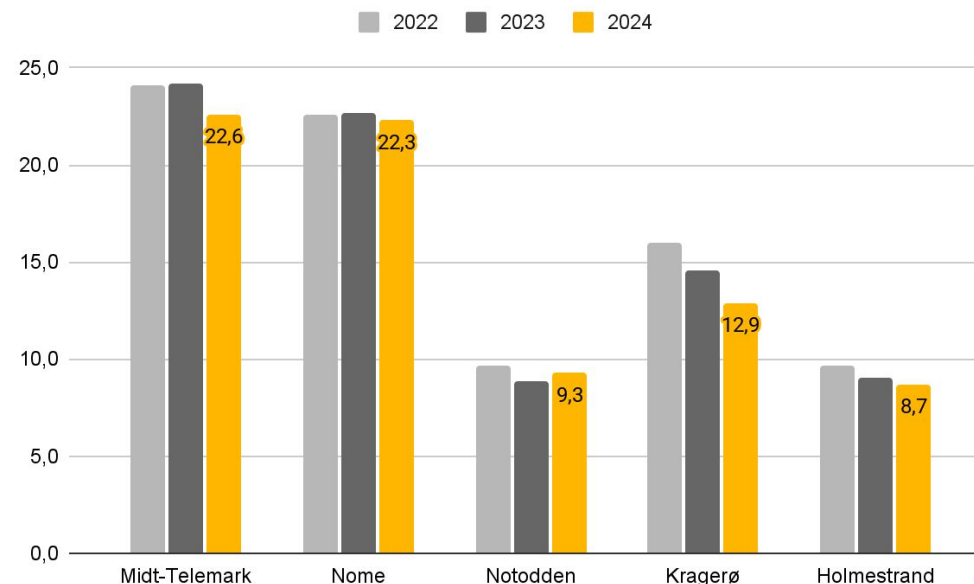
Graf: Årsverk til kulturskole per 10.000 innbyggere, 2022 - 2024

Kilde: KOSTRA-tall. SSB-tabell 14523.

Samlet ressursbruk og bemanning henger naturligvis sammen med omfanget av tilbudet som gis i kulturskolen. Grafen nedenfor viser andelen barn i alderen 6-15 år på kulturskolen. Midt-Telemark og Nome er de kommunene med flest deltakere, mens Holmestrand og Notodden har lavest andel. Antallet elever i kulturskolen per årsverk i 2024 varierer mellom 38 (Holmestrand) og nesten 46 (Notodden), mens Midt-Telemark hadde overkant av 42. Med lik bemanningsfaktor som Notodden ville Midt-Telemark brukt 0,5 årsverk mindre.

Graf: Andel barn 6-15 år i kulturskole, 2022 - 2024

Kilde: KOSTRA-tall. SSB-tabell 14523.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under assisterende kommunedirektør

Tilskudd til kultur og idrett

Tabellen til høyre viser tilskudd knyttet til kultur og idrett for perioden 2022 til 2024. Dette inkluderer tilskudd ført på KOSTRA-funksjonene 375, 380 og 385. I hovedsak er tilskudd ført på funksjon 380 (Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg) og 385 (Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg).

Som det fremgår av tabellen hadde kommunen omtrent fem mill. kroner i samlet tilskudd og overføringer til private på dette området i 2024. Over halvparten av dette var formidling av statstilskudd på 2,9 mill. kroner. Kommunen hadde i underkant av 0,9 mill. kroner i tilskudd til fritidsaktiviteter, kulturaktiviteter og tilskudd til lag og organisasjoner i 2024.

Tilskudd til Bø Museum har ligget rundt 0,4 mill. kroner i 2023 og 2024.

I tillegg har kommunen overføringer til private knyttet til kultur og idrett. Samlet var dette på omtrent 0,8 mill. kroner i 2024 og overkant av én mill. kroner i 2023 og 2022. Dette viser kun overføringer fra kommunen, men Midt-Telemark har også mottatt midler fra fylkeskommunen i perioden.

Tabell: Oversikt over tilskudd og overføringer til private innenfor kultur og idrett

Type tilskudd (tall i hele kr)	2024	2023	2022
Formidling av statstilskudd	2 940 738	4 221 396	1 545 295
Tilskudd fritidsaktiviteter	375 919	619 115	354 339
Tilskudd kulturaktiviteter	44 185	7 795	81 175
Tilskudd lag og organisasjoner	456 683	165 210	250 000
Tilskudd Bø Museum	406 000	389 240	-
Sum tilskudd	4 223 525	5 402 756	2 230 808
Overføringer til private	795 652	1 170 000	1 095 201
Sum tilskudd og overføringer	5 019 177	6 572 756	3 326 009

Kilde: Kommunens regnskap 2022 - 2024.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under assisterende kommunedirektør

Kinodrift

Kommunen har kinodrift ved Gullbring kulturanlegg. Kinoen har kapasitet til overkant av 500 personer og to saler.

Kommunens netto driftsutgifter til Bø kino var på underkant av 1,5 mill. kroner i 2024. En nedgang på underkant av 0,1 mill. kroner fra 2023. Inntektene gikk ned med overkant av 0,3 mill. kroner fra 2023 til 2024, mens utgiftene gikk ned med overkant av 0,4 mill. kroner.

Husleien, som er en del av utgiftene over, var på overkant av 0,8 mill. kroner i 2024.

Gullbring kafé

Kommunen drifter kafé ved Gullbring kulturanlegg. Kaféen tilbyr også varer til besøkende ved kinoen.

Kommunens netto driftsutgifter til Gullbring kafé var på underkant av 1,9 mill. kroner i 2024. En nedgang på overkant av 0,5 mill. kroner. Inntektene gikk ned med nesten 0,6 mill. kroner fra 2023 til 2024, mens utgiftene ble redusert med 1,1 mill. kroner.

I sum brukte kommunen i overkant av 3,3 mill. kroner på kinodriften og kaféen i 2024.

Tabell: Regnskap for Bø kino, 2023-2024 (tall i hele 1.000 kroner)

	2024	2023	Endring
Utgifter	3 945	4 360	-415
<i>Hvorav husleie</i>	838	906	-68
Inntekter	-2 485	-2 826	341
Netto driftsutgifter	1 460	1 533	-73

Kilde: Kommunens regnskap 2023 - 2024. Ekskl. Funksjon 170 (Årets premieavvik) og 171 (Amortisering av tidl. års premieavvik).

Tabell: Regnskap for Gullbring kafé, 2023-2024 (tall i hele 1.000 kroner)

	2024	2023	Endring
Utgifter	4 831	5 932	-1 101
<i>Hvorav husleie</i>	838	906	-68
Inntekter	-2 950	-3 521	571
Netto driftsutgifter	1 882	2 411	-529

Kilde: Kommunens regnskap 2023 - 2024. Ekskl. Funksjon 170 (Årets premieavvik) og 171 (Amortisering av tidl. års premieavvik).

#AK1

Reduserte kostnader til kulturskole**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunen har et omfattende kulturskoletilbud lokalisert til Gullbring kulturanlegg. Kommunen brukte mer ressurser på kulturskole enn samtlige sammenligningskommuner, med 577 kroner per innbygger i 2024. Ihht. regnskap for 2024 brukte kommunen ca. 5,5 mill. kroner på kulturskolen. Dette var en nedgang fra ca. 6,1 mill. kroner i 2023. På tross av denne nedgangen brukte man i 2024 mer enn dobbelt så mye som i Holmestrand og Notodden. Kommunen yter et omfattende kulturskoletilbud, med betydelig flere deltakere enn de andre kommunene (med unntak av Nome). Kommunen hadde 266 elever i kulturskolen i 2024, en nedgang fra 308 i 2023. Holmestrand med mer enn dobbelt så mange innbyggere hadde 262 elever i kulturskolen.

Beskrivelse av foreslått endringer

Det samlede tilbudet og tildeling av timer reduseres. Dette kan enten gjøres ved å heve satsene for timene, redusere timelengdene på undervisningen, gjennomføre mer som gruppeøvelser, eller kutte ut tilbud med lav søknad eller få elever.

Det forutsettes at dette iverksettes fra neste skoleår og at elever med tilbud i dag får fortsette der det ikke er uforholdsmessig dyrt for kommunen.

Dette betyr også at ansettelser eller re-ansettelser ved oppsigelser ikke må gjøres før man har kontroll på tilbud og kostnader fra høsten 2025. Beløpet for 2025 settes lavt for å sikre at man får på plass nye rutiner for gjennomføring og inntak av nye elever.

Økonomisk effekt

Reduksjonen i kostnadene til kulturskolen kan gi kommunen betydelige økonomiske besparelser. Ved å tilpasse driften til gjennomsnittsnivået i KOSTRA-gruppe 7.

Middels økonomisk effekt

2025
kr. 500 0002026
kr. 2 000 0002027
kr. 2 500 0002028
kr. 3 000 000**Gjennomførbarhet**

Tiltaket må sees i sammenheng med tiltak #AK2

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Middels negative konsekvenser

Tjenesten

- Færre barn og unge får muligheten til å delta i musikk, dans, teater og andre kunstformer
- Mer gruppeundervisning og kortere timer
- Tjenesten konsentrerer seg rundt de rimeligste og mest populære tilbudene

Organisasjonen

- Mindre musikk lærer miljø
- Kutt kan føre til omplasseringer for noen ansatte, eller at man ikke kan fortsette engasjement av lærere

Samfunnet

- Mindre populære tilbud forsvinner
- Kan bidra til større sosial ulikhet ved at barn og unge ikke får et rimelig opplæringstilbud
- Svekkelse av det lokale kulturlivet

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

#AK2

Flytte bibliotek til kulturhuset**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunen har et moderne kulturhus (Gullbring) som eies av kommunen. Huset og anlegget består av teatersal, kino, svømmebasseng, galleri, kafé og idrettshall. Anlegget har godt egnede lokaler for møte- og konferansevirksomhet og har en storsal med plass til omtrent 400 personer.

Kommunens bibliotek ligger i Bøgata 69 og er dermed ikke samlokalisert med andre kulturtilbud ved Gullbring kulturanlegg. Kommunen leier i dag lokaler til biblioteket. Husleiekontrakten er gjeldende t.o.m. 2026 og leiekostnaden var i 2024 på overkant av 600 000 kroner.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen flytter biblioteket til Gullbring kulturanlegg, når leiekontrakten utløper. Man undersøker muligheten for å komme ut av leieforholdet tidligere. Dette vil styrke attraktiviteten og besøkstallene ved Gullbring, samtidig som det sikrer fremtidig god utnyttelse av anlegget. Tiltaket må sees i sammenheng med øvrig ressursbruk knyttet til kulturtilbudet i kommunen, der de samlede kostnadene må reduseres betydelig. Dette bør åpne rom for at flere tjenester samles til Gullbring kulturanlegg.

Tiltaket ses i sammenheng med tiltak #AK1 om redusert aktivitet ved kulturskolen og frigjøring av lokaler til bibliotek.

Økonomisk effekt

Samlet vil tiltaket ha positive økonomiske effekter for kommunen, ved at husleieforholdet i Bøgata 69 utgår. Samling av kulturtilbud ved Gullbring vil øke attraktiviteten og besøkstall, noe som vil gi synergieffekter ved kulturanlegget. Flyttingen vil oppta noen arealer ved Gullbring og dermed kunne føre til noe reduserte leieinntekter samt at det vil være pukkelkostnader i forbindelse med flytting.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 02026
- kr. 500 0002027
kr. 500 0002028
kr. 500 000**Gjennomførbarhet**

Det er inngått avtaler med universitet knyttet til kulturhuset, som må hensyntas ved fremtidig endringer ved anlegget. Kommunen må vente til leiekontrakt ved biblioteket utløper og man må tilpasse til bibliotek ved Gullbring kulturanlegg.

Enkelt å gjennomføre

Konsekvenser

Noe positive konsekvenser

Tjenesten

- Bedre tilgjengelighet på ulike kulturtilbud ved å flytte bibliotek til Gullbring

Organisasjonen

- Økte muligheter for samarbeid og synergier mellom kulturtilbudene
- Flyttingen kan føre til mer effektiv bruk av kommunens ressurser ved å samle flere tjenester på ett sted

Samfunnet

- Kulturtilbudet blir mer samlet og mindre fragmentert

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

#AK3

Redusere tilskudd og overføringer til private knyttet til kultur og idrett**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunen brukte omtrent 5 mill. kroner på tilskudd og overføringer til private knyttet til kultur og idrett i 2024. Noe av dette er formidling av statstilskudd eller videreformidling av tilskudd fra fylkeskommunen, men det inkluderer også rene kommunalt finansierte tilskudd som man da har mulighet til å regulere eller nedjustere.

Kommunen hadde i underkant av 0,9 mill. kroner i tilskudd til fritidsaktiviteter, kulturaktiviteter og tilskudd til lag og organisasjoner i 2024. I tillegg har kommunen overføringer til private knyttet til kultur og idrett. Samlet var dette på omtrent 0,8 mill. kroner i 2024 og overkant av én mill. kroner i 2023 og 2022.

Beskrivelse av foreslått endringer

Med utgangspunkt i nivået kommunen hadde i 2024 innebærer tiltaket at man reduserer nivået betydelig. Det er ikke gjennomgått konkrete tildelinger, dette er en samlet reduksjon. Det betyr at dette må hensyntas ved gjennomgang og tildeling av tilskudd ved neste tildeling. I tillegg til at alle potensielle mottakere må informeres om redusert samlet tilskudd, vil man også måtte ha en strammere praksis i forhold til hvor stor andel av søknadsbeløpet som kan innfris. Dette gjelder da tilskudd kommunen ikke er videreformidlere av.

Økonomisk effekt

Reduksjon i tilskudd og overføringer til private knyttet til kultur og idrett kan gi umiddelbare økonomiske besparelser.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 250 000

2026
kr. 500 000

2027
kr. 500 000

2028
kr. 500 000

Gjennomførbarhet

Krever nøye prioritering for å minimere urettferdige effekter av reduksjonen. Det bør fokuseres på hva som gir størst bidrag og samfunnsnytte til flest mulig av kommunens innbyggere.

Enkelt å gjennomføre

Konsekvenser

Middels negative konsekvenser

Tjenesten

- Det kommunale bidrag til frivilligheten reduseres
- Noe redusert tillit til kommunens som bidragsyter, utfordrende der man allerede bruker frivilligheten i deler av tjenesteproduksjonen

Organisasjonen

- Utfordrende for ansatte og kommunen å kommunisere effekter opp mot mange gode initiativ og ønsker
- Noe reduserte / utfordrede samarbeidsmuligheter, eller dårligere samarbeidsklima

Samfunnet

- Mindre aktivitet i lag og foreninger
- Frivilligheten må intensivere arbeidet med å få tak i andre inntekter og få mest mulig ut av de inntektene/ressursene de har

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt dårligere enn de fleste av de andre tiltakene

#AK4

Reduserte kostnader til kafédriften ved Gullbring kulturanlegg**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunen bruker et betydelig beløp på kaféen ved Gullbring kulturanlegg. I 2024 brukte kommunen nesten 1,9 mill. kroner på driften av kaféen, mens tilsvarende beløp var omtrent 2,4 mill. kroner i 2023. Dette er kommunens netto driftsutgifter.

I tillegg til å drifte kafé har avdelingen blant annet ansvar som backup for badevakt ved anlegget.

I budsjettet for 2025 er det lagt inn innsparinger på kr 350 000 for kulturanlegget. Dette beløpet øker til 700 000 fra 2026. Noe av denne effekten er tatt ved kafeen. Tiltaket her går derfor på å ytterligere redusere kommunens finansiering av kafédriften.

Det kan være et alternativ å vurdere å overlate driften til ekstern aktør, men dette er ikke vurdert i denne omgang.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen reduserer sine netto driftsutgifter til kaféen fra dagens nivå. I tillegg til dette forslaget, har kommunen redusert budsjettet ved Gullbring noe inneværende år.

Innsparingen kan gjøres ved å øke inntjeningen ved kaféen og/eller gjennom å redusere kostnader. Eksempelvis ved at varer med høy attraktivitet og lønnsomhet må prioriteres, med konsekvens at man reduserer varer med lavere omløpshastighet og som er mindre lønnsomme. Økt profesjonalitet i varekjøp og logistikk kan også være mulige grep for å bedre situasjonen.

Et alternativ til dette kan også være å overlate all driften til en ekstern aktør. Det er usikkert i hvilken grad man vil lykkes med en slik prosess, men dette vil i utgangspunktet kunne redusere kommunens utgifter betydelig.

Økonomisk effekt

Netto driftsutgifter kan reduseres ved å øke inntekter eller redusere kostnader, som kan være gjennom endringer hos varekjøp og logistikk.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 100 000

2026
kr. 200 000

2027
kr. 200 000

2028
kr. 200 000

Gjennomførbarhet

Effekten kan oppnås ved å prioritere lønnsomme varer og forbedre logistikk og varekjøp. Økt profesjonalitet kan imidlertid kreve tilpasning og opplæring av ansatte.

Enkelt å gjennomføre

Konsekvenser

Nøytral

Tjenesten

- Noe dårligere utvalg dersom man reduserer varer med lav lønnsomhet eller lavt omløp
- Tettere oppfølging og oppmerksomhet på hva som gir inntekter og hva man taper penger på

Organisasjonen

- Øke profesjonalitet i varekjøp og logistikk
- Fokus på internkontroll, redusert svinn eller varer med utløpt bruksdato

Samfunnet

- Redusert konkurransevridning / sponset kafe opp mot det lokale private kafetilbudet
- Redusert tilbud på en av kommunens møtearena

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

#AK5

Redusert kinodrift ved Bø kino**Beskrivelse av dagens situasjon**

Bø kino ligger ved Gullbring kulturanlegg. Kinoanlegget er Telemarks tredje største og har kinovisning hver dag. I 2024 brukte kommunen i underkant av 1,5 mill. kroner på kinodriften (netto driftsutgifter). Kino-tilbudet er med dette sponset av kommunens ordinære driftsinntekter

Som det fremgår av analysen bruker kommunen mer ressurser på kino enn sammenlignbare kommuner. Det påpekes at enkelte kommuner i KOSTRA-gruppen ikke har kinotilbud, noe som bidrar til at gjennomsnittet ligger betydelig lavere enn Midt-Telemark. Det vil ventelig måtte være et visst kostnadsnivå å ha en moderne kino, men den grad av finansiering fra kommunens ordinære driftsressurser bør reduseres.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen reduserer sine netto driftsutgifter til kinoen. Dette innebærer mest sannsynlig en nedskalering av tilbudet. Dette kan være overgang til mer automatisering av rutiner, se på kinoens inntektsmuligheter og ta seg betalt for anledninger der kinoen benyttes til andre. Aktiv markedsføring og fokus på de fremvisningene som har de beste besøkstallene er også åpenbare muligheter.

Alternativt bør kommunen undersøke mulighetene for at en privat aktør vil overta kinodriften. Dersom en kommersiell kinodriver overtar, må det avklares forhold som berører samlokasjon og mulig samdrift. En kommersiell overtakelse er ikke vurdert videre her.

Økonomisk effekt

Det er tatt utgangspunkt i en tilnærmet 40 % reduksjon av kommunens driftsfinansiering av kinoen.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 200 000

2026
kr. 600 000

2027
kr. 600 000

2028
kr. 600 000

Gjennomførbarhet

Å redusere driftsutgiftene til Bø kino er gjennomførbart ved å nedskalere tilbudet og se på inntektsmuligheten. Utfordringen ligger i å sikre at kvaliteten og tilgjengeligheten opprettholdes.

Enkelt å gjennomføre

Konsekvenser

Noe negative konsekvenser

Tjenesten

- Velger man å øke prisene for å redusere kommunal finansiering, vil billetter og tilbud generelt bli dyrere
- Redusert eller snevrere kinotilbud for innbyggerne

Organisasjonen

- Tiltaket vil bety redusert bemanning og færre ansatte ved kinoen
- Økt grad av profesjonell og forretningsmessig drift av kinoen

Samfunnet

- Kinotilbudet blir noe mindre attraktivt eller har et redusert tilbud
- Et mindre konkurransevridd tilbud sett opp mot privatmarkedet.

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er dårligere enn de fleste av de andre tiltakene

2.3

Oppgaver under Oppvekst

Ressurser brukt på oppgaver som ligger under kommunalsjef Oppvekst

Kommuneområdet Oppvekst har ansvar for barnehager, skoler, PPT, barnevern og Senter for kvalifisering og integrering.

Tabellen nedenfor og til høyre viser enheter og avdelinger under kommuneområdet. Samlet hadde kommunen ca. 318 mill. kroner i netto driftsutgifter til disse områdene i 2024, mens tilsvarende tall var ca. 315 mill. kroner i 2023. Dette utgjør en vekst på omtrent tre mill. kroner (én prosent).

Den største veksten var innenfor ungdomsskole, mens også fagstab og Bø skole hadde vekst på over fem prosent i perioden. De største reduksjonene var ved Gvarv og Folkestad skoler og Senter for kvalifisering integrering (SKI). SKI er nærmere omtalt i kapittel 3 i denne rapporten, i sammenheng med NAV.

Tabell: Netto driftsutgifter i enheter og avdelinger, 2024 og 2023

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Fagstab oppvekst		72 265	66 637	8 %
	Fagstab oppvekst	12 734	11 051	15 %
	Private barnehager	57 049	53 181	7 %
	Privat skole	2 481	2 405	3 %
Nome og M-T barnevern		41 990	42 748	-2 %
	Administrasjon	13 597	14 931	-9 %
	Barnevern forebyggende	4 174	3 502	19 %
	Barnevern fosterhjem/inst.	20 045	19 311	4 %
	Barnevern ettervern	4 174	5 004	-17 %

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Nome og M-T PPT		5 918	6 260	-5 %
Senter for kvalifisering og integrering		27 180	29 355	-7 %
	SKI integrering	12 214	12 173	0 %
	SKI introduksjonsstønad	8 466	9 608	-12 %
	SKI Læringssenter	6 500	7 574	-14 %
Bøhamna barnehage		12 341	12 609	-2 %
Gullbring barnehage		10 566	10 432	1 %
Folkestad barnehage		11 057	11 464	-4 %
Gvarv skole		41 743	45 014	-7 %
	Gvarv skole	39 914	42 942	-7 %
	Gvarv SFO	1 828	2 072	-12 %
Bø skule		50 396	47 716	6 %
	Bø skole	48 806	46 217	6 %
	Bø SFO	1 714	1 420	21 %
	Jønnbu leirskole	-124	79	-257 %
Folkestad skule		12 212	13 190	-7 %
	Folkestad skule	11 907	12 675	-6 %
	Folkestad SFO	305	515	-41 %
Bø ungdomsskule		32 357	29 340	10 %
Sum		318 025	314 765	1 %

Forklaring: Netto driftsutgifter til enheter og avdelinger ført på samtlige funksjoner unntatt 170-173 og 800-899.

*Tall for 2023 er ikke justert med kommunal deflator (4,4 prosent).

**Inkluderer Gullbring kulturhus, bad, idrettshall og kafé for 2024, og inkluderer i tillegg arrangement i 2023.

Tjenester som ligger under **kommunalsjef oppvekst**

Tabellen nedenfor viser de funksjonene (tjenestene) som kommuneområdet har betydelig aktivitet knyttet til (høyest netto driftsutgifter blant kommuneområdene). Funksjonene er sammenlignet med de andre kommunene i netto driftsutgifter per innbygger (korrigert for utgiftsbehov) og differansen mellom Midt-Telemark og lavest i sammenligningen er vist i mill. kroner i kolonnen lengst til høyre. Dette kan omtales som et teoretisk innsparingspotensial. Funksjoner med netto driftsutgifter på mindre enn kr. 100 000 ekskl. interne finanstransaksjoner er utelatt fra sammenligningen.

Funksjon	Beskrivelse	Andel av netto driftsutgifter*	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	KOSTRA-gruppe 7	Landet u/ Oslo	Differanse mot laveste i mill. kroner
201	Barnehage	96 % (96 %)	8 393	10 882	10 227	9 344	9 957	9 428	9 451	0
202	Grunnskole	88 % (90 %)	15 021	14 958	15 550	14 362	14 186	14 132	14 249	9,4
211	Styrket tilbud til førskolebarn	92 %	1 146	125	892	661	932	981	986	11,4
213	Voksenopplæring	61 % (66 %)	891	1 181	606	558	379	371	380	5,8
215	Skolefritidstilbud	81 %	420	717	698	634	669	667	733	0
223	Skoleskyss	100%	369	204	233	508	495	355	340	1,8
244	Barnevernstjeneste	88 %	1 307	1 681	1 020	1 230	956	1 077	1 113	4,0
251	Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	95 %	401	343	253	293	278	367	348	1,4
252	Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	100 %	2 115	3 101	1 970	1 275	921	1 369	1 352	13,5

Kilde: Framsikt analyse. Regnskapstall for 2024.

*Tall i parentes inkluderer interne finanstransaksjoner.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef oppvekst

Lærernorm og kostnader ved avvik

Kommunen har fire grunnskoler (to barneskoler, én kombinert skole og én ungdomsskole). Tabellen nedenfor viser avvik fra lærernormen ved skolene de siste to skoleårene (forrige og inneværende skoleår).

Som det fremgår av tabellen har kommunen et avvik på 6,9 lærerårsverk fra normen i inneværende skoleår. Avviket er størst på 5.-7. trinn. Tre av skolene har flere ordinære undervisningsårsverk enn minstekravet i norm for lærertetthet, mens Bø ungdomsskole har 1,5 årsverk under norm (med andre ord bryter skolen med lærernormen). Det samlede avviket fra lærernormen medfører store kostnader for kommunen. Beregningen nedenfor viser at dette avviket koster kommunen nesten seks mill. kroner. Tall for forrige skoleår viser at man flere steder hadde færre ordinære undervisningsårsverk mer enn minstekravet i norm, men at man i sum hadde et avvik på 7,6. Dette utgjorde en merkostnad som følge av avvik fra normen på overkant av 6,4 mill. kroner.

Tabell: Avvik fra lærernorm og kostnad ved dette, skoleår 2024/-25 og 2023/-24, tall i hele 1.000 kroner

	Skoleåret 2024 - 2025			Skoleåret 2023 - 2024		
	Avvik norm 1.-4.	Avvik norm 5.-7.	Avvik norm 8.-10-	Avvik norm 1.-4.	Avvik norm 5.-7.	Avvik norm 8.-10-
Bø skule	0,1	1,8		2,3	5,8	
Folkestad skule	0,1	0,1		-0,7	1,3	
Gvarv	1,3	1,5	3,5	0,2	-0,1	-0,3
Bø ungdomsskule			-1,5			-0,9
Sum avvik fra norm	1,5	3,4	2	1,8	7	-1,2
Kostnad utover norm	1 268	2 873	1 690	1 521	5 915	- 1 014
Samlet kostnad utover norm for skoleåret			5 831			6 422

Kilde: Tall på avvik fra lærernorm hentet fra GSI (Utdanningsdirektoratet). Kostnad ved avvik fra norm er beregnet med en gjennomsnittslønn på kr. 650.000 og tillegg på 30 % for sosiale kostnader.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef oppvekst

Driftskostnader ved skolene

Samlet hadde skolene netto driftsutgifter på omtrent 133 mill. kroner (ekskl. funksjon 170-173 og 800-899) i 2024. Dette var en økning på nesten to mill. kroner fra 2023. Bø skule er den største skolen i kommunen, med 458 elever inneværende skoleår og netto driftsutgifter på nesten 49 mill. kroner i 2024. Den minste skolen er Folkestad skule med 125 elever og nesten 12 mill. kroner i netto driftsutgifter i 2024. Dette er de eneste 1.-7.skolene i kommunen.

Folkestad skule hadde lavest netto driftsutgifter per elev i 2024, mens Bø ungdomsskule hadde høyest netto driftsutgifter per elev. Disse tallene er ikke direkte sammenlignbare, ettersom kun Folkestad og Bø er barneskoler. Tallene er dessuten ikke korrigert for forhold som særskilt språkopplæring eller spesialundervisning.

Skoleåret 2024/-25 er det nesten 10 årsverk avsatt til individuelt tilrettelagt opplæring, særskilt språkopplæring og andre ressurser og 28,5 årsverk til ordinær undervisning ved Bø skule. Årsverk til individuelt tilrettelagt opplæring, særskilt språkopplæring og andre ressurser utgjør i underkant av **26 prosent** av årsverkene ved Bø skule.

Ved Folkestad er det avsatt i underkant av to årsverk til individuelt tilrettelagt opplæring, særskilt språkopplæring og andre ressurser og 7,6 årsverk til ordinær undervisning. Årsverk til individuelt tilrettelagt opplæring, særskilt språkopplæring og andre ressurser utgjør i overkant av **19 prosent** av årsverkene ved Folkestad skule.

Tabell: Netto driftsutgifter og utgifter per elev ved skolene, 2023 - 2024

	Netto driftsutgifter*		Antall elever			Netto driftsutgifter per elev	
	2024	2023	2024/-25	2023/-24	2022/-23	2024	2023
Bø skule (1.-7. trinn)	48 806 133	46 216 528	458	442	428	108 780	106 531
Folkestad skule (1.-7. trinn)	11 906 964	12 675 387	125	122	124	96 608	102 912
Gvarv skole (1.-10. trinn)	39 914 439	42 942 310	351	375	378	109 355	113 981
Bø ungdomsskule (8.-10. trinn)	32 356 538	29 339 715	283	273	252	116 740	112 520

Kilde: Regnskapstall hentet fra kommunens regnskap -24 og -23, tall ekskl. SFO. Elevtall hentet fra GSI (Utdanningsdirektoratet). *Ekskl. funksjon 170-173 og 800-899.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef oppvekst

Volument og kostnadsdrivere i barnevernstjenesten

Kommunen hadde en lavere andel barn 0-17 år med melding til barnevernet enn de andre kommunene i 2023 og 2024. Nome hadde en noe lavere andel i 2024, mens Kragerø hadde en marginalt lavere andel i 2023. I sum lå kommunen lavest i perioden. Kommunen hadde også en lavere andel barn 0-17 år med undersøking enn de andre kommunene. Her hadde kommunen den laveste andel både i 2023 og 2024. Også andel barn og unge 0-24 år med barnevernstiltak var lavere i Midt-Telemark enn i de andre kommunene.

På tross av dette brukte kommunen betydelig mer ressurser på barnevern enn de andre kommunene i 2024, som KOSTRA-sammenligningen viste.

Den nederste tabellen viser at Midt-Telemark hadde langt færre undersøkinger eller tiltak per årsverk (funksjon 244) enn de andre kommunene. I 2024 hadde kommunen 9,5 undersøkinger eller tiltak per årsverk, mens Holmestrand hadde 17,4 per årsverk.

En sjekk at nøkkeltall knyttet til behandling av meldinger til barnevernet viser at det ikke er en større andel meldinger som går til undersøkelse i Midt-Telemark enn de andre kommunene (SSB-tabell 12189). Andelen meldinger som gikk videre til undersøkelse i Midt-Telemark var 36,7 prosent i 2024. De andre kommunene lå på mellom 27,7 (Nome) og 53,2 prosent (Kragerø).

Tabell: Nøkkeltall barnvernstjenesten (volum), 2023 - 2024

	Andel barn 0-17 år med melding		Andel barn 0-17 år med undersøking		Andel barn og unge 0-24 år med barnevernstiltak	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Midt-Telemark	4,1	4,3	2,8	3,4	2,7	3,1
Nome	3,8	6,8	3,2	5,8	5,4	5,7
Notodden	4,8	5,7	5,1	6,2	3,9	4,1
Kragerø	5,7	4,2	5,4	3,7	3,4	2,7
Holmestrand	4,4	4,6	4,6	4,2	3,2	3,2

Kilde: Foreløpig KOSTRA-tall 2024. SSB-tabell 12280.

Tabell: Nøkkeltall barnvernstjenesten (Årsverk og behandling av saker), 2023 - 2024

	Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)		Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak		Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Midt-Telemark	9,5	10,8	111 383	100 296	94	97
Nome	12,0	16,0	97 607	63 151	93	93
Notodden	15,5	19,1	134 605	95 702	97	98
Kragerø	15,5	13,2	132 711	133 035	83	98
Holmestrand	17,4	17,3	63 034	60 700	100	100

Kilde: Foreløpig KOSTRA-tall 2024. SSB-tabell 12280.

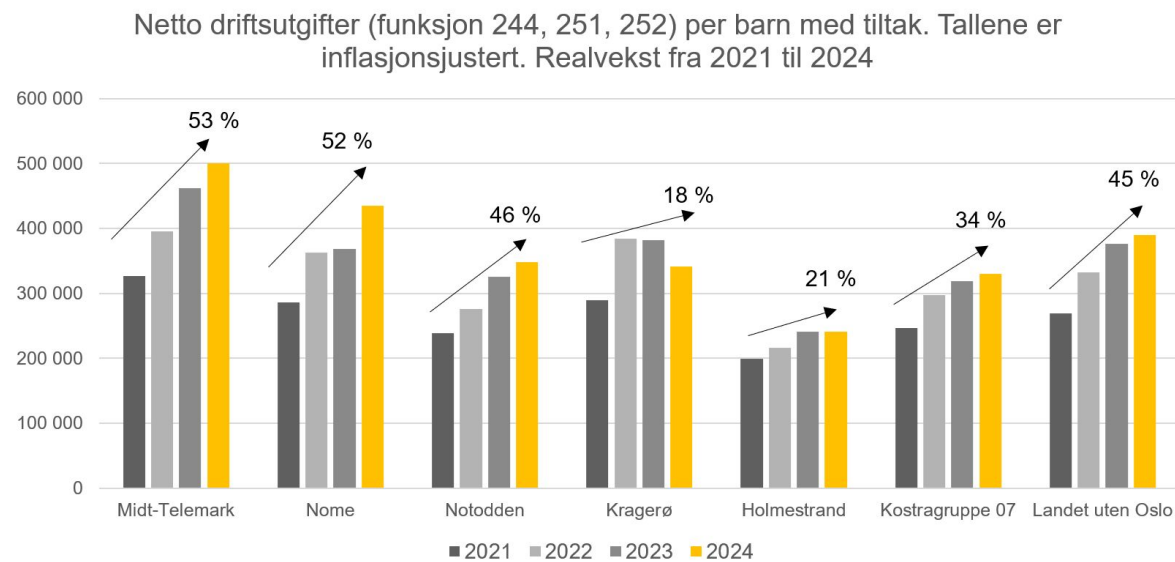
Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef oppvekst

Kostnader per barn med tiltak

Det utarbeides en lang rekke statistikk knyttet til denne tjenesten. En interessant sammenligning er netto driftskostnader per barn med tiltak. Selv om antall barn med tiltak er lavt i Midt-Telemark, er kostnadene formidable. Sammenlignet med Holmestrand, som relativt sett har like mange barn med tiltak, koster hvert tiltak over dobbelt så mye i Midt-Telemark enn i Holmestrand. Den eneste kommunen som har hatt samme prosentmessige realveksten i driftsutgiftene fra 2021 til 2024 er Nome kommune. Kostnadene per barn har steget med 53 % på fire år. Fra et nivå rett over kr 300 000,- til rundt 500 000,-. Med fire færre tiltak vil det, i gjennomsnitt, spare kommunen for 2 millioner kroner hvert år.

Det er sannsynligvis utviklingen knyttet til de utfordringer man har ved plasseringer, økningen i antall plasseringer og selve sammensetningen av hvordan man tildeler og løser tiltakene som er årsaken. Kjøp av plasser og en mangel på lokale fosterhjem har vært pekt på som en av årsakene til de store kostnadene per tiltak. En ytterligere og grundig gjennomgang av rot-årsakene er viktig for å få riktig kvalitet på tiltak som skal redusere kostnadene og snu utviklingen.

Graf: Nøkkeltall barnvernstjenesten (volum), 2020 - 2024

Kilde: Foreløpig KOSTRA-tall 2024.

O#1 Innføre en bearbeidet og mer dynamisk ressursfordelingsmodell for tildeling av ressurser til skolene for håndtering av redusert ramme

Beskrivelse av dagens situasjon

Kommunen bruker nesten ti mill. kroner mer enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 på grunnskole. Kommunen har fire grunnskoler, som samlet har hatt bemanning høyere enn lærenormen de siste skoleårene. For skoleårene 2024/-25 og 2023/-24 har avviket fra normen ligget på omtrent syv årsverk. Merkostnaden ved dette avviket, sammenlignet med å ligge på norm, er beregnet til omtrent 6 mill. kroner per skoleår.

I tillegg til undervisningspersonell har skolene for skoleåret samlet 4,1 årsverk i rektorstillinger, 5 årsverk i inspektører og 3,55 årsverk i kontorteknisk personell.

Kommunen har behov for en gjennomgang av dagens ressursfordelingsmodell til grunnskolene. En ny og revidert modell må ha hovedoppmerksomhet på transparens, rettferdig og effektiv fordeling av budsjettressurser mellom skolene. Erfaringer er dessuten at man ikke tilstrekkelig lykkes med å dynamisk justere tildelingen til skolene etter endrede rammebetingelser og behov for hver enkelt skole. Dette vil være enklere å få til med en nøytral ressursfordelingsmodell som ivaretar og gir insentiver til skolene for ytterligere økonomifokus

Beskrivelse av foreslått endringer

En fremtidig ressursfordelingsmodell bør sikre en oversiktlig, rettferdig og dynamisk fordeling av ressurser til skolene. I dette ligger at modellen også er et godt redskap for å redusere ressursene til skolene når behovet reduseres.

Modellen bør i stor grad basere seg på en regelstyrt grunntildeling, eksempelvis basert på en minimumstildeling per skole, tildeling etter norm, språkkrettheter og prioriteringer samt eventuell resttildeling når tildeling etter de nevnte kriteriene er utført. Videre bør man vurdere behovet for tildeling etter individuelle behov. Formålet bør være at en så stor andel som mulig tildeles etter regelstyrte kriterier, men det vil være et behov for også å tildele noen ressurser basert på elever med de mest omfattende hjelpebehovene samt at kommunen kan velge å prioritere enkelte skoler eller trinn, basert på skolebidrag, trivsel, fravær eller lignende. Til slutt må modellen hensynta kompensasjonsbehovet for livsfasteiltak ved skolene.

En ressursfordelingsmodell skal sikre en rettferdig fordeling mellom skolene, men også bidra til å realisere en mer dynamisk tildeling og endret ressursfordeling til fremtidige behov.

Økonomisk effekt

Med utgangspunkt i dagens struktur, anser vi taket for en besparelse gjennom modellen på rundt 6 mill. kroner. I denne beregningen har vi tatt utgangspunkt i rundt halvparten av det man ligger over norm. I tillegg til at man reduserer antall inspektører og kontorteknisk personell med omtrent 1 mill. kroner.

Middels-høy økonomisk effekt

2025
Kr. 1 000 000

2026
Kr. 2 500 000

2027
Kr. 4 000 000

2028
Kr. 4 000 000

Gjennomførbarhet

Det må utarbeides en ny ressursfordelingsmodell som er godt forankret blant ledere. I første omgang legger tiltaket opp til reduksjon innenfor sektoren, uavhengig av ressursfordelingsmodell.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Noe positive konsekvenser

Tjenesten

- Reduksjon eller endring av rammene gjøres rettferdig og etter avklarte prinsipper
- Økt forutsigbarhet for rammetildeling

Organisasjonen

- Økt profesjonalitet rundt håndtering av budsjett-nedtak
- Verktøy for å vurdere økonomiske konsekvenser av skolenedleggelse eller andre endringer

Samfunnet

- Lettere å forstå hvordan rammene til skolene er fordelt

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

O#2

Legge ned Folkestad skole**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunen har fire grunnskoler, fordelt på to barneskoler, én kombinert barne- og ungdomsskole og én ungdomsskole. Skolene er lokalisert ved Oterholt, i Bø sentrum og på Gvarv. Skoleåret 2024/-25 er det 458 elever ved Bø barneskule og 125 elever ved Folkestad barneskule (i tillegg er det 351 elever ved Gvarv skule (hvorav 236 elever i barneskolen) og 283 elever ved Bø ungdomsskule).

Det er tidligere utredet mulige endringer ved strukturen og Folkestad skule har blitt foreslått nedlagt. Elevene vil i et slikt scenario gå til Bø skule, som ligger omtrent fire km unna. I utredningen ble det pekt på at dette ville være mulig å gjennomføre uten store ekstra kostnader og at man vil trenge 26 klasser på kort sikt med en samlokalisering. Bø skule har 21 klasser og rommene er dimensjonert for 28 elever.

Beskrivelse av foreslått endringer

Folkestad skule nedlegges. Med mindre endringer vil elevene ved Bø og Folkestad få plass ved Bø skule. Med 125 elever kreves det fem klasserom for å dekke behovet fra Folkestad i Bø skule, forutsatt at det ikke er restkapasitet i klassene som elevene kommer inn i.

For å dekke behovet til den økte elevmassen vil man måtte gjøre utbedringer ved skolen, men endelig omfang må undersøkes nærmere. Skolen har blant annet egne SFO-rom som ikke benyttes som klasserom, men som vil kunne brukes til klasser på dagtid. Det er mange skoler som blant annet har SFO samlokalisert med 1.klasse og ev. 2.klasse, der rommene brukes til klasser i skoletiden og SFO på ettermiddagen.

Antallet innbyggere i grunnskolealder forventes å bli redusert i tiden fremover, og skolen bør dimensjoneres i retning av et fremtidig behov. Det er ikke inkludert kostnader til utbedringer på Bø skole i tiltaket. Det er heller ikke forutsatt salgsinntekter av Folkestad skole, men driftskostnadene forutsettes å bli redusert. Hvis det ikke selges, må bygget preserveres eller benyttes til andre tjenester som i dag leier bygg, eller man har finansiert en utvidelse.

Økonomisk effekt

Det er forutsatt en nedleggelse av skolen med effekt fra skoleåret 2026/-27. Beregningen baserer seg på reduksjon i administrative stillinger, lærerårsverk, assistenter og driftsutgifter til bygg. Det er i en tidligere utredning anslått at endringen vil medføre 0,3 mill. kroner i skysskostnader.

Høy økonomisk effekt2025
kr. 02026
kr. 2 500 0002027
kr. 5 500 0002028
kr. 5 500 000**Gjennomførbarhet**

Tiltaket er gjennomførbart og krever kun "mindre" tilpasninger for å kunne realiseres ved Bø skule. Behovet i skolen er dessuten fallende i årene som kommer og dette bør hensyntas i ev. utbedringer. Det vil ta noe tid å få dette på plass og skolestart 2026 anses som et realistisk tidspunkt for implementering.

Middels krevende å gjennomføre**Konsekvenser**Tjenesten

- Større sosialt miljø for elevene fra Folkestad
- Bedre lærerdekning i et større miljø, som sikrer økt kompetanse i klasserommet (f.eks. ved fravær)
- Reduserte arealer inne og ute for elever ved skolen

Organisasjonen

- Bedre fagmiljø og samlet kompetanse
- Økt fleksibilitet på personalet
- Økt attraktivitet ifbm rekruttering og lettere å utnytte attraktive ressurser

Samfunnet

- Økt potensial for aktiviteter i tilknytning til skole med mange elever samlet
- Lengre avstand for enkelte elever kan medføre noe mer transport

Noe positive konsekvenser**Samlet vurdering**

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt bedre enn de fleste av de andre tiltak

O#3 Redusere kostnader barnevern, spesielt fokus på å redusere kostnader knyttet til hvert enkelt tiltak

Beskrivelse av dagens situasjon

Våre og Telemarksforsknings analyser på oppdaterte 2024 tall viser at kommunen bruker betydelig mer ressurser på barnevernstjenesten enn sammenlignbare kommuner. I tillegg viser tall og analyser at omfanget av undersøkinger og tiltak i barnevernet ligger lavere enn de andre kommunene.

Et av hovedelementene er at kommunen, i dag, har for mange dyre plasseringer og at man heller ikke har tilstrekkelig med antall fosterfamilier i kommunen. Resultatet av blant annet dette gir et svært dyrt samlet tilbud i kommunen. Det er satt i gang arbeid innenfor dette området, men det er viktig at dette intensiveres ytterligere der man er enda mer oppmerksom på at man må få ut økonomiske gevinster innenfor handlingsrommet kommunen har.

Kommunen har i budsjett og økonomiplan lagt innsparing på administrasjon av barnevern på 850.000 kroner f.o.m. 2027.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kostnadene må ned, enten med færre plasseringer og vedtak, eller at man klarer å redusere kostnadene per vedtak betydelig. Kommuner i denne sammenligningen ligger på rundt det halve per vedtak. Dette gir indikasjoner på at området har et betydelig potensial for å gjennomføre betydelig innsparinger. Dette må naturlig nok skje i samarbeid med Nome kommune, ettersom kommunen har felles tjeneste.

Kommunen bruker betydelig mer ressurser på administrasjon (saksbehandling og undersøking) og barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet. Det kan ta lenger tid å tilpasse barnevernstiltak ved plasseringer, men kommunen må lykkes med å redusere kostnadene til dette. Innenfor administrasjon ligger kommunen høyt, men har også en stor kapasitet sammenlignet med andre.

Kommunen har vedtatt en stor reduksjon i bosetting sammenlignet med tidligere år og omstilling av tjenesten må sees i sammenheng med denne endringen.

Økonomisk effekt

Som det fremgår vil man spare rundt 0,5 mill. kroner per redusert tiltak, i snitt. Man brukte 42 mill. kroner i 2024. Tiltaket bør gi betydelige reduserte kostnader og økningen per tiltak på 53 % siste år må reduseres.

Høy økonomisk effekt

2025
kr. 500 000

2026
kr. 2 500 000

2027
kr. 4 000 000

2028
kr. 6 000 000

Gjennomførbarhet

Mangelen på fosterfamilier og dyre plasseringer gjør det vanskelig å redusere utgifter raskt. Samtidig kan det være lettere å oppnå besparelser ved å effektivisere administrasjonen og tilpasse tiltakene bedre, men dette krever tid og nøye planlegging.

Krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Nøytrale konsekvenser

Tjenesten

- Mer kontroll på plasseringer og utvikling av tjenesten
- Økt innsats for arbeid med fosterhjems plasseringer lokalt eller i nærheten
- Noe redusert tjenestenivå

Organisasjonen

- Effekt også for Nome kommune
- Effektivisering av administrasjon krever opplæring av ansatte og reduksjon av antall ansatte

Samfunnet

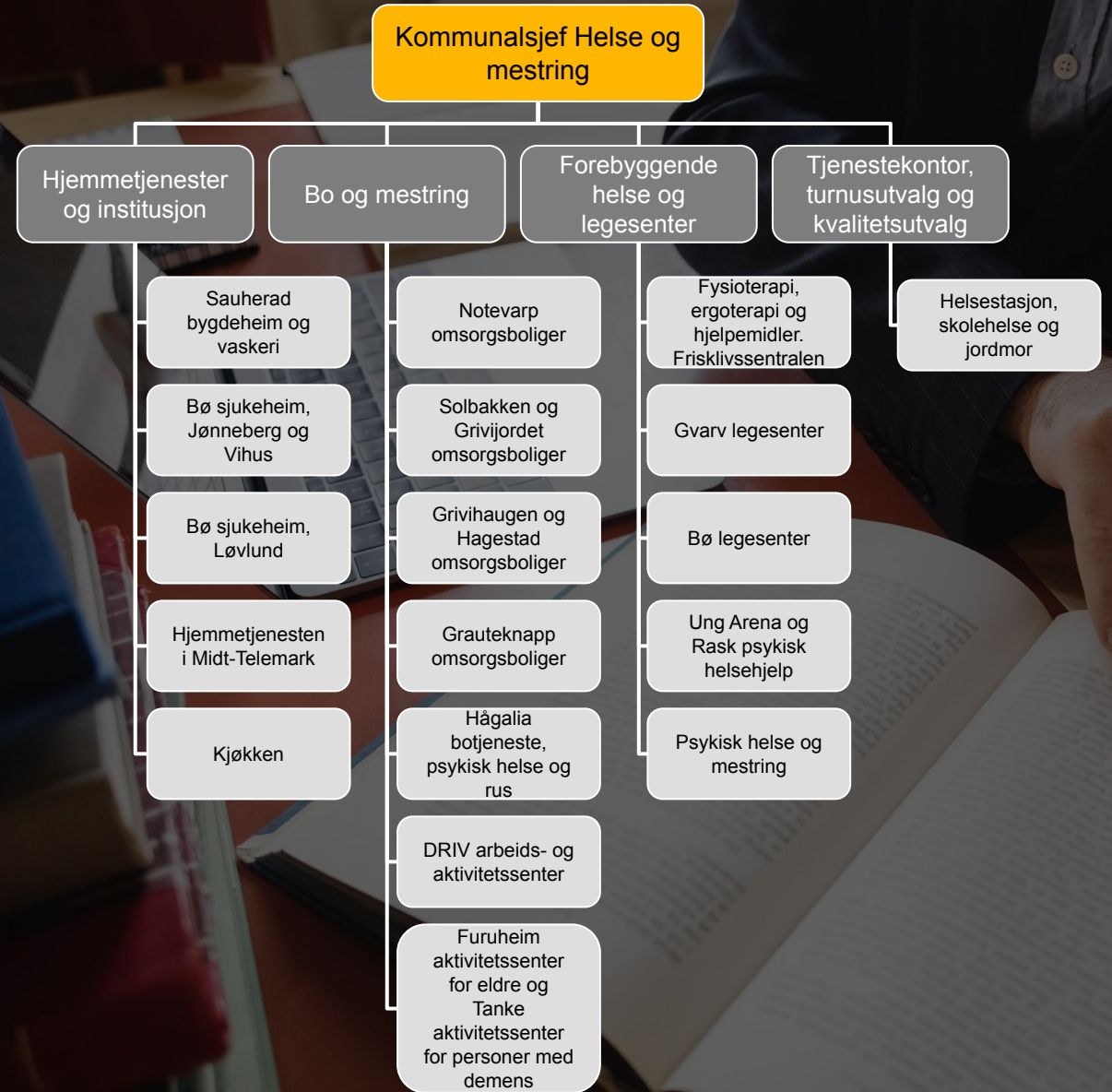
- Barnet nærmere sitt opphav og opprinnelige lokalmiljø
- Flere fosterhjem lokalt gir lokalsamfunnet bedre forståelse for utfordringene, økt følelse av å bidra positivt

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt bedre enn de fleste av de andre tiltak

2.4

Oppgaver under Helse og mestring

Ressurser brukt på oppgaver som ligger under kommunalsjef Helse og mestring

Kommuneområdet Helse og mestring har et omfattende ansvar og samlede netto driftsutgifter i 2024 var ca. 363 mill. kroner. Kapittel 4-6 i denne rapporten omtaler tjenester innenfor kommuneområdet og foreslår tiltak knyttet til disse. Herunder legetjenesten og bofelleskap.

Tabell: Netto driftsutgifter i enheter og avdelinger, 2024 og 2023

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Fagstab H&M		6 225	7 573	-18 %
Hjemmetjenester og institusjon		156 262	165 662	-6 %
	Sauherad bygdeheim	24 709	26 555	-7 %
	Vaskeri	925	752	23 %
	Bø sjukeheim, Jønneberg og Vihus	27 869	31 125	-10 %
	Bø sjukeheim, Løvlund	33 463	35 754	-6 %
	Hjemmetjenesten i Midt-Telemark	64 262	66 325	-3 %
	Kjøkken	5 034	5 151	-2 %
Tjenestekontor, turnusutvalg og kvalitetsutvalg		12 947	14 229	-9 %
	Bemanningsavdeling***	361	202	79 %
	Helsestasjon, skolehelse- og jordmortjeneste***	7 082	8 798	-20 %
	Omsorgsstønad	1 415	1 429	-1 %
	Prosjekter helse og mestring**	-586	119	-592 %
	Tjenestekontoret	4 675	3 681	27 %

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Bo og mestring**		139 541	144 019	-3 %
	Notevarp omsorgsboliger	41 114	41 703	-1 %
	Solbakken omsorgsboliger	27 694	31 338	-12 %
	Grivjordet bolig	2 641	2 740	-4 %
	Grivhaugen og Hagestad omsorgsboliger	25 501	27 698	-8 %
	Grauteknapp omsorgsboliger	16 615	12 426	34 %
	Hågalia botjeneste, psykisk helse og rus	12 244	14 192	-14 %
	DRIV arbeids- og aktivitetssenter	7 796	7 964	-2 %
	Arbeidskvalifisering	1 485	1 316	13 %
	Driv - oppmuntringspenger	160	177	-10 %
	Furuheim aktivitetssenter	1 277	1 105	16 %
	Tanke aktivitetssenter for personer med demens	580	1 058	-45 %
	Arbeidskvalifisering	1 485	1 316	13 %
	Brukerstyrt personlig assistanse	949	986	-4 %
Forebyggende helse og legesenter		54 480	53 973	1 %
	Bø legesenter	278	307	-9 %
	Frisklivssentralen	689	537	28 %
	Fysioterapi, ergoterapi og hjelpemidler	6 731	6 509	3 %
	Gvarv legesenter	10 774	10 352	4 %
	Kommunale helsetjenester	26 852	26 778	0 %
	Psykisk helse og mestring	4 580	6 823	-33 %
	Ung Arena og Rask Psykisk Helsehjelp	4 576	2 667	72 %
Sum		363 230	377 883	-4 %

Forklaring: Netto driftsutgifter til enheter og avdelinger ført på samtlige funksjoner unntatt 170-173 og 800-899. *Tall for 2023 er ikke justert med kommunal deflator (4,4 prosent). **Statstilskudd for ressurskrevende brukere er trukket ut. ***Tilhørte en annen enhet i 2023.

Tjenester som ligger under **kommunalsjef Helse og Mestring**

Tabellen nedenfor viser de funksjonene (tjenestene) som kommuneområdet har betydelig aktivitet knyttet til (høyest netto driftsutgifter blant kommuneområdene). Funksjonene er sammenlignet med de andre kommunene i netto driftsutgifter per innbygger (korrigert for utgiftsbehov) og differansen mellom Midt-Telemark og lavest i sammenligningen er vist i mill. kroner i kolumnen lengst til høyre. Dette kan omtales som et teoretisk innsparingspotensial. Funksjoner med netto driftsutgifter på mindre enn kr. 100 000 ekskl. interne finanstransaksjoner er utelatt fra sammenligningen.

Funksjon	Beskrivelse	Andel av netto driftsutgifter*	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	KOSTRA-gruppe 7	Landet u/ Oslo	Differanse mot laveste i mill. kroner
232	Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	85 % (86 %)	854	1 000	1 003	1 038	1 393	1 039	965	0
233	Annet forebyggende helsearbeid	77 %	992	759	407	80	123	523	484	6,8
234	Aktiverings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mv	66 % (66 %)	1 294	1 806	1 361	1 190	1 482	1 173	1 251	1,2
241	Diagnose, behandling habilitering og rehabilitering	83 % (84 %)	4 322	3 496	3 396	5 677	3 602	3 115	3 281	10,3
243	Tilbud til personer med rusproblemer	73 %	86	102	146	1 104	137	269	421	0
253	Helse- og omsorgstjenester i institusjon	90 % (91 %)	8 368	9 316	6 648	6 115	8 153	8 400	9 238	25,1
256	Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	100 %	341	184	151	227	303	163	165	2,1
257	Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofellesskap/samløkaliserte omsorgsboliger	90 % (90 %)	8 467	5 903	10 262	13 781	6 243	7 063	6 993	31,1
258	Hjemmetjenester - ambulering virksomheter mm	90 % (90 %)	6 478	6 469	5 623	6 097	9 008	6 950	7 087	9,5
273	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	74 %	205	259	257	185	259	195	223	0,2

Kilde: Framsikt analyse. Regnskapstall for 2024. *Tall i parentes inkluderer interne finanstransaksjoner.

Innledning til analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef for helse og mestring

Som regnskapstallene og analysen av relevante KOSTRA-tall viser, ligger Midt-Telemark fortsatt høyere kostnadmessig enn de andre sammenligningskommunene. Unntaket er Kragerø kommune. Likevel er det verdt å merke seg at kostnadsnivået har gått noe ned fra 2023 til 2024. Alle områdene innenfor Helse og mestring har hatt en liten regnskapsmessig nedgang. Unntaket er forebyggende helse og legesenter. Tallene vi har fått oversendt kommunen viser at området brukte rundt 4 % eller nesten 14,6 millioner kroner mindre i 2024 enn 2023. Også KOSTRA-sammenligningen viser en noe bedring fra 2023.

I det videre har vi gjennomgått kommunens gjeldende tiltaksoversikt. I denne fremkommer en rekke tiltak og forventende innsparingsbeløp. Samlet utgjør de pågående prosjektene (per 21. mars) - 15,3 mill. kroner sammenlignet med budsjettert nivå for helse og mestring. Inkludert i dette er deler av de tiltakene som vi presenterer under henholdsvis legetjenesten og tiltak for bo og mestring (Bofelleskap), men ikke hele. Den andre store tjenestedelen til helse og mestring er derfor institusjonstjenestene eller sykehjemmene. I tabellen nedenfor fremkommer de tiltakene som nå ligger inne på kommunens egen liste over tiltak. .

# nr	Kommunens tiltaksnavn	2025	2026	2027	2028
8	Utleie av sykehjemsplasser Jønneberg og Vihus	3,7	3,7		
36	AP Institusjon Bø og Sauherad	0	3,2	3,2	3,2
78	Notat institusjon		2,8	2,8	2,8
	Samlet for institusjon	3,7	9,7	6,0	6,0

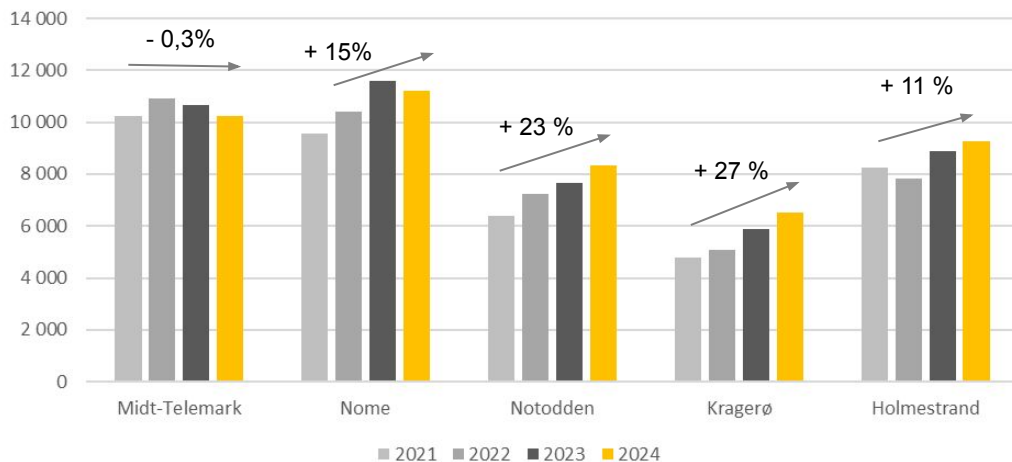
Kilde: Kommunens egen tiltaksoversikt per 21. mars 2025

I oversikten på forrige side viser KOSTRA-funksjon 253 et estimert innsparingspotensial målt opp mot Kragerø på 25,1 mill. kroner. Hvis man sammenstiller med den andre kommunen som ligger betydelig lavere på 253, Notodden kommune, er innsparingspotensialet noe mindre, men fortsatt nesten 20 mill. kroner.

I tabellen fremgår også tallene for den nye funksjonen for hjemmetjenester med personellbase (257). Begge disse to kommunene, Notodden og Kragerø, ligger betydelig høyere enn Midt-Telemark og de andre kommunene i sammenligningen her. Vi anbefaler derfor å se også disse to funksjonene (253 og 257) i sammenheng. Hvis man gjør det, er det Holmestrand som ligger lavest, rundt 2 400 kroner per innbygger eller rundt 27 mill. kroner lavere enn Midt-Telemark. Vår analyse er derfor at tiltakene knyttet til bofelleskap må sees i sammenheng med de betydelige nedjusteringene som nå planlegges for institusjon i tiltak 8, 36 og 78 ovenfor.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef for helse og mestring

Graf: Korrigerede brutto driftsutgifter per innbygger (253) Helse- og omsorgstjenester i institusjon (B)

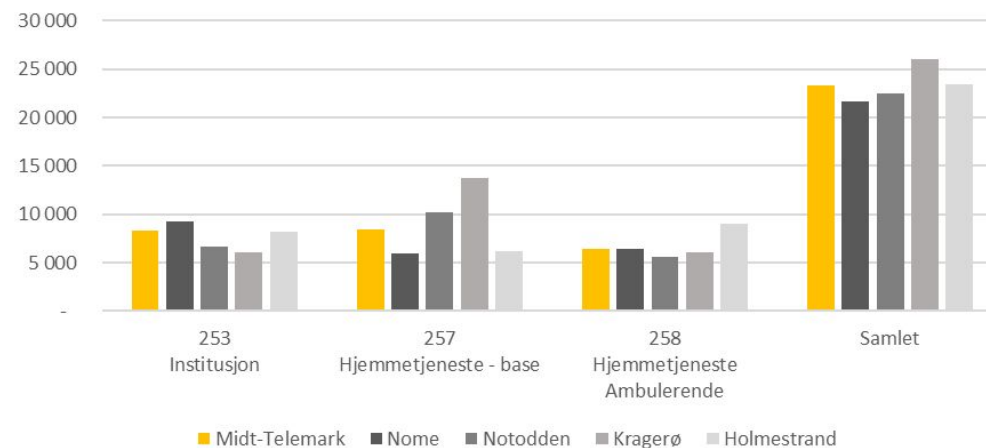

Kilde: Framsikt analyse. Foreløpige KOSTRA-tall for 2024. Pilene viser vekst i driftsutgifter i perioden, målt per innbygger.

Tallene viser samme tendens som i tabellen ovenfor. Denne angir brutto driftsutgifter og er behovsjustert. Grafen viser også at i løpet av 2024 er det kun kommunene Nome og Midt-Telemark som har klart å redusere kostnadene knyttet til denne funksjonen noe.

I perioden fra 2021 til 2024 har alle kommunene, bortsett fra Midt-Telemark, hatt en betydelig vekst. Kragerø har ligget lavest hele tiden, men har som nevnt betydelig høyere kostnader knyttet til funksjon 257.

Graf: Netto driftsutgifter per innbygger for henholdsvis 253, 257 og 258 i 2024. Disse er behovsjustert.

Kilde: Framsikt analyse. Foreløpige KOSTRA-tall for 2024.

De gule søylene viser Midt-Telemark. Det er bare Holmestrand som har en høyere andel av kostnadene relatert til ambulerende hjemmetjenester. Kragerø har en høy andel av sine kostnader knyttet til bofelleskap, mens Midt-Telemark har det helt jevnt mellom bofelleskap og institusjon. Av kommunene er derfor fortsatt Midt-Telemark den kommunen med mest institusjonaliserte tjenester, når disse tre funksjonene sees i sammenheng. Til slutt har vi et oppsett som viser hvem som samlet har lavest kostnadsnivå. Og som tabellen viser på forrige side, så er både Nome, Notodden og Holmestrand noe lavere.

Midt-Telemark har et innsparingspotensial på tjenester i hjemmet, men denne funksjonen er ikke oppdatert i 2024

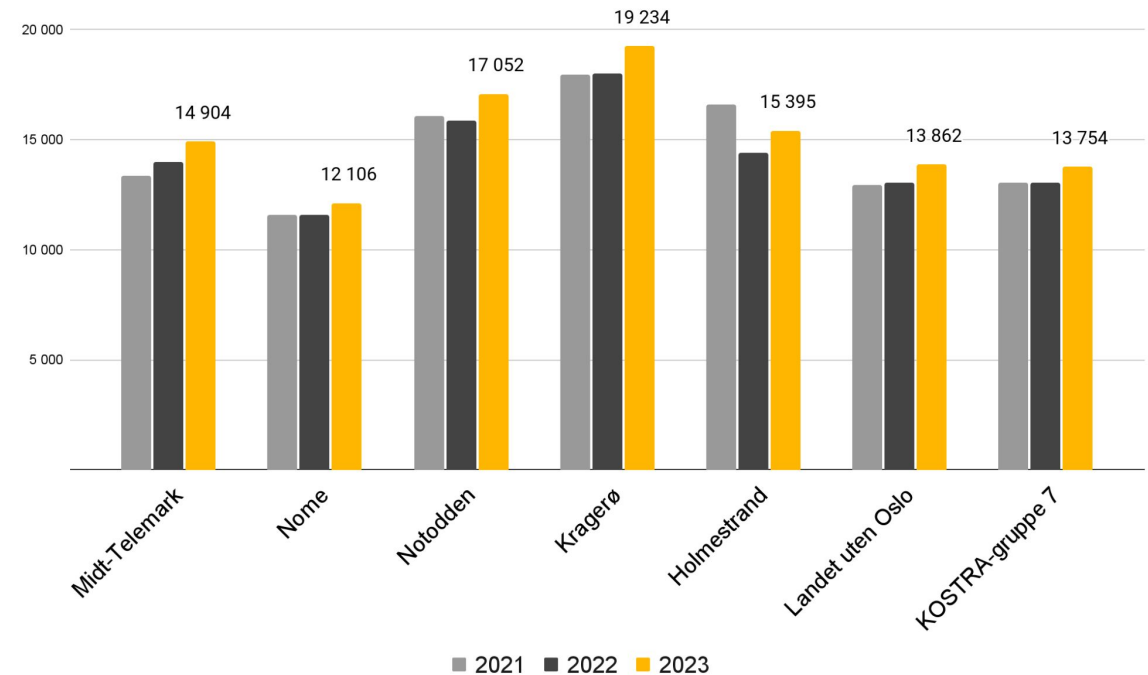
Bo og mestring fører de fleste av sine tjenestekostnader på KOSTRA-funksjon 254 (netto driftsutgifter per innbygger, helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende) og 234 (netto driftsutgifter per innbygger, aktivitets- og servicetjenester til eldre og personer med nedsatt funksjonsevne).

Figuren til høyre viser driftsutgifter per innbygger, ført på 254, sammenlignet med utvalgte kommuner og KOSTRA-gruppe 7 over årene 2021 til 2023. Felles for alle er en økning i driftsutgifter per innbygger fra 2022 til 2023.

Kodene skiller ikke mellom målgruppen "eldre" og målgruppen "personer med nedsatt funksjonsevne". Det er derfor ikke mulig å skille ut kostnader til den ene målgruppen, når man ønsker å sammenligne ressursbruken med andre kommuner. I dette kapittelet går vi i liten grad inn på de tjenestene Bo og mestring utfører i hjemmene, da mandatet spisser seg inn på tjenester som ytes i bofellesskap i et senere kapittel.

Fra og med regnskapsåret 2024 utgikk denne funksjonen og ble da erstattet av to nye KOSTRA-funksjoner, 257 Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofellesskap/samløkaliserte omsorgsboliger og 258 Hjemmetjenester - ambulerende virksomhet med mer. Formålet er at det blant annet skal bli enklere å skille disse kostnadene på ulike brukergrupper. Mer om oppdelingen av denne KOSTRA-funksjonen finner man [her](#).

Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende for 2021-2023

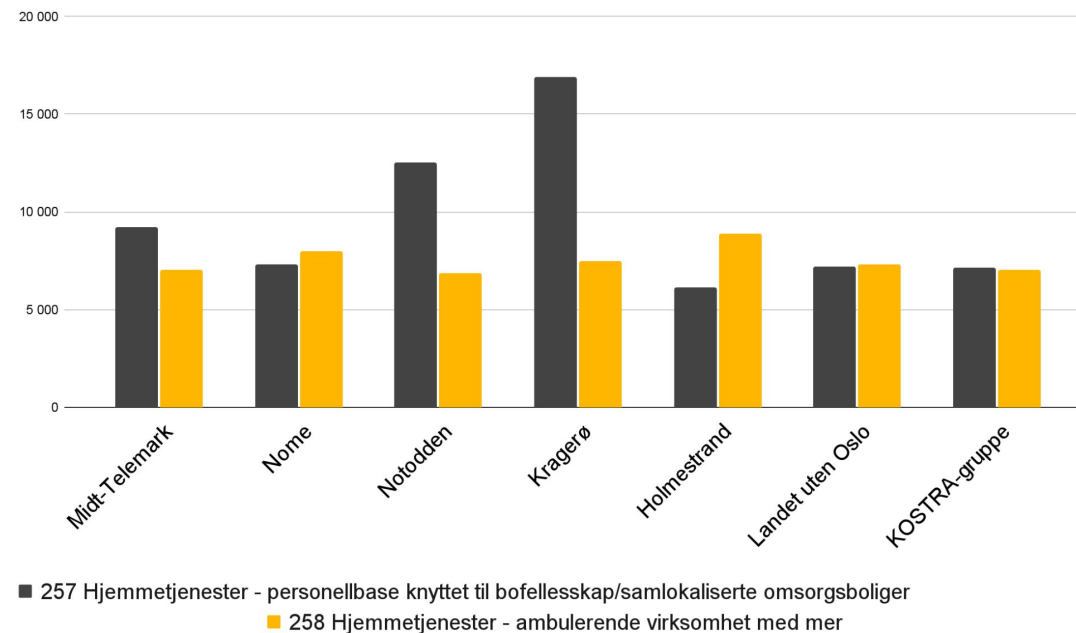

Kilde: SSB/KOSTRA funksjon 254 (korrigert for utgiftsbehov).

Midt-Telemark har et innsparingspotensial på tjenester i hjemmet, sammenlignet med gjennomsnitt i KOSTRA-gruppe 7

Som nevnt på forrige slide, ble funksjon 254 erstattet med 257 og 258 i 2024. Figuren viser netto driftsutgifter per innbygger for funksjonene 257 og 258 i 2024. For Midt-Telemark er utgiftene for funksjon 257, som omfatter hjemmetjenester knyttet til bofellesskap og omsorgsboliger, høyere enn for funksjon 258, som dekker ambulerende virksomhet. Sammenlignet med andre kommuner, som Kragerø, som har spesielt høye utgifter for funksjon 257, ligger Midt-Telemark på et moderat nivå.

Netto driftsutgifter per innbygger på funksjon 257 og 258 for 2024

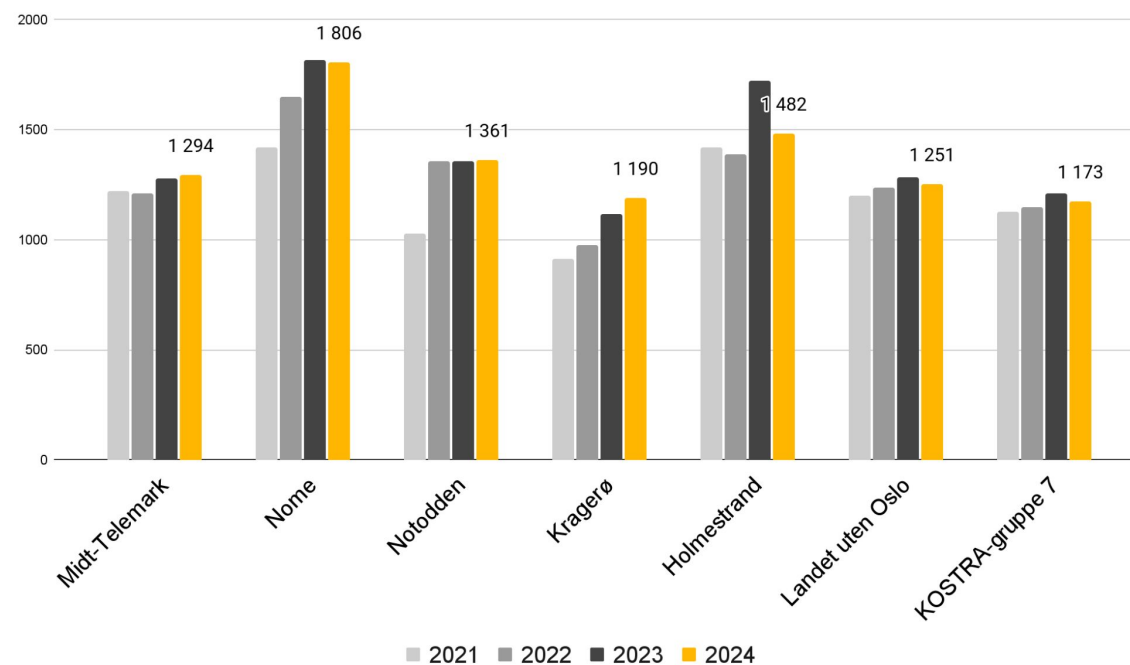

Kilde: SSB/KOSTRA funksjon 254 (korrigeret for utgiftsbehov). Tallene for 2024 er foreløpige

Midt-Telemark ligger rett over kostnadsnivået til KOSTRA-gruppa på aktivitets- og servicetjenester

Figuren til høyre viser at Midt-Telemark har relativt stabile netto driftsutgifter per innbygger for aktivitets- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse fra 2021 til 2024. Utgiftene ligger rundt 1 294 kr per innbygger i 2021 og holder seg på et lignende nivå gjennom perioden. Sammenlignet med andre kommuner, som Nome og Holmestrand, som viser større variasjoner og høyere utgifter, er Midt-Telemarks utgifter mer stabile, sammenlignet med alle årene her.

Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktivitets- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse, 2021 - 2024

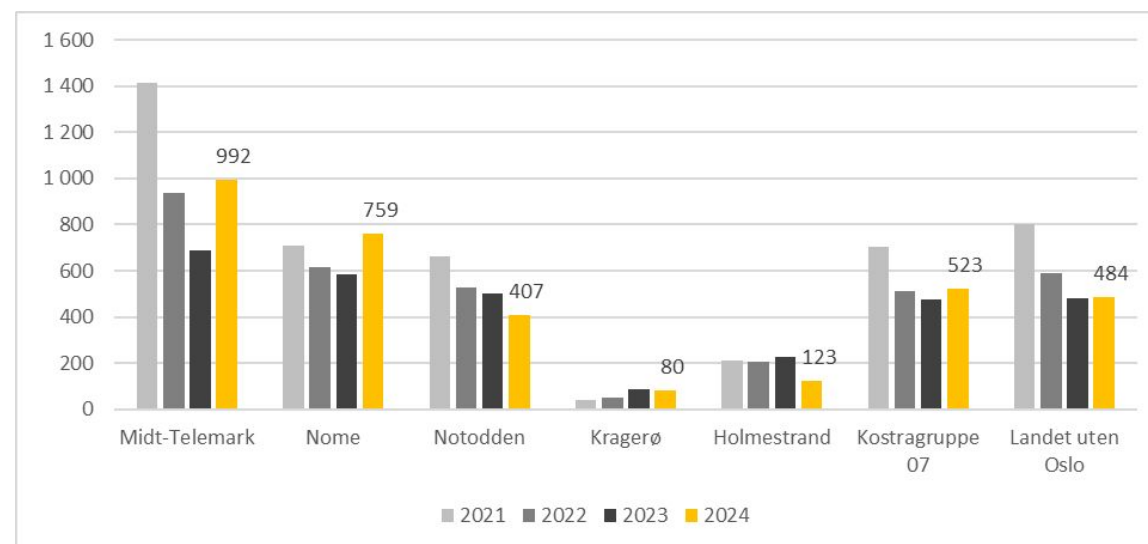

Kilde: SSB/KOSTRA funksjon 234 (korrigert for utgiftsbehov). Tallene for 2024 er foreløpige

Midt-Telemark ligger rett over kostnadsnivået til KOSTRA-gruppa på aktivitets- og servicetjenester

Denne funksjonen har betydelig forskjeller mellom de kommunene som er med i sammenstillingen her. Dette er knyttet til forebyggende helsearbeid som også ligger under helse og mestring. Av kommunene ligger Midt-Telemark høyest og Kragerø lavest. Kragerø ble ovenfor betraktet som den mest "institusjonaliserte" kommunen, mens Nome var den kommunen som lå lavest på funksjonene knyttet til institusjon og hjemmetjenester samlet sett. En reduksjon av nivået på rundt 300 kroner per innbygger vil representere en reduksjon på samlet kostnadsnivå på rundt 3,3 mill. kroner.

Graf: Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid

Kilde: SSB/KOSTRA funksjon 233 (korrigert for utgiftsbehov). Tallene for 2024 er foreløpige

Hovedtiltakene innenfor området til kommunalsjef for helse og mestring ligger i hovedsak på arbeidsstrømmene Legetjenesten og Bofelleskap.

Samlet utgjør tiltakene innenfor legetjenesten 7,9 mill. kroner. I all hovedsak er disse tiltakene knyttet til økt produktivitet og inntjening blant legene

I tillegg er det foreslått tiltak innenfor bofelleskapene som anslås å få en samlet effekt på rundt 7,5 mill. kroner. En betydelig del av dette knytter seg til reduksjon i tildeling av tjenester på et for høyt tjenestenivå.

Kommunen har selv igangsatt en rekke tiltak innenfor helse og mestring. Disse er kommentert innledningsvis. Effekten i slutten av økonomiplanperioden er anslått til rundt 35 mill. kroner. Effekten for 2025 er vurdert til rundt 15 mill. kroner.

Vi har derfor valgt å ikke foreslå flere tiltak i denne omgang. Vi vil derimot anbefale at kommunen sikrer tilstrekkelig oppmerksomhet rundt de tiltakene som allerede er igangsatt og som vil redusere kostnadsnivået innenfor helse- og mestring betydelig. Det er et område som vil ha et økende behov fremover.

Det fremgår også i arbeidsstrømmen knyttet til case og tjenestetildeling-delen nedenfor at man også bør styrke og samkjøre tildelingspraksis nærmere det som lignende kommuner praktiserer. Eksemplene her er få, men viser en tydelig tendens. Kommunen synes å ha en noe mer romslig tildelingspraksis enn det man må ha.

#HM1

Reduksjon rask psykisk helsehjelp og Ung Arena**Beskrivelse av dagens situasjon**

Som beskrevet ovenfor ligger kostnadsnivået en del over sammenlignbare kommuner. Disse tjenestene er sentrale for å redusere potensielle kostnader lengre opp i kommunens omsorgstjenesteportefølje. Det er likevel viktig at man, slik den økonomiske situasjonen er nå, vurderer også slike forebyggende tiltak. Det er viktig at tiltak av denne typen får lov å fungere en stund, men hvis man ikke oppnår ønsket effekt, bør man vurdere kost/nytte-effekt nøye. Det ligger allerede inne tiltak knyttet til blant annet Ung Arena og rask psykisk helsehjelp, i tillegg til noe reduksjon på andre relaterte aktiviteter. Sett i lys av dagens tjenestenivå bør likevel denne satsingen gjennomgås.

Beskrivelse av foreslått endringer

Som nevnt er det allerede satt i gang tiltak, men vi foreslår at man vurderer å kutte ytterligere ett årsverk innenfor dette området med effekt fra og med 2026.

Det er utfordrende å måle tjenstemessig effekt av denne type tiltak. Det kan derfor være vanskelig å treffe med hvilke deler man bør redusere eller justere. I tillegg vil det være tjenester som berører sårbare personer i en sårbar situasjon. Dette preger også konsekvensanalysen. Likevel kan det synes som om dagens nivå på tjenestene er såpass mye høyere enn hva andre kommuner tar seg råd til.

Økonomisk effekt

Det vurderes at kommunen kan spare ytterligere ett årsverk på dette området.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 02026
kr. 800 0002027
kr. 800 0002028
kr. 800 000**Gjennomførbarhet**

Det vil være behov for ytterligere undersøkelser for å finne løsninger som i minst mulig grad påvirker de mest sårbare gruppene.

Middels krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- De forebyggende tjenestene vil få redusert kapasitet, lengre responstid og køer
- Det må utfordres på alternative og billigere løsninger

Organisasjonen

- Reduksjon i antall ansatte, kan påvirke arbeidsmiljøet

Samfunnet

- Innbyggere med utfordringer får behandling senere enn tidligere.

Middels negative konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt dårligere enn de fleste av de andre tiltakene

2.5

Oppgaver under Teknisk

Ressurser brukt på oppgaver som ligger direkte under kommunalsjef for teknisk

Kommuneområdet teknisk har ansvar for eiendom, kommunal vei, landbrukskontoret og selvkostområdene VAR (vann, avløp og renovasjon) og plan, bygg og oppmåling.

Tabellen til høyre viser enheter og avdelinger under dette kommuneområdet. Samlet hadde kommunen nesten 56 mill. kroner i netto driftsutgifter til disse områdene i 2024, tilnærmet likt som i 2023. Ekskluderer man vann, avløp og renovasjon, var netto driftsutgifter i 2024 på ca. 78,3 mill. kroner, mens de i 2023 var på ca. 76,8 mill. kroner. Altså var det en vekst i netto driftsutgifter på ca. 1,5 mill. kroner.

Eiendom er det området med høyest netto driftsutgifter innenfor kommuneområdet, med overkant av 54 mill. kroner i 2024. Byggvedlikehold og renhold er de avdelingene som står for mesteparten av ressursbruken knyttet til eiendom.

Vei er et annet område med betydelige netto driftsutgifter, på 16,8 mill. kroner i 2024. Dette var en betydelig økning fra året før, men dette er også et område som kan varierer en del fra år til år.

Plan, bygg, oppmåling og miljø er et område som også har betydelige inntekter i form av gebyrer.

Tabell: Netto driftsutgifter i enheter og avdelinger, 2024 og 2023

Enhet	Avdeling	2024	2023*	Endring
Plan, bygg, oppmåling og miljø	Byggesak	1 717	544	216 %
	Oppmåling	231	879	-74 %
	Plan og miljø	1 656	1 223	35 %
Eiendom		54 470	58 799	-7 %
	Byggvedlikehold	38 708	40 918	-5 %
	Prosjekt bygg	1 187	835	42 %
	Renhold	20 261	20 801	-3 %
	Tilrettelagte boliger	-6 725	-5 225	29 %
	Utleieboliger	1 039	1 470	-29 %
VAR og veg		-5 757	-9 671	-40 %
	Avløp	-12 115	-9 887	23 %
	Feiing	47	-3	-1 667 %
	Renovasjon	230	69	223 %
	Slamtømming	347	-79	-539 %
	Vann	-11 017	-10 971	0 %
	Veg	16 751	11 200	50 %
Nome og Midt-Telemark landbrukskontor		3 457	4 119	-16 %
	Nome og Midt-Telemark landbrukskontor	3 332	3 908	-15 %
	Prosjekter landbruk	5	58	-91 %
	Viltfond og Viltnevd	120	153	-22 %
Sum		55 774	55 893	-0 %

Forklaring: Netto driftsutgifter til enheter og avdelinger ført på samtlige funksjoner unntatt 170-173 og 800-899. *Tall for 2023 er ikke justert med kommunal deflator (4,4 prosent).

Tjenester som ligger under kommunalsjef for teknisk

Tabellen nedenfor viser de funksjonene (tjenestene) som kommuneområdet har betydelig aktivitet knyttet til (høyest netto driftsutgifter blant kommuneområdene). Se andre kommuneområder for ytterligere beskrivelse.

Funksjon	Beskrivelse	Andel av netto driftsutgifter*	Midt-Telemark	Nome	Notodden	Kragerø	Holmestrand	KOSTRA-gruppe 7	Landet u/ Oslo	Differanse mot laveste i mill. kroner
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	91 % (95 %)	562	278	168	199	289	418	454	4,4
130	Administrasjonslokaler	52 % (96 %)	234	1 094	318	626	300	470	532	0
221	Barnehagelokaler og skyss	51 % (62 %)	952	1 907	346	1 164	547	681	695	6,7
222	Skolelokaler	60 % (96 %)	2 497	2 455	2 336	2 805	2 779	2 720	2 814	1,8
261	Institusjonslokaler	54 % (98 %)	1 279	1 193	879	602	826	1 174	1 331	7,5
265	Kommunalt disponerte boliger	16 % (91 %)	511	72	143	61	-126	98	133	7,1
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	26 % (98 %)**	34	123	3	261	36	94	200	0,3
301	Plansaksbehandling	72 %	192	276	211	348	216	274	338	0
302	Byggesaksbehandling, opprettelse og endring av eiendom og eierseksjonering	82 %	234	91	117	393	265	107	106	1,6
303	Kart og oppmåling	71 %	39	476	190	123	91	123	138	0
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	100 %	349	544	419	636	69	114	137	3,1
329	Landbruksforvaltning og landbasert næringsutvikling	84 %	124	156	151	238	148	121	142	0
332	Kommunale veier	74 % (94 %)	2 082	2 450	2 556	1 681	1 270	1 531	1 620	9,0
335	Rekreasjon i tettsted	52 % (95 %)	151	216	319	163	163	280	352	0
339	Beredskap mot branner og andre ulykker	93 % (97 %)	957	1 044	1 385	1 473	768	1 007	1 050	2,1
360	Naturforvaltning og friluftsliv	81 %	67	60	104	334	188	180	214	0,1

Kilde: Framsikt analyse. Regnskapstall for 2024. *Tall i parentes inkluderer interne finanstransaksjoner. **Inkludert renter og avdrag.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef for teknisk

Selvkostgrad innenfor plan, bygg og oppmåling

Kommunen hadde 100 prosent selvkost innenfor bygge- og delesaksbehandling i 2024 og 96 prosent i 2023.

Innenfor plansaksbehandling hadde kommunen en selvkostgrad på kun åtte prosent i 2024 og 39 prosent i 2023. Begge årene hadde kommunen netto utgifter på omtrent én million til plansaksbehandling som inngikk i selvkostregnskapet. Gebyrgrunnlaget var på nesten 1,2 mill. kroner i 2024, mens gebyrinntektene kun var omtrent 0,1 mill. kroner.

Innenfor kart og oppmåling hadde kommunen en selvkostgrad på 56 prosent i 2024 og 59 prosent i 2023. Det innebar at kommunen hadde netto utgifter på 0,9 mill. kroner i 2024 og 1,2 mill. kroner i 2023. Gebyrgrunnlaget var i 2024 på nesten 2,1 mill. kroner, mens gebyrinntektene var på underkant av 1,2 mill. kroner.

Samlet "subsidierte" kommunen områdene over med nesten to mill. kroner i 2024 og ca. 2,3 mill. kroner i 2023. Kommunen kan i teorien ta 100 prosent selvkost innenfor disse områdene, men det er mulig at dette krever endringer i gebyrregulativet.

Tabell: Nøkkeltall fra selvkostregnskapet, 2024, tall i hele tusen kr

Kommune	Område	Årets finansielle resultat	Bruk av selvkostfond	Subsidiering	Selvkostgrad (prosent)
Midt-Telemark	Plansaksbehandling	-1 066	..	-1 066	8
	Bygge- og delesaksbehandling	-226	226	0	100
	Kart og oppmåling	-914	..	-914	56
Nome	Plansaksbehandling	-1 452	0	-1 452	7
	Bygge- og delesaksbehandling	-709	0	-709	58
	Kart og oppmåling	-741	0	-741	40
Notodden	Plansaksbehandling	-140	129	-11	97
	Bygge- og delesaksbehandling	-579	..	-579	77
	Kart og oppmåling	-633	586	-47	97
Kragereø	Plansaksbehandling	-468	0	-468	74
	Bygge- og delesaksbehandling	336	0	0	100
	Kart og oppmåling	-57	57	0	100
Holmestrand	Plansaksbehandling	-948	..	-948	61
	Bygge- og delesaksbehandling	-5 966	1 138	-4 828	65
	Kart og oppmåling	-828	828	0	100

Kilde: Foreløpig KOSTRA-tall 2024. SSB-tabell 13013.

Supplerende analyser av tjenester som ligger under kommunalsjef for teknisk

Formålsbygg og renholdsaktiviteter

Kommunen hadde 4,77 kvm formålsbygg per innbygger i 2024. Det var en liten nedgang fra året før. Til sammenligning hadde Nome 5,3 kvm per innbygger og Holmestrand hadde 4,41 kvm per innbygger. De kommunene med flest innbyggere hadde lavest antall kvm per innbygger, blant kommunene i sammenligningen.

Kommunen hadde høyest utgifter til renholdsaktiviteter per kvm blant kommunene i sammenligningen. Midt-Telemark brukte kr. 269 per kvm i 2024, mens Holmestrand kun brukte kr. 138. Tallene for 2023 virker å bekrefte at kommunen ligger betydelig høyere på utgifter til renhold.

Tabell: Nøkkeltall kommunale formålsbygg, 2023 - 2024

	Kvm per innbygger		Utgifter til renholdsaktiviteter per kvm	
	2024	2023	2024	2023
Midt-Telemark	4,77	4,87	269	259
Nome	5,3	5,92	170	133
Notodden	4,59	4,55	205	193
Kragerø	5,39	5,15	224	212
Holmestrand	4,41	4,43	138	126

Kilde: Foreløpig KOSTRA-tall 2024. SSB-tabell 11907 og 12905.

T#1 Økt selvkostgrad plansaksbehandling, kart og oppmåling

Beskrivelse av dagens situasjon

Innenfor plansaksbehandling hadde kommunen en selvkostgrad på kun åtte prosent i 2024 og 39 prosent i 2023. Begge årene hadde kommunen netto utgifter på omtrent 1 mill. kr til plansaksbehandling som inngikk i selvkostregnskapet. Gebyrgrunnlaget var på nesten 1,2 mill. kroner i 2024, mens gebyrinntektene kun var 0,1 mill. kroner.

Innenfor kart og oppmåling hadde kommunen en selvkostgrad på 56 prosent i 2024 og 59 prosent i 2023. Det innebar at kommunen hadde netto utgifter på 0,9 mill. kroner i 2024 og 1,2 mill. kroner i 2023. Gebyrgrunnlaget var i 2024 på nesten 2,1 mill. kroner, mens gebyrinntektene var på underkant av 1,2 mill. kroner.

Samlet "subsidierte" kommunen områdene over med nesten to mill. kroner i 2024 og ca. 2,3 mill. kroner i 2023. Kommunen kan i teorien ta 100 prosent selvkost innenfor disse områdene, men det er mulig at dette krever endringer i gebyrregulativet.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen øker sin selvkostgrad knyttet til plansaksbehandling, kart og oppmåling.

Det er krevende å oppnå 100 prosent selvkost innenfor alle områdene knyttet til plan, bygg og oppmåling, men kommunen har et handlingsrom som bør utnyttes. Dette forutsetter endringer i gebyrregulativet. Kommunen gjennomgår gebyrregulativet og rutiner for å sjekke eventuelle forskjeller mot nabokommuner og gjør nødvendige endringer for å øke gebyrinntektene. Videre kontrolleres det at alle kostnader som bør inngå i selvkostregnskapet inngår som en del av gebyrgrunnlaget.

Kommunen ser på mulighetene for bruk av moderne teknologi til å løse kapasitetsutfordringer knyttet til saksbehandling på sikt. Eksempelvis ved forbedringer knyttet til kommunens løsning for ebyggesøknader, og/eller ved bruk av KI-verktøy for å skanne søknader, for å sikre at de oppfyller alle krav før saken blir behandlet. Slik kan for eksempel søknader bli automatisk returnert med forespørsel om nødvendig informasjon. Slike forbedringer vil kunne bidra til redusert behov for å øke gebyrer og muligens reduserte gebyrer på sikt, ved at kommunen får fakturert ut fulle gebyrer for alle saker som behandles

Økonomisk effekt

Den økonomiske effekten av tiltaket er lagt noe lavere enn potensialet, ettersom inntekter avhenger av søknader/forslag til kommunen. Det kan dessuten tenkes at man er tjent med å ligge noe lavere, ettersom man da ikke bygger fond for disse tjenestene.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 02026
kr. 600.0002027
kr. 1.000.0002028
kr. 1.000.000**Gjennomførbarhet**

Å øke selvkostgraden for plansaksbehandling, kart og oppmåling er gjennomførbart, men kan kreve justeringer i gebyrregulativet. En utfordring kan være motstand fra innbyggere og næringsliv som vil oppleve økte kostnader. Likevel gir det kommunen mulighet til å redusere subsidieringen og bedre dekke utgiftene, men inntektene vil fortsatt avhenge av antall søknader og forslag.

Enkelt å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Høyere gebyrer for innbyggerne kan føre til misnøye
- Mulighet for redusert saksbehandlingstid

Organisasjonen

- Høyere gebyrer kan føre til lavere antall søknader å behandle for de ansatte, som vil føre til bedre kapasitet
- Færre, rutinepregede oppgaver for ansatte som oppleves som lite meningsfulle og utviklende

Samfunnet

- Høyere gebyrer kan motivere til mer effektiv bruk av tjenestene
- Kan ha positive virkninger for kommunens rykte som en effektiv saksbehandler, og som en forutsigbar og profesjonell samarbeidspart

Noe positive
konsekvenser**Samlet vurdering**

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

#T2

Reduserte kostnader til renhold**Beskrivelse av dagens situasjon**

Kommunens renholdsavdeling ligger under enheten Eiendom. I 2024 brukte kommunen omtrent 20 mill. kroner innenfor avdeling Renhold (netto driftsutgifter).

Sammenligning med utvalgte kommuner viser at kommunen brukte betydelig mer ressurser på renhold i 2023 og 2024 enn disse kommunene. I gjennomsnitt brukte kommunen omtrent 1 mill. kroner mer enn de andre kommunene i 2024 (hensyntatt forskjellen i antall kvm bygg).

Kostnader til renhold henger også sammen med antall kvadratmeter kommunen har av arealer. I tillegg er dette et område det også er muligheter til å sjekke ut potensial i å konkurranseutsette større deler av det samla renholdet.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen reduserer aktivitet og kostnader til renhold ved å redusere levert standard og ta konkrete grep for å redusere behovet for renhold i de kommunale byggene. Eksempelvis er miljømatter, økt bruk av automatiserte vaske- og støvsugermaskiner. Flere kommuner har vært nødt til å effektivisere og redusere ressursbruken knyttet til renhold av byggene de siste årene.

Tiltaket bør også sees i sammenheng med kommunens arbeid med arealeffektivisering. Om kommunen lykkes med å redusere antall kvm vil også renholdskostnadene kunne reduseres uten at det vil ha konsekvenser for tjenesten.

Kommunen kan vurdere å gjennomføre en anbudskonkurranse på deler av renholdet, for å se potensialet for å redusere kostnader og/eller benchmarke egne tjenester. Det er ikke vurdert videre her.

Økonomisk effekt

Effekten må i hovedsak hentes ut gjennom redusert bemanning innenfor renhold, og endret renholdshyppighet og ytterligere automatisering.

Middels økonomisk effekt

2025
kr. 500.0002026
kr. 2.000.0002027
kr. 3.000.0002028
kr. 3.000.000**Gjennomførbarhet**

Å redusere kostnadene til renhold er enkelt i seg selv. utfordringen ligger i å opprettholde renholdskvaliteten og håndtere tilpasning og motstand fra ansatte og andre brukere under implementeringen.

Middels krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Økte effektivitetskrav og mer standardisert renholdsutførelse
- Redusert renhold kan medføre noe endret kvalitetsopplevelse for brukerne

Organisasjonen

- Stille større krav til brukerne i bygget, endring av et nivå man er vant med
- Flere renholds/rydderelaterte oppgaver til brukerne / øvrige ansatte

Samfunnet

- Ingen

Noe negative konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

#T3 Reduserte kostnader til vedlikehold og boligstiftelsens boliger

Beskrivelse av dagens situasjon

Kommunen brukte 511 kroner per innbygger på kommunale boliger i 2024. Dette var betydelig mer enn kommunene man sammenligner med. Ser man på utviklingen over tid har kommunen brukt mellom 642 og 498 kroner til dette formålet hvert år de siste fire årene. Hadde kommunen hatt samme netto driftsutgifter som Holmestrand (kommunen hadde netto inntekter på dette området) ville man spart 7 mill. kroner. Hadde man brukt likt som Nome, ville man spart nesten 5 mill. kroner.

Kommunen har også en boligstiftelse (Midt-Telemark Bustadstifting), som har i overkant av 40 boenheter. Den daglige driften av stiftelsen utøves av Midt-Telemark Kommunale Eigedom AS, som forvalter og vedlikeholder eiendom i kommunen og stiftelsen.

Beskrivelse av foreslått endringer

Kommunen har høye kostnader til de kommunale boligene. Med den økonomiske situasjonen som kommunen står i vil man redusere kostnadene i de kommunale boligene, blant annet gjennom redusert standard på vedlikehold. I dette ligger det at kommunen vil gå i dialog med boligstiftelsen om å redusere leie og eventuelt også standard på de boligene som eies av Midt-Telemark Bustadstifting. I sum vil kommunen redusere kostnader til de kommunale boligene som eies og disponeres av kommunen.

Økonomisk effekt

Reduksjon av netto driftsutgifter til kommunal eiendom ned mot nivået i sammenlignbare kommuner. Kommunen vil fortsatt ligge betydelig høyere med denne reduksjonen.

Middels økonomisk effekt

2025
kr. 02026
kr. 2 000 0002027
kr. 2 500 0002028
kr. 3 000 000**Gjennomførbarhet**

Deler av tiltaket vil kunne realiseres direkte gjennom endring i praksis i kommunen, men man vil delvis avhenge av dialog med andre aktører (boligstiftelsen) og endringer i boligmassen.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Middels negative konsekvenser

Tjenesten

- Redusert standard på de kommunale og kommunalt disponerte boligene
- Dårligere forhold for innbyggere som er avhengig av kommunal bolig

Organisasjonen

- Beboere kan oppleve å få redusert tjeneste/vedlikehold og dette er noe kommunens representanter må håndtere
- Det kan være krevende mtp dialog med samarbeidspartnere

Samfunnet

- Tap av verdier ved at boligmassen i større grad foreldes fortere

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

3

NAV og SKI - gjennomgang av arbeidsprosesser

Kapittelet inkluderer blant annet **analyse** og **kartlegging** av NAV og SKI, **beskrivelse** av arbeidsprosesser, **hovedfunn** og **forslag** til tiltak med **vurderinger**.

Sammendrag

Midt-Telemark kommune ønsket bistand til å gå gjennom de arbeidsprosesser SKI og NAV har mot felles brukere og de arbeidsprosesser NAV har i form av utbetaling av økonomisk sosialhjelp / stønad til livsopphold.

Vi har kartlagt arbeidsprosesser gjennom intervjuer og arbeidsmøter, med deltakere fra både SKI og NAV. Vi har også sett på noen nøkkeltall for tjenestene.

Nedenfor og til høyre har vi oppsummert våre hovedfunn fra kartleggingen. På høyre side presenteres anbefalte tiltak.

- 3.0. Sammendrag
- 3.1 Innledning
- 3.2 Analyser og funn
- 3.3 Anbefalinger

Kommunen har et høyt og økende nivå på ytelser til livsopphold (økonomisk sosialhjelp)

Kommunens forventninger og veiledning må dreies mer mot arbeid og mindre mot utdanning, og det må stilles større krav til å nyttegjøre seg den kvalifiseringen som flyktninger har ved bosetting.

NAV og SKI bør oppdatere og implementere sin samarbeidsavtale, for å sikre felles og tett oppfølging av flyktninger fra bosetting, gjennom introduksjonsprogrammet, i overgang til arbeid og i oppfølging i arbeid

Kommunen bør styrke oppfølging i arbeid, for å bidra til at mennesker klarer å stå i arbeid når de først har kommet seg ut i arbeidslivet

#	Tiltaksnavn	Helårseffekt mill. kr. pr år
1	Ytterligere bruk av Muligheten	4,0
2	Økt fokus på å få flyktninger ut i jobb	1,4
3	Tilpasse bosted og barnehage - arbeid for flyktninger	0,4
4	Digitaliseringer og effektivisering mottaksprosessen	0,8
5	Reduserte tjenestenivå på enkelte flyktningeaktiviteter	1,5
	Samlet	8,1

3.1

Innledning

Midt-Telemark har et høyt og økende nivå på ytelse til livsopphold (økonomisk sosialhjelp)

Bakgrunn

Ytelsene til livsopphold er en av utgiftene som øker kraftig i Midt-Telemark. Dette var tidligere kalt økonomisk sosialhjelp og skal være en midlertidig ytelse for mennesker som i en periode avklares for å komme i arbeid, utdanning eller over på en helse relatert ytelse. Midt-Telemark ønsker å se på muligheter for å redusere perioden innbyggere går på ytelse til livsopphold.

En vesentlig andel av de som mottar disse ytelsene er flyktninger. Siden Ukrainakrigen startet, har mange kommuner i Norge bosatt flere flyktninger enn tidligere. Det har vist seg mer krevende enn antatt å få flyktningene i jobb. Kommunen ønsker derfor bistand til en todelt problemstilling som handler om hvordan man kan få flere som mottar økonomisk sosialhjelp over i arbeidsrettede tiltak tidligere, med spesielt fokus på flyktninger.

Kommunens kostnader knyttet til voksenopplæring er også betydelig og høyere enn hos sammenlignbare kommuner. Derfor er det naturlig å også inkludere analyser knyttet til dette her. Voksenopplæring ligger under området for kommunalsjef oppvekst, og analyser er gjort under denne delen av de overordna økonomiske analysene.

Mandat

Kommunen ønsker en gjennomgang og vurdering av saksbehandling og oppfølging av felles brukere i NAV og flyktningtjenesten. Vurdere tiltak for at flyktninger kan bli selvhjulpne og inkludert i kommunen og i næringslivet.

Gjennomgå arbeidsprosesser for brukergruppen som mottar økonomisk sosialhjelp, samt vurdere tiltak som kan bidra til at brukergruppen raskere kommer over på arbeidsrettede tiltak.

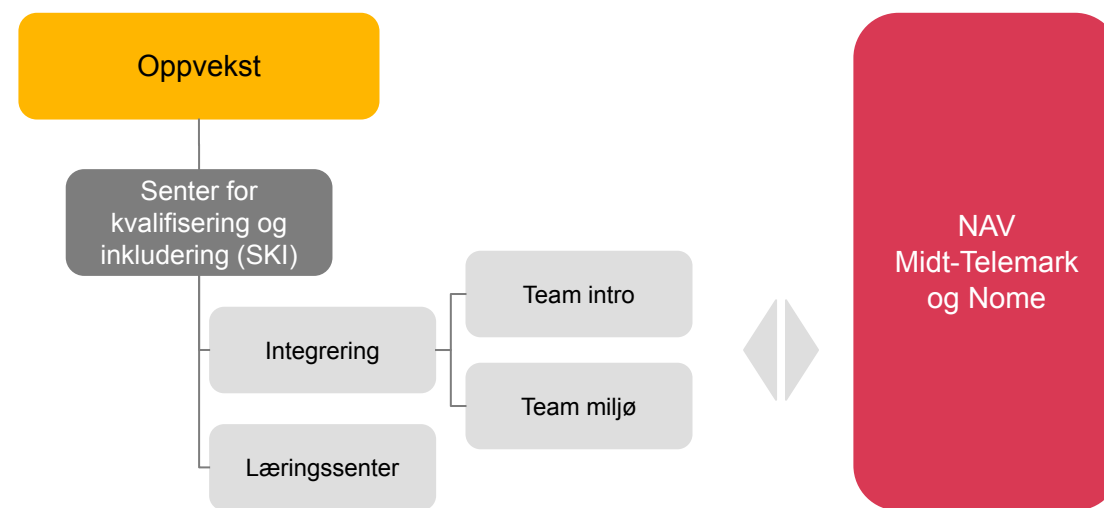
Om Senter for kvalifisering og integrering (SKI) og NAV Midt-Telemark

Flyktninger følges opp av to ulike virksomheter i kommunen, Senter for kvalifisering og inkludering (SKI) som ligger under Oppvekst og NAV Midt-Telemark og Nome.

SKI består av to avdelinger, avdeling integrering (med team intro og team miljø), og avdeling læringscenter (med team norsk og team grunnskole). Team intro følger opp flyktninger i introduksjonsprogrammet, er rådgiver innen kvalifisering og følger opp i praksis. Team miljø veileder flyktninger med bosituasjon, samt med økonomiske og helserelaterte spørsmål.

NAV Midt-Telemark og Nome er et felles kontor for to kommuner. NAV jobber med arbeidsretting, praksisplasser og veiledning. De utbetaler økonomisk sosialhjelp til de som har rett på dette.

Flyktninger og andre grupper som mottar økonomisk sosialhjelp er felles brukere for flere av kommunens virksomheter, deriblant SKI og NAV. For flyktninger så har SKI ansvar for å ta i mot, bosette og kvalifisere gjennom Introduksjonsprogrammet, mens NAV har hovedansvar for å finne jobb. Et godt samarbeid mellom ulike deler av kommunen og NAV, har vist seg å være viktig i mange kommuner, for å få flest mulig flyktninger i arbeid så raskt som mulig.

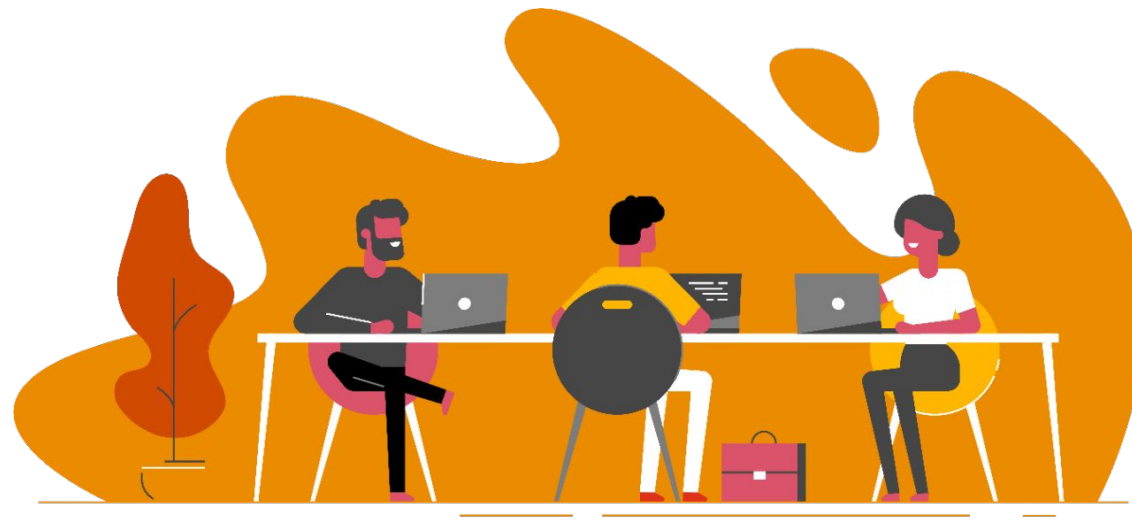
Gjennomgangen av NAV og SKI er gjort ved hjelp av både kvantitativ og kvalitativ analyse

Kvantitativ analyse

- Vi har brukt Framsikt (KOSTRA) for å se på utviklingen i utbetaling av ytelse til livsopphold i kommunen. Det er spesielt utviklingen knyttet til antall mottakere av ytelser, lengden på ytelsene og gjennomsnittlig ytelsesstørrelse. I forbindelse med tiltakene har hovedfokuset vært på å få redusert antallet som mottar slike ytelser.
- Vi har brukt IMDIs database "Statistikk og nøkkeltall", for å se på aktuell statistikk og oversikt sysselsetting for flyktninger og innvandrere.

Kvalitativ analyse

- Vi har intervjuet kommunalsjef for oppvekst, NAV-leder og virksomhetsleder for SKI i individuelle intervjuer
- Vi har gjennomført et felles arbeidsverksted for SKI og NAV, hvor også tillitsvalgte deltok. Her var formålet å kartlegge arbeidsprosesser mot felles brukere, som er kommunens flyktninger.
- Vi har gjennomført et arbeidsverksted med ansatte fra NAV, hvor også tillitsvalgte deltok. Her var formålet å kartlegge arbeidsrutiner for utbetaling av økonomisk sosialhjelp.
- Referater fra begge arbeidsverksteder er sendt for gjennomlesing og innspill til SKI og NAV.
- En rekke av funn og kvalitative tiltak har vært diskutert, men de endelige tiltakene har ikke vært diskutert eller gjennomgått i samarbeidsmøtene mellom NAV og SKI.

3.2

Analysér og funn

Ytelser til livsopphold har økt betydelig de siste årene, også fra 2023 til 2024. Det er spesielt antall sosialhjelpstilfeller som gir høye tall for Midt-Telemark

Stønad til livsopphold har økt betydelig de siste årene. Sammenlignet med kommunene (ref tabellen nedenfor) har Midt-Telemark hatt en betydelig vekst i andel sosialhjelpstilfeller fra 2022 til 2024. I tillegg er stønadstiden lang, mens gjennomsnittlig utbetaling ligger rundt gjennomsnittet eller de andre kommunene. Samlet sett er dette med på å gi store og ikke minst voksende kommunale kostnader til livsopphold. En reduksjon ned på Holmestrand-nivå, vil alene bety **300** færre sosialhjelpstilfeller. Med gjennomsnittlig stønadslengde som i dag, kan dette estimeres med en årlig effekt på over 23,5 mill. kroner. Alle tiltakene knyttet til stønad til livsopphold vil i første rekke måtte gå på å få redusert antall sosialhjelpstilfeller. Når det gjelder stønadstiden ser vi at alle kommunene har hatt en økning fra 2023 til 2024. Ved å redusere antall sosialhjelpstilfeller vil dette også påvirke stønadstiden, men ikke nødvendigvis positivt. Alt avhenger av hvilke tiltak og hvem man får over på annen type livsopphold.

Tabell: Utvalgte nøkkeltall for sosialhjelp sammenlignet med andre kommuner, 2024

	Andel av sosialhjelpstilfeller		Gjennomsnittlig stønadstid for mottakere (måneder)		Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr)	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Midt-Telemark	4,5 %	4,9 %	5,9	6,2	12 375	12 732
Nome	4,0 %	4,5 %	5,7	6,6	12 405	12 283
Kragerø	4,7 %	4,6 %	5,1	5,6	12 817	13 530
Notodden	3,7%	3,8 %	4,9	5,3	10 453	10 795
Holmestrand	2,1%	2,1 %	4,7	5,4	9 746	11 498
KOSTRA-gruppe 7	2,8 %	3,0 %	4,7	5,1	11 697	12 407

Kilde: KOSTRA-tall. SSB-tabell 13995. Tallene for 2024 er foreløpige

Midt-Telemark har lavere andel innvandrere sysselsatt enn sammenligningskommunene

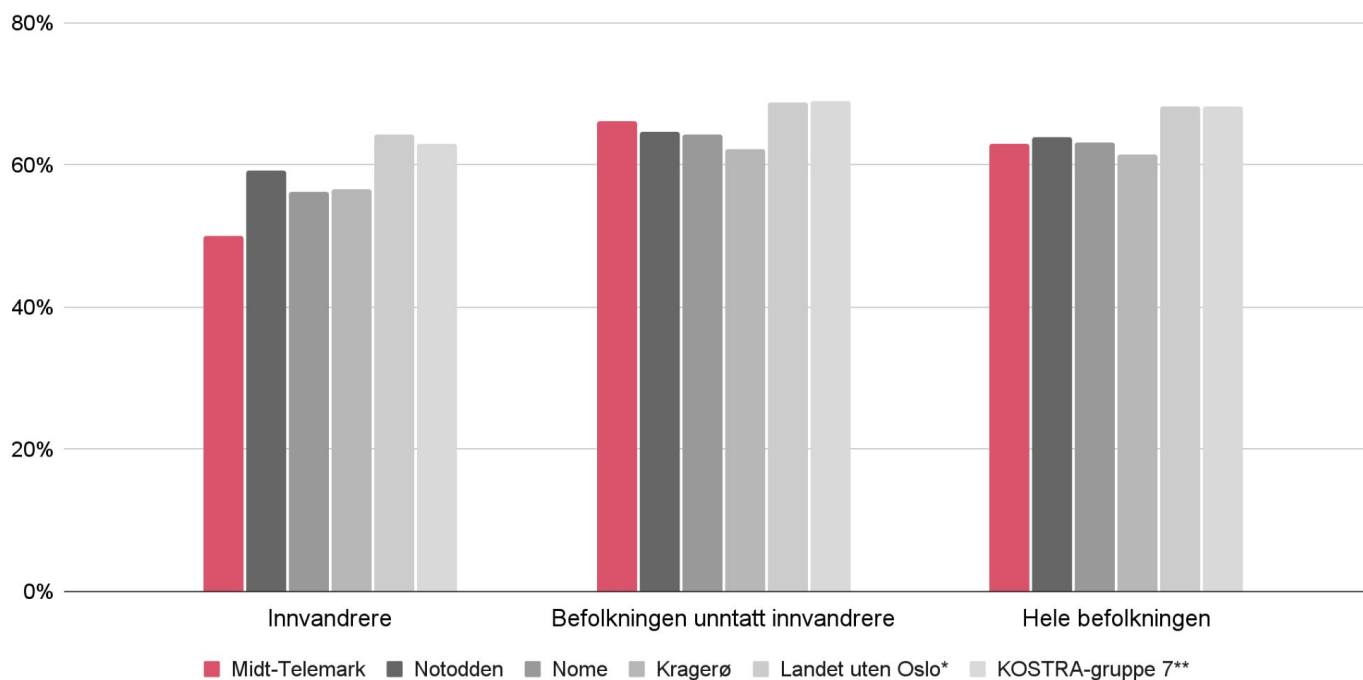
Når man ser på hele befolkningen, er sysselsettingen i Midt-Telemark på nivå med Nome, Notodden og Kragerø, men lavere enn i landet for øvrig (se figur til høyre).

Ser man på sysselsettingsgraden blant innvandrere, ligger Midt-Telemark markant lavere enn de andre kommunene i sammenligningen. Kun halvparten av innvandrerne i aldersgruppen 15-74 år som bor i kommunen er sysselsatt.

Den store forskjellen i andelen sysselsatte blant innvandrere forklarer mye av forskjellen i total sysselsettingsgrad mellom Midt-Telemark og landet. Ser man på befolkningen unntatt innvandrere hadde Midt-Telemark en sysselsettingsgrad som lå litt under gjennomsnittet for landet uten Oslo og KOSTRA-gruppen, men høyere enn de andre sammenligningskommunene.

Den lave sysselsettingsgraden blant innvandrere kan henge sammen med at kommunen har universitet.

Andel sysselsatte i alderen 15-74 fordelt etter bakgrunn i 2023

Kilde: Statistikk og nøkkeltall, IMDI.

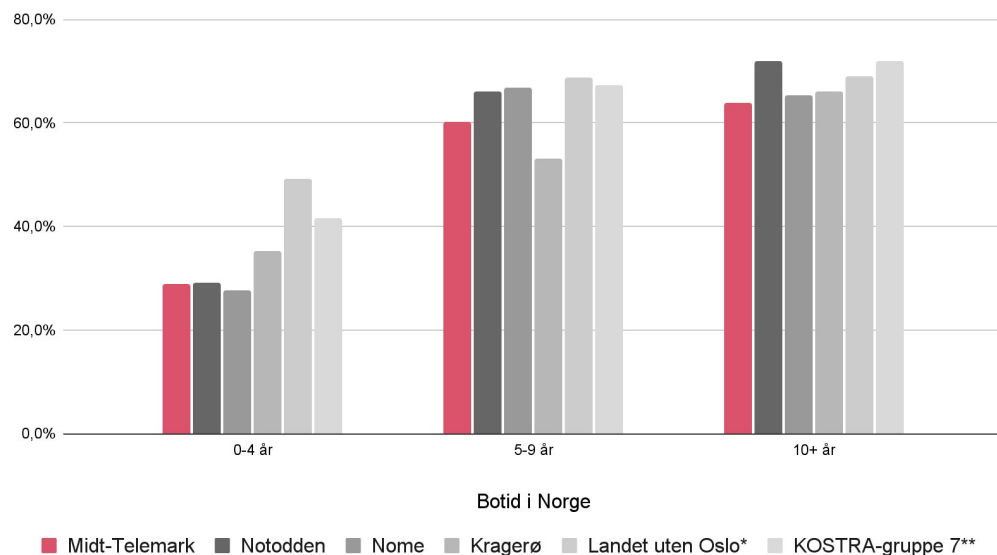
*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo

**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7

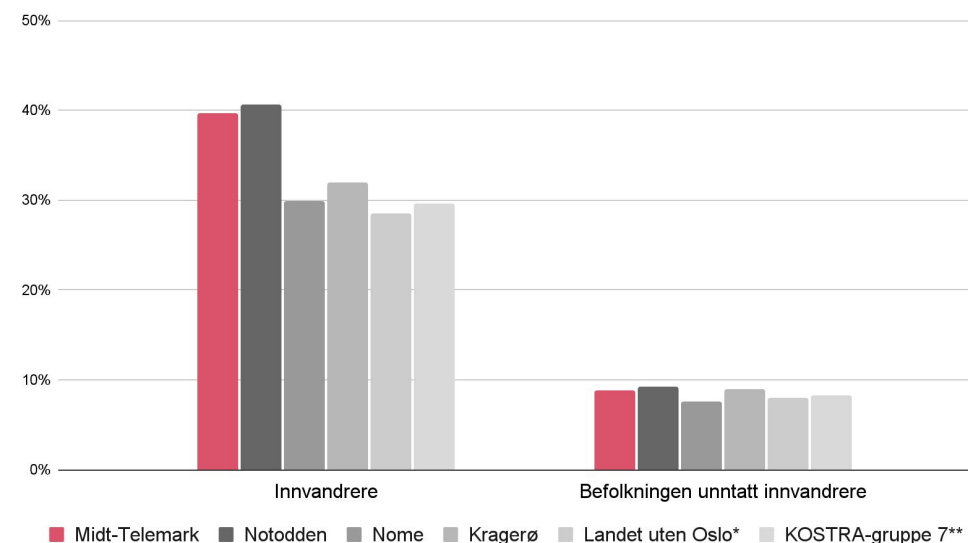
Midt-Telemark har en svakere utvikling i sysselsetting over tid for innvandrere og utfordringer med kvalifisering av unge innvandrere

Midt-Telemark kommune har en økende grad av sysselsetting med botid, men en svakere økning enn sammenligningskommunene (figuren under til venstre). Dette gjelder alle grupper av innvandrere. En annen utfordring for Midt-Telemark er den høye andelen unge innvandrere som ikke lykkes med kvalifisering (figuren under til høyre).

Andel sysselsatte i alderen 15-74 fordelt etter botid i Norge i 2023

Andel personer i alderen 16-25 som ikke er i arbeid eller utdanning i 2023

Kilde: Statistikk og nøkkeltall, IMDI.

*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo.

**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7.

Kilde: Statistikk og nøkkeltall, IMDI.

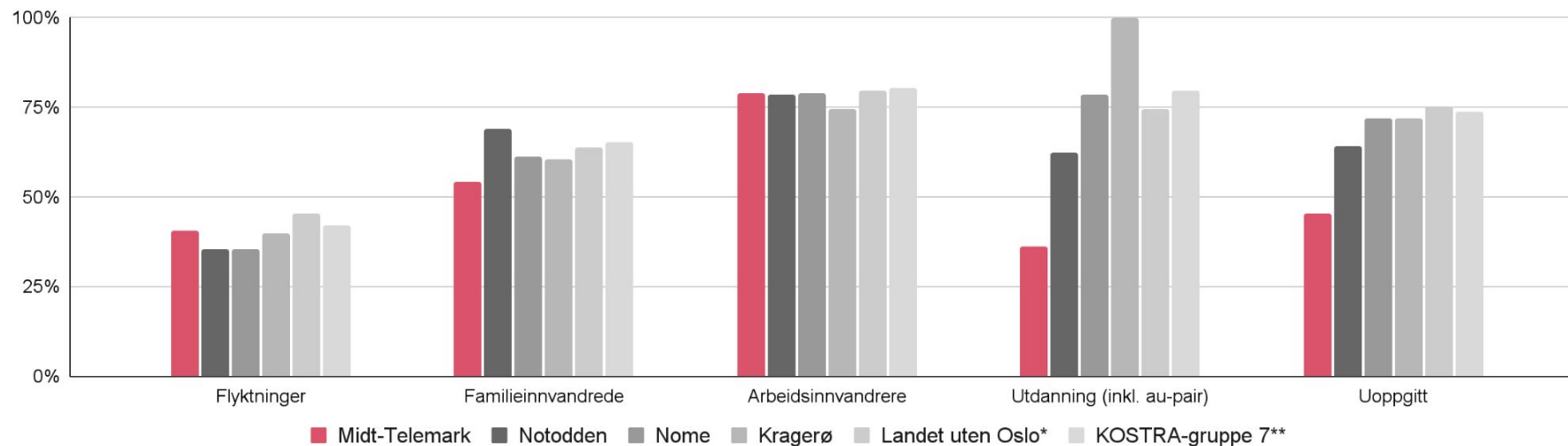
*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo.

**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7.

Andelen flyktninger i arbeid i 2023 var høyere i Midt-Telemark enn i sammenligningskommunene

Andel sysselsatte etter innvandringsbakgrunn viser at Midt-Telemark har en større andel flyktninger i arbeid i 2023, enn sammenligningskommunene. Kommunen har derimot en lavere andel innvandrere i arbeid som kommer som følge av familiegjenforening, utdanning eller annet (uoppgitt).

Andel sysselsatte i alderen 15-74 fordelt etter innvandringsbakgrunn i 2023

Kilde: Statistikk og nøkkeltall, IMDI

*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo

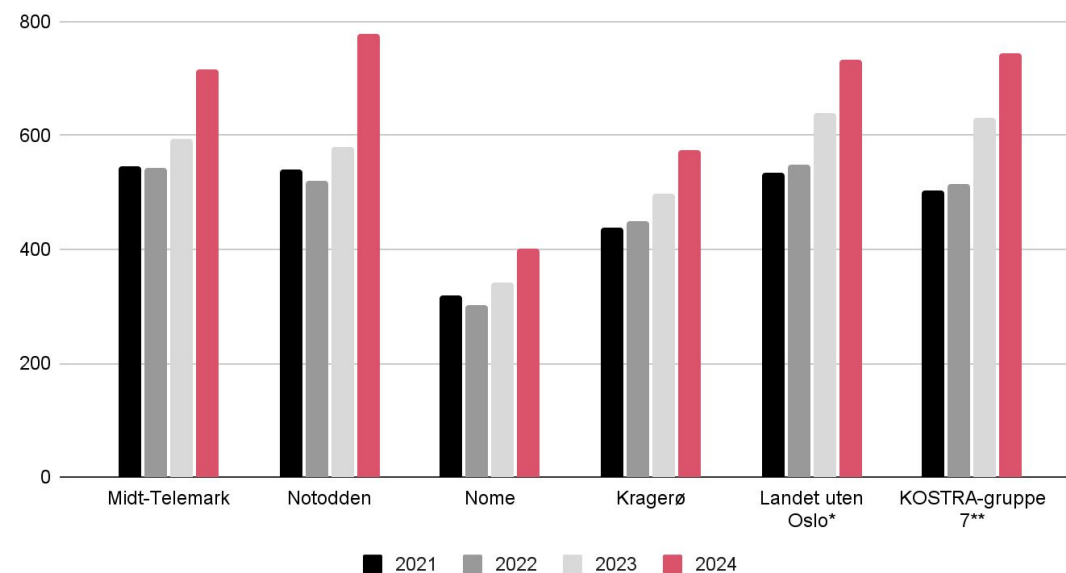
**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7

Spesielt de siste årene har samlet antall flyktninger økt betydelig i Midt-Telemark.

Figuren til høyre viser utviklingen av antall flyktninger og deres familieinnvandrede fra 2021 til 2024 for Midt-Telemark og sammenligningskommunene, samt gjennomsnittet for landet uten Oslo og KOSTRA-gruppe 7. Spesielt 2024 er preget av flere innvandrere for alle kommuner i sammenligningen.

Kommunestyret i Midt-Telemark vedtok å begrense antall flyktninger kommende år, med et anslag på 20 flyktninger i 2025, der man prioriterer personer med nær familietilknytning. Kommunen har altså rundt 720 flyktninger der rundt 60 % av de som er i yrkesaktuell alder ikke er i jobb. Anslagsvis er det dermed godt over 400 flyktninger som ikke har jobb i dag i Midt-Telemark. Dette er et anslag som bør bekreftes av NAV.

Antall flyktninger og deres familieinnvandrede fra 2021-2024

Kilde: Statistikk og nøkkeltall, IMDI.

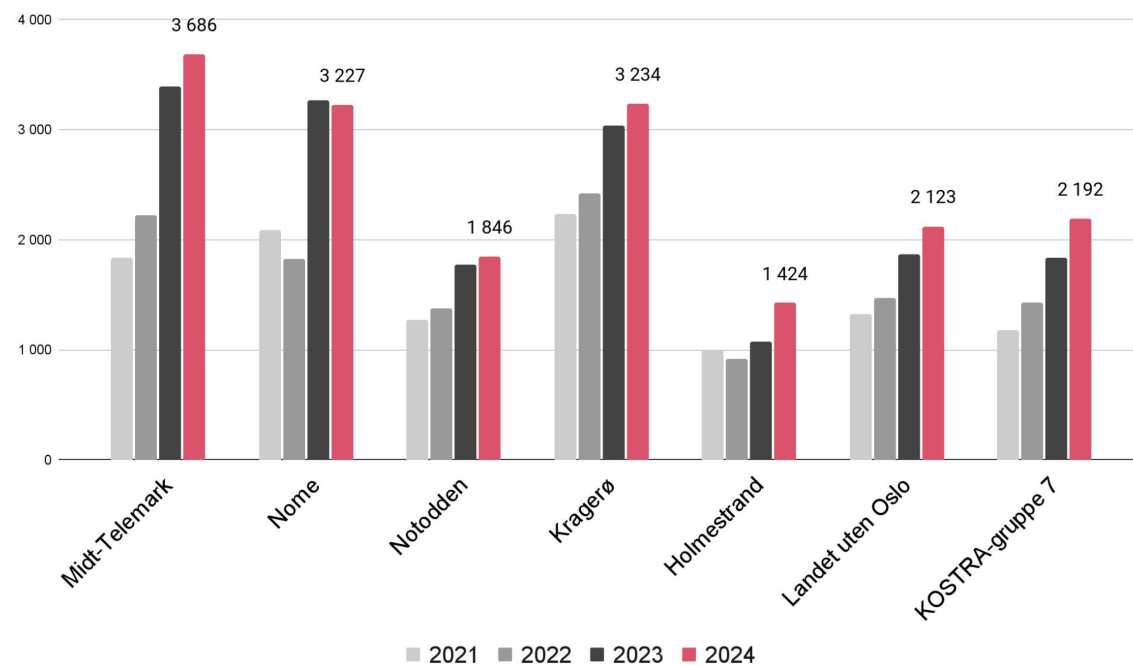
*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo

**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7

Midt-Telemark hadde en stor økning i netto driftsutgifter per innbygger på ytelser til livsopphold fra 2022-2024

Figuren til høyre viser at Midt-Telemark har en betydelig økning i netto driftsutgifter per innbygger for økonomisk sosialhjelp fra 2021 til 2024. I 2021 var utgiftene lavere, men de øker jevnt hvert år, og når en topp på 3 686 kr per innbygger i 2024. Denne økningen er den høyeste blant de viste kommunene, noe som indikerer en markant stigning i utgifter over perioden. Midt-Telemark skiller seg ut med en kraftig vekst sammenlignet med de andre kommunene, som også viser økning, men i et lavere tempo.

Netto driftsutgifter per innbygger (281) ytelser til livsopphold for 2021-2024

Kilde: SSB/KOSTRA funksjon 281 (korrigert for utgiftsbehov). Tallene for 2024 er foreløpige

NAV og SKIs arbeidsprosess rundt flyktningstjenesten ble kartlagt i et felles arbeidsmøte

En del av mandatet er å se på hvordan saksbehandling og oppfølging av felles brukere gjøres innenfor NAV og flyktningetjenesten.

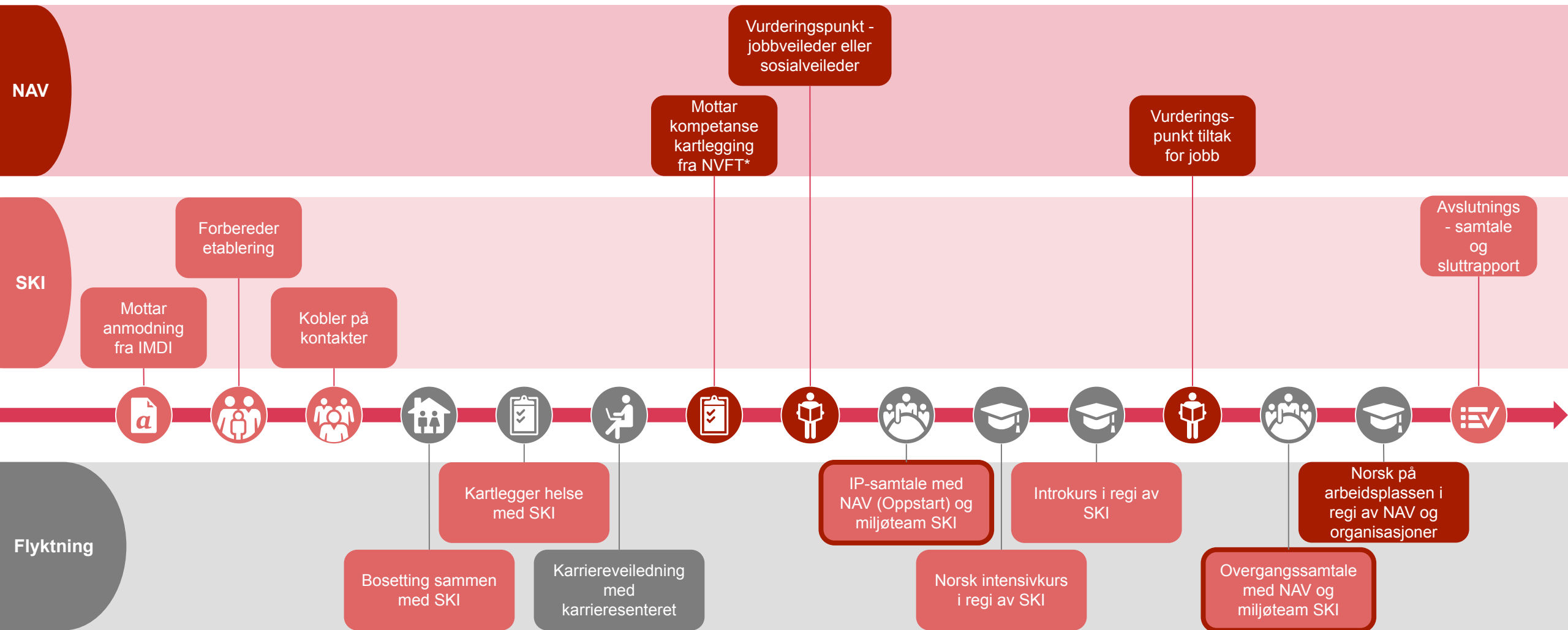
På neste side har vi kartlagt NAV og SKI sin kombinerte arbeidsprosess rundt flyktningstjenesten i Midt-Telemark, sammen med flyktingens direkte involvering. Arbeidsprosessen er kartlagt sammen med representanter fra NAV og SKI, i tillegg til tillitsvalgte.

Arbeidsprosessen vises med en pil, som viser de mest sentrale stegene i kronologisk rekkefølge. Hver enkelt aktivitet er knyttet til en tekstboks, som forklarer stegene. Hver tekstboks ligger i et felt, "NAV" sitt felt (mørkerødt), "SKI" sitt felt (lyserosa) eller "Flyktning" sitt felt (lysegrått). Feltene viser om det sentrale steget i prosessen blir utført hos NAV eller SKI. Det grå feltet viser brukerreisen for en flyktning og det er i tekstboksen beskrevet hvilke aktører som er involvert i tillegg til at det er brukt de samme fargekodene dersom NAV eller SKI er involvert.

På siden etter prosesskartet har vi beskrevet utfordringer i prosessen.

NAV og SKIs felles arbeidsprosess rundt flyktningsjenesten frem til ordinær jobb, arbeidsmarkedstiltak, ordinær utdanning eller over på stønad til livsopphold

* Nome voksenopplæring og flyktningsjeneste

Hovedfunn fra kartlegging av felles arbeidsprosess rundt flyktninger med NAV og SKI (1:2)

Mangel på informasjon fra IMDI gjør det utfordrende å få til en effektiv og målrettet oppstart

- SKI mottar lite informasjon. I noen tilfeller mangler det informasjon om flyktningers diagnoser og funksjonsnedsettelse.
- Noen flyktninger sitter på mottak lenge fordi kommunen trenger tid til å tilrettelegge ressurser og kompetanse knyttet til å motta flyktning, f.eks. ved funksjonsnedsettelse.

Det er utfordrende å sikre optimal bosetting med hensyn til muligheter for arbeid og barnehageplass

- Manglende barnehageplasser fører til at flyktninger må takke nei til jobbtilbud.
- Flyktninger bosettes ofte uten tilgang til transport til arbeidsplassen.

Det synes som det kan være tettere føringer rundt hva som bør prioriteres ved karriereveiledning

- Flere flyktninger ønsker ikke å benytte seg av utdannelsen de allerede har, eller at den ikke er god nok for tilsvarende jobb i Norge.
- Karrieresenteret veileder mange flyktninger mot ny utdanning, selv om de er kvalifisert til en jobb eller har lave forutsetninger for å gjennomføre en utdanning, pga. alder eller bakgrunnskunnskaper.

Det er flere utfordringer knyttet til ID og digitalisering

- Mange flyktninger mangler ID-nummer og BankID, hvilket fører til forsinket integrasjon (arbeid, bankkonto, offentlige tjenester) og manuelle prosesser.
- Mange flyktninger har lav digital og økonomisk kompetanse og må få mye veiledning.
- Det er mye manuell saksbehandling, fordi mange flyktninger ikke har ID-nummer og BankID. F.eks. ved bosetting.

Hovedfunn fra kartlegging av felles arbeidsprosess rundt flyktninger med NAV og SKI (2:2)

Det er krevende å få flyktninger ut i varig arbeid

- Noen arbeidsgivere viser motvilje til å ta imot arbeidstakere fra NAV.
- Flere arbeidsgivere ønsker ikke ansatte som kun kan jobbe i mindre stillinger, eller som trenger ekstra tilrettelegging.
- Mange som kommer i jobb, faller raskt ut igjen. En årsak antas å være psykiske utfordringer og det oppleves at det her er høy terskel på både å be om, og få, hjelp.
- Det er viktig med god integrering for å fungere i det norske arbeidslivet. Det finnes ikke noen aktivitetstilbud for voksne, på samme linje som Talenhuset er for unge.

Det er potensiale for økt samarbeid på tvers, samt at roller og ansvar kan tydeliggjøres

- SKI og NAV opplever begge at de har for lite samarbeid. SKI og NAV ønsker å jobbe tettere om brukerne fra tidlig bosetting (SKI og NAV Sosial) og i oppstart av Introduksjonsprogrammet og ved overgang til og oppfølging i arbeid (SKI og NAV Arbeid).
- SKI mener de kan bidra noe i oppfølging av flyktninger ute i arbeid etter Introduksjonsprogrammet, noe som er NAVs ansvar i dag.
- SKI har et stort veiledningsansvar på vegne av politiet, NAV og andre kommunale virksomheter. De opplever at oppgaver og mandat ofte er uklare, og at de noen ganger mangler nødvendig kompetanse.
- Tjenestekontoret er en stor barriere for å få tilgang på tjenester innen psykiatri - det oppleves ikke at det finnes lavterskeltjenester som ikke krever søknad og vedtak som kan passe for flyktninger som en del av denne prosessen.
- Manuelle skjema fraktes med internpost, som går én gang i uka. Dette kan være en barriere for effektivt samarbeid.
- Det kan være forvirrende for næringslivet at det er flere ulike aktører som henvender seg til dem om praksis- og arbeidsplasser - SKI, NAV, HERO og andre aktører.

Funn etter kartlegging av arbeidsprosesser i NAV mot gruppen som mottar økonomisk sosialhjelp

I arbeidsmøtet med NAV og SKI ble det gjort en overordnet kartlegging av gruppen som mottar økonomisk sosialhjelp. Kartleggingen avdekket flere utfordringer.

Helseutfordringer og språkbarrierer er de to primære årsakene til at personer søker økonomisk sosialhjelp.

Når det gjelder helseutfordringer, så er det viktig at dette kartlegges tidlig i prosessen slik at man får målrettede tiltak og unngår unødig ressursbruk på å utrede alternativer som ikke er realistiske med bakgrunn i helsetilstand hos bruker.

Kartleggingen peker på at de viktigste årsakene til økte sosialutgifter er:

- Flere flyktninger, hvor man ikke i tilstrekkelig grad kommer ut i jobb.
- Innstramminger i de statlige ytelsene har økt presset på sosialhjelpsordningene.
- Økte satser på økonomisk sosialhjelp har ført til økte utgifter. Et eksempel er at barnetrygd ikke regnes som inntekt ved beregning av sosialhjelpssatser, noe som gir høyere utbetalinger til familier med flere barn.
- Begrensninger i systemet gjør at handlingsrommet er begrenset ift. å kunne påvirke utgiftsnivået. Det oppleves at det er lite handlingsrom for å sanksjonere de som ikke gjør sine plikter. Det oppleves også lite handlingsrom for å justere satsene

Manglende oppmøte og dokumentasjonskrav er en utfordring

- Mange som søker økonomisk sosialhjelp møter ikke opp til veiledning. Dette gjør det krevende å sikre god oppfølging og eventuelle arbeidsrettede tiltak
- Det kreves mye dokumentasjon ved søknad om økonomisk sosialhjelp. Dette fører til mye venting på at dokumenter kommer inn, og NAV bruker mye tid på å etterspørre dokumentasjon.
- Dersom en ikke kan dokumentere grunnskole, har man rett på Forberedende Opplæring for Voksne (FOV), og da får man stort sett supplerende sosialhjelp.

Barnehageplasser er en nøkkel til integrering og for å få flyktninger ut i jobb

- Som en konsekvens av at foreldrene ikke kan takke ja til jobb, resulterer det i økonomisk sosialhjelp. Det har vært tilfeller hvor flyktningsfamilier har ventet i 1,5 år.

Vurdering av arbeidsførhet er krevende og bør prioriteres for en god prosess

- En del leger oppleves å ha utilstrekkelig kompetanse på å beskrive funksjonsgrad ifm helt eller delvis uføretrygd. Det er også en opplevelse at leger undervurderer restarbeidsevne.
- NAV må betale økonomisk sosialhjelp i vente på avklaring fra leger relatert til helserelaterte ytelser.

3.3

Anbefalinger

NAV/SKI #1

Ytterligere strukturert bruk av *Muligheten* for å på sikt redusere kostnader til livsopphold**Beskrivelse av dagens situasjon**

I dag har kommunen mange gode, men krevende tiltak for å få flyktninger og andre ut av stønadsbasert livsopphold til varig arbeid.

Narvik NAV og kommune har sammen utviklet noe som er kalt "Gullbilletten". Dette er et initiativ for å styrke sysselsettingen i kommunen ved å tilby arbeidssøkere midlertidig jobbmulighet.

Kommunen har praktisert dette i noe grad i dag, men inntrykket er at dette arbeidet har slitt med å få de resultatene som man ønsker. I tillegg vil dette kunne oppleves som ekstra belastende for kommunens øvrige ansatte, hvis man ikke gjennomfører dette på en gjennomtenkt og godt planlagt måte.

Kommunen har allerede i eksisterende tiltaksporfølje (tiltak 23) lagt inn et lignende tiltak. Effekten her er anslått til å bli kr. 600.000,- i 2025. Dette øker til 1 mill kroner i 2026. Ift prognosen er det forutsatt at man når dette innsparingsmålet.

Beskrivelse av foreslått endringer

Hvis man organiserer dette som et program vil man da kunne tilby kortvarige stillinger, der innbyggere uten annen inntekt enn stønad fra kommunen gis mulighet til disse stillingene. Stillingens varighet kan være 6 måneder. Dette gir deltakerne arbeidserfaring og muligheten til å komme igang med karriere ev. tilgang på andre støtteordninger.

Stillingene som tilbys kan både være interne kortvarige stillinger innenfor kommunens tjenesteproduksjon eller i samarbeid med lokalt næringsliv og andre offentlige organisasjoner. Stillinger utenfor kommunen kan da delvis finansieres av kommunen i oppstarten. Kostnadsdekningen vil da bli at man i denne perioden får reduserte kostnader til livsopphold.

For hver sosialhjelpsmottaker man får over på en slik ordning, vil potensialet for reduserte sparte kostnader være rundt 77.000,-, gitt dagens gjennomsnittlige stønadslengde og månedlig beløp. Gitt tiltak 18 og 23, vil vi anslå at man bør ta sikte på å nå disse innsparingene, men i periode klare å redusere antall sosialhjelpstilfeller med totalt 1,5 % (ned til 3,0% som er likt med KOSTRA-gruppen. Dette betyr rundt 200 færre tilfeller.

Økonomisk effekt

200 færre tilfeller vil ha et beregnet potensial på rundt 15,4 mill. kroner årlig. Vi forutsetter at noe av dette allerede er tatt ut, men at man ila 2026 får ut 2 mill. kroner mer enn forutsatt tidligere, økende til 4 mill. kroner i 2028. Noen av tiltakene knyttet til NAV/SKI vil komme i tillegg

Middels-høy økonomisk effekt

2025
kr. 02026
kr. 2 000 0002027
kr. 3 000 0002028
kr. 4 000 000**Gjennomførbarhet**

Potensialet synes å være betydelig. Innsparingen her er beskjeden i forhold til dagens ressursbruk. Det finnes en rekke eksempler på kommuner som har lyktes med tiltaket, og kommunen har allerede satt igang aktiviteter knyttet til dette. Det er også ventet at reduksjonene i inntak av nye flyktninger vil kunne stabilisere arbeidet på dette området og dette tiltaket.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Noe positive konsekvenser

Tjenesten

- Lykkes man her, vil berørte tjenester i dag få redusert belastning.
- Det kan være noe krevende for de tjenestene som skal motta og sysselsette deltakerne.

Organisasjonen

- Ha kompetanse og plan for gjennomføring av tiltaket.
- Budsjettmessig håndtering, siden man kan risikere å flytte kostnader i kommunen.

Samfunnet

- Positivt, spesielt for de deltakerne som lykkes og familiene rundt disse.

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt bedre enn de fleste av de andre tiltak

NAV og SKI #2 Økt fokus på å få flyktninger ut i jobb

Beskrivelse av dagens situasjon
 Når flyktninger ankommer, kartlegges deres utdanning, kompetanse og egnethet for arbeid. Mange flyktninger ønsker ikke å bruke sin utdanning på grunn av at det er lenge siden utdanningen, de mangler motivasjon, eller at det er utfordringer med å få utdanningen dokumentert som god nok i Norge. Ofte tilbys de ny utdanning i stedet for å motiveres til jobber de er kvalifisert for. Det oppleves at Karrieresenteret fokuserer mer på utdanning enn jobb, og veileder noen til utdanninger de ikke har ressurser til å fullføre, eller som de er for gamle til å dra nytte av før pensjon. Mange flyktninger og andre personer med svak tilknytning til arbeidslivet klarer ikke å stå i arbeid over lengre tid. Dette skyldes ofte språk- og/eller helseutfordringer. Prosjektet AMS i NAV som gir ekstra oppfølging av enkeltpersoner har stor suksess, men dette prosjektet har et begrenset antall deltakere. Arbeidsgivere kan være motvillige til å ansette personer fra NAV på grunn av fordommer eller behov for tilrettelegging for deltid. Dette ekskluderer mennesker som kunne bidratt i arbeidslivet med riktig støtte.

Beskrivelse av foreslått endringer
 Vi foreslår at det endres praksis med å gi utdanning til flyktninger som allerede har en utdanning som gjør at de kvalifiserer til en jobb. Samtidig bør det være et tettere samarbeid med Karrieresenteret for at senteret styrker sin veiledning mot jobb når de som veiledes har en relevant kvalifisering allerede. I tillegg anbefaler vi å frigjøre ressurser til ekstra oppfølging av kandidater med motivasjon for å stå i jobb, og som trenger ekstra oppfølging. Samtidig oppfordrer vi at det legges til rette for holdningsskapende arbeid, f.eks. opprette felles fora med næringsliv og offentlige arbeidsplasser hvor målet er å inkludere mennesker som kun kan jobbe noe og mennesker som trenger mer tilrettelegging. Målet må være at mellom 5 % av rundt 400 flyktningene får utnyttet sin utdanning og kvalifiserer til en jobb. Dette utgjør anslagsvis rundt 20 stykker. En årlig effekt av å få disse over fra for eksempl ytelse til livsopphold og i arbeid er formidabel for den enkelte, men har også en effekt på kommunens økonomi. Hver representere minst 70.000 i reduserte årlige kostnader i direkte støtte.

Økonomisk effekt Hver flyktning som får støtte fra kommunen til livsopphold og som gjennom dette tiltaket får relevant jobb, representerer reduserte kostnader. Ikke forutsatt besparelser i 2025, men at man får minst 10 av flyktningene over fra 2026 og ytterligere 10 til fra 2027.

Middels-lav økonomisk effekt	2025 Kr. 0	2026 Kr. 700 000	2027 Kr. 1 400 000	2028 Kr. 1 400 000
------------------------------	---------------	---------------------	-----------------------	-----------------------

Gjennomførbarhet Endring i prosess og samhandling mellom flere enheter i kommunen.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser	<u>Tjenesten</u>	<u>Organisasjonen</u>	<u>Samfunnet</u>
Noe positive konsekvenser	<ul style="list-style-type: none"> Flyktninger risikerer å ta en jobb de ikke er så motivert for Flyktninger kommer raskere ut i jobb Flere blir inkludert i arbeidslivet 	<ul style="list-style-type: none"> Flere oppgaver inn mot oppfølging i jobb Dersom flere flyktninger kommer i arbeid tidligere og holdes i arbeid lenger, vil det gi sparte utgifter i økonomisk sosialhjelp 	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen får flyktninger raskere i jobb og meningsfylt arbeid Kommunen holder flyktninger i arbeid lenger

Samlet vurdering Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

NAV og SKI #3		Tilpasse bosted og barnehage for å legge til rette for arbeid for flyktningene			
Beskrivelse av dagens situasjon		Beskrivelse av foreslått endringer			
<p>Det kan være en utfordring at det ikke er løpende barnehageopptak, eller at flyktnings barn ikke prioriteres til å få plass i nærmeste barnehage til bostedet. Mange flyktninger har ikke bil, og det er tilfeller hvor flyktninger ikke har kunnet tatt imot en jobb, fordi de ikke har barnehageplass, eller barnehageplass nært nok.</p> <p>Kommunen har et prinsipp om å bosette flyktninger spredt. Dette gjør at noen av flyktningene bosettes i områder med lav kollektivdekning, noe som igjen vanskeliggjør deltakelse i yrkeslivet. Mange flyktninger har ikke bil, noe som gjør at de får problemer med å komme seg til arbeidsplassen, og det er erfaringer med at de da må takke nei til jobbtilbud, på grunn av bosted.</p>		<p>Vi anbefaler at kommunen hensyntar sentralitet ved bosetting, for å legge til rette for at flere flyktninger lettere kan reise til jobb og ha muligheten til å levere barn i barnehage, slik at de slipper å være hjemme med barn selv.</p> <p>Vi anbefaler også å prioritere barnehageplass til flyktninger for å underbygge dette.</p> <p>For å synliggjøre effekten av dette, har vi anslått at en slik tilpasning kan gi ytterligere 5 flyktninger anledning til å ta imot et jobbtilbud.</p>			
Økonomisk effekt	5 flyktninger med virkning fra høsten 2025.				
Lav økonomisk effekt	2025 Kr. 150 000	2026 Kr. 350 000	2027 Kr. 350 000	2028 Kr. 350 000	
Gjennomførbarhet	Økt fleksibilitet og omgjøring av noen rutiner knyttet til barnehageopptak.				
Enkelt å gjennomføre					
Konsekvenser	<u>Tjenesten</u>	<u>Organisasjonen</u>	<u>Samfunnet</u>		
Noe positive konsekvenser	<ul style="list-style-type: none"> Krever samordning på tvers av tjenesteområder og virksomheter i dag. Blant annet barnehage og flyktningetjensten 	<ul style="list-style-type: none"> Utfordre for å få til løsninger mellom barnehageopptak uten at dette gir økte kostnader 	<ul style="list-style-type: none"> Øker sannsynligheten for at flyktningene får delta i samfunnslivet og bli bedre integrert. 		
Samlet vurdering	Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som ligger verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt				

NAV og SKI #4	Digitaliseringer og effektiviseringer i mottaksprosessen			
<p>Beskrivelse av dagens situasjon</p> <p>Når flyktningene ankommer, har de ofte ikke identitetsnummer eller BankID. Da må alle søknader/skjemaer sendes som papirsøknader til de instansene som skal motta søknaden(e). Papirene sendes med internpost, og internposten går 1 gang i uken. Manuell håndtering av skjema tar tid. Sending av skjema tar tid, siden internposten kommer en gang i uka. Det kan også være en sikkerhets- og personvernrisiko ved at skjemaer håndteres manuelt.</p> <p>Søkere av økonomisk sosialhjelp må innhente mye ulik dokumentasjon. Dette gjelder blant annet helse-, lønns- og skatteopplysninger. Dette fører til bruk av unødvendig mye tid på henvendelser og mye venting.</p>	<p>Beskrivelse av foreslått endringer</p> <p>Kartlegge muligheten for digitalisering av enkelte av arbeidsoppgavene i prosessen "Bosetting av flyktninger". Eksempler er søknader til NAV og informasjon som skal til politi og kommunale virksomheter.</p> <p>Kartlegge brukerreisen for søknadsprosessen og utarbeide nye rutiner der det er mulig for kommunen og søker selv å få til en raskere prosess.</p> <p>Tjenesten bør kunne frigjøre et årsverk som følge av en slik forenkling.</p>			
<p>Økonomisk effekt</p> <p>Lav økonomisk effekt</p>	<p>2025 Kr. 250 000</p>	<p>2026 Kr. 750 000</p>	<p>2027 Kr. 750 000</p>	<p>2028 Kr. 750 000</p>
<p>Gjennomførbarhet</p> <p>Middels krevende å gjennomføre</p>	<p>Tilgjengelig verktøy må integreres i kjerneprosessen og testes ut. Kompetanse til prosesskartlegging og uttesting i oppstarten.</p>			
<p>Konsekvenser</p> <p>Middels positive konsekvenser</p>	<p><u>Tjenesten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Enklere tilgang til nødvendige tjenester og informasjon • Mindre arbeid for søker • Raskere avklaring til helse- eller sosialhjelp 	<p><u>Organisasjonen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reduksjon av antall ansatte • En mer oppdatert prosess og bortfall av tungvinte aktiviteter. Spart tid på bistand til søknader og informasjon 	<p><u>Samfunnet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Godt for renomet til kommunen • Raskere integrering av flyktninger, bedre informasjonsflyt og spart tid 	
<p>Samlet vurdering</p>	<p>Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene</p>			

NAV/SKI #5

Reduserte kostnader til flyktningtjenesten ved å justere ned tjenestenivået på enkelte aktiviteter

Beskrivelse av dagens situasjon

Kommunen gir i dag over minstekravet knyttet til denne tjenesten. Blant annet er det veiledere som følger barn rundt på ulike aktiviteter, og det er i liten grad en norm eller retningslinjer for hvordan aktivitet og ressursbruk rundt denne tjenesten styres. Kommunen har et høyt tjenestenivå her.

I tillegg ser vi at andre kommuner får flyktninger over på introduksjonsprogram fortere (etter 2-4 uker), mens det i Midt-Telemark tar 3-4 måneder. I mellomtiden får disse stønad.

Beskrivelse av foreslått endringer

Reduksjon i antall flyktninger og en rekke andre tiltak vil på sikt redusere behovet for tjenesten betydelig. Det er en del pågående tiltak knyttet til tjenesten allerede. Effekten av de andre tiltakene og muligheten til å redusere omfanget av SKI bør gjennomgås i tråd med det kommunen allerede planlegger.

For effektberegning har vi her tatt utgangspunkt i at man kan redusere antall årsverk med rundt 2 innen utgangen av 2025. Det beregnes ikke effekt for 2025, utover det som kommunen allerede har inkludert i sine tiltak.

Økonomisk effekt

Det er forutsatt en reduksjon på 2 årsverk innen utgangen av 2025, der helårseffekten gjør seg gjeldende fra 2026.

Middels-lav økonomisk effekt

2025
kr. 0

2026
kr. 1 500 000

2027
kr. 1 500 000

2028
kr. 1 500 000

Gjennomførbarhet

Det vil bli gjennomført både nedtrapping av aktivitet og økt samarbeid med nabokommunen på dette området. Det vil derfor være en rekke prosesser som må koordineres samtidig som man skal håndtere endringsprosesser for de ansatte.

Middels krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Redusert aktivitet og samarbeid med nabo-kommunene reduserer arbeidsomfang
- Omlegging kan være uvant eller kreve tilvenning

Organisasjonen

- Reduksjon i antall ansatte og omstillingstiltak må gjennomføres
- Representerer nye måter å utføre oppgaver på

Samfunnet

- Ingen

Nøytrale konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som ligger verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

Forslag til øvrige grep SKI, NAV og samarbeidende virksomheter kan gjøre for økt kvalitet og effektivitet (1:2)

Tiltakene under vil bidra til å øke tjenestekvaliteten, men gir ikke direkte økonomisk gevinst på kort sikt.

Tidlig og koordinert plan for bosetting av flyktninger for alle berørte virksomheter

Team Intro og Team Miljø på SKI samarbeider om bosetting av flyktninger med ulike ansvar og oppgaver. Det er alltid svært mye å gjøre den første perioden etter ankomst. God forberedelse med en strukturert plan for oppgaver og ansvar vil lette koordinering og forberede ulike parter bedre. Det er også viktig å tenke helhetlig ift muligheter for jobb, eksempelvis rundt barnehageplass og transport.

Øke flyktnings digitale kompetanse

Mange flyktninger som kommer til Norge har lav digital kompetanse. I Norge er, så godt, som all dialog med det offentlige via digitale tjenester. Det krever mye veiledning av Team Miljø for å hjelpe flyktninger i å få utført den digitale dialogen de er avhengig av, for å få livet sitt til å fungere. Kommunen bør jobbe med økt digital kompetanse gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner, ungdommer eller via andre tiltak.

Oppdatert samarbeidsform for SKI og NAV

NAV og SKI bør sammen følge opp flyktingene fra de går inn i Introduksjonsprogrammet og kvalifiseres til arbeid. Siden dialogen mellom de to virksomhetene har vært mer ujevn enn ønskelig, opplever NAV at de kommer for sent inn i oppfølgingen av enkeltpersoner. Dette kan føre til at de to virksomhetene er uenig i hva som er den beste oppfølgingen for å få enkeltpersoner raskt inn i arbeid. Vurdere å periodevis sitte sammen.

Strukturere opplæring i grupper

Når flyktingene kommer til kommunen, blir de rullert inn i opplæring. Det er et ønske at man får gruppert flyktinger til felles oppstart, for å få mer homogene læringsgrupper som bidrar til enklere opplæring. En slik ordning må ta hensyn til at flyktinger som kommer rett etter oppstart av en gruppe, ikke må vente for lenge før de kommer i gang.

Tydeliggjøre roller og ansvar for veiledning av flyktninger

SKI veileder flyktinger i deres dialog med NAV, politiet, skole, barnehage og andre kommunale tjenester. SKI bruker mye tid på veiledning, og de er usikre på om veiledningen holder høy nok kvalitet og om hvem som egentlig har ansvaret for mye av veiledningen. SKI bør kartlegge veiledningsoppgavene og avklare med andre virksomheter hvor ansvaret for veiledning ligger og hvem som ansvar for kvaliteten.

Trekantmøte både tidlig og sent i Introduksjonsprogrammet

SKI og NAV bør ha et fast "tidligmøte" med hver enkelt flykting, når denne er i starten av sitt introduksjonsløp. Dette vil føre økt felles forståelse av flyktingens behov for å klare å kvalifisere til arbeid.

Forslag til øvrige grep SKI, NAV og samarbeidende virksomheter kan gjøre for økt kvalitet og effektivitet (2:2)

Tiltakene under vil bidra til å øke tjenestekvaliteten, men gir ikke direkte økonomisk gevinst på kort sikt.

Felles oppfølging på tvers av SKI og NAV i et egnet dialogverktøy

SKI opplever at de mister kontakten med brukerne når NAV tar over, og begge virksomhetene opplever at de i for liten grad har god stafettoverlapp i oppfølging av enkeltpersoner fra Introduksjonsperioden til arbeid. Virksomhetene bør bruke et egnet dialogverktøy med godkjenning fra felles brukere om informasjonsutveksling.

Samlet plan med næringslivet, næringslivets organisasjoner og frivilligheten

SKI og NAV (sammen med andre kommunale virksomheter, fylkeskommunen og NAVs underleverandører) bør formalisere et felles samarbeid med næringslivet og deres organisasjoner, og frivilligheten. Formålet er å fordele ansvar og oppgaver på en måte som gjør at ressursene fordeles mest mulig optimalt i arbeidet med å skaffe praksis- og arbeidsplasser, samt sikre god oppfølging i oppstart og så lenge det er behov. [Namsos kommune](#) kan være en inspirasjonskilde som nylig vant pris for sin evne til å utvikle introduksjonsprogrammet i arbeidsrettet retning. NAV Sandefjord har også jobbet målrettet med å sysselsette gjennom [Globale Sandefjord](#). Globale Sandefjord samarbeider med lokale bedrifter for å utvikle kompetanse i håndtering og inkludering av mangfold på arbeidsplassen og har i løpet av de siste tre årene sysselsatt 1000. Kristiansand har også jobbet med dette over tid mhp mangfold og inkludering i bredt, her kan det også være inspirasjon å hente fra deres prosjekt "[Flere i arbeid](#)". Se også "Gullbillett" initiativ fra Narvik kommune som også eksemplifiseres i detalj med tiltak over.

Felles oppfølging i arbeid

Mange flyktninger får raskt arbeid, men faller ut igjen, på grunn av språk og/eller helseutfordringer. SKI har i perioder ledig kapasitet og kan bistå NAV i oppfølging av flyktingene.

Aktivitetshus for voksne

Unge som trenger oppfølging for å klare å gjennomføre utdanning og kvalifisering, har Talenhuset. Her kan de få oppfølging i et miljø som ikke er stigmatiserende, og dermed redusere opplevelsen av utenforskapet. Kommunen bør sammen med nabokommunene utrede muligheten for et aktivitetstilbud for voksne.

Enklere tilgang på psykiatriske tjenester

For å få tilgang på kommunale tjenester innen psykiatri, må behovet meldes via Tjenestekontoret. Dette oppleves av mange som en stor barriere. Det kan også være stigmatiserende å aktivt søke hjelp for psykiatriske lidelser. Det bør utredes mulighet for tilgang på lavterskel tilbud, som gruppe- eller samtaletilbud, på Talenhuset for ungdom og et annet egnet sted for voksne. Enkel tilgang til psykiatriske tjenester vil også kunne bedre prosessen rundt å vurdere arbeidsførhet.

Andre tiltaksforslag som ikke er beregnet effekt på i denne omgang

Tiltakene under vil bidra til å øke tjenestekvaliteten, men gir ikke direkte økonomisk gevinst på kort sikt.

Styrke oppmerksomhet rundt sosialhjelpsoveres plikter

Søkere av økonomisk sosialhjelp blir innkalt til samtaler for kartlegging. Kartleggingen har som formål å avdekke hvilke muligheter søker har til å komme i arbeid, eller om det er helserelaterte årsaker som gjør at søker bør avklares for AAP eller uføretrygd. En del søkere unndrar seg den plikten de har til å møte opp og delta. Dette fører til at søkere som kunne kommet i jobb, ikke gjør det, eller søkere som kunne blitt avklart til uføretrygd blir gående med økonomisk sosialhjelp. Handlingsrommet til kommunen må kartlegges og vurdere om man kan gi sanksjoner til søkere som unndrar seg sine plikter.

Økt oppfølging i praksis/jobb

Mange flyktninger og andre personer med svak tilknytning til arbeidslivet klarer ikke å stå i arbeid over lengre tid. Dette skyldes ofte språk- og/eller helseutfordringer. Prosjektet AMS i NAV som gir ekstra oppfølging av enkeltpersoner har stor suksess, men dette prosjektet har et begrenset antall deltakere.

Prioritere oppfølging av kandidater med motivasjon til å stå i jobb, men som trenger ekstra oppfølging. Samarbeide med SKI om ledig kapasitet hos deres lærer og eventuelt virksomheter og / eller frivillige organisasjoner.

Raskere avklaring til helserelaterte ytelser

Når en innbygger skal avklares for uføretrygd må en lege sende en legeerklæring som vurderer funksjonsnivået til personen. NAV venter en del på legeerklæringer for uføretrygd, fordi legene har det travelt. Ofte er det også feil i funksjonsbeskrivelsene, fordi ikke alle legene har god nok kompetanse på å beskrive funksjonsgrad. NAV mener også at legene i for liten grad vurderer restarbeidsevne. I ventetiden, må ofte kommunen utbetale økonomisk sosialhjelp. Systematisk opplæring av legene i å beskrive funksjonsgrad. NAV og legene bør ha felles arbeidsøkt hvor de jobber med felles forståelse av funksjonsgrad og restarbeidsevne. For å korte ned ventetiden på legeerklæringer, bør man kartlegge tjenestereisen og identifisere barrierene for saksbehandlingstid og så utvikle nye arbeidsprosesser for raskere avklaring.

Mer inkludering av mennesker med nedsatt arbeidsevne

Arbeidsgivere, både i private og offentlige virksomheter, kan vise motvilje mot å ta imot arbeidstakere fra NAV. Dette kan både være fordi det generelt er fordommer mot "folk fra NAV" eller at en del arbeidstakere ikke kan jobbe i hele stillinger og trenger mer tilrettelegging. Dette holder ute mennesker fra arbeidslivet, som kunne jobbet noe eller fullt med ekstra tilrettelegging. Holdningsskapende arbeid, for eksempel opprette felles fora med næringsliv og offentlige arbeidsplasser hvor målet er å inkludere mennesker som kun kan jobbe noe og mennesker som trenger mer tilrettelegging.

4

Organisering av tjenester i bofelleskap

Kapitlet inkluderer blant annet beskrivelse av gjennomføring, analyser og funn, tiltak og vurdering med anbefalinger

Sammendrag

Midt-Telemark ønsket en gjennomgang av bofellesskapene i kommunen for å vurdere drift, struktur, organisering og tildeling.

Vi har gjennomført intervjuer og arbeidsmøter med ansatte og ledere fra Tjenestekontoret og to avdelinger fra Bo og mestring. Vi har også vurdert og analysert utvalgte og relevante nøkkeltall for bolig tjenesten.

På høyre side har vi oppsummert våre hovedobservasjoner og funn fra kartleggingen. Nedenfor presenteres anbefalte tiltak.

- 4.0. Sammendrag
- 4.1 Innledning
- 4.2 Analyser og funn
- 4.3 Anbefalinger

#	Tiltaksnavn	Helårseffekt mill. kr. pr år
1	Unngå tildeling av for høyt tjenestenivå	4,5
2	Optimalisere ressursutnyttelse på tvers av bofellesskapene	1,6
3	Etablere en bolig tildelingsstrategi med bolig profiler	1,0
4	Digitalisere manuelt papirarbeid	0,4
Samlet		7,5

- Det kommer hele samfunnet til gode at hver enkelt kan leve i tråd med egne interesser og mestre egne livsutfordringer.
- Helsesektoren nasjonalt har utfordringer knyttet til “overdiagnostisering” av tjenester og mangel på helsepersonell.
- Midt-Telemark har fire avdelinger med bofellesskap for personer med spesielle boligbehov.
- 56 % av beboerne i bofellesskapene er heldøgnsbeboere, og 84 % av årsverkene går til disse.
- Gjennomsnittlig total bemanningsfaktor i bofellesskapene ligger på 2,0, men faktoren varierer betydelig mellom bofellesskapene.
- Midt-Telemark har omtrent samme andel ufaglærte i helse- og omsorgstjenester som KOSTRA-gruppen, men noe høyere andel i bofellesskapene.
- Midt-Telemark har et gjennomsnitt på 1,3 turnustimer per vedtakstime.
- Det er i snitt 0,5 nattevakter per heldøgnsbeboer, hvorav 7 heldøgnsbeboere har 1:1 tilsyn på natt.
- Bofellesskapene i Midt-Telemark har gjennomgående høy beleggprosent.
- Variabel lønn utgjorde i snitt 23,8 % av den totale lønnen blant bofellesskapene i Midt-Telemark.
- Tildelingsprosessen har utfordringer knyttet til manuelt arbeid og manglende kommunikasjon, standardisering og kompetanse.
- Gjennomsnittlig lederspenn i bofellesskapene ligger på 38,3 ansatte per leder.

4.1

Innledning

Kommunen ønsker en gjennomgang av bofellesskapene for å vurdere drift, struktur, organisering og tildeling

Bakgrunn

Midt-Telemark kommune har behov for å redusere sine utgifter innen flere tjenesteområder, for å sikre en bærekraftig økonomi framover. Et av tjenesteområdene som har høye utgifter er tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne som bor i bofellesskap.

Bofellesskapene i Midt-Telemark er boliger for personer med unike boligbehov, enten midlertidige eller permanente. Disse boligene støtter personer med funksjonsnedsettelse, eldre, voksne med omfattende bistandsbehov og personer med psykiske utfordringer.

Innbyggere i bofellesskapene i Midt-Telemark får kommunal bistand til daglige aktiviteter, inkludert tilrettelegging for fritidsaktiviteter og tilgang til fellesarealer. De kan motta hjelp med medisintilsyn, praktiske oppgaver, sosialisering og aktivisering, basert på individuelle vedtak.

De som kvalifiserer for denne tjenesten, får en kommunal leiekontrakt og kan få hjelp til å søke støtteordninger. Målet er å sikre en best mulig hverdag for alle, med vekt på trygghet, forutsigbarhet, glede og mestring.

Mandat

Kommunen ønsker en gjennomgang av to utvalgte bofellesskap for å vurdere optimal drift, boligstruktur og organisering av kommunens bofellesskap. I tillegg ønskes en gjennomføring av enkeltvedtak ved å se på hvordan saksbehandlingen for tildeling av tjenester i bofellesskap gjennomføres.

Gjennomgang av bofellesskapene er gjort ved hjelp av kvantitativ og kvalitativ analyse

Kvantitative analyser

- Vi har brukt kommunens egne tall for brukere og årsverk tilknyttet de ulike bofellesskapene. Tallene er fra oktober 2024.
- I kapittel 2, overordnet økonomisk analyse, ser vi på nøkkeltall for kommunen og sammenlikner med andre kommuner og KOSTRA-gruppe 7. Her presenteres også nøkkeltall for dette området, som netto driftsutgifter per innbygger til helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (funksjon 254) og netto driftsutgifter per innbygger til aktivitets- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse (funksjon 234). Kommunen har spesielt et innsparingspotensial knyttet til tjenester i hjemmet sammenlignet med KOSTRA-gruppe 7.

Kvalitative analyser

- Vi har intervjuet kommunalsjef for Helse- og mestring, enhetsleder for Bo og mestring og enhetsleder for Tjenestekontoret.
- Vi har gjennomført et felles arbeidsverksted for Bo og mestring og Tjenestekontoret. Her deltok også tillitsvalgte. Avdelingsledere for Notevarp og Grivihaugen/Hagestad representerte Bo og mestring. Avdelingene var utvalgt av kommunen som representanter for tjenesteområdet. Her var formålet å kartlegge arbeidsprosesser for søknad og innvilgelse av vedtak, samt oppfølging av vedtak i tjenestene.
- Gjennomgang av relevante nasjonale føringer og trender.

4.2

Analysar og funn

Det kommer hele samfunnet til gode at hver enkelt kan leve i tråd med egne interesser og mestre egne livsutfordringer

På denne siden presenterer vi noen viktige nasjonale føringer og trender for personer med nedsatt funksjonsevne. På neste side presenterer vi noen føringer og trender knyttet til personell og ressursbruk.

Nasjonale føringer sikrer likeverdige muligheter og rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse

Regjeringen skal føre en inkluderende likestillingspolitikk* basert på FNs konvensjon om menneskerettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne**. Helse- og omsorgstjenesteloven og andre relevante lover spesifiserer kommunens ansvar og innbyggernes rettigheter. Samhandlingsreformen og stortingsmeldinger krever fokus på forebygging, bedre samhandling og bærekraftige tjenester. Helsedirektoratet oppfordrer til bruk av en nasjonal veileder*** for å sikre god samhandling og økt kontroll for personer med nedsatt funksjonsevne.

Framskrivning basert på demografisk utvikling er betydelig mindre treffsikker for brukergruppen enn for eldreomsorgen

Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange brukere som vil ha behov for tjenester fra virksomheten Bo og mestring i fremtiden. For personer med nedsatt funksjonsevne er forventet levealder nå høyere enn tidligere, selv om det er stor variasjon innad i gruppen.

Mange kommuner opplever mer sammensatte brukere enn tidligere

Brukergruppen er mer sammensatt enn tidligere, for eksempel med flere former for atferdsforstyrrelser, autisme kombinert med rus eller brukere som har kortere tid i spesialisthelsetjenesten. Nye brukergrupper gjør grensegangen mindre tydelig mellom tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne og eksempelvis rus og psykisk helsevern. Nye brukergrupper gir også nye arealbehov.

Brukere skal medvirke til å bestemme over egen bosituasjon

Artikkel 19 i FN-konvensjonen** sier at mennesker med nedsatt funksjonsevne har anledning til å velge bosted, og hvor og med hvem de vil bo, på lik linje med andre. Dette innebærer at den enkelte i samråd med sine pårørende kan velge hvor og hvordan de vil bo. Kommunen plikter å medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. Kommunene bør legge til rette for at innbyggerne kan bo i sitt private hjem, eller i annen bolig uten fast bemanning, så lenge som mulig.

* Regjeringen. (2023, 1. oktober). *Meld. St. 8 (2022-2023); Menneskerettar for personar med utviklingshemming - det handler om å bli høyrst og sett.*

** FN-sambandet. (2023, 6. juli). *Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.*

*** Helsedirektoratet. (2014,). *Sammen om mestring; Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne. Et verktøy for kommuner og spesialhelsetjenesten.*

Helsesektoren nasjonalt har utfordringer knyttet til “overdiagnostisering” av tjenester og mangel på helsepersonell

På denne siden presenterer vi noen nasjonale føringer og trender knyttet til personell og ressursbruk.

Mangel på tilstrekkelig antall helsepersonell er en stor nasjonal utfordring

Helsepersonellkommisjonen kom i februar 2023 med sine vurderinger og anbefalte tiltak for å sikre tilstrekkelig bemanning i helse- og omsorgssektoren i årene framover.*

Kommisjonen vurderer det som urealistisk å kunne dekke behovet for personell ved å framskrive samme kompetanse og produktivitet som vi har i tjenesten i dag. Kommisjonen mener langt på vei at det er fare for at helsetjenesten bryter sammen dersom det ikke gjøres endringer i arbeidsmetoder og bemanning.

Kommisjonen peker på flere tiltaksområder hvor det å øke produktivitet, endre oppgavedeling og styrke frivillighet er av stor betydning for den kommunale delen av helsetjenestene. Overordnet peker kommisjonen på at vi må ha færre og større miljøer for å klare å utnytte den tilgjengelige kompetansen og kapasiteten best mulig.

* NOU. (2. februar 2023). *Tid for handling - Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste*. Regjeringen.

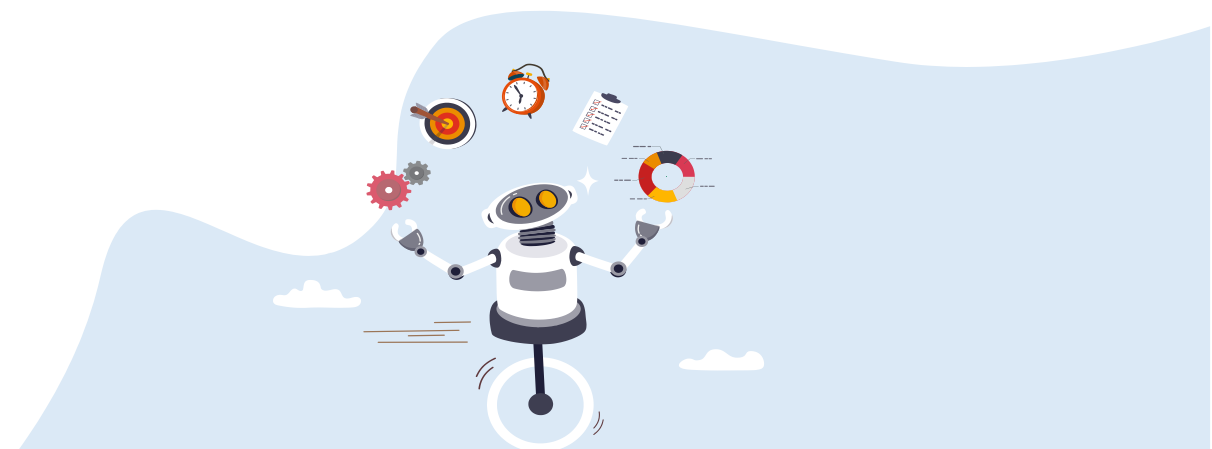
** Rambøll Management Consulting & Menon Economics. (2022). *Bemanningsutfordringene i helse- og omsorgssektoren - utfordringsbildet og løsningsdimensjoner*. KS og Spekter.

Utfordring ved “overdiagnostisering” av tjenester

Sentrale myndigheter har påpekt utfordringene med å gi diagnoser og behandling utover det som er nødvendig eller riktig for pasienten, omtalt som “Overdiagnosis and overtreatment”. Dette gjelder også i kommunens helsetjenesteproduksjon.

Velferdsteknologi vil være nødvendig og nyttig, men det er svært usikkert i hvilken grad det vil gi redusert behov for helsepersonell

Det konkrete innsparingspotensialet ved bruk av velferdsteknologi er uklart. En rapport fra KS og Spekter** antyder mulige innsparinger på opptil 25 % av kommunale helse- og omsorgskostnader gjennom økt digitalisering. Velferdsteknologi må være begrunnet i brukerbehov, ikke økonomi, og kan øke mestringssevne og selvstendighet for mange brukere.

Midt-Telemark drifter dyrere enn Nome, Holmestrand, snittet av KOSTRA-gruppe 7 og landet uten Oslo på funksjon 257

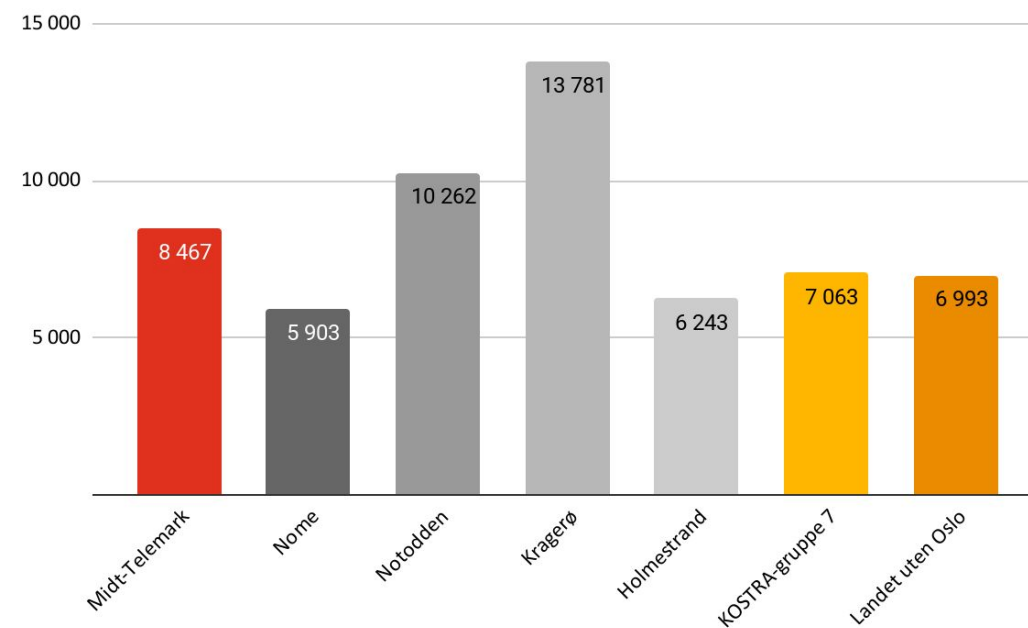
KOSTRA-funksjonen 257 (Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofelleskap/samløkaliserte omsorgsboliger) er ny i 2024, og gir en mer detaljert oversikt over kommunens utgifter til hjemmetjenester, spesielt bemannede botilbud. Funksjon 257 og 258 (Hjemmetjenester - ambulerende virksomheter med mer), erstatter den utgåtte funksjonen 254 (Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende). Ved å skille ut bemannede botilbud fra ambulerende tjenester, er det lettere å forstå og forbedre kommunens hjemmetjenestetilbud.

Som vist i den overordnede økonomiske analysen, hadde Midt-Telemark et innsparingspotensial på **31,1 mill. kroner** dersom de hadde drifet likt som Nome kommune på denne funksjonen.

Denne tjenesten inkluderer også ressurskrevende brukere. Kostnadsprofil og hvordan denne fordeler seg mellom hva kommunen får i tilskudd preger både utvikling og nivå for enkeltår. Dette har vært viktig å ta med inn i analysene og tiltakene nedenfor.

Netto driftsutgifter per innbygger på KOSTRA-funksjon 257

Kilde: KOSTRA/Framsikt, utgiftskorrigerede tall for 2024. Tallene for 2024 er foreløbige.

Midt-Telemark har fire avdelinger med bofellesskap for personer med spesielle boligbehov

Bo og mestring er en enhet organisert under kommunalsjefsområdet Helse og omsorg. Bo og mestring består av syv avdelinger, hvorav fire avdelinger består av omsorgsboliger. De er markert med rødt i organisasjonskartet til høyre.

Omsorgsboliger: Boliger tilrettelagt for personer med behov for helse- og omsorgstjenester. De er designet for å gi beboerne mulighet til å leve selvstendig, men med tilgang til nødvendig støtte og hjelp.

Bofellesskap: En samling av omsorgsboliger hvor flere personer bor i samme område eller bygning. Beboerne deler ofte fellesarealer og kan ha tilgang til felles tjenester, samtidig som de har sine egne private boenheter.

Nøkkeltall for bofellesskap i Midt-Telemark per høsten 2024

36 heldøgns plasser

30 heldøgnsbeboere

57 brukere totalt

109,55 årsverk totalt

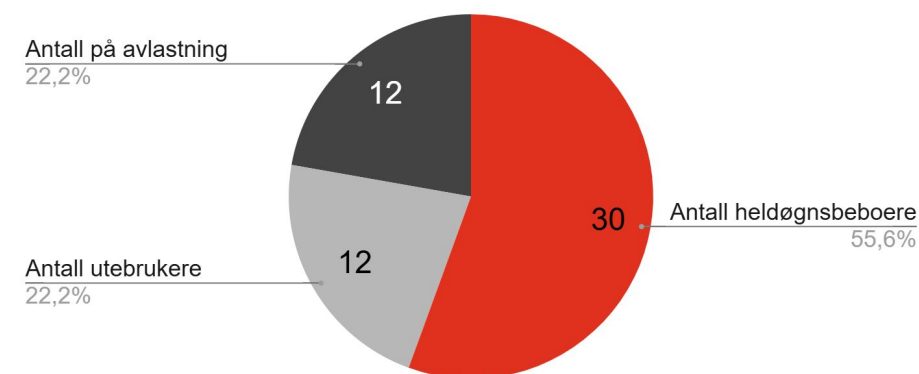
56 % av beboerne i bofellesskapene er heldøgnsbeboere, og 84 % av årsverkene går til disse

Den øverste figuren til høyre viser den samlede fordelingen av brukerne knyttet til bofellesskapene, hvor vi kan se at den største andelen er heldøgnsbeboere, med 30 personer, mens det er like mange utebrukere som det er personer som mottar avlastningstjenester, hvor det er 12 brukere på hver.

Figuren under viser den samlede fordelingen av årsverk på tvers av de fire bofellesskapene. Her ser vi at 90 årsverk går til heldøgnsbeboerne, mens de resterende årsverkene fordeles utover utebrukere, avlastning, ledelse og fagkoordinator.

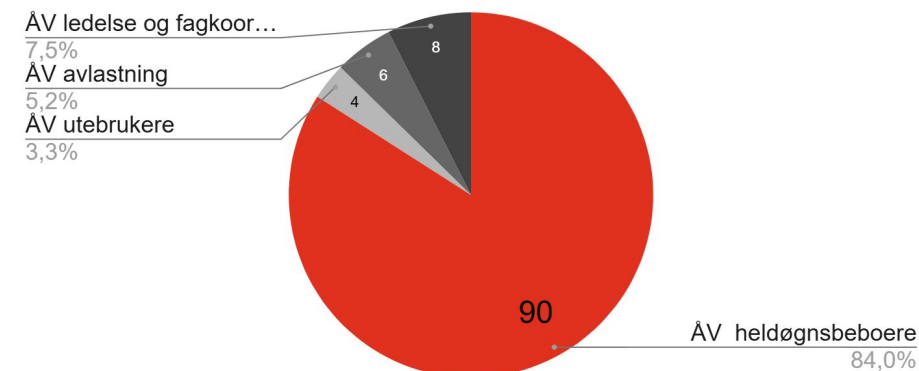

Samlet fordeling av brukere tilknyttet bofellesskapene

Kilde: Bemanningsark fra Midt-Telemark kommune, høst 2024

Samlet fordeling av årsverk knyttet til bofellesskapene

Kilde: Bemanningsark fra Midt-Telemark kommune, høst 2024

Gjennomsnittlig total bemanningsfaktor i bofellesskapene ligger på 2,0, men faktoren varierer betydelig mellom bofellesskapene, spesielt på bemanningsfaktoren blant heldøgnsbeboerne

	Bemanningsfaktor (Total)	Bemanningsfaktor (Brukerrettet)	Bemanningsfaktor (Heldøgnsbeboer)
Max:	2,4	2,3	5,1
Snitt:	2,0	1,9	3,3
Min:	1,6	1,5	2,3

Med bemanningsfaktor menes antall årsverk per bruker. Vi har delt opp i tre versjoner:

- *Bemanningsfaktor (total)* = Totalt antall årsverk knyttet til bofellesskap, inkludert lederårsverk, fagkoordinator, årsverk til avlastning, utebrukere og bofellesskapene, delt på totalt antall brukere.
- *Bemanningsfaktor (brukerrettet)* = Antall årsverk, ekskl. årsverk til ledere og fagkoordinatorer, delt på totalt antall brukere.
- *Bemanningsfaktor (heldøgnsbeboer)* = Antall årsverk som går til heldøgnsbeboerne delt på antall heldøgnsbeboere.

Bemanningsfaktoren påvirker kostnadsbildet, beboernes opplevelse og de ansattes arbeidsforhold. Maksverdien viser verdien til det bofellesskapet i Midt-Telemark som har flest årsverk per bruker, snittverdien er gjennomsnittet blant bofellesskapene i kommunen, og minimumsverdien viser det laveste forholdet mellom årsverk og brukere blant bofellesskapene. Vi har delt inn bofellesskapene etter avdelingsstrukturen.

Majoriteten av årsverkene blir brukt på heldøgnsbeboerne hos de fire bofellesskapene, og figuren til venstre viser at den totale bemanningsfaktoren har et gjennomsnitt på 2,0, hvor høyeste verdi blant bofellesskapene var på 2,4, og den laveste var på 1,6. Snittet for den totale bemanningsfaktoren ligger omtrent på samme nivå som vi har sett i andre kommuner. Det er derimot mindre variasjoner i bemanningsfaktoren blant bofellesskapene i Midt-Telemark, sammenlignet med hva vi har sett i andre kommuner, det vil si at andre kommuner har større spredning fra minimumsverdien til maksimumsverdien. Tallene baserer seg på bemanningsinformasjon fra Midt-Telemark høsten 2024.

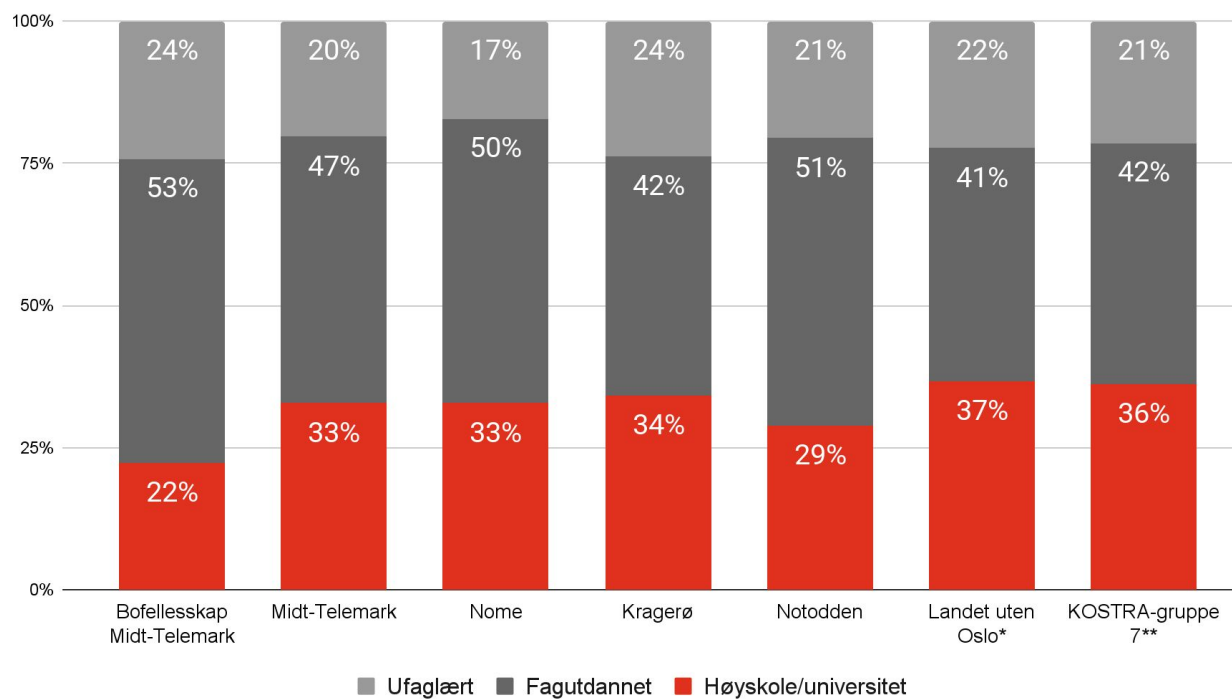
I intervjuene og arbeidsmøtene har vi identifisert noen faktorer som synes å påvirke bemanningsfaktoren i bofellesskapene i Midt-Telemark:

- Det er variasjoner i fagkompetansen knyttet til turnusplanlegging mellom de ulike avdelingene. Dette kan føre til suboptimal utnyttelse av personalressurser.
- Det oppstår oppgavetopper i løpet av døgnet, spesielt i forbindelse med morgen- og kveldsstell. For å håndtere disse periodene effektivt, kan det føre til overbemanning i andre deler av døgnet, noe som er unødvendig ressurskrevende.
- Avdelingene har ansvar for både beboere i bofellesskap, "utebrukere" i nærområdet som mottar ambulerende tjenester, og brukere av avlastningstjenester. Denne komplekse ansvarsfordelingen gjør turnusplanlegging mer utfordrende og kan resultere i suboptimal bruk av personell.

Midt-Telemark som kommune har omtrent samme andel ufaglærte i helse- og omsorgstjenester som KOSTRA-gruppen, mens bofellesskapene har en noe høyere andel ufaglærte

Figuren til høyre viser andelen ufaglærte, fagutdannede og andelen utdannet ved høyskole eller universitet ved bofellesskapene i Midt-Telemark i snitt, samt samme forholdstall for helse- og omsorgstjenester hos Midt-Telemark, sammenligningskommunene, landet uten Oslo og KOSTRA-gruppa. Midt-Telemark ligger på omtrent samme nivå som KOSTRA-gruppa når det kommer til ufaglærte i sine helse- og omsorgstjenester generelt, mens andelen er høyere hos bofellesskapene i kommunen.

Utdanningsnivået blant bofellesskapene i Midt-Telemark i snitt sammenlignet med utdanningsnivået blant sammenligningskommuner, landet uten Oslo og KOSTRA-gruppa innenfor helse- og omsorgstjenester generelt

Kilde: Nasjonale kvalitetsindikatorer (NKI) fra Helsedirektoratet.

*PwC har gjort egne beregninger for landet uten Oslo.

**PwC har gjort egne beregninger for KOSTRA-gruppe 7

Midt-Telemark har et gjennomsnitt på 1,3 turnustimer per vedtakstime

Turnustime per vedtakstime	
Max:	1,4
Snitt:	1,3
Min:	1,2

Turnustime per vedtakstime refererer til forholdet mellom antall timer ansatte jobber (turnustimer) og antall timer med tjenester som er vedtatt for en beboer (vedtakstimer). Forholdet gir en indikasjon på hvor mye bemanning som kreves for å oppfylle de vedtatte tjenestene.

Maksverdien viser verdien til det bofellesskapet i Midt-Telemark som har flest turnustimer per vedtakstime, snittverdien er gjennomsnittet blant bofellesskapene i kommunen, og minimumsverdien viser det laveste forholdet mellom turnustime per vedtakstime blant bofellesskapene.

Tabellen viser at det høyeste forholdet er 1,4, mens gjennomsnittet ligger på 1,3 og minimumsverdien er 1,2. Et høyere forhold mellom turnustimer og vedtakstimer, forteller at det brukes flere turnustimer per vedtakstime. En andel på 1,3 indikerer at tjenesten samlet har 30 % flere turnustimer enn vedtakstimer.

Forholdet mellom turnustimer og vedtakstimer i et bofellesskap gir innsikt i ressursbruken. Et høyt forholdstall kan indikere at det er flere ansatte enn nødvendig i forhold til de vedtatte tjenestetimene. Dette kan tyde på at det ytes flere timer enn det som er nødvendig for å dekke behovene. Det er ventet at noe tid går til møtevirksomhet og administrativt arbeid som ikke er direkte brukerrettet, noe som naturlig vil øke forholdstallet.

På den annen side kan et lavt forholdstall indikere at det er for få ansatte til å dekke de vedtatte tjenestetimene, noe som kan påvirke kvaliteten på tjenestene og/eller føre til at ansatte er overbelastet. Et lavt forholdstall kan også bety at ressursene er godt utnyttet, for eksempel ved at en ansatt har muligheten til, og klarer, å følge opp flere brukere samtidig.

Det er viktig å finne en balanse i dette nøkkeltallet for å sikre at tjenestene er både kostnadseffektive og av høy kvalitet, samtidig som man tar hensyn til nødvendige administrative oppgaver. For å vurdere effektiviteten, er det viktig å forstå hvordan disse timene fordeles mellom direkte brukerkontakt og andre oppgaver.

Kilde: Bemanningsark fra Midt-Telemark kommune, høst 2024

Det er i snitt 0,5 nattevakter per heldøgnsbeboer, hvorav 7 heldøgnsbeboere har 1:1 tilsyn på natt

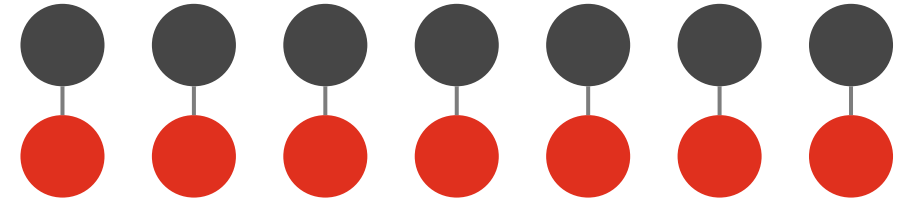
Nattevakt per heldøgnsbeboer	
Max:	0,8
Snitt:	0,5
Min:	0,3

Tabellen over viser maksverdi, snittverdi og minimumsverdi på nattevakt per heldøgnsbeboer blant bofellesskapene i Midt-Telemark. Fordelingen blant kommunens nattevakter er som følgende:

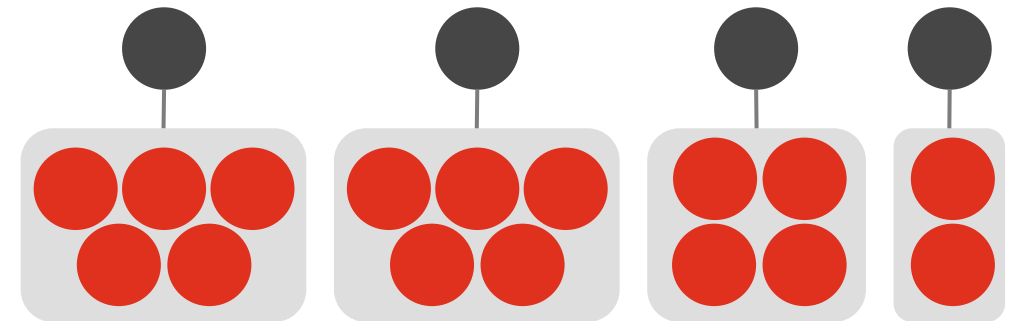
- Syv nattevakter følger opp beboere 1:1
- To nattevakter har tilsyn på fem beboere hver
- En nattevakt har tilsyn på fire beboere
- En nattevakt har tilsyn på to beboere

Dette er også illustrert i figurene til høyre. I tillegg er det perioder hvor barn har 1:1 oppfølging de nettene de er i bofellesskap på avlastning.

Syv nattevakter på syv beboere (1:1)

Fire nattevakter på 16 beboere

Bofellesskapene i Midt-Telemark har gjennomgående høy beleggprosent

Tabellen under viser hvor mange boliger som er under hvert bofellesskap, hvor mange beboere som hører til bofellesskapet totalt, antall ledige boliger, og derav beleggprosent. Med beleggprosent menes antall boliger i bruk delt på totalt antall boliger.

Beleggprosenten i bofellesskap er en indikator på hvor godt bofellesskapene utnytter plassene. En høy beleggprosent viser at boligene brukes effektivt, noe som bidrar til å dekke driftskostnader og sikre økonomisk stabilitet. Beleggprosent er avgjørende for planlegging og kapasitetsstyring. Tallgrunnlaget er basert på tall fra kommunen høsten 2024.

Tabellen viser en høy beleggprosent, der det ikke er noen ledige boliger hos Notevarp eller Grauteknapp, Grivihaugen/Hagestad har én ledig bolig, mens Solbakken/Grivijordet har to ledige boliger og en beleggprosent på 67. Hos Notevarp er det to private boliger og 12 kommunale. I tillegg har Notevarp en avlastningsbolig som ikke er med i tabellen.

Bofellesskap	Antall boliger	Antall beboere	Antall ledige boliger	Beleggprosent
Grivihaugen/Hagestad	8	7	1	88%
Notevarp	14	13	0	93%
Solbakken/Grivijordet	6	4	2	67%
Grauteknapp	7	7	0	100%

Bofellesskapene i kommunen har en høy beleggprosent, noe som indikerer at de fleste plasser er i bruk og de fysiske ressursene (byggene) utnyttes effektivt. Dette betyr at det ikke er rom for store strukturelle endringer, som å legge ned eller slå sammen enheter, uten å påvirke tjenestetilbudet negativt per i dag. Dersom en innstramning i tildelingspraksisen (tiltak 1) på sikt fører til lavere belegg i boligene, bør kommunen vurdere boligstrukturen på nytt.

[Husbanken](#) anbefaler bofellesskap med 6-10 beboere. Denne størrelsen ivaretar enkeltmenneskers rettigheter til å bo i miljøer som ikke er institusjonalisert, samtidig som kommunen kan høste stordriftsfordeler av å bruke personell på en effektiv måte, spesielt på natt. Det er også andre viktige faktorer som spiller inn på optimal størrelse, som sammensetningen av beboere og deres funksjonsgrad.

Selv om beleggprosenten forteller noe om hvor effektivt boligene brukes, sier den lite om hvem som får tildelt bolig. Gjennom et arbeidsmøte med Notevarp, Grivihaugen/Hagestad og Tjenestekontoret ble det påpekt at plasser fylles opp av brukere som muligens ikke har tilstrekkelig behov, som en konsekvens av at det er ledig kapasitet i et bofellesskap. Vi anbefaler derfor et tiltak som går ut på å etablere en boligtildelingsstrategi med boligprofiler.

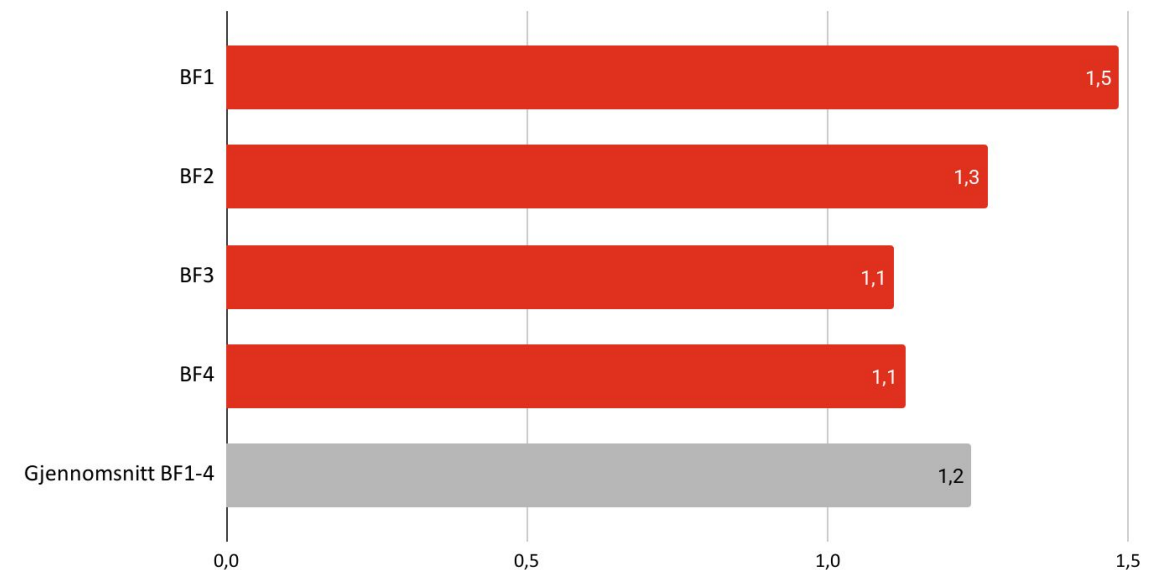
Kilde: Bemanningsark fra Midt-Telemark kommune, høst 2024

Netto snittkostnad per bruker varierer mellom de ulike bofellesskapene

Figuren til høyre viser snittkostnadene per bruker etter inntekter hos de ulike bofellesskapene. Ettersom vi ikke får skilt på kostnader mellom heldøgnsbrukere og totalt antall brukere, er kostnadene og inntektene fordelt etter totalt antall brukere. Kostnadene er basert på KOSTRA-funksjonene 170, 171, 234 og 254. Funksjon 170 er årets premieavvik, 171 er amortisering av tidligere års premieavvik, 234 er aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mv., og 254 er helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (utgikk fra 2024). Bofellesskapene er anonymisert, og har fått navn BF1-BF4. Vi ser at BF1 har høyest snittkostnad per bruker med omtrent 1,5 mill. kroner i 2023.

Netto snittkostnad per bruker fordelt etter bofellesskap for 2023 i mill. kr

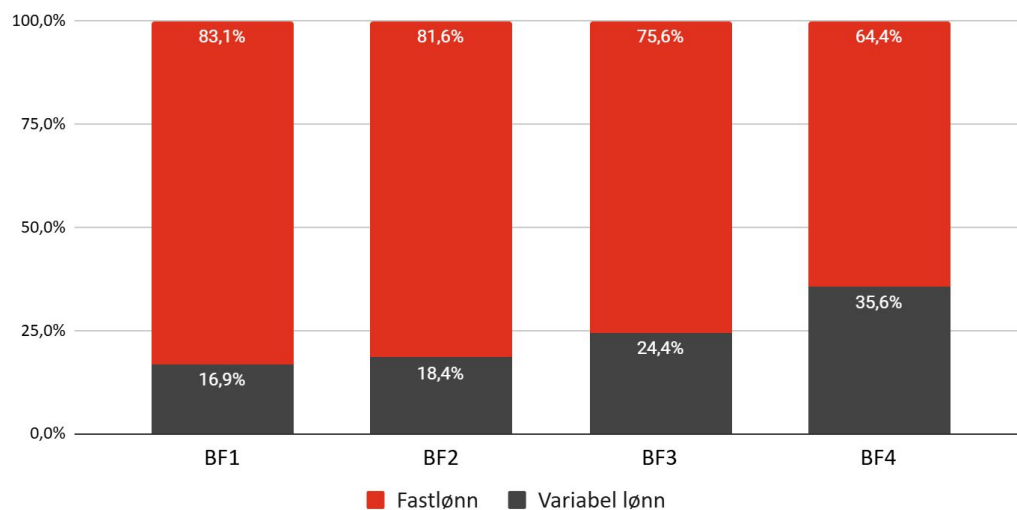
Kilde: Kommuneregnskap

Variabel lønn utgjorde i snitt 23,8 % av den totale lønnen blant bofellesskapene i Midt-Telemark

Å analysere forholdet mellom variable og faste lønninger gir innsikt i hvordan arbeidskraften tilpasses behovene i bofellesskapene. Det hjelper å forstå hvordan de håndterer perioder med høy arbeidsbelastning og indikerer hvor godt de planlegger og bruker ressursene effektivt.

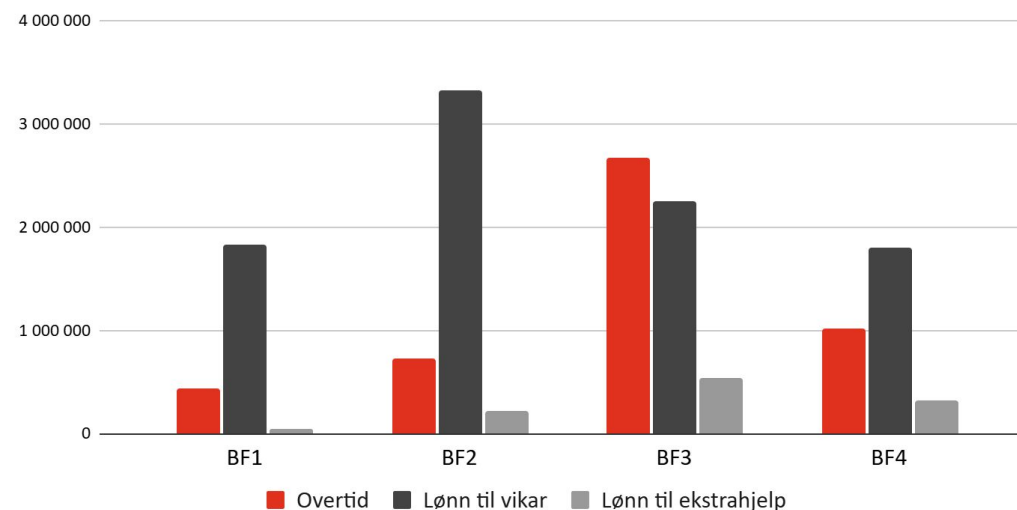
Figuren under viser forholdet mellom fastlønn og variabel lønn hos de ulike bofellesskapene. Bofellesskap 4 (BF4) viser seg å ha høyest andel variabel lønn med 35,6 % av den totale lønnen, mens bofellesskap 1 (BF1) har lavest andel variabel lønn med 16,9 % av den totale lønnen.

Fastlønn og variabel lønn i prosent av total lønn for 2023

Figuren under viser hvilken type variabel lønn som er benyttet og hvor mye per bofellesskap. Her skiller BF3 seg ut med en høy andel overtid, mens BF2 har en høy andel lønn til vikarer. Høy overtidsbruk kan gi høy totalbelastning på de ansatte. Overtidskostnadene bør kunne reduseres ved å planlegge på en annen måte.

Type og sum variabel lønn per bofellesskap for 2023

Gjennomsnittlig lederspenn i bofellesskapene ligger på 38,3 ansatte per leder

Lederspenn

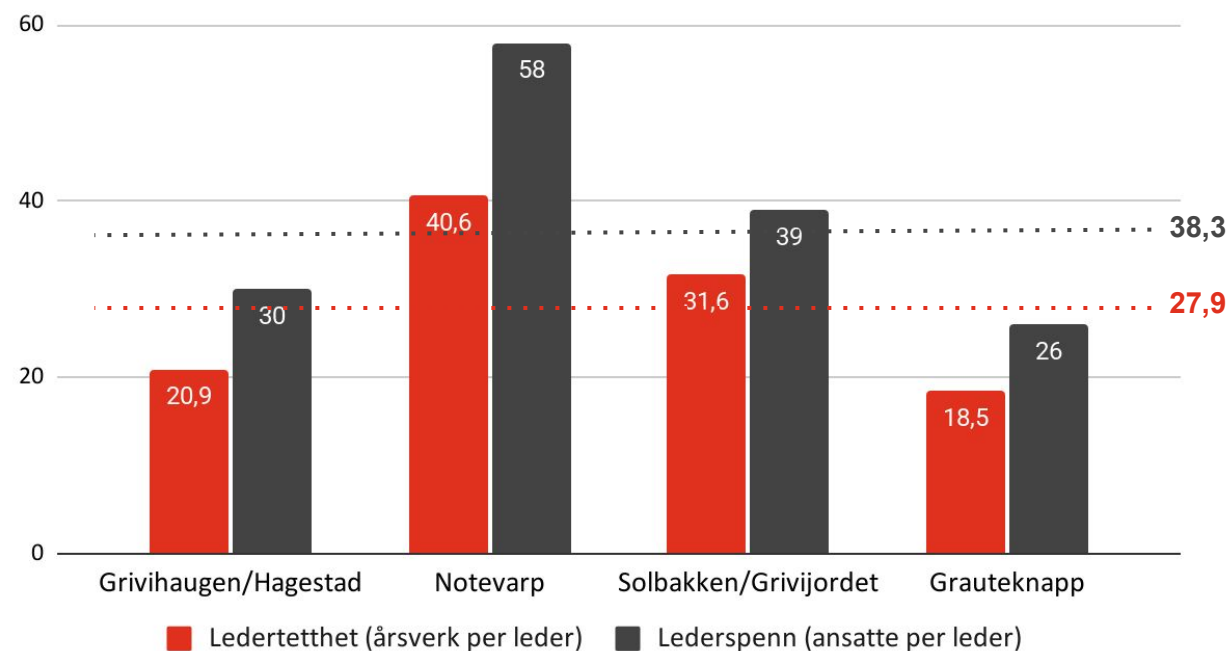
Med lederspenn mener vi antall ansatte per leder. Bofellesskapene i kommunen har et gjennomsnittlig lederspenn på 38,3 (grå stiplet linje i figuren til høyre). Mellom bofellesskapene varierer lederspennet fra 26 til 58 (grå søyler i figuren til høyre). Ansatte som er med i beregningene er fast ansatte og “faste” vikarer, altså vikarer som jobber jevnt. I beregningene har vi også inkludert årsverk og ansatte fra både BPA og ambulerende team der avdelingsleder også har ansvar for dette for å synliggjøre det reelle lederansvaret.

Ledertetthet

I tillegg til antall ansatte per leder, ser vi på antall årsverk per leder. Det gir en indikasjon på hvor mange fulltidsekvivalenter en leder har ansvar for. I figuren til høyre ser vi at ledertettheten varierer mellom bofellesskapene, der minsteverdien er 18,5 årsverk per leder, mens det høyeste forholdet er på 40,6 (røde søyler). I snitt er det 27,9 årsverk per leder (rød stiplet linje).

Det finnes ingen norm for hva som er “riktig” lederspenn, og lederspennet alene sier lite om leders arbeidsbelastning. I et arbeidsmøte kom det frem at en av avdelingslederne ikke hadde tid til medarbeidersamtaler som følge av et høyt lederspenn. Et u hensiktsmessig høyt lederspenn kan gå utover tid til oppfølging av sykefravær, generell medarbeideroppfølging og fagutvikling.

Ledertetthet og lederspenn for hvert av bofellesskapene

Kilde: Tall fra kommunen (høst 2024)

Arbeidsprosessen rundt tjenestetildeling ble kartlagt i et felles arbeidsmøte med Tjenestekontoret og to bofellesskap

En del av mandatet er å se på hvordan saksbehandlingsprosessen for tildeling av tjenester gjennomføres.

På neste side har vi kartlagt arbeidsprosessen rundt tjenestetildeling hos brukere i bofellesskap. Arbeidsprosessen er kartlagt sammen med representanter fra Tjenestekontoret og bofellesskapene Notevarp og Grivihaugen/Hagestad. Den kartlagte prosessen er ikke avstemt med de øvrige bofellesskapene, og kan dermed avvike noe fra deres prosesser.

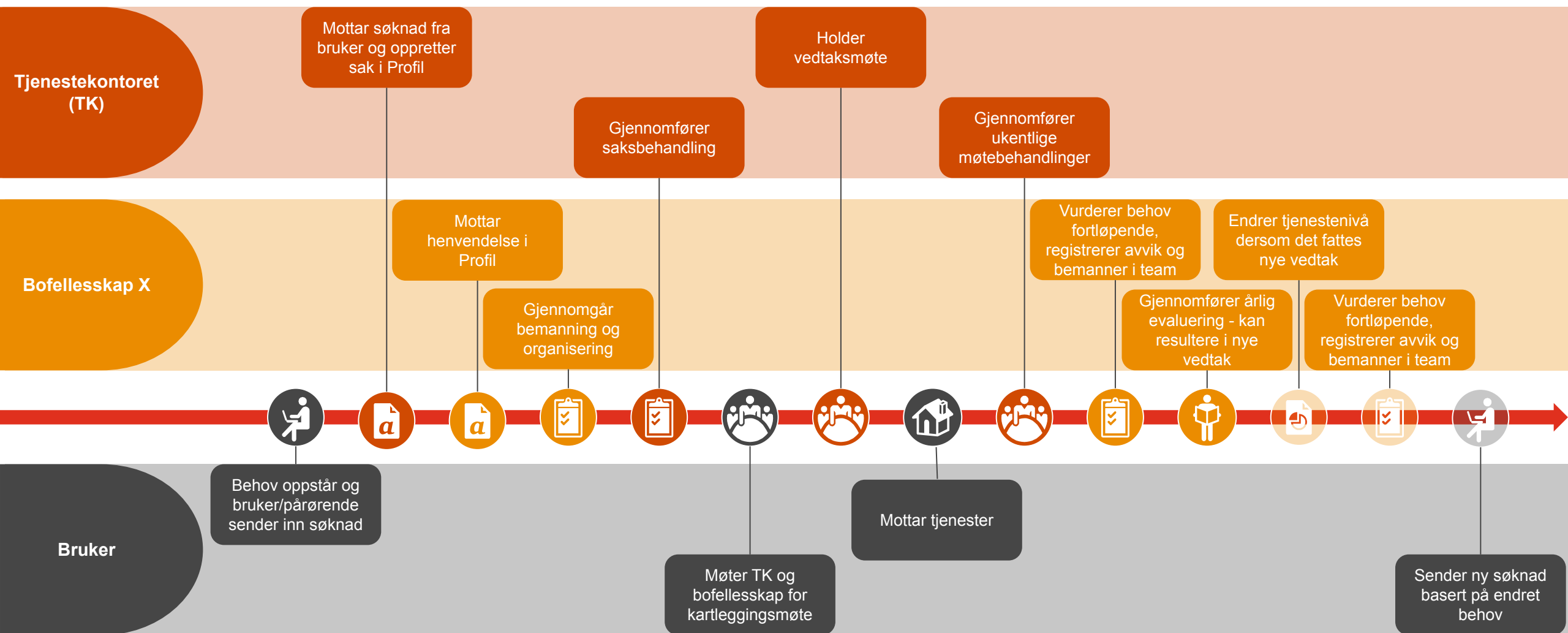
Arbeidsprosessen vises med en rød pil, som viser hver enkelt aktivitet i kronologisk rekkefølge. De tre siste aktivitetene (de gjennomsluttende) er kun gjeldende dersom den årlige evalueringen av tjenestebehov for bruker ender i nye vedtak.

Hver enkelt aktivitet er knyttet til en tekstboks, som forklarer aktiviteten. Hver tekstboks ligger i et felt, "Tjenestekontoret", "Bofellesskap X" eller "Bruker", som forteller om det er Tjenestekontoret, bofellesskapet eller brukeren som utfører aktiviteten.

På siden etter prosesskartet har vi beskrevet identifiserte utfordringer i prosessen.

Arbeidsprosessen for tjenestetildeling hos brukere i bofellesskap

Tildelingsprosessen har utfordringer knyttet til manuelt arbeid og manglende kommunikasjon, standardisering og kompetanse

I arbeidsmøtet med Tjenestekontoret og representanter fra bofellesskapene ble det avdekket utfordringer knyttet til tildelingsprosessen:

Manuell behandling av informasjon er tidkrevende og kan gå utover informasjonssikkerheten

Når Tjenestekontoret mottar søknader, printes og skannes alle søknader før de lastes opp i Profil. Dette gjelder uansett om søknaden har kommet på papir eller digitalt. Manuell behandling av alle søknader er tidkrevende. Print og skanning medfører også risiko med tanke på personvern og informasjonssikkerhet.

I bofellesskapene printes informasjon om brukere ut og legges i ringpermer som skal være tilgjengelig for ansatte. Dette er et manuelt arbeid som tar mye tid og som utfordrer personvern og informasjonssikkerhet.

Ulik tolkning av rett tjenestenivå skaper utfordringer

Det fremkommer at enkelte brukere får tildelt for høyt tjenestenivå i forhold til deres faktiske behov. Tjenestekontoret bruker ofte åpne vedtak, der avdelingene tester og anbefaler tjenestenivå. Dette kan føre til at bofellesskapene selv definerer passende tjenestenivå, noe som kan resultere i ulik tolkning av riktig tjenestenivå.

Endringer som nedjusteringer i tjenestetilbud eller bytte av personell kan føre til at brukere reagerer, noe som også kan hindre reduksjon eller avvikling av tjenester som bruker egentlig ikke trenger.

Manglende kommunikasjon mellom Tjenestekontoret og bofellesskapene skaper utfordringer

Det hender at tjenestenivå endres uten at Tjenestekontoret blir varslet. Dette kan resultere i feil tjenestetildeling og ineffektiv bruk av personell. Det hindrer også Tjenestekontoret i å være en kontroll- og portvakt for tjenestetildeling.

Kommunen har en telefonkatalog-app som er tidkrevende å bruke fordi den ikke er oppdatert

Når bofellesskapene gjennomgår bemanning og organisering bruker de en telefonkatalog-app. I telefonkatalogen ligger det mange gamle numre og det er vanskelig å finne den personen eller den avdelingen man leter etter. Det krever unødvendig mye tid å finne riktig avdeling eller person.

Manglende praksis og kompetanse påvirker tjenestetildeling og samarbeid

Det fremkommer at det mangler en felles praksis for dokumentasjon. Det er også ulik bruk og praktisering av fagsystemet Profil, samt usikkerhet rundt informasjonsflyt. Flere ansatte trenger også bedre kompetanse i å sette og oppdatere IPLOS-skår. Manglende felles praksis og kompetanse fører til ulike vurderinger av funksjonsgrad og tjenestebehov, og gjør samarbeidet på tvers av enhetene utfordrende.

4.3

Anbefalinger

Vi anbefaler fire tiltak med samlet helårseffekt på 7,5 mill. kroner

På de neste sidene fremkommer detaljene knyttet til de tiltakene som vi foreslår innenfor bofellesskap i Midt-Telemark. Tiltakene er identifisert innen drift, boligstruktur, organisering og tildeling. Vi har tatt utgangspunkt i de funn og analyser som har vært presentert ovenfor, samt intervjuer, arbeidsmøter og dokumentstudier som er gjennomført i prosjektet.

I tabellen til høyre presenteres en økonomisk oppsummering av tiltakene. Summen som fremkommer per tiltak viser økonomisk helårseffekt når de er ferdig implementert. Som det fremkommer i de enkelte tiltakskortene på de neste sidene, vil det være ulike innfasingsperioder. Derfor vil ikke den samlede effekten realiseres før på slutten av økonomiplanperioden. Dette fremkommer av tabellen nederst til høyre. Etter vår vurdering vil man kunne få ut en samlet helårseffekt på 7,5 mill. kroner. Effekten for 2025 er naturlig nok lavere, mens effekten allerede i 2026 er estimert til 6,5 mill. kroner. Tiltak 3 vurderes til gult isolert sett, resten til grønne. Men tiltak 3 vurderes som viktig for blant annet 1 og 2, derfor anbefales også dette. Tiltak 3 vil også gjøre bofellesskaptjenesten mer robust med tanke på fremtidig tjenesteutvikling.

Under hvert tiltakskort på neste side fremkommer:

- Beskrivelse av dagens situasjon og foreslått endring
- Grunnlaget for beregning av økonomisk effekt inkludert beregningen for økonomiplanperioden
- Vår samla vurdering av gjennomførbarhet for tiltaket
- Overordnet beskrivelse av hvilke konsekvenser tiltakene kan ha på tjenesteproduksjonen, på organisasjonen og på samfunnet
- En samlet vurdering der tiltakene kategoriseres fra grønt til rødt.

#	Tiltaksnavn	Helårseffekt Mill. kr. pr år	
1	Unngå tildeling av for høyt tjenestenivå	4,5	●
2	Optimalisere ressursutnyttelse på tvers av bofellesskapene	1,6	●
3	Etablere en boligtildelingsstrategi med boligprofiler	1,0	●
4	Digitalisere manuelt papirarbeid	0,4	●
	Samlet	7,5	

År	2025	2026	2027	2028
Estimert effekt i mill. kroner	2,9	6,5	7,5	7,5

Bofellesskap #1

Unngå tildeling av for høyt tjenestenivå

Beskrivelse av dagens situasjon

I analysene og arbeidsmøtene er det avdekket flere utfordringer knyttet til tildeling av tjenester og tjenestenivået. Det uttrykkes at flere beboere mottar tjenester som overstiger deres faktiske behov. Et for høyt tjenestenivå fører til økte kostnader for kommunen og reduserer brukernes selvstendighet. Det ble også påpekt at det har vært en tendens til å tildele tjenester i bolig når det er ledig kapasitet. Dette skjer selv om boliger i bofellesskap er en ressurskrevende tjeneste som bør tildeles personer med behov for nattlig eller tett daglig tilsyn. Videre har avdelingene i Bo og mestring stor frihet til å selv vurdere og endre tjenestene som gis. Derfor økes tjenestene som blir gitt av kommunen uten at Tjenestekontoret informeres eller at ny søknad og saksbehandling gjennomføres slik det skal gjøres. Et annet moment er at det for nye søkere ofte benyttes åpne vedtak. Dette er vedtak hvor tjenestenivået kartlegges gjennom testing før en anbefaling gis til Tjenestekontoret. Dette gir ofte et inkonsekvent tjenestetilbud og ulikt tjenestenivå. Også dette gir fordyrende effekt siden nivået da kan senkes.

Beskrivelse av foreslått endringer

Vi anbefaler en grundigere behovsvurdering av hver enkelt søker enn hva kommunen har i dag. Det kan ikke aksepteres at ledig kapasitet brukes til å venne brukere til et for høyt tjenestenivå. Det er viktig at evalueringsrutinen man har følges, og at man ved evaluering er like oppmerksom på for høyt tjenestenivå som for lavt tjenestenivå. Tjenestekontorets formål er å sikre likeverdig og riktig og forsvarlig tjenestetildeling. Vi anbefaler en enda tettere dialog mellom avdelingene og Tjenestekontoret i disse evalueringene for å unngå at noen får tjenestenivå som er utover det nødvendige. Samtidig anbefaler vi å gå bort fra åpne vedtak for å unngå at brukere venner seg til et høyere tjenestenivå enn nødvendig. Implementering av nye rutiner og opplæring kan kreve en innledende investering ved gjennomgang av rutiner og sikre at man følger denne videre. En gjennomgang bør ha som målsetting å redusere samlet årsverk inkludert ikke-brukerretta, med 5 % tilsvarende 5,5 årsverk. Tiltaket ligger inne med fullårsvirkning fra 2026 og med virkning fra 1. august 2025. Dette tiltaket inkluderer flere grep som er omtalt nærmere på neste side.

Økonomisk effekt

En reduksjon på 5 % i årsverk, tilsvarer 5,5 årsverk. Dette inkluderer også ikke-brukerrettede årsverk. Estimert gjennomsnittlig kostnad per årsverk er 820 000,-.

Middels-høy økonomisk effekt

2025
Kr. 2 000 000

2026
Kr. 4 500 000

2027
Kr. 4 500 000

2028
Kr. 4 500 000

Gjennomførbarhet

Tiltaket er gjennomførbart med god planlegging og samarbeid mellom avdelingene og Tjenestekontoret. Det krever klare retningslinjer og opplæring for ansatte, samt etablering av faste evalueringsrutiner. Denne henger sammen med tiltak knyttet til arbeidstrøm for case for tjenestetildeling nedenfor og tiltak # 1.

Middels krevende å gjennomføre**Konsekvenser****Noe positive konsekvenser**Tjenesten

- På sikt vil det bli færre situasjoner hvor brukere går ned i tjenestenivå som konsekvens av at det har blitt gitt for høyt i starten
- Det legges opp til at brukerne kan bli mer selvstendige
- Mer likeverdig tjenestetildeling
- Krevende å redusere tjenestenivået til en bruker som brukeren har blitt vant til

Organisasjonen

- Ansatte kan bli utsatt for utagering blant brukere som går ned i tjenestenivå
- Kommunen oppleves mer profesjonell og rettferdig ut mot brukerne
- Bedre kommunikasjon mellom Tjenestekontoret og avdelingene i Bo og mestring

Samfunnet

- Ulogiske eller ikke rettferdige forskjeller i hvilke tjenester som tilbys brukerne kan reduseres
- Flere brukere vil kunne selvstendigjøres i eget hjem

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er langt bedre enn de fleste av de andre tiltakene

Følgende grep kan øke sannsynligheten for å tildele rett tjenestenivå

Tidlig samarbeid mellom Tjenestekontoret og bo og mestring ved nye brukere

Enhetene bør utarbeide en rutine for felles kartlegging av nye brukere, som sikrer et felles møte raskt etter at ny søknad er kommet inn. Dette vil bidra til bedre planlegging for ivaretagelse av nye brukere på beste måte både for tjenesten og brukeren.

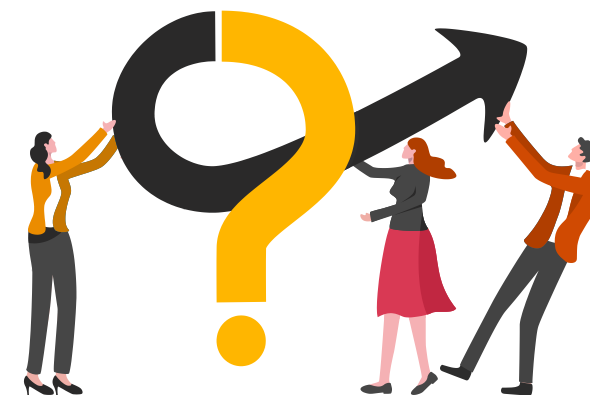
Unngå åpne vedtak med mindre det er helt nødvendig

Vi anbefaler kommunen å unngå åpne vedtak. Det kan være krevende å redusere et tilbud en bruker har blitt vant til. Endring i tjenestenivå (reduksjon) kan gi uro. Derfor er det viktig å ikke gi et for høyt tjenestenivå dersom man er usikker på mestringsevne, heller starte på et minimumsnivå og øke ved behov.

Øke ambulerende tjenester i hjemmet

Vi anbefaler kommunen å tilby mer ambulerende tjenester i hjemmet. Dette vil redusere behovet for plasser i bofelleskapene. Dette gir kommunen mulighet til å tilby fleksible og behovsbaserte tjenester. Samtidig styrker det den enkeltes evne til å mestre eget liv i eget hjem, noe som fremmer både selvstendighet og livskvalitet. Dette er også i tråd med tjenestetrappen.

Etablere en felles praksis for dokumentasjon

Vi anbefaler at kommunen utvikler og implementerer en felles praksis for dokumentasjon og bruk av fagsystemet Profil. Dette innebærer å lage klare retningslinjer som alle enheter følger, for å sikre enhetlig dokumentasjon og forbedret informasjonsflyt. Dette vil bidra til mer konsistente vurderinger av funksjonsgrad og tjenestebehov, og styrke samarbeidet på tvers av enhetene.

Følge evalueringsrutinen i større grad enn i dag

Det finnes en god evalueringsrutine som ikke alltid følges opp. Kommunen bør skjerpe evalueringsrutinen. Det bør alltid vurderes om en tjeneste kan fjernes, ikke bare om det kreves flere/nye tjenester. Avdelingsleder må kjenne til evalueringen og ved anbefaling om økt tjenestenivå skal evalueringen alltid kvalitetssikres av avdelingsleder.

Bedre informasjon og dialog

Vi foreslår at det skal utvikles rutiner for samarbeid og dialog mellom Tjenestekontoret og Bo og mestring, inkludert Driv aktivitetssenter. Dette bør omhandle samhandling rundt kartlegging av nye brukere og ved endret tjenestenivå og generell lærings- og erfaringsutveksling. Tjenestekontorets formål er å sikre likeverdig og riktig tjenestetildeling. Det er derfor nødvendig med tett dialog for å unngå at noen mottar et tjenestenivå utover faktisk behov.

Kompetanseheving i IPLOS-skår

Økt kompetanse i å sette og oppdatere IPLOS-skår er avgjørende for å sikre nøyaktige vurderinger av tjenestebehov og funksjonsgrad. Dette bidrar til mer presis tildeling av ressurser og tjenester, noe som kan forbedre kvaliteten på omsorgen. Videre kan det styrke samarbeidet mellom enheter ved å sikre en felles forståelse og vurderingsgrunnlag, noe som igjen fører til bedre koordinering og effektivitet i tjenesteleveransen.

Bofellesskap #2

Optimalisere ressursutnyttelse på tvers av bofellesskapene

Beskrivelse av dagens situasjon

Bemanningsfaktor og antall turnustimer per vedtakstime varierer mellom bofellesskapene. Det er i dag syv beboere som har 1:1 på natt. I tillegg har kommunen 4 nattevakter som fordeler 16 brukere mellom seg.

Det er utfordrende å optimalisere turnus for både bofellesskap og hjemmeboende, spesielt ved perioder med mange oppgaver, som morgenstell. Det oppleves å være motstand mot å jobbe på flere lokasjoner, noe som også kan føre til suboptimal turnus. I dag er det tydelig at hvert bofellesskap jobber "hver for seg", og det er lite samarbeid på tvers. Det er varierende kunnskap om turnustyper, som begrenser avdelingenes evne til å bruke personell effektivt, noe som kan føre til overbemanning ved oppgavetopper.

Brukergruppen til Bo og mestring krever annen kompetanse enn sykehjem. Beboere med sterke funksjonsnedsettelse får døgntjenester i bofellesskapet.

Beskrivelse av foreslått endringer

Vi anbefaler flere tiltak for å optimalisere ressursutnyttelsen på tvers av bofellesskapene. De er nærmere omtalt på neste side. Tiltakene kan bidra til en mer kostnadseffektiv drift og bedre tjenestetilbud i bofellesskapene.

Summen av disse tiltakene skal bidra til at de ulike boligene utnytter ressursene bedre på tvers og sikrer at man benytter både fast bemanning, vikarer og nattevakter bedre og jevnere enn i dag. De geografiske avstandene indikerer at dette potensialet ikke er utnyttet i dag.

Det bør forventes at man kan redusere samlet bemanning med ytterligere to årsverk, fra og med juni 2025. Ett årsverk koster rundt 820.000,- inkl sosiale kostnader.

Økonomisk effekt

Implementering av ambulerende team og velferdsteknologi kan medføre innledende kostnader. På sikt kan tiltakene redusere behovet for nattevakter og frigjøre ressurser, noe som gir besparelser. Estimert besparelse tilsvarer 2 årsverk.

Middels-lav økonomisk effekt

2025
Kr. 1 000 0002026
Kr. 1 600 0002027
Kr. 1 600 0002028
Kr. 1 600 000**Gjennomførbarhet**

Tiltakene er gjennomførbare med god planlegging og opplæring. Bruk av verktøy som Tørn kan forenkle prosessen med turnusplanlegging.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Noe positive konsekvenser

Tjenesten

- Bedre turnusplanlegging muliggjør bedre kvalitet på tjenesten
- Det kan oppleves negativt å kreve flytting til bofellesskap for å få nattevakt

Organisasjonen

- Mer effektiv bruk av ressurser
- Forutsigbar turnus kan øke trivselen og redusere stress
- Ansatte kan oppleve det som krevende å jobbe ved flere bofellesskap
- Bedre bruk av tjenestetrappen

Samfunnet

- Effektiv ressursutnyttelse kan frigjøre midler som kan brukes til andre velferdstiltak, noe som kommer hele samfunnet til gode
- Det kan også føre til bedre tjenester og økt livskvalitet for innbyggerne

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

Følgende grep kan bidra til å optimalisere ressursutnyttelse på tvers av bofellesskapene

Bofellesskapene bør i større grad dele på ressursene

Vi anbefaler økt samarbeid mellom bofellesskapene om ressursene. En tverrgående gruppe kan redusere behovet for vikarer og overtid. De korte avstandene, spesielt i Bø, gjør dette mulig. For å lykkes med dette initiativet, bør man arbeide for å bygge relasjoner på tvers av bofellesskapene, både med ansatte og brukere.

Avdelingslederne bør styrke kommunikasjon og erfaringsdeling

Avdelingslederne bør styrke kommunikasjonen mellom avdelingene for å bedre ressursfordelingen. Kommunen bør vurdere å anskaffe eller utvikle et system som muliggjør ressursplanlegging på tvers av avdelingene. Styrket kommunikasjon fremmer erfaringsutveksling. Hva gjør vi som de andre bofellesskapene kan lære av?

Ambulerende team kan bistå ved oppgavetopper

Ambulerende team bør ha ansvar for hjemmeboende, bistå ved oppgavetopper og gi økt fleksibilitet ved å eksempelvis erstatte hvilende nattevakter. Dette kan blant annet legge til rette for bedre ressursutnyttelse, kompetansedeling, økt kostnadseffektivitet og økt kvalitet på tjenestene.

Øke kompetansen i turnusplanleggingen

For å forbedre ressursstyringen og redusere behovet for vikarer og overtid, er det avgjørende å styrke kompetansen i turnusplanlegging, inkl TØRN. Bedre forståelse og bruk av TØRN vil sikre at bemanningen er mer tilpasset de faktiske behovene, noe som er avgjørende for en stabil og effektiv drift.

Gjennomføre kompetansehevende tiltak på sykehjem

Ved å gjennomføre kompetansehevende tiltak på sykehjem, kan beboere få sykehjemsplass når det er best for dem, noe som frigjør plass og ressurser i bofellesskapene. Dette sikrer at de som virkelig trenger sykehjemstjenester får det, mens bofellesskapene kan fokusere på beboere med andre behov.

Tilrettelegge for mer forutsigbar turnus

Forutsigbarhet i turnus sikrer stabilitet og trygghet ved å gi både beboere og ansatte en klar struktur i hverdagen. Dette fremmer kontinuitet i omsorgen, reduserer stress blant personalet, og bygger tillit gjennom kjente relasjoner. Resultatet er en mer harmonisk og effektiv drift av bofellesskapet, hvor beboernes behov lettere kan imøtekommes.

Utforske og ta i bruk velferdsteknologi

Bofellesskapene bør utforske velferdsteknologi som tilbyr tjenester som digitalt tilsyn, som for eksempel RoomMate. Slik teknologi vil kunne varsle automatisk ved en hendelse, uten at beboer trenger å varsle selv. Dette frigjør ressurser ved å redusere behovet for kontinuerlig manuell overvåkning.

Bofellesskap #3

Etablere en boligtildelingsstrategi med boligprofiler

Beskrivelse av dagens situasjon

Kommunen mangler en formell og strukturert boligtildelingsstrategi med spesifikke boligprofiler. Som påpekt i analysen, og tiltakene over, kan dette føre til ineffektiv ressursbruk og manglende samsvar mellom brukernes behov og tilgjengelige boliger.

Beskrivelse av foreslått endringer

Vi foreslår å utvikle en boligtildelingsstrategi som inkluderer detaljerte boligprofiler. Se eksempel neste side. Disse profilene skal ikke bare definere brukernes behov, men også spesifisere forventet bemanning som 0.5:1 eller 1:1, og behov for nattevakt. Dette vil muliggjøre en mer målrettet tildeling og tilrettelegging, slik at bofellesskapene kan tilpasses grupper med lignende behov. Strategien vil også gi mulighet for bedre tilpasning av bygg og ressursbruk. Det er viktig å være fleksibel, da brukernes behov kan variere, og fremtidige behov er vanskelige å forutsi med full nøyaktighet. Vi har for dette tiltaket lagt inn en moderat effekt og litt frem i tid. Det bør utredes videre hvilken effekt tiltaket også kan ha på behov for investeringer. Den effekten er ikke innarbeidet her. Det bør være en målsetning om redusert ressursbruk knyttet til boligene på rundt ett årsverk, samt noe redusert driftskostnader på selve byggene. Samlet estimeres det til rundt 1,0 mill. kroner fra 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket krever noe ressurser til å utarbeide og forankre strategien. Effektiv tildeling kan redusere feilplasseringer og optimalisere ressursbruk, noe som gir økonomiske besparelser over tid.

Lav økonomisk effekt

2025
Kr. 02026
Kr. 02027
Kr. 1 000 0002028
Kr. 1 000 000**Gjennomførbarhet**

Tiltaket er gjennomførbart med grundig planlegging og samarbeid mellom kommunens avdelinger. Det er viktig å være fleksibel, da brukernes behov kan variere, og fremtidige behov er vanskelige å forutsi med full nøyaktighet. Samtidig er tiltaket med på å muliggjøre effekter i tiltak #1 og #2 ytterligere.

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Middels positive konsekvenser

Tjenesten

- Får boliger som er bedre tilpasset deres individuelle behov, noe som kan forbedre livskvaliteten
- Forutsigbarhet og økt fokus på strategisk tjenesteutvikling

Organisasjonen

- En klar strategi gir bedre verktøy for effektiv tildeling og oppfølging, noe som kan redusere stress og øke arbeidstilfredsheten

Samfunnet

- Bedre ressursutnyttelse kan frigjøre midler til andre tjenester, og en mer rettferdig boligtildeling kan bidra til et inkluderende samfunn
- Kommunen oppleves som en profesjonell og seriøs aktør, også mot ev. Leiemarked og utbyggere

Samlet vurdering

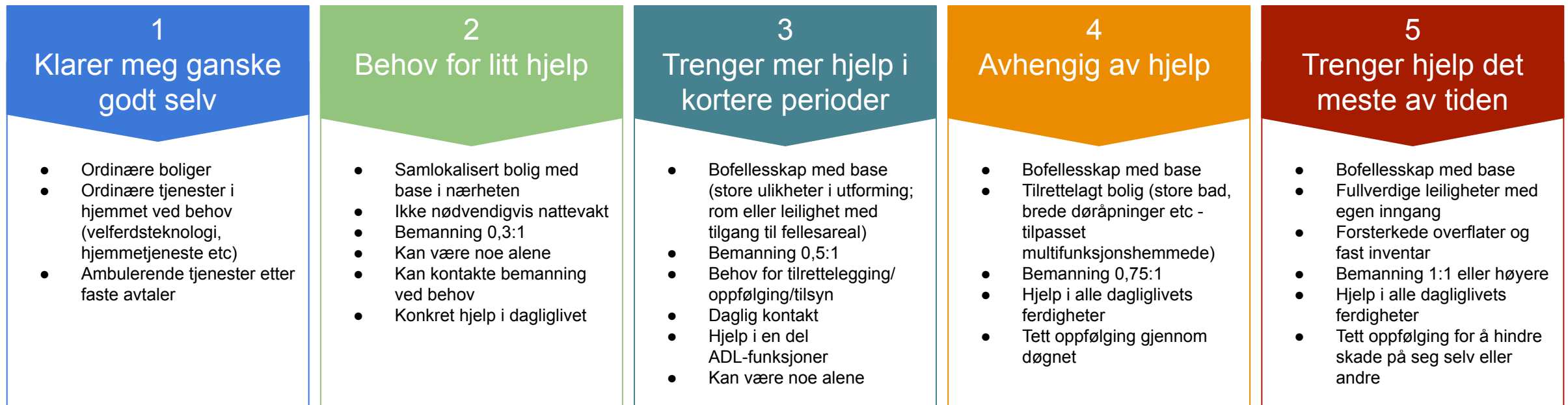
Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

Eksempel på boligtildelingsstrategi

Midt-Telemark jobber med å etablere en ny tjenestetrapp, hvor kommunen skal legge til rette for hverdagsmestring, forebygging, helsefremming, prioritering og samspill med pårørende og frivillige. Nedenfor har vi laget et eksempel på hvordan kommunen kan lage en boligkategorisering tilpasset nivåene i tjenestetrappen. Kategoriseringen foreslår tjenestemengde ut ifra hvor stort behov en tjenestemottaker har.

Formålet med en boligkategorisering:

- Botilbud tilpasset behov
- Lettere å målrette tildeling og tilrettelegging
- Mer hensiktsmessig sammensetning av beboere i boliger
- Bedre planlegging og utvikling av boliger
- Bedre koordinering mellom enheter/avdelinger

Bofellesskap #4

Digitalisere manuelt papirarbeid

Beskrivelse av dagens situasjon

Tjenestekontoret må fysisk scanne inn alle søknader de mottar, uansett om søknaden har kommet på papir eller digitalt. Dersom de mottar en digital søknad, må de printe ut søknaden, for så å scanne den inn på sikkert område og så laste den opp i Profil.

Hos bofellesskapene printes det også ut mye informasjon om beboerne, som legges i ringpermer. Disse ringpermene er for de ansatte.

Unødvendig manuelt arbeid kan føre til ineffektiv ressurs- og tidsbruk, manuelle feil og økt risiko for personvernbrudd.

Beskrivelse av foreslått endringer

Vi foreslår å fullstendig digitalisere søknadsprosessen ved å opprette et sikkert, digitalt system for mottak og behandling av søknader. Dette inkluderer å oppfordre søkere til å bruke digitale skjemaer. For bofellesskapene anbefales det å erstatte fysiske ringpermer med nettbrett for å gi ansatte enkel og sikker tilgang til nødvendig informasjon.

Det skal innføres et nytt EPJ-system i kommunen. Det kan være en god anledning for å innarbeide gode rutiner knyttet til digitalisering av manuelt papirarbeid.

Økonomisk effekt

Kostnader knytter seg til investering i digital infrastruktur, nettbrett og opplæring av ansatte. Gevinstene er reduserte kostnader knyttet til papirbruk, utskrift og manuell håndtering, samt effektivisering av arbeidsprosesser vil frigjøre tid og ressurser. Samlet ressursbruk knyttet til dette bør reduseres med 0,5 årsverk.

Lav økonomisk effekt

2025
Kr. 0

2026
Kr. 400 000

2027
Kr. 400 000

2028
Kr. 400 000

Gjennomførbarhet

Tiltaket er gjennomførbart med en planlagt overgang til digitale systemer. Det krever samarbeid med IT-avdelingen for å sikre sikkerhet og brukervennlighet, samt opplæring av ansatte for å sikre en smidig overgang.

Enkelt å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Enklere søknadsrutine og raskere saksbehandling
- Økt datasikkerhet og personvern

Organisasjonen

- Redusert manuelt arbeid
- Tilgang til oppdatert informasjon kan øke effektivitet og kvalitet

Samfunnet

- Bedre ressursutnyttelse og datakvalitet øker tilliten til tjenestene
- Bidrar til et mer bærekraftig miljø ved å redusere papirbruk

Svært positive konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

5

Case for tjenestetildeling

Kapitlet inkluderer blant annet beskrivelse av **tjenestetildeling** i Midt-Telemark og utvalgte kommuner, **forskjeller i tildelte tjenester** med utgangspunkt i case og **tiltak med tilhørende vurderinger**.

5.1

Innledning

Sammendrag

Midt-Telemark kommune ønsket en gjennomgang av sin tildelingspraksis for tjenesteområdene avlastning, omsorgsstønning og tjenester innen rus og psykiatri. I den forbindelse er det utarbeidet anonymiserte case av allerede behandlede søknader og tildelinger i Midt-Telemark kommune. Disse anonymiserte casene er sendt til Notodden og Horten kommune for vurdering av hvordan disse ville blitt behandlet i de respektive kommunene.

På de neste sidene presenterer vi bakgrunn, metodikk, analyser og anbefalinger.

Casene som er valgt er knyttet til tjenesteområdene avlastning for barn og unge, omsorgsstønning og psykisk helse.

På høyre side har vi oppsummert våre hovedfunn fra kartleggingen. Der presenteres også anbefalte tiltak.

- 5.0. Sammendrag
- 5.1 Innledning
- 5.2 Analyser og funn
- 5.3 Anbefalinger

For alle de utvalgte casene synes det som at Midt-Telemark kommune har en noe lavere terskel for tildeling. I et av casene er det ikke kommet vurdering fra en av kommunene.

Rapporten fra Vestfold og Telemark Revisjon bekrefter at kommunen følger regler ved tildeling av helse- og omsorgstjenester. Rapporten har derimot ikke vurdert dette i et økonomisk perspektiv. Anbefalingene rettet mot kommunen og Tjenestekontoret er fulgt opp av kommunen i etterkant av rapporten.

Casene viser at kommunene utviser skjønn og har et betydelig handlingsrom innenfor de tjenesteområdene som berøres. Prosessen frem mot tildeling og endelig vedtak er kritisk, spesielt med tanke på hvilke økonomiske effekter og forpliktelser kommunen påtar seg.

Casene treffer ulike tjenesteområder. Kommunen har hatt en positiv utvikling (reduerte kostnader) knyttet til rus og psykiatri de siste årene. Utviklingen innenfor de øvrige områdene er derimot mer negativ knyttet til kostnader og det er derfor anbefalt at man tar inn flere elementer i tildelingsprosessen som er direkte knyttet til enhetlig praksis og økonomiske vurderinger.

#	Tiltaksnavn	Helårseffekt mill. kr. pr år
1	Gjennomgang av tildelingsprosessen og oppmerksomhet på kostnads- og ressurseffektive alternativer	1,0

Midt-Telemark kommune ønsker bistand til å vurdere praksis for tjenestetildeling

Bakgrunn og mandat

Midt-Telemark kommune har behov for å redusere sine utgifter i flere tjenesteområder, for å sikre en bærekraftig økonomi framover. I den forbindelse ønsker kommunen å vurdere tildelingspraksis for tjenesteområdene avlastning for barn og unge, omsorgsstønad og psykisk helse.

Tjenestekontoret har valgt ut fire case som overlapper mellom de ulike tjenesteområdene. Casene består av søknader som er kommet inn og en brukerdialo og kartlegging som ligger til grunn for vedtak.

Casene ble sendt ut til Notodden og Horten kommune. Disse har så gått gjennom disse og vurdert ut fra sin praksis for tildeling. Vurderingene de ulike kommunene har gjort, er så sammenstilt og presentert på de neste sidene. Selv om vurderingene fra Notodden og Horten er basert på deres tildelingspraksis i sammenlignbare saker, tas det forbehold om at reell saksbehandling av sakene kunne gi et annet resultat enn det som fremkommer her. Det er likevel nyttig å få en slik vurdering med tanke på hvilket tjenestenivå sammenlignbare kommuner har og ikke minst at utfallet av søknader varierer betydelig.

I casene er tjenestene “omsorgslønn” og “avlastning” benyttet. I Helsedirektoratets nasjonale veileder oppdatert februar 2025 er disse kommunale ytelsene nærmere beskrevet. Beskrivelsene er gjengitt til høyre.

Omsorgslønn

Omsorgslønn er en økonomisk ytelse som kan gis til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid. Det ytes vanligvis i forbindelse med pleie og omsorg av gamle, syke pasienter, alvorlig funksjonshemmede voksne og multifunksjonshemmede barn. Det er omsorgsoppgavens tyngde som er avgjørende, ikke pasientens tilstand eller alder.

Omsorgslønn innvilges av kommunen etter søknad og vurdering av behov. Kommunen kan velge å gi andre tjenester i stedet. Kommunen fastsetter omfanget av omsorgsarbeidet etter individuell vurdering.

Lønnsnivået er som for omsorgsarbeidere, og uavhengig av lønsmottakers utdanning og øvrige lønnsnivå. For noen personer kan dette være en tilfredsstillende løsning som gjør det mulig å yte omsorg med redusert innsats i normalt arbeid, uten for stort økonomisk tap.

Avlastning

Personer med stort omsorgsarbeid kan ha krav på avlastning ved at noen andre overtar omsorgen for den pleietrengende i perioder.

Dette kan være spesielle avlastningsboliger for barn, særlige boliger for funksjonshemmede eller sykehjem.

Det å få avlastning skal gi omsorgsyter mulighet til å få fritid, hente seg inn, feriere eller annet. I spesielle situasjoner kan dette muligens være en ytelse som kan forhindre bruk av sykmelding til omsorgsgiver.

5.2

Analysar og funn

Innledning til case-gjennomgangen

Metodikk og fremgangsmåte

På de neste sidene er casene presentert etter en oppsummerende mal. Det er kort beskrevet vedkommendes alderspenn, hvilken diagnose vedkommende har og boforhold. Dette er alle viktige parametre før inngangen og beskrivelsen av selve caset.

Hvert av casene har så en kort beskrivelse av sentrale forhold og omstendigheter utover de første opplysningene. Til slutt gjengir vi hva det er søkt om.

Først i vurderingene fremgår hva Midt-Telemark har landet på i det spesifikke caset. Selv om casene er anonymisert, er det basert på reelle case og reelle innvilgede søknader.

Deretter har vi oppsummert hva tilbakemelding vi har fått fra henholdsvis Notodden og Horten kommuner. En innvilgelse er markert med grønt og avslag er merket med rødt. Hvis det ikke er gjort en reell vurdering er det markert med oransje.

I de tilfeller der en av de andre kommunene ville valgt en lettere form for tiltak er denne også da satt til avslag og i fargen rødt.

Case-presentasjon og gjennomgang av funn

På de neste sidene er hvert av casene gjennomgått. Kommunene som har gitt sin tilbakemelding har fått oversendt nødvendig anonymisert dokumentasjon for å gjøre sine vurderinger opp mot praksis og regler i egen kommune. Sammendraget av disse vurderingene er systematisert likt for alle casene.

Casene er valgt ut sammen med kommunen og representerer typiske søknader om bistand og støtte som kommunens Tjenestetilingskontor får.

Kort oppsummering av VTR*-rapport (2023) - Tjenestekontoret

Formål med VTR-rapporten

Forvaltningsrevisjonen ble bestilt av kontrollutvalget i Midt-Telemark i sak 8/23. Problemstillingen er relevant for denne case-gjennomgangen og det er derfor viktig å ha dette i bakhodet i det videre utviklingsarbeidet i samarbeidet mellom Tjenestekontoret og de utførende enhetene i kommunen. I tillegg kommer utfordringene med å være konsistent i tildelingene og at man selvsagt følger gjeldende regler for tildeling. Problemstillingen for VTR-rapporten var:

I hvilken grad følger Tjenestekontoret gjeldende regler ved tildeling av helse- og omsorgstjenester?

Rapporten tar for seg helse- og omsorgstjenester generelt og ikke bestemte tjenester eller tjenester rettet mot bestemte grupper.

For beskrivelse av selve metode, samt beskrivelse av selve tjenestekontoret viser vi til rapporten. Link til rapporten finner man [her](#).

Økonomi er ikke et sentralt tema i rapporten. Man har fokus på regeletterlevelse og tiltak/aksjoner knyttet til dette. I gjennomgang ovenfor knyttet til overordnet økonomisk analyse ønsker man å se på om ulik praksis og utnyttelse av kommunens handlingsrom innenfor lovverket også kan ha økonomiske effekter. KOSTRA-tall og regnskapsgjennomgang tyder på at det er ulik praksis mellom sammenligningskommunene. Derfor er vårt hovedfokus i case-gjennomgangen ikke regeletterlevelse, men i hvilken grad ulikheter også kan ha økonomiske effekter.

Oppsummering og anbefaling i VTR-rapporten

Rapporten har et sammendrag som oppsummerer funn og vurderinger, samt gir kommunen en rekke anbefalinger.

- Undersøkelsen tyder på at kommunen i stor grad følger regler ved tildeling av omsorgstjenester. Evalueringen er vurdert opp mot en rekke områder (gjengis ikke i sin helhet).
- Relevant for case-gjennomgangen er det som omtales knyttet til likebehandling, utredning, saksbehandlingstid og vedtak om helsehjelp.
- Det er iverksatt tiltak for å sikre **likebehandling**, men på rapporteringstidspunktet mangler kommunen et system for å ta vare på klargjørende avgjørelser som kan ha relevans for behandling av enkeltsaker.
- Kommunen har rutiner for **utredning** av behov, men det påpekes utfordringer med at man innhenter mangelfull informasjon og at IPLOS er tilstrekkelig oppdatert. I tillegg påpekes det at kommunen ikke har utarbeidet lokal forskrift om tildeling av sykehjemsplass og at saksbehandlerne forholder seg fortsatt til gammel forskrift.
- Det er iverksatt tiltak for tilfredsstillende **saksbehandlingstid** og oppfølging av foreløpige svar. På rapporteringstidspunktet hadde ikke kommunen rutiner for å ta ut statistikk på saksbehandlingstid.
- Kommunens **rutiner og maler** er egnet til å ivareta kravene til underretning om og utforming av vedtak.

Rapporten har også totalt 8 konkrete anbefalinger rettet mot Tjenestekontoret.

* Vestfold og Telemark revisjon

Case 1 - Søknad om avlastning for barn med barneautisme

	Alder Barnehagealder
	Diagnose Barneautisme
	Boforhold Bor hjemme med mor, far og et søsken
	Beskrivelse av case Barnet bor med foreldrene og ett søsken, hvor begge foreldrene er utenlandske. Barnet viser lite blikkontakt, tar lite initiativ til sosial interaksjon, og har begrensede og repetitive interesser og atferd. Det er også rapportert om forsinket språkutvikling og utfordringer med overganger og endringer.
	Det søkes om Avlastning - hver helg ev. annenhver helg

Midt-Telemark Innvilget avlastning Det er vurdert viktig med avlastning på bakgrunn av diagnosen som gjør at barnet trenger tett oppfølging. For å få overskudd for å være der for barnet er det viktig at foreldre får hentet seg inn. Foreldrene trenger også tid til søsken.
Notodden Avslag på avlastning Det rapporteres ikke særskilte problemer med nattevåking. Barnet har full barnehagetid. Foreldre har god veiledning fra SAF og barnehage. Alternativt innvilges inntil 2 døgn per måned i privat avlastning.
Horten Avslag på avlastning Det vurderes at barnet har et kontinuerlig tilsynsbehov, og dette sammenfaller med skriv fra HBF om omsorgsnivå ut ifra normalalder. Horten kommune ville etter dette gitt familien tilbud om hjemmeveiledning, for å se på tilrettelegging på hjemmebane.

Case 2 - Søknad om avlastning, koordinator og aktivitetskontakt for ungdom med autisme

	Alder Ungdomsskolealder
	Diagnose Autisme
	Boforhold Bor hjemme med mor og et søsken
	Beskrivelse av case Ungdommen kommer fra utlandet og bor i Norge sammen med mor og et søsken, mens far fortsatt er i krig. Ungdommen har problemer med sosialisering, men har sterke teoretiske skoleferdigheter. Mor er mye på språkopplæring, og ungdommen blir en del alene hjemme. Utageringer har forekommet tidligere, men dette har bedret seg etter medisiner. Mor opplever omsorgsarbeidet som tungt.
	Det søkes om Avlastning, koordinator og aktivitetskontakt

Midt-Telemark		
Avslag på avlastning	Innvilget koordinator	Innvilget aktivitetskontakt
Midt-Telemark gir avslag på avlastning, da det først må vurderes om omsorgsarbeidet rundt ungdommen er særlig tyngende, må først skoletilbudet være på plass i sin helhet. Kommunen innvilger både koordinator og aktivitetskontakt for å lette omsorgsbyrden.		
Notodden		
Avslag på avlastning	Koordinator nevnes ikke	Innvilget aktivitetskontakt
Konkluderer med at det ikke er grunnlag for avlastning, da Notodden ikke ser at foreldre utfører særlig tyngende omsorgsoppgaver som helse- og omsorgstjenesten ellers ville gjort. Det innvilges tre timer aktivitetskontakt/fritidskontakt i uken for ett år, med mål om å følge til aktiviteter som vedkommende kan delta på selvstendig senere. Koordinator nevnes ikke, men kommunen ville muligens vurdert noe miljøarbeid for at ungdommen skal tørre å være alene hjemme, samt lære Aktiviteter i dagliglivet (ADL).		
Horten		
Avslag på avlastning	Innvilget koordinator	Innvilget aktivitetskontakt
Avlastning vil ikke ytes i med bakgrunn i at hjelpebehovet til ungdommen ser ut til å være hovedsakelig av aktivitet og sosial deltakelse. Kommunen vil tilby koordinator for å bistå mor i enkelte møter med andre distanser. Horten innvilger aktivitetskontakt med tre timer per uke for å ha mulighet til å delta på sosiale/fysiske aktiviteter.		

Case 3 - Søknad om avlastning og omsorgstønad for barn med dyp utviklingshemming

	<p>Alder Grunnskolealder</p>
	<p>Diagnose Dyp utviklingshemming</p>
	<p>Boforhold Bor hjemme med mor, far og et søsken</p>
	<p>Beskrivelse av case</p> <p>Barnet har dyp utviklingshemming. Tester utført av HABU viser at barnet ligger på et nivå under ett års alder på områdene kognisjon og språk. Barnet har ikke toalettferdigheter, og sliter tidvis med magen. Når hen skal spise, må maten være delt opp og ferdig tilberedt, og barnet nekter å benytte bestikk. Tannpuss er en stor utfordring, og dette har ført til dårlig tannhelse. Barnet trenger tilstedeværelse av en voksen til enhver tid. I hovedsak beskrives barnet som blid og lett å ha med å gjøre. Hen forstår ikke farer og liker å klatre og kaste seg om vinduer.</p>
	<p>Det søkes om Avlastning og omsorgstønad</p>

Midt-Telemark	
Innvilget avlastning	Innvilget omsorgstønad
Barnet er innvilget avlastning med en helg i måneden med inntil seks timer lørdag og søndag. Omsorgstønad innvilges i tillegg til at barnet har hjelpestønad sats 3.	
Notodden	
Innvilget avlastning	Avslag på omsorgstønad
Kommunen innvilger avlastning i avlastningsbolig med to til fire døgn i måneden. Notodden gir mulig avslag på omsorgstønad, da hjelpestønad sats 3 dekker mye av det det søkes om. Fritidskontakt knyttes muligens til tid i avlastningsbolig.	
Horten	
Innvilget avlastning	Avslag på omsorgstønad
Innvilger et kartleggingsopphold ved kommunal timesavlastning, et tilbud på tre måneder med en ettermiddag med tre timer i uka, hvor det er sannsynlig at det blir innvilget privat avlastning med to døgn hver fjerde uke i etterkant. Omsorgstønad vil avslås på bakgrunn av barnets alder og generelt lite oppvåkning om natten. Kontaktperson ved avlastning vil også fungere som koordinator.	

Case 4 - Søknad om samtaler for ung voksen med depresjon

	Alder Ung voksen
	Diagnose Moderat depresjon
	Boforhold Bor alene og har en distanse til familien
	Beskrivelse av case Den unge voksne personen har depresjon og psykiske utfordringer, inkludert tidligere suicidalforsøk og alkoholbruk og annen selvmedisinering knyttet til angst. Hen ble innlagt på DPS akutt etter suicidalforsøket. Personen har opplevd flere alvorlige hendelser. Det er mistanke om emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse. Hen er deltidsstudent med et begrenset nettverk, noe som bidrar til følelsen av ensomhet og ønsker ukentlige samtaler for støtte og stabilitet i hverdagen.
	Det søkes om Oppfølging etter utskrivelse i form av samtaler

Midt-Telemark	
Innvilget samtaler	Innvilget medikamenthåndtering
Midt-Telemark vurderer det slik at personen har behov for en samtalepartner og hjelp til å håndtere medisiner, da hen fyller kriteriene for å få helsehjelp fra tjeneste for psykisk helse og mestring.	
Notodden	
Ikke vurdert saken	Ikke vurdert saken
Notodden har ikke vurdert denne saken.	
Horten	
Avslag på samtaler	Ikke nevnt medikamenthåndtering
Horten kommune fattet ikke vedtak på oppfølging og samtaler fra tjenesteområdet psykisk helse og avhengighet. Kommunen begrunner det med at innbyggere tar direkte kontakt og så gjøres det en medisinskfaglig vurdering av behov, omfang, hyppighet og grad av hast.	

Vurderinger og funn fra casegjennomgangen

Introduksjon knyttet til forskjeller i vurderinger/praksis for tildeling

Gjennom casene har vi fått interessante vurderinger og tilbakemeldinger fra de andre kommunene. De anonymiserte casene har blitt grundig vurdert og samlet sett får vi et inntrykk av at tildelingene i Midt-Telemark kommune gir på et **moderat høyere nivå** enn i Horten og Notodden. Likevel er det presiseringer og alternative tiltak som blir beskrevet i svarene som viser at disse sakene ikke er åpenbare.

Vurdering av case 1

I første case, vedrørende et ungt barn med barneautisme opplever vi at de andre kommunene har en noe mer restriktiv tildelingspraksis. Det gis i utgangspunktet avslag på avlastning, men presiserer at det i enkelte tilfeller gis alternative tjenester, for eksempel avlastning inntil 2 døgn i månedlig privat avlastning. I dette tilfellet ga Midt-Telemark avlastning inntil en helg. Med andre ord ingen betydelig forskjell. Horten valgte her å tilby hjemmeveiledning og tilrettelegging hjemme. Teoretisk et langt mindre kostnadskrevende tiltak.

Vurdering av case 2

Case 2 gjelder et barn i ungdomsskolealder med autisme. Ingen av kommunene innvilger søknaden om avlastning, mens Horten og Midt-Telemark innvilger koordinator. Koordinator nevnes ikke av Notodden, men de innvilger, som alle kommuner aktivitetskontakt. Forskjellene mellom kommunene er, slik vi leser det, liten i dette caset.

Vurdering av case 3

Dette gjelder et ungt barn med en dyp utviklingshemming. Her er forskjellen at de andre kommunene gir avslag på omsorgslønn, men det tilbys avlastning hos samtlige. Midt-Telemark har i dette tilfellet gitt omsorgslønn i tillegg til at barnet får hjelpestønads sats 3 (forhøyet hjelpestønads) fra NAV. Som det fremgår av beskrivelsen av omsorgslønn, vil denne tildelingen og kostnadsomfanget variere. I dette eksempelet er det beregnet en omsorgslønn på i underkant av 1.300,-/mnd som da er korrigert for at det også mottas hjelpestønads sats 3. I dette tilfellet tildeler altså Midt-Telemark et noe høyere beløp eller tjenesten enn de kommunene som det er sammenlignet med.

Vurdering av case 4

Dette caset gjelder en ung voksen med depresjon og psykiske utfordringer. Dette caset er dessverre ikke vurdert av Notodden. Midt-Telemark har innvilget samtaler og medikamenthåndtering, mens i Horten er praksis i slike saker helt annerledes. Det gis ikke vedtak, men at man har mottak for innbyggere tar direkte kontakt. På dette området ser vi generelt at det er ulik praksis mellom kommunene. I hovedtrekk ligger forskjellen på hvordan man håndterer og sluser innbyggeren før man ev. gjør et vedtak om tjenester. Enkelte kommuner praktiserer lavterskelmottak for psykisk helse og rus. Ved disse mottakene loses alle inn før det gis vedtak. Noen har erfaringer at med å gjøre dette strukturert i tidlig fase så har man redusert private kjøp betydelig og at 9 av 10 loses videre til aktivitet som ikke fører til vedtak eller kostnader for kommunen.

5.3

Anbefalinger

Tjenestetildeling #1

Gjennomgang av tildelingsprosessen og oppmerksomhet på kostnads- og ressurseffektive alternativer

Beskrivelse av dagens situasjon

Casebeskrivelsene og resultatsammenligningen med Horten og Notodden viser en rekke ting. Tildelingskontoret står i svært mange utfordrende og komplekse saker. Det er viktig at man har tilstrekkelig tid, kapasitet og kompetanse til å gjøre de utredningene som er nødvendig før man avgjør videre prosess og eventuelt gjør et vedtak.

Vedtakene har stor økonomisk effekt for kommunen og et enkeltvedtak må også vurderes opp mot hva som er kommunens praksis og tjenestenivå. De fire casene som gjennomgås her får frem nyansene og at det i enkelte tilfeller er små forskjeller på sluttresultatet.

Kommunikasjon mellom Tjenestekontoret og produsere enheter er avgjørende viktig, for at man i størst mulig grad treffer på de vedtak man gjør. Vi har i begrenset grad gjennomgått selve tildelingsprosessen, selv om dokumentasjonen knyttet til casene samt rapporten fra VTR gir et godt innblikk av praksis.

Beskrivelse av foreslått endringer

En gjennomgang av tildelingsprosessen med utgangspunkt i ressurseffektivitet og disponering av stadig mer begrensede ressurser blir sentralt og anbefales som et konkret tiltak. Hovedformålet også her blir å forhindre økte fremtidig kostnader, men vi har lagt inn en moderat effekt og gevinst av tiltaket.

Det er viktig at kommunens Tjenestekontor, og kommunen forøvrig, er bevisst den rollen og avgjørende betydning det har for kostnadsutviklingen på sentrale tjenesteområder. Dette betyr at vedtak, utover å følge regler for tildeling, også må ha gjort:

- Vurdering av økonomisk effekt av foreslått tiltak, samt vurdering av alternativer innenfor loven, men på et lavere tjenestenivå
- Skarpe rutiner for hyppig re-vurdering av kostnadskrevende vedtak.
- Oppfølging og myndighet til å følge opp utførende virksomheter slik at vedtakene både følges opp og avsluttes når behovet opphører

Vi anbefaler at prosessgjennomgangen gjennomføres før sommeren. Den nye prosessen bør da implementeres høsten 2025.

Økonomisk effekt

En prosess-gjennomgang vil kreve innsats i 2025 og man bør høste erfaring og se reelle gevinster før man endelig avklarer prosessen. Besparelsen her knytter seg til redusert kostnad ute i tjenestene.

Lav økonomisk effekt

2025

0

2026

Kr. 500 000

2027

Kr. 1 000 000

2028

Kr. 1 000 000

Gjennomførbarhet

Prosessgjennomgang med konkrete forslag til endring er krevende kompetansemessig og i en travel hverdag. God intern veiledning må til og hovedfokus må være på hvordan sikre at tildelingene blir mest mulig ressurseffektive for kommunen. Må sees i sammenheng med tiltak under Boligtjenesten og tiltak #1

Middels krevende å gjennomføre

Konsekvenser

Noe positive konsekvenser

Tjenesten

- Vedtak blir enda mer konsistente og bærekraftige økonomisk.
- Økt fokus på vedtak og økonomisk effekt, kan være mer krevende å formidle

Organisasjonen

- Mer forutsigbarhet for tjenesteproduksjonen, gitt at man avklarer prosess og samhandling ytterligere
- For Tjenestekontoret utvides ansvaret noe og man må sikre at man har tilgang på tilstrekkelig kompetanse

Samfunnet

- Kommunesamfunnet blir enda mer forberedt på de demografiske utfordringene man står foran og at kommunens tjenestetilbud må reduseres for å håndtere demografiutfordringene

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

6

Legetjenesten

Kapitlet inkluderer blant annet beskrivelse av **gjennomføring** og **tilnærming**, **analyser** og **funn** knyttet til tjenesten, **tiltak** med **vurderinger** og **øvrige anbefalinger**.

Sammendrag

Midt-Telemark kommune ønsket bistand til å gå gjennom organisering av legetjenesten for å se på potensial for effektivisering og innsparinger.

Vi har gjennomgått drift, organisering og utvalgte arbeidsprosesser gjennom intervjuer og arbeidsmøter. Vi har også sett på noen nøkkeltall for sektoren, både offentlige tall og statistikk fra kommunen selv. Vi har også gjennomført en enkel spørreundersøkelse blant alle legene, blant annet knyttet til arbeidsoppgaver og fordeling av hva man bruker tid på.

Til høyre har vi satt opp hovedfunnene fra analysene og det som er grunnlaget for de tiltaksforslagene. Avslutningsvis i kapittelet presenterer vi våre anbefalinger basert på kvantitative og kvalitative analyser.

Det største potensialet ligger her på å øke inntjeningen for de kommunalt ansatte fastlegene. Det bør også vurderes hvordan man kan redusere administrasjonsdagen for disse. I tillegg bør man vurdere muligheten for samlokalisering av dagens to legekontor for å bedre ressursutnyttelsen. Det foreslås fem tiltak med samlet helårseffekt er estimert til 7,6 mill. kroner per år. Tiltakene kan du lese mer detaljert om i kapittel 6.3.

- 6.0 Sammendrag
- 6.1 Innledning
- 6.2 Analyser og funn
- 6.3 Anbefalinger og tiltak

Midt-Telemark har relativt høy legedekning, uten at dette kan begrunnes med svakere eller mer utsatt folkehelse enn sammenlignbare kommuner.

Legene i Midt-Telemark har kortere pasientlister enn sammenlignbare kommuner.

De næringsdrivende legene har over dobbelt så høy inntjening som de kommunalt ansatte legene har gjennom refusjoner og egenandeler.

En gjennomgang av arbeidsoppgaver og fordelingen mellom legene og øvrig personell avdekker et potensial for å se om ikke denne kan fordeles annerledes. Hovedformålet er å frigjøre tid til flere konsultasjoner

Kommunen har to legesenterlokasjoner som ligger relativt nært geografisk. Kommunen bør vurdere muligheten med en samlokalisering for å få til en bedre ressursutnyttelse. I dag har de to legesenterene en noe lavere bemanning av støttepersonell enn landsgjennomsnittet

6.1

Innledning

Midt-Telemark har høy ressursbruk på kommunehelse i forhold til sammenlignbare kommuner og ønsker herunder å se på fastlegetjenesten

Bakgrunn

Midt-Telemark kommune har bedt om bistand til et omstillingsprosjekt for å se på potensial for innsparing på ulike tjenesteområder. Fastlegetjenesten er et tjenesteområde kommunen ønsker å se spesielt på.

De siste årene har det vært krevende å rekruttere leger til kommunen, og løsningen har vært å benytte vikarer. Dette bidro til økte utgifter. Nå har kommunen besatt alle legestillingene. De nyansatte legene er kommunalt fastlønte leger, i stedet for næringsdrivende leger.

Kommunen har to legesentre, som ligger i Bø og Gvarv. Bø legesenter har 4 næringsdrivende leger og 4 kommunale leger. Gvarv legesenter hadde 6 kommunalt ansatte leger, men den ene legen sluttet i løpet av 2024. Begge legekantorene har LIS-1* lege under utdanning. Helsestasjonen i Midt-Telemark er tilknyttet Bø legesenter.

Mandat

Midt-Telemark kommune ønsket bistand til å vurdere drift av Bø og Gvarv legesenter, en gjennomgang av legenes og støttepersonellens oppgaver og arbeidsdeling, for å se på muligheter for frigjøring av mer tid til pasientrettet arbeid. Dette skulle også inkludere en vurdering av innsparingspotensial ved samlokalisering, både mht. lavere kostnader til lokaler og bedre utnyttelse av personell.

Mandatet er formulert på følgende måte:

Vurdere drift av legekantor ved Bø og Gvarv legesenter, ev. samlokalisering med hensyn til kostnadseffektivitet.

Analysen begrenser seg til en gjennomgang av fastlegetjenesten. I tillegg til fastlegetjenesten, består legetjenesten i en kommune også av legetjenester til sykehjem, helsestasjon, legevakt og skolehelsetjenesten. De nevnte legetjenestene er kun omhandlet i analysen, dersom de har et grensesnitt mot fastlegetjenesten som berøres i rapporten.

*LIS-1: "Lege i spesialisering del 1" er en lege som gjennomfører den første delen av sin spesialistutdanning. Dette er en obligatorisk del av utdanningen for leger som ønsker å bli spesialister

Gjennomgang av legetjenesten med kvantitativ og kvalitativ analyse

Kvantitativ analyse

Vi har brukt følgende kilder for kvantitative analyser:

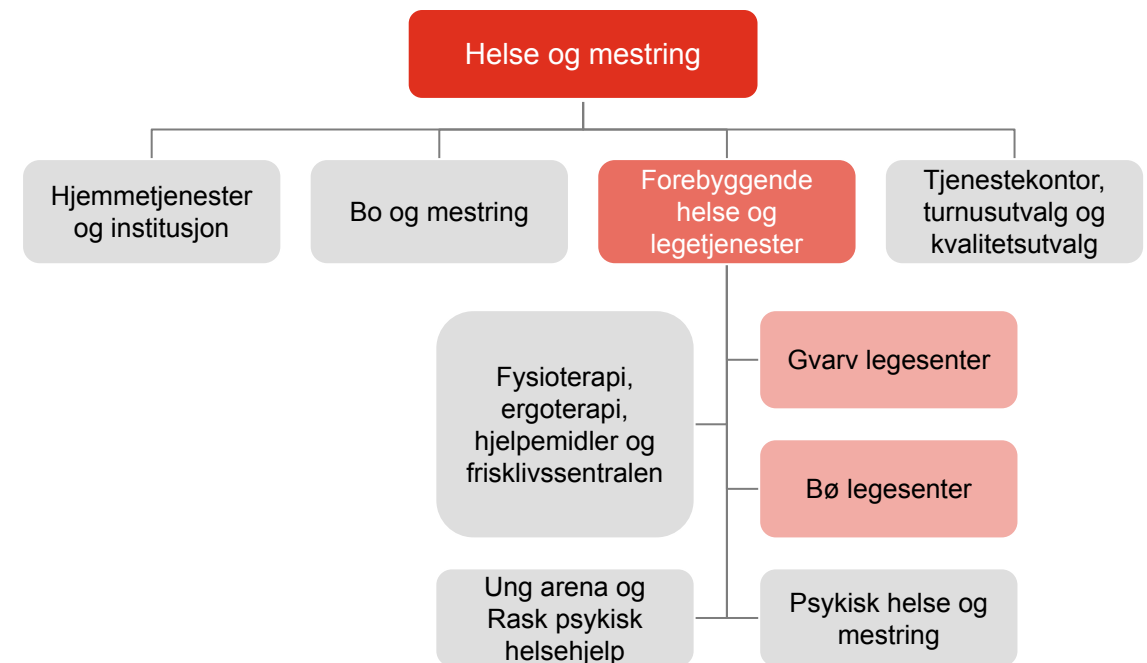
- Folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet.
- Helse refusjonsdata for se på inntjening til legene.
- kommunens tall for ansatte på legekantorene og opplysninger om lokasjonene.
- SSB (KOSTRA) og Framsikt for å finne nøkkeltall for tjenesteområdet.

Kvalitativ analyse

Vi har brukt følgende kilder for kvalitative analyser:

- En spørreundersøkelse er gjennomført av fastlegene ved Gvarv og Bø legesenter.
- Det har blitt utført felles arbeidsmøter med kommunalsjefen for Helse og mestring, enhetsleder for forebyggende helse- og legetjenester, og fastlegene ved både Gvarv og Bø legesenter med avdelingsledere.
- Det er gjort intervjuer med sentrale personer innenfor de fargede områdene i organisasjonskartet til høyre. Blant annet er det gjennomført intervjuer med kommunalsjef for helse og mestring, enhetsleder for forebyggende helse- og legetjenester og kommuneoverlege i Nome og Midt-Telemark og konstituert kommuneoverlege i Midt-Telemark.

Organisering av enhet “Forebyggende helse og legetjenester”

6.2

Analysar og funn

Midt-Telemark har høyere ressursbruk knyttet til kommunehelse enn sammenlignbare kommuner

Kommunen brukte mer ressurser på kommunehelse enn sammenlignbare kommuner i 2023, med unntak av Kragerø kommune. Grafen til høyre viser at kommunen brukte kr. 6.058 per innbygger på KOSTRA-funksjonene 232, 233 og 241 i 2023. Gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 7 brukte kr. 4.590 per innbygger. Dette utgjør en forskjell på nesten 17 mill. kroner for Midt-Telemark kommune. Disse tallene er korrigert for forskjellene i utgiftsbehov mellom kommunene.

Kommunene som inngår i sammenligningen ligger alle over gjennomsnittet for gruppen. Den kommunen i gruppen som hadde lavest ressursbruk innenfor kommunehelse i 2023 var Melhus kommune, som brukte kr. 3.553 per innbygger. Dette utgjør en forskjell i ressursbruken på nesten 29 mill. kroner sammenlignet med Midt-Telemark.

Samlet brukte kommunen nesten 69 mill. kroner på kommunehelse i 2023. Samlet for de tre KOSTRA-funksjonene hadde kommunen et merforbruk på i overkant av 12 mill. kroner.

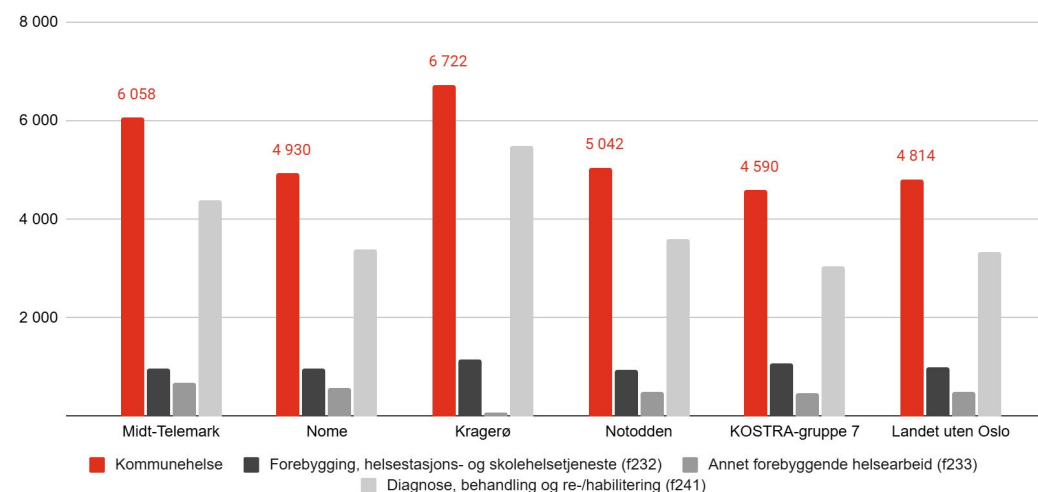
Enheten forebyggende helse og legetjenester i kommunen (som i stor grad har ansvaret for de omtalte funksjonene) brukte i overkant av 51 mill. kroner i 2023 og hadde et merforbruk på nesten fire mill. kroner.

Enhet forebyggende helse og legetjenester i kr. 1.000

Revidert budsjett 2023	47 379
Regnskap 2023	51 107
Merforbruk 2023	3 728

Kilde: Midt-Telemark kommune. Revidert budsjett og regnskap for 2023.

Netto driftsutgifter per innbygger til kommunehelse (2023)

Kilde: SSB (KOSTRA) hentet fra Framsikt. Netto driftsutgifter per innbygger fordelt på funksjonene 232, 233 og 241.

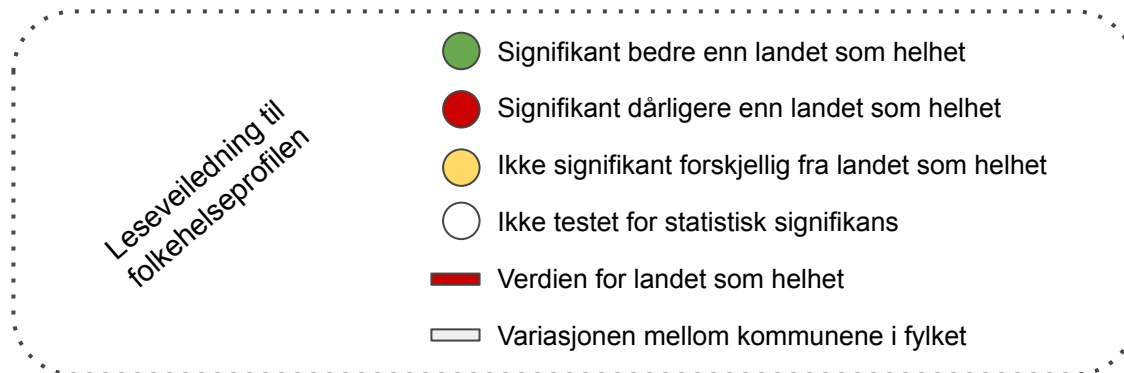
KOSTRA-funksjon 232, 233 og 241 i kr. 1.000

Revidert budsjett 2023	56 482
Regnskap 2023	68 909
Merforbruk 2023	12 427

Kilde: Midt-Telemark kommune. Revidert budsjett og regnskap for 2023.

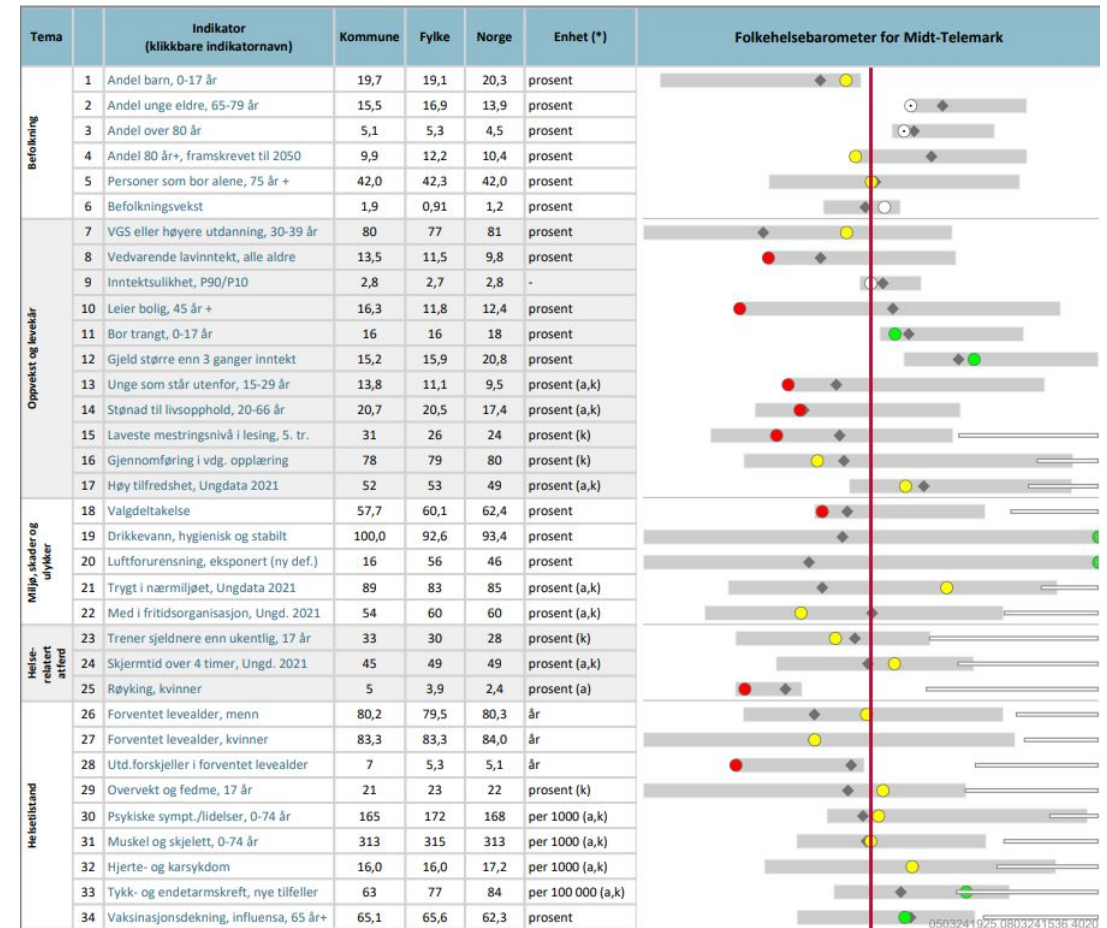
Folkehelsen i Midt-Telemark ligger på tilnærme samme nivå som i Nome, Kragerø og Notodden

Kommunen sin folkehelseprofil (tilgjengelig [her](#)) viser at befolkningen i Midt-Telemark ligger omtrent som landsgjennomsnittet på mange indikatorer. Kommunen skiller seg negativt ut på flere indikatorer knyttet til oppvekst og levekår. Blant annet har kommunen en høy andel som lever i vedvarende lavinntekt, høyt utenforskap blant unge og en høy andel innbyggere som mottar stønad til livsopphold. Også på indikatorene knyttet til helserelatert atferd og helsetilstand scorer kommunen relativt svakt, men ofte uten signifikant forskjell fra landet som helhet.

Folkehelseprofilen til de andre kommunene i sammenligningen (Nome, Notodden og Kragerø) viser at det er liten forskjell mellom kommunene hva utfordringsbildet angår. I likhet med Midt-Telemark skiller de andre kommunene seg negativt ut på flere av indikatorene.

Folkehelseprofilen er en del av bakteppet for analyse av kommunens utgifter til kommunehelse, men dette kan ikke alene forklare de høye kostnadene til disse tjenestene i Midt-Telemark kommune.

Kilde: Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil for Midt-Telemark kommune.

Midt-Telemark kommune ligger på nivå med landet for antall brukere av primærhelsetjenester knyttet til psykiske symptomer, hjerte- og muskel/skjelettsykdommer

Som folkehelseprofilen viste ligger Midt-Telemark omtrent som landsgjennomsnittet knyttet til de fleste indikatorene innenfor "helsetilstand". Grafen til høyre viser antallet brukere av primærhelsetjenesten knyttet til utvalgte sykdomsgrupper per 1.000 innbyggere. Disse er delt inn i:

- **Psykiske symptomer og lidelser**

Kommunen ligger omtrent likt som landet uten Oslo og KOSTRA-gruppe 7, noe under Kragerø, mens Nome og Notodden ligger noe lavere.

- **Hjerte- og karsykdomsdiagnoser**

Kommunen ligger lavere enn Kragerø, KOSTRA-gruppe 7 og landet uten Oslo, mens Nome og Notodden ligger noe lavere.

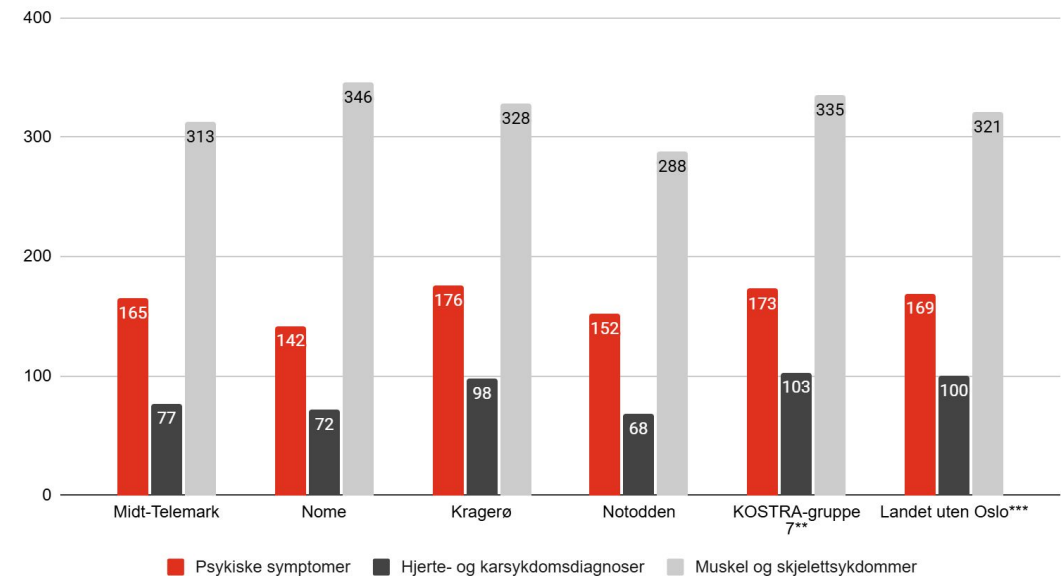
- **Muskel og skjelettsykdommer**

Kommunen ligger lavere enn KOSTRA-gruppe 7, landet uten Oslo, og de andre sammenligningskommunene, med unntak av Notodden.

Det at kommunen ligger på landsgjennomsnittet bekrefter at forklaringene til et høyere kostnadsnivå ligger et annet sted enn på heletilstanden alene.

Brukere av primærhelsetjenesten for utvalgte sykdomsgrupper per 1.000 innbyggere 0-74 år, 2020-2022*

Kilde: Folkehelseinstituttet (Kommunehelse).

*2021-årgangen mangler pga. utilstrekkelig tallgrunnlag

**PwC har gjort egne beregninger for å finne tall for KOSTRA-gruppe 7

***PwC har gjort egne beregninger for å finne tall for landet uten Oslo

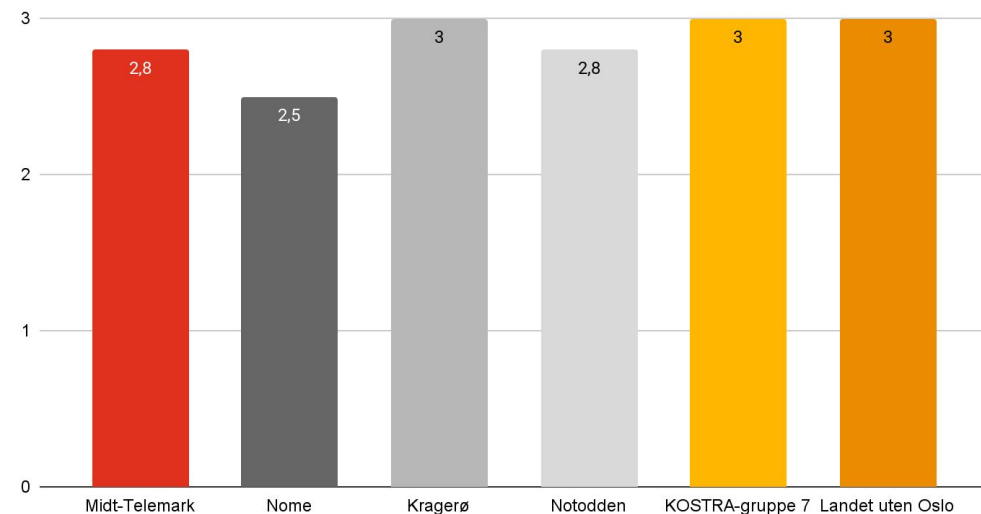
Innbyggere i Midt-Telemark går ikke til lege oftere enn i sammenligningskommunene

I perioden 2018 til 2023 økte antallet konsultasjoner i gjennomsnitt per innbygger i Norge, fra 2,7 konsultasjoner til 3,1 konsultasjoner. I 2023 ble det gjennomført 2,4 fysiske konsultasjoner og 0,65 e-konsultasjoner i gjennomsnitt per innbygger (Helsedirektoratet, Allmennlegetjenesten - [årsrapport 2023](#)).

Grafen til høyre viser tall hentet fra SSB (KOSTRA) og viser at antallet konsultasjoner i gjennomsnitt var noe lavere i Midt-Telemark enn for landet (her uten Oslo). Nome er den kommunen i utvalget som hadde lavest antall konsultasjoner per innbygger med 2,5. Notodden ligger likt med Midt-Telemark, mens Kragerø ligger høyere og på samme nivå som landet uten Oslo og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7.

I totalen peker dette i retning av at kommunen ikke har en høyere pågang hos fastlegene enn andre kommuner, når man ser på hele befolkningen i kommunen. Ettersom tallene tar utgangspunkt i antallet konsultasjoner i fastlegens praksiskommune inkluderer tallene alle konsultasjoner i kommunen, uavhengig av hvor innbyggerne har registrert bostedsadresse (særlig relevant ettersom Midt-Telemark har mange studenter og er en kommune med mange fritidsboliger).

Konsultasjoner per innbygger i fastlegens praksiskommune

Kilde: SSB (KOSTRA), tabell 12005. Tall gjelder for 2023

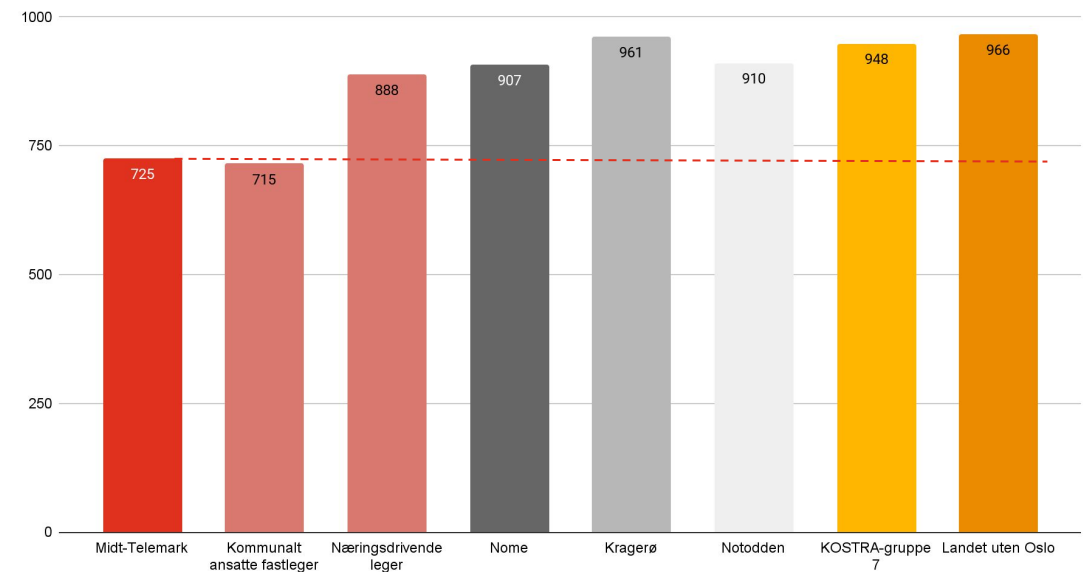
Fastlegene i Midt-Telemark har færre pasienter på listene sammenlignbare kommuner

Den gjennomsnittlige listelengden til fastlegene i kommunen var i 2023 på 725 pasienter. Dette er betydelig lavere enn sammenlignbare kommuner og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7 og landet uten Oslo. Sammenlignet med gjennomsnittet for gruppen hadde kommunen mer enn 200 færre pasienter på listene i gjennomsnitt. Også sammenlignet med de andre er forskjellen i gjennomsnittlig listelengde stor.

Også internt i kommunen er det store forskjeller i listelengdene. Blant de kommunalt ansatte fastlegene varierer listene med forskjeller på flere hundre pasienter. I gjennomsnitt hadde de kommunalt ansatte fastlegene 715 pasienter på sine lister, mens de næringsdrivende fastlegene hadde betydelig flere, med 888 pasienter i gjennomsnitt.

Pasientbehandling gir statlige refusjoner og inntjening via egenandeler. Dersom korte pasientlister også betyr få konsultasjoner, vil konsekvensen være en dyr fastlegetjeneste. De kommunalt ansatte fastlegene har også andre oppgaver pålagt av kommunen som i dag er med på å redusere tilgjengelig tid til konsultasjoner og antall pasienter på liste.

Gjennomsnittlig listelengde i kommunene, 2023

Kilde: Antall pasienter på fastlegelistene per kapasitet. SSB (KOSTRA) tabell 12005. Legelisten.no. Proff.no.

Næringsdrivende leger har mer enn dobbelt så høy inntjening som kommunalt ansatte fastleger

For 2023 viser KUHR*-databasen at næringsdrivende leger (registrert som FALE** i registeret) tjener inn mer enn dobbelt av det kommunalt ansatte fastleger gjør (registrert som FALO***).

Det kan være flere årsaker som hver for seg eller kombinert forklarer forskjellen:

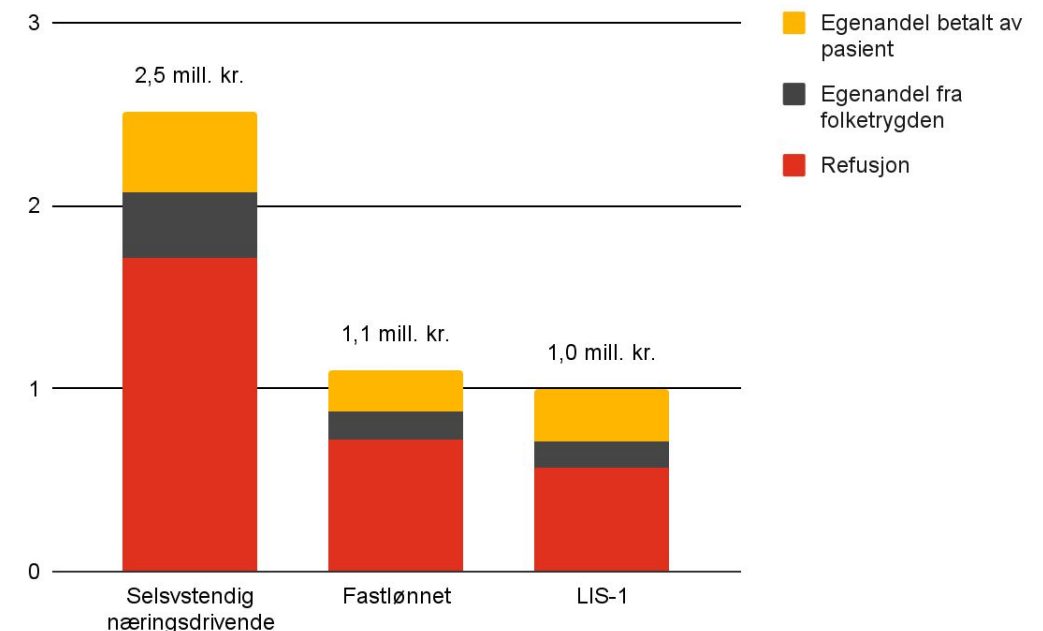
- Kommunalt ansatte fastleger har færre konsultasjoner
- Kommunalt ansatte fastleger har kortere arbeidstid
- Kommunalt ansatte fastleger har flere oppgaver som ikke er pasientrettet
- Kommunalt ansatte fastleger takserer annerledes

Det har vært en bevisst strategi fra Midt-Telemark kommune å ansette fastlegene, framfor å fortsette med praksisen at fastleger skal være selvstendig næringsdrivende. For å redusere ressursbruken på legetjenesten, må kommunen derfor jobbe med en strategi for å øke inntjeningen til de kommunalt ansatte fastlegene.

Både antall konsultasjoner man rekker i løpet av en arbeidsdag og en nøyaktig og riktig taksering er forklaringer på disse forskjellene mellom de private og de kommunale.

I tiltaksdelen nedenfor er flere av tiltakene knyttet til å øke inntjeningen for de kommunalt ansatte fastlegene.

Inntjening basert på refusjoner og egenandeler hos selvstendig næringsdrivende leger, kommunalt ansatte fastleger og LIS-1 lege i Midt-Telemark kommune 2023

Kilde: Helserefusjonsdata.

* KUHR: Kontroll og utbetaling av helserefusjoner; **FALE: Fastlegeavtale; ***FALO: Fastlønnede leger i offentlig sektor

Fastlegene i Midt-Telemark gjennomfører færre fastlegekonsultasjoner om dagen i snitt enn sammenligningskommuner og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7

Kommunen hadde totalt 14 fastlegeavtaler og gjennomførte til sammen 30.083 konsultasjoner i 2023. Med utgangspunkt i 200 arbeidsdager for fastlegene gir dette et gjennomsnitt på 10,7 konsultasjoner per dag. Dette var en reduksjon på 0,4 konsultasjoner per dag sammenlignet med året før. Disse tallene inkluderer både kommunalt ansatte fastleger og næringsdrivende fastleger.

Sammenlignet med Notodden, Kragerø og Nome hadde Midt-Telemark færre konsultasjoner per fastlege både i 2022 og 2023. Kragerø er den kommunen som gjennomførte flest konsultasjoner per fastlege i sammenligningen, med 14,1 konsultasjoner i 2023. Også gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7 er også forskjellen stor, ettersom gjennomsnittet ligger over kommunene som er med i sammenligningen. Hadde kommunen ligget på samme gjennomsnitt som gruppen, ville man i 2023 gjennomført 10.640 flere konsultasjoner. Landet uten Oslo ligger omtrent på samme nivå som KOSTRA-gruppe 7.

Antall fastlegeavtaler, konsultasjoner totalt og konsultasjoner per fastlege, 2022-2023

	Antall fastlegeavtaler totalt, inkludert lister uten fast lege		Antall fastlegekonsultasjoner i legens praksiskommune		Antall konsultasjoner om dagen i snitt per lege	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Midt-Telemark	13	14	28 761	30 083	11,1	10,7
Notodden	14	14	36 886	37 034	13,2	13,2
Kragerø	10	11	31 379	31 032	15,7	14,1
Nome	7	7	16 494	16 053	11,8	11,5
KOSTRA-gruppe 7	572	596	1 717 298	1 727 054	15,0	14,5
Landet uten Oslo	4 847	5 027	14 468 562	14 561 218	14,9	14,5

Kilde: Antall pasienter på fastlegelistene per kapasitet. Kilde: SSB (KOSTRA) tabell 12005. Legelisten.no. Proff.no.

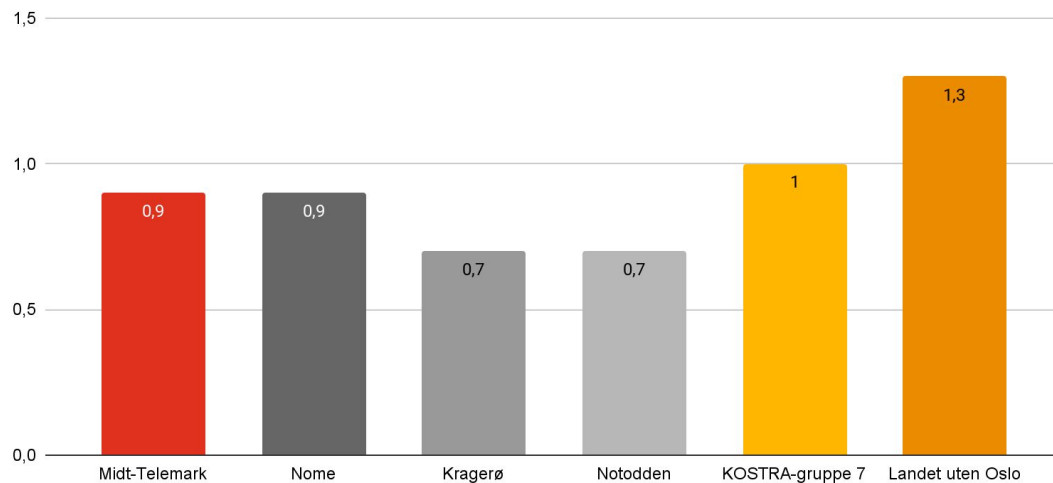

Midt-Telemark har bedre legedekning på institusjon enn Kragerø og Notodden, men lavere enn snittet for KOSTRA-gruppen

Kommunen har én sykehjemslege ansatt i 100 %-stilling. Dette er relevant av hensyn til at denne legen dekker opp noe av behovet for legetjenester blant brukere i institusjoner. Og dermed redusere behovet noe for timer hos fastleger.

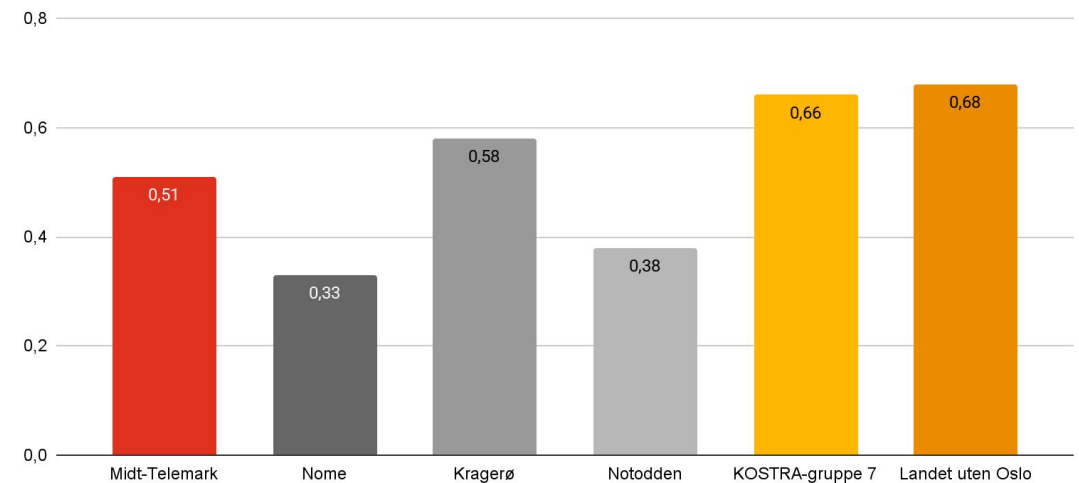
Kommunen har høyere legedekning enn Kragerø og Notodden, men lavere enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppa og landet uten Oslo. I sykehjem leveres det flere legetimer i Midt-Telemark sammenlignet med Nome og Notodden, men det leveres færre legetimer enn i Kragerø og sammenlignet med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen og landet uten Oslo.

Legeårsverk per 10 000 innbygger i institusjon for 2023

Kilde: SSB (KOSTRA) tabell 11996

Legetimer per uke per beboer i sykehjem for 2023

Kilde: SSB (KOSTRA), tabell 12209.

De to legesentrene har noe lavere bemanning av støttepersonell enn gjennomsnittet for landet

Bø legesenter har 4 kommunalt ansatte leger i 3,3 årsverk. I tillegg er det tilknyttet 4 næringsdrivende leger til legesenteret. Alle de 8 legene deler på støttepersonell som er ansatt ved Bø legesenter. Avdelingsleder er støttepersonell i 50 %. Legesenteret har nylig tilknyttet seg en LIS-1 lege (utdanningsstilling).

Gvarv legesenter har 6 leger og en LIS-1 lege. Avdelingsleder er også her 50 % støttepersonell.

De to legesentrene har omtrent samme antall årsverk av støttepersonell per lege, 0,7, når LIS-1 legene inkluderes. I realiteten er det noe høyere, da rundt 30 % årsverk brukes til annet helserettet arbeid enn fastlegearbeid, og de kommunale legene har noe mer tid til ferie og kontordag enn næringsdrivende leger.

Legeforeningen anslo at i 2017 var det ansatt 0,8 personer per lege (helsesekretærer) på legesentre*. Det er krevende å finne statistikk på bemanning på legekontorer, men en stikkprøve viser at Kragerø og Østre Toten (samme KOSTRA-gruppe) ligger på dette nivået og over.

* Kilde: [Legeforeningen](#).

	Stillingsnavn	Fast %	Støttepersonell per lege/leger per leder
Gvarv	Lege (6)	6,0	
	Helsesekretær	1,7	0,3
	Sykepleier	0,6	0,1
	Kontormedarbeider	1,2	0,2
	Avdelingsleder*	0,5	0,1
	Utdanningsstilling	1,0	
	Støttepersonell per lege		0,7
	Sum	11,5	
Bø	Lege (8 inkl. næringsdrivende)	3,3	
	Helsesekretær	3,4	0,4
	Sykepleier	1,8	0,2
	Utdanningsstilling	1,0	
	Avdelingsleder*	0,5	0,1
	Støttepersonell per lege		0,7
		Sum	10,5

Kilde: Tall delt med PwC fra kommunen.

Gvarv legesenter drifter med høyere kostnader enn Bø legesenter

Samlet har kommunen rundt 4,6 mill. kroner i direkte kostnader knyttet til de to legekantorene i henholdsvis Bø og Gvarv.

Bø legesenter har en lavere husleie enn Gvarv legesenter. Det er gjennomført investeringer i nyere tid på Gvarv legesenter som nok er noe av forklaringen.

En samlokalisering i Bø legesenter kan la seg gjøre, om lokalene som tannklinikken i dag disponerer, kan frigjøres. Et annet alternativ kan være å bygge på lokalene i Bø.

Potensiell besparelse kan deles i noen ulike kategorier:

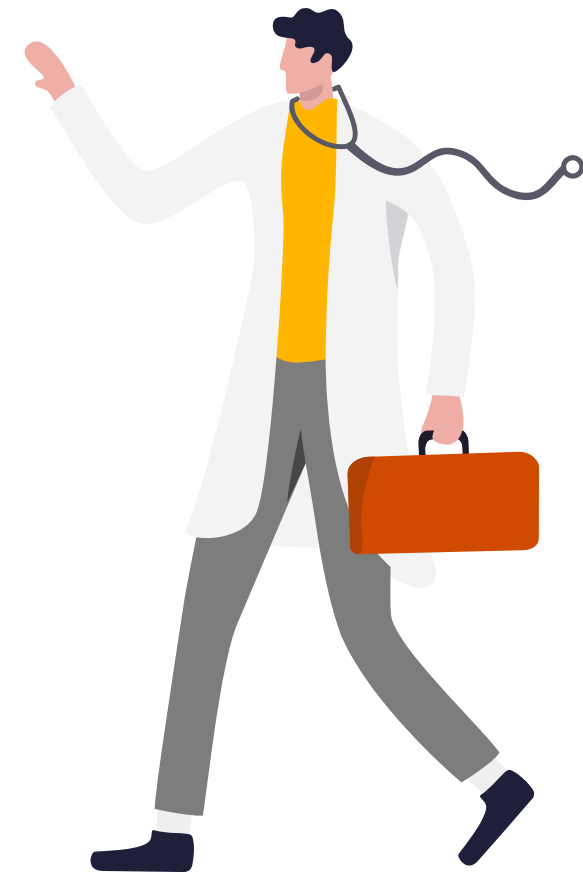
- Lavere husleie (spesielt felleskostnader knyttet til vedlikehold, brøyting, strøm)
- Legge grunnlaget for bedre ressursutnyttelse av støttepersonell
- Deling av lokaler og medisinsk utstyr
- Enklere administrativ støtte til fastlegetjenesten
- Felles oppfølging av LIS-legene
- Erfaringsutveksling og læring, samt større fagmiljø

Kostnader knyttet til legekantorene

	Husleie	Strøm	Renhold*	Annet vedlikehold	Sum	Andel
Bø	1 509	169	412	125	2 215	48,2 %
Gvarv	1 937	200	213	33	2 383	51,8 %
Sum	3 446	369	625	158	4 598	-

Kilde: Regnskap 2023 og husleiekontrakter.

*Renholdsutgiftene fremstår som høye, men summen inkluderer renhold til Vestfold og Telemark tannklinik.

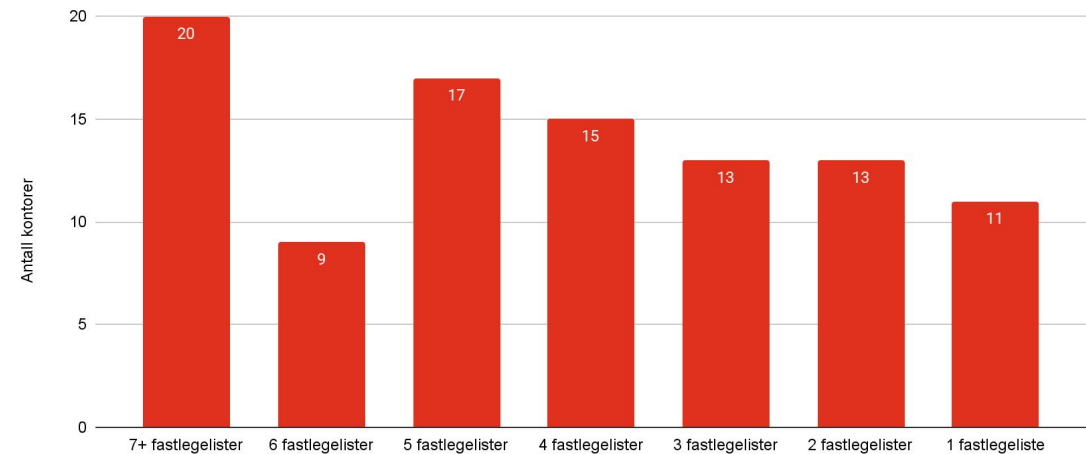
Statistikk fra Helsedirektoratet viser at antall leger per legekantor øker noe

Allmennlegetjenesten - årsrapport 2023 viser at det er en nedgang i antall legekantorer med 1-4 fastlegelister fra 2019 til 2023, mens det er en økning i antall kontorere med 5 eller flere fastlegelister i den samme tidsperioden.

Figuren til høyre viser et uttrekk fra figur 8.30 i samme rapport, som viser at det er flest legekantorer med 7 eller flere fastlegelister i kommuner med mellom 10 og 20 tusen innbygger.

Til sammenligning hadde Midt-Telemark i 2023 to legekantor, med henholdsvis 8 (Bø Legesenter) og 6 (Gvarv Legesenter) fastleger. Dette synes å være en normal størrelse på fastlegekantorer, men det er også normalt med større enheter enn det Midt-Telemark har i dag.

Kantorer fordelt etter størrelse i kommuner med 10 000 - 19 999 innbyggere (KOSTRA-gruppe 7)

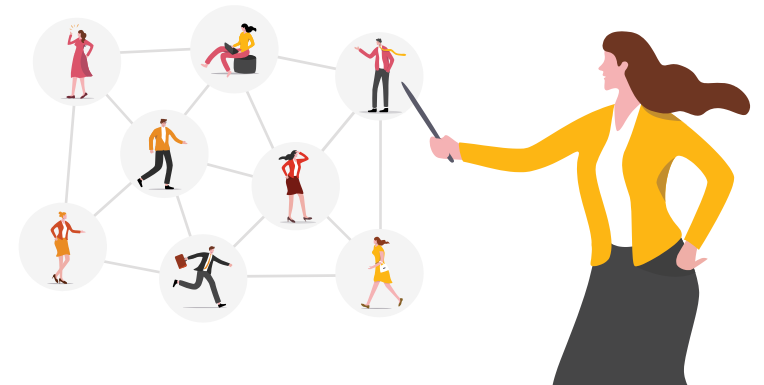
Kilde: Helsedirektoratet

Spørreundersøkelsen om tidsbruk og arbeidsmøtet med legene og støttepersonell viser at legene kan flytte oppgaver til støttepersonell og effektivisere sin arbeidsdag for å rekke flere konsultasjoner

I prosjektet har vi gjennomført en overordnet og forenklet spørreundersøkelse blant alle fastlegene i Midt-Telemark. I undersøkelsen ble det kartlagt hvordan tidsbruk kan optimaliseres for å frigjøre mer tid til pasientkonsultasjoner.

Målet var å identifisere oppgaver som kan overføres til støttepersonell, slik at legene kan effektivisere sin arbeidsdag. Undersøkelsen inkluderte spørsmål om arbeidsforhold, tidsbruk på ulike oppgaver, og muligheter for å omorganisere arbeidsuken for å øke inntjeningen uten å forlenge arbeidsdagen. Totalt deltok 10 leger, hvorav 3 var næringsdrivende og 7 var kommunalt ansatte fastleger.

Resultatene fra undersøkelsen viste stor variasjon i tidsbruk og arbeidsmetoder, noe som gjør det utfordrende å sammenligne direkte.

Spørreundersøkelsen bekrefter store variasjoner hvordan legene jobber i dag og sier noe om hva som er potensial for ny fordeling av oppgaver og økt effektivisering

I prosjektet har vi gjennomført en overordnet og forenklet spørreundersøkelse blant alle fastlegene i Midt-Telemark. I undersøkelsen ble det kartlagt hvordan tidsbruk kan optimaliseres for å frigjøre mer tid til pasientkonsultasjoner.

Målet var å identifisere oppgaver som kan overføres til støttepersonell, slik at legene kan effektivisere sin arbeidsdag. Undersøkelsen inkluderte spørsmål om arbeidsforhold, tidsbruk på ulike oppgaver, og muligheter for å omorganisere arbeidsuken for å øke inntjeningen uten å forlenge arbeidsdagen. Totalt deltok 10 leger, hvorav 3 var næringsdrivende og 7 var kommunalt ansatte fastleger.

Resultatene fra undersøkelsen viste stor variasjon i tidsbruk og arbeidsmetoder, noe som gjør det utfordrende å sammenligne direkte eller trekke konklusjoner direkte ut av resultatene. Det er likevel liten tvil om at det er muligheter for at man kan rendyrke oppgaver og fordele lettere oppgaver til støttepersonell.

Eksempler og innspill til dette er også inkludert i de foreslåtte tiltakene nedenfor.

Hovedfunn fra spørreundersøkelsen:

- Kommunalt ansatte fastleger har én administrativ dag i uken. Dette tilsvarer 46 dager årlig uten direkte pasientkontakt. I tillegg bruker de 5-19 dager på kurs og lignende. Næringsdrivende leger rapporterer 5-85 dager på ikke-pasientrettet arbeid i året.
- Hver lege har mellom 40-75 fysiske konsultasjoner ukentlig, med 0-15 e-konsultasjoner og varierende tid på telefonkonsultasjoner.
- Kommunalt ansatte fastleger jobber mellom 37,5-48 timer i uken, mens næringsdrivende leger jobber mellom 40-49 timer i uken.

Arbeidsmøtet fulgte opp innspill og forslag fra spørreundersøkelsen. Det ble konkretisert flere tiltak som er innarbeidet i forslagene til innsparing.

I etterkant av spørreundersøkelsen ble det gjennomført et eget arbeidsmøte med fastlegene. I arbeidsmøtet deltok både de kommunalt ansatte fastlegene og representanter fra de private fastlegene.

I et arbeidsmøte ble det diskutert ulike strategier for å identifisere områder hvor man kan oppnå kostnadsbesparelser eller øke inntektene. Fokus var på å effektivisere driften og optimalisere ressursbruken i helsetjenesten.

Det ble gjennomført en grundig gjennomgang av eksisterende praksis og hvor potensielle forbedringsområder kunne være. Det ble identifisert en rekke tiltak som kan være med å bidra til å redusere kostnader og øke effektiviteten.

I arbeidsmøtet tok man med de forslag og foreløpige resultatene man hadde fått fram gjennom spørreundersøkelsen.

Hovedfunn fra arbeidsmøtet:

Her oppsummeres de viktigste effektiviseringsmulighetene som ble fremhevet av legene og støttepersonellet under møtet:

- Digitalisering av journalføring
- Bruk av annet helsepersonell som f.eks. psykiatrisk sykepleier
- Opplæring og bruk av takster/ha en oversikt over takster
- Omfordeling av oppgaver - f.eks. ved at erfaren lege (ev. sykehjemslege) tar KAD*-pasienter for å frigjøre tid
- Stimulering av næringsdrift for å holde listetall oppe
- Stenge resepsjonen

*KAD: Kommunal akutt døgnenhet

6.3

Anbefalinger og tiltak

Det foreslås totalt fem tiltak knyttet til kommunens legetjeneste

Introduksjon

På de neste sidene fremkommer detaljene knyttet til de tiltakene som vi foreslår innenfor legetjenesten i Midt-Telemark. Vi har her tatt utgangspunkt i de funn og analyser som har vært presentert ovenfor, samt intervjuer, arbeidsmøter og dokumentstudier som er gjennomført i prosjektet.

I tabellen til høyre viser en økonomisk oppsummering av tiltakene. Summen som fremkommer per tiltak viser økonomisk helårseffekt når de er ferdig implementert. Som det fremkommer i de enkelte tiltakskortene på de neste sidene, vil det være ulike innfasingsperioder. Derfor vil ikke den samlede effekten realiseres før på slutten av økonomiplanperioden. Dette fremkommer av tabellen nederst til høyre. Etter vår vurdering vil man kunne få ut en samlet effekt i 2025 på rundt 2,3 mill. kroner.

Under hvert tiltakskort på neste side fremkommer;

- Beskrivelse av dagens situasjon og foreslått endring
- Grunnlaget for beregning av økonomisk effekt inkludert beregningen for økonomiplanperioden
- Vår samla vurdering av gjennomførbarhet for tiltaket
- Overordnet beskrivelse av hvilke konsekvenser tiltakene kan ha på tjenesteproduksjonen, på organisasjonen og på samfunnet
- En samlet vurdering der tiltakene kategoriseres fra grønt til rødt. .

Per nå vurderer vi alle foreslåtte tiltak som grønne ref samlet vurdering per tiltak.. Hovedårsaken til dette er at de fleste tiltakene vil ha en positiv samlet konsekvens, utover det økonomiske. Enkelte av tiltakene anser vi middels krevende å gjennomføre.

#	Tiltaksnavn	Helårseffekt Mill. kr. pr år		
1	Øke inntjeningen for de kommunalt ansatte fastlegene	3,8		
2	Redusere administrasjonsdagen for de kommunalt ansatte fastlegene	1,6		
3	Øke inntektene knyttet til LIS1-lege	0,5		
4	Gjennomføre en sammenslåing av legekantorene	1,2		
5	Forbedre takseringspraksis og -kompetanse	0,5		
	Samlet	7,6		
År	2025	2026	2027	2028
Estimert effekt i mill. kroner	2,3	5,6	6,4	7,6

Legetjenesten #1

Økt inntjening for de kommunalt ansatte fastlegene

Beskrivelse av dagens situasjon

Som tallene i figur x ovenfor viser har de fastlegene i Midt-Telemark har gjennomsnitt 10,7 konsultasjoner per dag. Dette inkluderer de fire private fastlegene som har lengre pasientlister og som også svarer at de har flere konsultasjoner enn de kommunale. Midt-Telemarks gjennomsnitt ligger lavest målt mot de kommunene vi har med.

Antallet konsultasjoner per dag per kommunalt ansatt fastlege varierer betydelig og antallets gjennomsnitt må opp. Beregninger gjort av kommunen selv viser at man kan betrakte kommunens inntekt per konsulasjon til gjennomsnittlig rett i overkant av kr. 500,-. Dette er en gjennomsnittsbetraktning og vil variere en del fra konsultasjon til konsultasjon. Det er i denne beregningen hensyntatt at de kommunalt ansatte fastlegene beholder 25 prosent av refusjonsinntektene selv.

Beskrivelse av foreslått endringer

De kommunalt ansatte fastlegene skal øke antallet konsultasjoner. Gjennomsnittlig konsultasjoner per kommunalt ansatte fastleger økes fra dagens nivå til 15 om dagen. Dette innebærer en økning på minst 4,3 konsultasjoner hver dag. I dette tiltaket tar vi utgangspunkt i 180 legearbeidsdager i året. Med 10 kommunalt ansatte fastleger betyr dette over 7 700 flere konsultasjoner. Med en gjennomsnittlig inntekt per konsultasjon medfører det en økt inntekt på 3,8 mill. kroner.

For å lykkes med dette vil kommunen vurdere flere grep for å frigjøre tid til flere konsultasjoner:

1. Digitalisering av journalføring - Noteless. Denne kan gi en betydelig besparelse
2. Støttepersonell tar vitalia. Innføring av Kølappsystem og økt overføring av administrative oppgaver til administrasjonspersonell.
3. Bruk av andre AI-støtteverktøy forenkler oppsøking av informasjon om sykdom og behandling opp mot enkeltpasienters historie
4. Ytterligere bruk av e-konsultasjoner, samt sette opp nye timer (økt kapasitet gir mulighet for kort ventetid) istedenfor beskjed og ekstra oppfølging.

Vi har her forutsatt at det er nok pasienter til å fylle denne økte kapasiteten.

Økonomisk effekt

Økning på gjennomsnittlig 4,3 konsultasjoner per dag, med 10 kommunale fastleger og en gjennomsnittlig inntekt på kr. 500,-. Det legges her opp til en gradvis innføring, siden det vil kunne ta noe tid å venne seg til økt antall konsultasjoner og at man er avhengig av en endret arbeidsdeling mellom leger og øvrige ansatte.

Middels-høy økonomisk effekt

2025
Kr. 1 000 000

2026
Kr. 3 000 000

2027
Kr. 3 800 000

2028
Kr. 3 800 000

Gjennomførbarhet

Enkelte administrative oppgaver må gjennomgås for å utnytte administrative personell ytterligere. Innsparingen her er redusert i starten for å kunne ha midler til å utnytte gode AI-verktøy på en helhetlig og god måte. Det kan være noen utfordringer knyttet til etableringen av ny løsning og kapasitet hos kommunens IT-tjeneste

Middels krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Økt kapasitet og redusert ventetid
- Mer moderne tjeneste

Organisasjonen

- Krever samkjøring og opplæring i enkle adm oppgaver som skal overføres til annet personell
- Noe mer krevende for kommunens IT-tjeneste

Samfunnet

- Reduserte ventelister
- Også økt legevaktkapasitet

Nøytrale konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er bedre enn de fleste av de andre tiltakene

Legetjenesten #2

Redusert administrasjonsdag for de kommunalt ansatte fastlegene

Beskrivelse av dagens situasjon

I dag bruker de kommunalt ansatte fastlegene en dag til administrasjon i uka. Vi har i tiltak #1 satt opp flere forslag til hvordan prosessene kan effektiviseres for å øke konsultasjonstid hos legene innenfor dagens tidsramme.

Når man så reduserer behovet for administrasjon kan man også vurdere om dagens ordning der legene har en hel dag til administrasjon kan reduseres. I dag gjennomføres majoriteten av konsultasjonene fysisk og i mange tilfeller er dette selvsagt nødvendig. Men det opplyses fra kommunen at potensialet for e-post og telefonkonsultasjoner bør vurderes utover dagens praksis. I noen tilfeller vil dette være svært effektivt for både pasient og lege, der dette er formålstjenlig og forsvarlig.

Beskrivelse av foreslått endringer

Tiltakene skal gi muligheten til å redusere administrativ tid til å utvide konsultasjonstiden med ca ½ dag per uke. Fra 4 til 4,5 dager. Dette vil samlet bety rundt 25 ekstra totaldager per år per lege og at legene dermed kan utføre i snitt 375 flere konsultasjoner per år. Ved 10 leger vil dette bety 3 750 ekstra konsultasjoner - gitt at man har tilstrekkelig med pasienter. Har man ikke det, er alternativet å redusere antall fastlegestillinger.

Økonomisk effekt

Hver konsultasjon gir rundt 500,- i inntekt for kommunen. Her er det forutsatt at man øker inntjeningen i år en med halv effekt i 2025 og full effekt i 2026

Middels-lav økonomisk effekt

2025
Kr. 840 0002026
Kr. 1 600 0002027
Kr. 1 600 0002028
Kr. 1 600 000**Gjennomførbarhet**

Som følge av tiltak #1 der man blant annet reduserer bruken til administrativ oppfølging hos legene, vil det være et redusert behov for en hel administrativ dag. I tillegg vil dette kunne frigjøre enda mer tid til å gjennomføre oppfølgingskonsultasjoner og e-konsultasjoner.

Middels krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Betydelig økning i tilgjengelig og kapasitet
- Redusert ventetid og økt oppfølging

Organisasjonen

- Økning i logistikktempo
- Sentrale prosesser ved kontoret må gjennomgås

Samfunnet

- Færre uten fastlege
- Tidligere avdekke alvorlige diagnoser

Noe positive konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

Foreslåtte grep som vil øke produktiviteten i legetjenesten

#1 Digitalisering av journalføring, feks med Noteless

Eksemplifisert med et typisk AI-verktøy kan man gjøre dokumentasjonsarbeidet for alt helsepersonell enklere. Endringen vil være tidsbesparende og frigjøre tid til konsultasjoner.

Endringen anses som enkel å gjennomføre, men avhenger av at kommunen gjennomfører en anskaffelsesprosess og implementerer systemet ved legekantorene.

Ved å gjennomføre endringen vil man kunne oppnå en besparelse på 30-60 minutter per lege per dag.

#2 Støttepersonell tar vitalia på pasienter for å øke pasientflyten

Det er et potensial at administrativt støttepersonell i større grad kan ta vitalia på pasienter. Det finnes også muligheter innenfor diabetes, KOLS og hjertesvikt. Typiske vitalia er blodtrykk, puls, temperatur, respirasjonsfrekvens og oksygenmetning. Men kan også inkludere blodprøver, vekt, høyde og annen pasientforberedelse. I dette tilfellet er det et forslag å etablere en skiftestue på legekantoret for småkirurgiske grep på en strukturert og effektiv måte. Dette vil gagne både pasienter og helsepersonell. Man kan få en bedre pasientflyt, man optimaliserer ressursbruken, øker kapasiteten, kan sikre enda bedre hygiene og det vil kunne oppleves mer komfortabelt og mindre stressende for pasienten. Alt dette fordrer selvsagt en gjennomgått og velorganisert prosess for en slik endring.

#3 Bruk av AI - verktøy for raskere oppslag og diagnose

Det finnes i dag tilgang på verktøy som på en sikker måte kan søke opp informasjon om sykdom og behandling koblet opp mot enkeltpasienters historie.

#4 Ytterligere bruk av e-konsultasjoner

Mange konsultasjoner er nødvendig å gjennomføres fysisk, men der oppmøte ikke er nødvendig, vil e- og telefonkonsultasjoner (evt video) spare både lege og pasient tid. Pasienten slipper i tillegg å transportere seg til legekantoret og sitte sammen med andre syke pasienter. Legen kan ta e-konsultasjoner når det passer, samtidig som at annet helsepersonell kan sortere, prioritere og svare ut e-konsultasjoner etter alvorlighetsgrad.

Krever samarbeid mellom ulike yrkesgrupper på legekantoret og motivering av innbyggere

Legetjenesten #3

Økt inntekter for LIS1-lege ved omdisponering av tidsressurser

Beskrivelse av dagens situasjon

I dag bruker LIS1¹⁾-legen rundt 1-2 timer per dag til tilsyn ved kommunens KAD-plasser (Kommunal akutt døgnhet). Denne tiden, totalt 5-10 timer hver uke medfører at LIS1 legen ikke er tilgjengelig til å gjennomføre ordinære konsultasjoner av pasienter.

Dette medfører at legen ikke er tilgjengelig for konsultasjoner i denne perioden. Kommunens KAD-plasser er lokalisert ved Sauherad Bygdeheim og kommunen har tre slike akutt-plasser.

Beskrivelse av foreslått endringer

I dette tiltaket overfører man disse tilsynene fra kommunens LIS1-lege til legen ved sykehjemmet. LIS1-legen vil da ikke lenger ha ansvar for tilsyn ved KAD-plassene og kan bruke den frigjort tiden (5-10 timer) til konsultasjoner. .

Økonomisk effekt

LIS1-lege vil kunne ta rundt 5 nye konsultasjoner per dag, med en gjennomsnittlig refusjon på kr. 500. Med utgangspunkt i 180 dager betyr dette rundt 900 ekstra konsultasjoner. Vi har her forutsatt iverksettelse i løpet av 2025.

Lav økonomisk effekt

2025
kr. 220 000

2026
kr. 450 000

2027
kr. 450 000

2028
kr. 450 000

Gjennomførbarhet

Det er her forutsatt at LIS1 legen og kommunen har ventelister og konsultasjonsbehov. Det vil være viktig med god prosess og involvering av legen ved sykehjemmet.

Enkelt å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Mer kontinuitet til ev. pasient
- Raskere respons ved KAD-plassen

Organisasjonen

- Mindre oppstykket arbeidsdag for LIS1-legen
- Økt arbeidsbelastning for, og man blir mer avhengig av, sykehjemslegen

Samfunnet

- Ingen

Noe positive konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

1) LIS1-lege - "Lege i spesialisering del 1" er en lege som gjennomfører den første delen av sin spesialistutdanning. Dette er en obligatorisk del av utdanningen for leger som ønsker å bli spesialister

Legetjenesten #4

Sammenslå legekantorene i Bø og Gvarv

Beskrivelse av dagens situasjon

Midt-Telemark kommune har i dag 2 legekantorer. Disse ligger henholdsvis i Bø og Gvarv, en avstand på rett over 8 km, eller rundt 10 minutter med bil.

Dagens to legekantor har henholdsvis 11,5 og 10,5 årsverk og av disse er det tilsammen 14 leger. Av disse er 10 av legene kommunalt ansatte fastleger.

Samlede kostnader for begge legekantorene er totalt 4,6 mill. kroner per år (2023).

Legekantorene koster omtrent det samme hvert år, men har ulik kostnadsprofil. Kantorene i Gvarv er dyrere å leie, men noe billigere i renhold og vedlikehold. Disse er også nyere.

To legekantorer medfører høye kostnader til lokaliteter, samtidig som det er mer utfordrende å få utnyttet samlede støtteressurser på en optimal måte. Legekantorene leies av private utleiere.

Beskrivelse av foreslått endringer

De to legekantorene slås sammen og etableres i Bø. Vi har ikke her gått inn på flytte- og etableringskostnader i de lokalene som i dag er i Bø.

Et legekantor bestående av totalt 22 ansatte og 14 leger er et legekantor av betydelig størrelse. I Allmennlegetjenestens [årsrapport](#) for 2023 fremkommer det at man har en økning i antall fastleger per legekantor. Det blir stadig færre kontor med få leger og stadig flere med fem, seks, sju eller flere leger. I årsrapportens figur 8.28 viser man utviklingen blant annet i antall legekantor med 7 eller flere fastleger. 13 % av legekantorene er av denne størrelsen, og for kommuner av Midt-Telemarks størrelse er 20 % av legekantorene som er av en slik størrelse. For kommunene rett under 10 000 innbyggere er denne andelen 35 %.

Økonomisk effekt

Forutsetter en besparelse tilsvarende 60 % av kostnadene ved kontoret i Gvarv. Endringer i effekt for bemanning vil fremkomme i de andre tiltakene og det forutsettes ikke redusert bemanning knyttet til dette tiltaket isolert sett. Forutsetter noe økning av kostnadene ved kontoret i Bø.

Middels-lav økonomisk effekt

2025
Kr. 0

2026
Kr. 0

2027
Kr. 0

2028
Kr. 1 200 000

Gjennomførbarhet

Legekantoret på Gvarv har leiekontrakt med bindingstid til 2030. Forhold rundt håndteringen av dette og forutsigbarhet for både utleier og for kommunen medfører at vi her har forutsatt at innsparingen kommer først i 2028.

Krevende å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Forenkler logistikk for utførelsen
- Samarbeid og arbeidsdeling

Organisasjonen

- Redusert omfang av bygghåndtering
- Samlet all personell et sted

Samfunnet

- Enkelte vil kunne få noe lengre reisevei til fastlege
- Økt kapasitet for legevakt

Noe positive konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som verken skiller seg ut særlig negativt eller positivt

Legetjenesten #5

Forbedre takseringspraksis og - kompetanse for å øke inntjeningen

Beskrivelse av dagens situasjon

Tilbakemelding i arbeidsmøter påpekes det blant annet at man har et betydelig forbedringspotensial knyttet til selve takseringen ved legekonsultasjoner. Dette forsterkes også av at det er et betydelig inntektsforskjeller mellom de kommunale og de private fastlegene, der takseringspraksis og rutineene er annerledes.

Det er blant annet mulig å optimalisere takstingen, også når legen ikke er involvert. Feks kan man ha som standard at lege er med i vurderingen av sår, selv ved enkle sårskift for å kunne ta konsultasjonstakst.

Det har vært gjennomført en tilsvarende øvelse hos de private fastlegene og man oppdaget tidlig at hvis man lot en erfaren fastlege eller sekretær gjennomgå de ulike "kortene" vil det være betydelige effekter. Bare ved å benytte samme praksis som de private på samme kontor vil man ventelig få en økning i inntektene.

Beskrivelse av foreslått endringer

I utgangspunktet er det viktig å gi de kommunale fastlegene anledning og mulighet til å få tilstrekkelig kurs og opplæring i taksering. Ev. kan dette skje ved læring av hverandre og at man har et forsterket fokus på riktig taksering. Det anbefales at enkeltpersoner (f.eks. helsesekretærer) innenfor legetjenesten får et kompetanseløft knyttet til takster og bruk. For å sikre økt inntjening bør det settes av tid med hver lege hver uke, til gjennomgang av konsultasjoner og bruk av takster.

Kommunen har i dag allerede incentivordninger, ved at legene beholder 25 % selv. Men det må altså legges opp til ytterligere veiledning og monitorering, samtidig som man bør se om det er mulig å utvikle og implementere mer standardiserte prosedyrer og retningslinjer for taksering. Både samarbeid på tvers for fastlegene samt et godt tilbakemeldingssystem kan bidra til å gi ønskede forbedringer

Økonomisk effekt

De 10 kommunale fastlegene gjennomfører over 20 000 konsultasjoner årlig. Ved tiltak #1 vil denne kunne økes opp mot 30 000. Ved en 3 % økning som følge av bedre takseringspraksis vil dette kunne bety rundt 0,5 mill. kroner i økte inntekter årlig. Effekten for år 1 er her satt til rundt halvparten, da rutiner og praksis må endres.

Lav økonomisk effekt

2025
Kr. 250 000

2026
Kr. 500 000

2027
Kr. 500 000

2028
Kr. 500 000

Gjennomførbarhet

De 10 legene må enes om en mer ensretta og lik praksis for taksering. Det bør gjennomføres kurs, monitorering, samarbeid på tvers og oppfølging. Dette vil kreve noe tid, men samtidig bør dette fremstå som mer forutsigbart og sammenligbart med slik praksisen er for de private.

Enkelt å gjennomføre

KonsekvenserTjenesten

- Mer korrekt taksering
- Bedre og mer korrekt finansiering av tjenesten
- Lik pris som de private

Organisasjonen

- Opplæring og noe mer byråkratisering
- Et avklart opplegg gjør opplæring av nye leger lettere

Samfunnet

- Noen vil kunne oppleve å få en noe høyere regning, men den vil være mer korrekt

Nøytrale konsekvenser

Samlet vurdering

Tiltaket er har en samlet økonomisk effekt og konsekvenser som er dårligere enn de fleste av de andre tiltakene

[pwc.com](https://www.pwc.com)

© 2025 PwC. Med enerett. I denne sammenheng refererer «PwC» seg til PricewaterhouseCoopers AS, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, PricewaterhouseCoopers Accounting AS og PricewaterhouseCoopers Tax Services AS som alle er separate juridiske enheter og uavhengige medlemsfirmaer i PricewaterhouseCoopers International Limited